FORMULARUM NISI DESUPER HORTUS

AD CONTEXTUM MATERIAM

FORMULÆ ORATORIÆ, in USUM SCHOLARUM concinnatæ.

Cum Praxi & Usu earundem in Epistolis, Thematibus, Declamationibus contexendis.

Accessit

DUX POETICUS

cum suis aliquot poematiolis

Editio Decima

Novissima Autoris opera multo limatior et emendatior

DEMOSTHENES M.T.CICERO

Londini
Impensis Fran: Eglesfeild
Sub Signo Calthæ in Cœmeterio Paulino An: Do:
1679

Sum ex libris Caroli Nolmo.

Clarke. K

1089. d. 18

FORMULÆ

ORATORIAE

In Usum

SCHOLARUM

CONCINNATÆ.

MUSEUM BRITANNICUM

Avis *Horti Oratorii* ſeu Mentem ac ſenſum Tituli aperiens.

INDEX Δεκάστιχος.

INfluxus cœli veniat *Niſi Deſuper*, Hortus
Aret, & edit opes *arca* nulla ſuas.
Sic *tuus*, at placidis ſtillet benedictio cœlis;
Nemo tuam vacuus, *parvulus*, oret opem.
Porriget omnigenas *hæc*, atque hæc *area* Formas,
Seu flores (*a*) petat, aut *fila* (*b*) ligare ſuos.
Cerinthen, Caſiam, Caltham, Melli-phyllon, Anethum,
Narciſſum, Violas, Lilia, Narda, Roſas,
Certis ſparſa locis, Rumpantur ut ilia *Codro*:
Sic patet in *laudes* area *lata tuas*.

G. G.

(a) *Formas ad Materiam.*
(b) *Formas ad Contextum.*

——*in* Hortum *jam ſuccrevit* Oratorium, * *quem ſelectioribus plantis, herbis ſalubribus, ſuaviſſimiſque floribus* areatim, *ſevimus, unde* aurea mala, *florum foſciculos*, thymum *pariter ac* ceram *legent Scholaſtici*, ſua qua liquentia mella ſtipent, ac dulci diſtendant nectare cellas.

Imprimatur.

Ex Æd. *Sab.* Aug. 28. 1663.

Geo. Stradling S. T. P. Rev. in Chriſto Pat. D. *Gilb.* Epiſc. *Lond.* à Sac. Domeſtic.

Sum ex libris Caroli Norris

Clarke. K

MVSEVM
BRITAN
NICVM

Nobilitate *Stemmatis*, Felicitate *Indolis*, Spe *Virtutis*,

Præsignibus Adolescentulis

Mro. { PEREGRINO, FRANCISCO, ROBERTO, & VERO } BERTIE,

Filiis Illustrissimi Herois, Dni *ROBERTI*, Comitis *Lindesiæ*, Magni *Angliæ* Camerarii, Nobilissimi Ordinis PERISCELIDIS Equitis, atque à *Secretioribus* Regiæ Majestati *Consiliis*, Honoratissimi Domini;

Suis multum honorandis *Discipulis*, universam *Sublunaris* hujus, & *Superlunaris* Mundi, quam *sperare* possunt, quam *optare* licet, Beatitudinem.

Igniculi Heroici!

QUod in partu *Liberorum*, id ipsum in partu *Ingeniorum* sæpius evenire solet; *Soboles* matrem, pari amore non prosequitur, quo *mater* a sobolem. Ut enim flu-

a *unusquisque amat beneficia sua. Magis* illa *juvant quæ pluris emuntur.* Juven. Satyr. 11.

flumina non sunt *reflua* in scatebras, sed *deflua* in Oceanum; sic *amor descendit*, *non ascendit*: proinde, cum adoleverit proles, *mater* passim fere *neglecta* jacet, ejusque *longa decem mensium fastidia*. [a] cogitantur rarius. *Pædagogis* * similiter (quorum *labores*, dolores, *studia*, desideria, *vota*, &c. munificentius aliquod ἀντίδωρον meruerunt) quæ refertur *gratia*? imo, quæ non [b] *contumelia*? nam simul ac *discipuli* isti *sui* (in quibus *pariendis*, vitæ fere, & valetudinis dispendium fecerunt) vel in *nutricis Academiæ* devolvuntur *gremium*, vel ad publicos honores promoventur, non solum *sentiunt*, verum *loquuntur* de *illis*

[a] Virgil. Eclog. 4.

* *Doctor amarus enim discenti semper ephebo.*

Nec dulcis ulli disciplina infantiæ est. Prud. in Cassian. hymn. 9.

[b] —*Tanta est* discipulorũ *nostri temporis ingratitudo, ut ubi primum discesserunt à conspectu* præceptorum, *statim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint.* Expertus & *sciens loquor.* Multi *enim ex officinis, & umbraculis* meis *prodierunt, qui* me *nunc nihilo pluris æstimant quam* porcarium, *aut mulionem abjectissimum.* Text. Epist 120. *ut quod olim* Phœbus (*Metamorph.* 2.)

——non satis, *inquit*, ab ævi.

Sors mea principiis fuit irrequieta; pigetque
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.

lis (quondam *suis*,) tam sollicitis *præceptoribus*, ceu *terræ filiis*, plagosis *Orbiliis*, triobolaribus *mancipiis*: *cum *ipsi* interim (quos dixi) *præceptores*, alumnos adeo perdite amant suos, ut ipsam *vitam*, illorum gratia, non vereantur profundere, si tandem post mille exhaustos labores, *masculum* peperint ingenii *fœtum*.

Non *ego* hæc quæror (*honoranda juventus*! (quasi subvererer in *vobis* aliquidpiam tale futurum, (quod absit, longe absit, imo *vos*, infinitis parasangis, omnes, quos adhuc uspiam noverim; in *obsequio*, de quo loquor, præcurritis adolescentulos; & egregium hac in re, universæ *nostræ pueritiæ* præbetis

* *Quantum quisque odii tacita conceperat ira Effudit ardens, felle tandem libero.* Prudent. in hymn. 9. —*Fas meminiris secundum principes & Episcopus, neminem magnificentius posse mereri de Republica quam ludi literarii magistrum, si rudibus adhuc & in quemvis sequacibus animis, mentem instillet Christo dignam, easque literas quæ semper optimo cuique placuerunt.* Erasm. Rot. Cordo. *ludimag. Erfordiensi*——*obsecro te per musas, ut in hac re uni desudes Christo, qui tibi solus ob oculos debet obversari, à quo solidiorem tanto referes gratiam, quanto magis hic referre mundus, neque ingratus curas, neque gratus potest.*——Erasm.

exemplar:) sed ut *vestra* laus & *vera nobilitas*, ex degeneri aliorum inhumanitate, barbaroque plane *ingrati* animi vitio laborantium, magis magisque elucescat. *Vosque* adeo fere *soli*, meritissimæ vestræ laudis gloria ac splendore apposito, ex illa opposita plurimorum tenebrosa *mentis* crassitie, adhuc indies inclarescatis. Quod igitur *Ovidius* olim, de *quodam*, qui *illi*, etiam in *Tomo* exuli, arctioris amicitiæ *glutine* adhæserat; idem ego *singulis* vestrum. *Tibi* autem (speratissime Domine PEREGRINE! speciatim voveo, *viz.* ut

Trist. Eleg. 9.

Quo pede cœpisti sic bene semper eas, ——

& tuum generosum animum (ut *Hippolochus* suum *Glaucum*) etiamnum adhortor;

Homer. Iliad. 6.

Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων.
Μηδὲ γένος Πατέρων αἰσχύνεμεν· ὃ μέγ' ἄριστοι
Εἰν Ἄγγλοις ἐγένοντο.

Adhuc *udum*, & *molle lutum es*, *nunc*

nunc nunc properandus, & acri fingendus sine rota, * & veræ virtutis imago *cereæ* huic *pueritiæ* est imprimenda. *Virtus* sola est, & unica nobilitas; *Patricius* enim *sanguis*, quo quisque (ut plurimum) appellatur *Nobilis*, est tanquam *color* in pictura rubicundus, ubi nullus intrinsecus *calor*, ψυχὸν καὶ ἄψυχον nobilitatis cadaver; *simia aurea gestans insignia*, a & asellus leonis exuviis impalliatus. b Noluit prudentissimus *Ulysses*, de *nobilitate* sua ampullescere, utcunque *Deus esset in utroque parente*; (noluit inquam:) Nam (ut *Seneca*) *qui genus jactat suum, aliena laudat*; diserte igitur inquit,

Et genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra *voco.*——

Verus autem est *ille* nobilis, *Magnus* revera *Magnus*, εὐγενὴς, εὐγενὴς,

Pers. sat. 2.

* *Fascibus & purpuris gloriaris? vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis fulgere purpura*, mente *fordescere.*

Nobilitate *generosus es?* parentes *tuos laudas*; omnes *tamen pari sorte nascimur, sola* virtute *distinguimur.* Minut. Felix *in* Octavio.

a *Melius est ut in* vobis *glorientur* parentes *quam ut* vos *in parentibus gloriemini.* Chrysost.

b Met. 13.

Quem genus & genius pariter virtutis & artis [a] *Nobilitat.*

Heroica enim (vel in ipso *Ajace*) fortitudo, æquivoca plane fuerit, nec tanto nomine digna, imo nihil omnino aliud (si *virtus* & eruditio defuerint) quam truculentus ille *Polyphemus* extincto *oculo*,

[a] *Pro nobilibus habendi sunt omnes, qui studiis liberalibus excolunt animum. Pingant alii in clypeis suis leones, aquilas*, tauros, *& leopardos: plus habent veræ* nobilitatis, *qui pro insignibus suis tot possunt* imagines *depingere, quot perdidicerunt artes liberales.* Erasm. de civil. mor. pueril.

Tota licet veteres exornent undique ceræ
Atria, nobilitas *sola est atque unica virtus.*
———*miserum est* aliorum *incumbere famæ.*
Ne collapsa ruant subductis tecta columnæ.
———*quis enim* generosum *dixerit hunc, qui*
Indignus genere, & præclaro nomine *tantum*
Insignis.———Juv. Sat. 8.——*Animus facit nobilem.*———Sen. Epist. 44.

Justinus *patre* armentario *natus in Thracia, Senatus, & militum consensu factus est Romanus* Imperator.

———*Notum est humile genus Maximini, Pupieni,*
Anreliani, Valentis———*&c.*
———*Æschynis mater tympanistria fuit.* Lucian. *in Somn.*

Monstrum

Monstrum horrendum informe ingens. ——— * Odyss. 9. Æneid. 3.

Vos igitur (nobilissimi ignículi! *vos* (inquam) obtestor, per sacrum honoratissimi vestri stemmatis *genium*; per speratissimam *vestram indolem*, per inhiantem totius Reipublicæ *exspectationem*; ut in hoc herbescentis ætatis *vere*, omnes *plantas* in horto *Palladis*, ut jam pulchritudine *floris*, ita denuo *messis* ubertate longe superetis; ut de *vobis* aliquando tandem, in maturam ætatem accrescentibus, *parentes*, *amici*, *vestrates* omnes, dulcissimum decerpant *fructum*; cum generosa *vestra* indoles, *illis* honori & solatio, *familiæ* lumini, *Reipub.* columini fuerit, vota implens cumulate omnium. *Vos* interim nullos abnuite labores, quo minus

Iphicrates furoris credebatur filius tamen ob virtutem, & rei militaris peritiam, factus est Atheniensium Imperator: *unde* Harmodio, *ei ob generis ignobilitatem, convitia ingerente*, Meum, *inquit*, genus à me incipit, tuum in te desinit. *Plutarchus in* imperat. *apophthegm. Agathocles* Siciliæ *rex figulo est patre natus.* Justin. *l.* 22. Demosthenis *patrem cultellos vendidisse, autor est Valer. Max.* Ciceronis *pater, quia ex familiis* fullonium *exercentibus, quæstum fecerat*, fullo *audivit: quod convitii loco Tullio objecit Fusius Calenus apud Dionem, lib.* 46.

nus, cum *jam* estis nobilissimi, in *nobiliores* tamen adhuc evadatis, & deforme existimate quos *dignitate* præcellitis, ab *iis virtutibus* superari. Viam ad *Honorem* per *virtutis* templum patere cognoscite; * Nec desunt *vobis*, è vestra nobilissima familia oriundi, qui omni *virtutum* fulgore emicuerunt; neque minorem profecto gloriam, suo in veram Religionem *zelo*, quam vel supremo *honoris* apice, nacta est augustissima illa *Heroina*, vestra *Abava*, radiosum & illustre *Willughbiani* generis *sydus*, Domina KATHARINA, *Suffolciæ Ducissa*, cum ab impetuosis *Marianæ* persecutionis procellis, exulabat in *Germaniam*, una cum *marito*, ubi (agnoscentes se *peregrinos* esse in terra) quod *Apostolus* de *sanctis*, Hebr. 11. 13. 14.) apertè declarabant se *patriam* quæsivisse) *Avum* vestrum, illu-

* —*ridere sum liceat illos qui jubent, ab* avis *&* atavis, *& omni retro nobilitate, ornare quem laudamus: ut ramorum sterilitatem radix fœcunda compenset, & quod in* fructu *non teneas, mireris in trunco.* Hierony. *ad* Demetriad. — *suesuperbiam quæsitam meritis.* Horat. lib. 3. Ode 30.

illustrissimum *Heroem* inibi natum, PEREGRINUM nominabant; cujus jam *immortale* nomen, *Tu*, qui succedis (*honorande* PEREGRINE!) conservas, & hereditario quodam jure vendicas, sic

——uno *avulso non deficit* alter *Aureus*—— Æneid. 6.

Ac proinde quod *Ascanio* olim suo *Æneas*, idem nunc & *tibi*, tuus *abavus*,——

Tu *facito mox, cum matura adoleverit ætas*, Æneid. 12.
Sis memor: & te animo repetentem exempla tuorum, —*in antiquam virtutem animosque viriles, & pater*
Et pater Æneas, & avunculus excitet Hector. *Æneas, &c.* Æneid. 3.

Macti estote (*nobilissimi Pupilli*) macti estote (cum *bono Deo*) in studiis *vestris*, hastam Minervæ vibrantes, antagonistas vestros configentes, flumine illos

illos vestræ eloquentiæ obruentes, & totum literarum *Oceanum* frequenti hausţu ingurgitantes, *sacri* librorum *helluones*. Habetis quibuscum quotidie possitis congredi, quorum æmulemini diligentiam, & vere *sacram* literarum famem qui nihil adeo malint, ac in *doctos* evadere.

Æneid 5. Hi *proprium decus & partum indignantur honorem*
Ni teneant: vitamque volunt pro laude paciſci.
Hos *ſucceſſus alit*; *poſſunt, quia poſſe videntur.*

Vestra ego de causa (ut omnem moverem è via laterculum, ac facillimum *vobis* rimarer ad *Helicona* tramitem, & tanquam a vestigia signarem *præeundo*, ubi *vos* vestrum imprimatis *imitando* pedem) has *Oratorias formulas* a vestro privatim usui,

a *Et munire favos & Dædala fingere tecta.* Georg. l. 4.

* pau-

* paucis retro mensibus, contexui, *quas* (cum plusculum exigerent laboris, & temporis, quam res nostræ facile permitterent, transcribendo, missis insuper *mendis* pseudographicis, quæ obrepserint in manuscriptis) à *vobis* quæso, & *vestro* nomine per *prelum*, in condiscipulorum *vestrorum* usum *transitu* finite. Faxit *Dominus Deus*, ut *vos* sitis nunc & olim cultui suo devoti, ut parvus *Samuel*; a zelo divino præditi, ut octennis *Josiah*; sapientes, ut *Solomon*; (&, ut *Christus* ipse, *Luc.* 2. 52. proficiatis sapientia &

* *Fuit namque id mihi semper, nescio quo modo, persuasissimum*, eas *ad sermonis* ubertatem, *ornatum*, *vim*, varietatem, *adjumenti allaturas esse non parvum*; *plurimum etiam subsidii his, qui meliorum imitationi se deditos esse profitentur. Si enim in* Vasis, & *cæterisque rebus manufactis ad aliarum similitudinem formandis, post comparatam materiam, partibusque singulis jam effectis, nihil æque solicitum habet* fabrum, *quam ut* partium *quam aptissima fiat* compositio, *& coagmentatio: si in* ædibus *ad aliarum similitudinem extruendis, non* longitudinis, *altitudinis, latitudinisque, sed etiam* commissuræ *& contignationis rationem habere solet diligens atque industrius* faber: *ita de* his *orationum* claviculis studiosus, *&c.* —— Schorus ——

a 1 Sam. 1. 28. 2 Reg. 22. 1. 1 Reg. 3. 7.

& ætate, & gratia apud *Deum* & *Homines*. Ita precatur qui est, & est futurus.

E Schola Lincolnienſi octavo Iduum Aprilis 1627.

Vestri Honoris

(*dum vixerit*)

Observantissimus.

JOANNES CLARK.

FORMULÆ ORATORIAE

Puerilibus Exercitiis accommodatæ.

LECTORI SALUTEM.

LOngum eſt iter ad Doctrinam per *Præcepta*; per *Exempla* breve. Monet igitur Pædagogos, rei literariæ Dictatura dignus, medullilegus, & florilegus ille *Alſtedius*, [a] ut non modo doceant *facienda*, ſed etiam *faciendo*; ſuumque *quiſque* alloquatur gregem, ut olim *Dædalus Icarum*; [b] *Me duce, carpe viam*,— * ne miſelli pueri in

Senec. ep. 6.

a *Scholaſt. col. 2696.*

b *Met. 8.*

* *Præceptores* praxi, *& exercitio curarent altius diſcipulis inſtillare —artem.*

Non ſcriptio igitur prolixa, ſed ſtylus & uſus dicendi, magiſtri nobis erunt: & ſicut loquendo loqui didicimus; ita frequenter inveniendo *invenire*, diſponendo *diſponere*, eloquendo *eloqui*, perorando *oratores fieri perdiſcemus.* Mich. Radau. *in epiſt. ad* Orator. *extempor.*

in *Parnassi* dumetis expatientur soli; Eloquentiæ enim flumina, ut olim *Aristotelis* [a] *Acroamatica* (quæ edidit quasi non ediderit) sine *Delio* suo *Natatore*, tranabilia non sunt; qui autem suo *suis* præluxerint exemplo, plurimum *illos* promoviſſe, experti cernimus. *Non alia de re, puto magnum *illum* literarum *Atlantem*, *Erasmum Rotelradamum* adductum esse, ut in tantillas minutias descenderet, cum ad *Copiam* suam *Verborum* se diverterit, studiosæ juventutis gratia contexendam. Quinimo ipsusmet, hasce quas *Ego* (ut ut *illum haud passibus æquis* insequar) lineas primas Formularum & *Transitionum*, usui *Scholis* fore non exiguo, observavit. Ipsum audi; [b] *Proinde expedit plurimas* Exordiorum *formulas habere*, *sunt* & Narrationis *complures modi*. Quin & con-

[a] Ὧν ἐκδεδομένων, καὶ μὴ ἐκδεδομένων.

* *Putavi equidem me non male operam collocaturum, si nonnullas formulas in unum volumen congestas, & quasi in taberna diversis loculis distinctas exponerem.* Schor.

[b] *Cop. ver. fol. 198. pag. ult.*

connectendi *rationes præscribendæ sunt*, [a] *quis sit optimus* futurus *transitus ab* Exordio ad Narrationem; à *Narratione* ad Divisionem; ostendat & *formulas* aliquot, quibus ibi commode possint *Exordiri*, aut etiam *Perorare*: ——Post illum *Richerius* —— [b] *Constat* (inquit) *ipsum Tullium* (ejus imitatione qui *Demosthenis* Exordia *collegerat*) *librum quendam* Principiorum *composuisse*, & *quosdam Locos*, &c.——

[a] *In epist. ad Pet. Victor.*

[b] *Obstetr. animor. pag. 264. & Lipsi. Inst. Epist. c. 12.*

Et quis *hæc* neget, (inquies?) non dubium est usui fore *jam*, & in usu apud *summates Oratores* fuisse dudum, *hasce* (quas *tu* narras) *Oratorias formulas*: Sed quis? Quid *tu*? Tuáne refert? Ut tu in hac scena? Sus (Hui!) *Minervam*! Pigmæus *Herculem*! Gryllus *Socratem*! Fateor, ingenue fateor (*novi* enim *quam sit* mihi *curta supellex*) quam omnium

omnium *undecunque* ineptissimus sim, qui *Formulas* hasce delinearem; verum enim vero, tametsi ab *Apelle* solo pingi debuissent, nempe viris *doctis*, qui tales, ut plurimum *muscas*, [a] & minutias contemptui habent; *Zeuxim* tamen (ut opinor) aut *Protogenem*, aut aliquem (*ipsum me*, si lubeat) *illis* longe inferiorem non dedignantur. Utcunque enim *metam* (ad quam collimo) *hanc*, alius forsan felicius *contingat*, alius *castrum* facilius expugnet; conatus tamen *noster* nunquam, vel in *hac* re, vel in aliis *Reipublicæ* puerorum *Scholasticæ* inservituris, defuturus est: Siquidem (ut ille olim *Lacedæmonius*, vir usquequaque bonus, [b] quem *alii* magistratu, & *meritis* anteverterant) æquo alacrique feram animo, *Plurimos* me *meliores repertos esse*, & peritiores *in tenera*

a ἀετὸς οὐ θηρεύει μυίας.

b *Pædaretus. Brus. l. 1. c. 18.*

ra puerorum *indole instituenda*; *voluntate* tamen & *sedulitate*, nulli cedere volo; cujus causa, *nullos labores*, nullas *obtrectatorum* sugillationes, sycophanticos *Momorum* morsus, nulla demum venenata *invidiæ* spicula reformido: imo nec *vitam* ipsam adeo mihi charam habeo, ut *eam* pro communi *bono* expendere gravarer: Operam non solum *meam*, quantulacumque sit, sed *memetipsum* etiam, *totum* tradens; & dedens in *meorum* utilitatem, *Æschinem* Philosophum imitatus, qui semetipsum *Socrati* donaverat. Assentior enim, (*in quo fortassis* erro) assentior tamen (ut *parva* magnis *conferam*) *Vespasiano Cæsari*, qui, cum à *medicis* reprehenderetur, quod *ægritudine tentatus*, cunctis Imperatoriis muneribus fungeretur, *Imperatorem*, inquit, *stantem mori decet*.

cet. a Simili plane modo & *ego*, tametsi *conclamata* non ita dudum, nunc autem *afflicta* valetudine, Spartam *quam nactus sum* meam, *usque dum* vita *suppetet*, *pro virili conabor adornare*. Quod ut felicius exequar, *opus hoc* (sin malis lusum) in *meorum* usum aggressus sum, revera *puerile*: **viros* enim non decet, cum sit instar *equi* tantum *baculini* b (quales *puerulis* in nundinaria solemus emere) cui tametsi *Socrates* fortasse aliquis, qui *pueros* instituat, in *lusu* dignetur inequitare, *viros* tamen itinerantes non gestabit, nec solidi & *virilis Genii* censuram, aut *judicii* pondus sustinebit. Asperum igitur & morosum *Xenocratem*, & supercilliosos *Criticos*, qui *virile* aliquid in his *puerilibus* exspectant, quid *suo sapiat & allubeat* palato, quum *ego* ex professo, cum *pueris* hic ludens

a *Suet. in vit. Vesp. Patris.*

* *Nihil mor quam* pueriliter, *modo utiliter.* Erasm.

b *Anglicè* an hobby-horse.

Non invisa feres pueris manuscula parvis. Horat.

ludens *repueraſco*, pueriſque tantummodo *meis*, [a] nanis perpuſillis *ſoccos* adapto, (ſuos [b] *Herculem cothurnos* alibi ut quærat ableganus) *Tranſitionum* noſtrarum *formulas*, ſicco pede *tranſire* malim. *Te* autem (quem ſpero *lectorem* fore mihi benevolum) hæc pauca monitum volo: *viz.* quod ——

a *Literariam noſtram adoleſcentiam in cunis adhuc eloquentiæ vagientem his quaſi ſuper aſtris promovere conatus ſum.* Lipſ.

b *Grandiores enim in his* formulis *exprimendis ſint remiſſiores, nam nim ultra opus. Sicut* Digiti *in Cithara* ægre *& cum intentione* initio *ponuntur, iidem poſtea ad* chordas *& numeros ſponte veniunt: ſit meas iſtis paulum aſſuefacta.* Lipſ. Inſtitut. Epiſt. cap. 13.

1. DECLAMAT.

——Formulæ *ille omnes* à pag. 38. *ad uſque* pag. 81. cap. 10. DECLAMATIUNCULIS *ſolum* conveniunt; *in quibus* Exordiendi, Inſinuandi & Moderandi formulas *adhibemus*; *& initium dicendi ſumitur à* circumſtantiis *Loci*, *Temporis*, *& Perſonarum*, &c.

Alſted. in Orator.

2. THEMAT.

In THEMATE porro noſtro

ctro, (ne novam formam *cudere* cogamur, à *Declamationibus* diverſam) ut in Declamationibus *quinque* tantum generales *partes* proponimus, *viz. Exordium*, *Narrationem*, *Confirmationem*, *Confutationem*, *Concluſionem*; aut *ſex*, ſecundum verſiculum, *Exorſus*, *Narro*, *Seco*, *Firmo*, *Refuto*, *Peroro*, ut magno illi Voſſio, aliiſque placere video.——

Partes 5. Voſſ. inſtit. Orator. pag. 325.

1. EXORDIUM, *quale.*

1. EXORDIUM non fit (ut *multis* uſu venit) longa, & *κεφαλοτόμη* compellatione *auditorum*, ſuæque *ineptitudinis* excuſatione *laciniatum*; ſed *è re* ipſa naſcitur, * & deſumitur ab *Exemplo*, *Similitudine*, *Teſtimonio*, & aliquando *diſſentaneis* à re, ut ſic deſcendamus ad *rem*, per iſtiuſcemodi formulas, *Diſſimiliter prorſus contingit*—— *Nequaquam vero*—— *Non autem ſic ſe res habet*—— *Diſſimilime prorſus*——

* ——*Non longum, ſed ut* caput *ad* corpus quantitate *parvum*, qualitate *rarum & admirandum*, Alſted. Orat.

2. NAR-

2. NARRATIONEM, vel tius *Propositionem*, & *Expositionem Apthonii* confundimus, ut in *nostro* usu homonyma; qua *thema* datum, aliis phrasibus explicamus; & *statum*, ac *summam* quæstionis *proponimus*, verbis illustribus & elegantibus. 2. NARRAT.

3. *Divisione*, hic aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere, *cujus* etiam nonnullas *formulas* proposui. 3. DIVIS.

4. In CONFIRMATIONE, adstruimus & illustramus *thematis* tractandi veritatem, variis *rationibus* & *argumentis*, usitatius autem his, *Caussa, Contrario, Similitudine, Exemplo, Testimonio*. 4. CONFIRM.

Disponenda autem *hic* sunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmissima* in fine: ut in acie *Nestoris*, qui fortes in *prima*, mediocres in *media*, omnium vero fortissimos in *ultima acie* collocavit. In *his* enim *turpe est oratorem decrescere*; & εὐλαξία (quæ ipsa —*modus disponendi argumenta in Confirmatione.*

est *anima* orationis) accurate spectari debet, ne

Hor. Poët. ——— *Mulier formosa superne,*
Desinat in piscem ———

5. CONFUT. 5. In CONFUTATIONE, *primo*, Objectionem fingimus, *quam* ab adversariis vel *fictam*, vel *factam*, vel *faciendam* esse, verisimile est: (Atque *huic* opportuna loco est *Exclamatio*, *Interrogatio*, *Prosopopœia*.) *Secundo*, ipsam solide deluimus, & (*detracta larva*) quam *nihil* habet virium demonstramus. *Hic* neque parum elegans fuerit superaddere egregium aliquod dictum, quo *veritas* rei confirmetur magis.

6. CONCLUSIO. 1. Recapit. 2. Pathop. a Farnab. Indic. rhet. pag. 59. 6. CONCLUSIO, in qua *prima* ἀνακεφαλαίωσις locum habet, & est *summaria* præcipuorum *argumentorum* in tota *oratione* diffusorum recollectio: *secundo*, παθοποία, *affectuosa* scilicet & *pathetica* Conclusio; quæ fit per *figuras sententiæ*, *Exclamationem*, *Interrogationem*, &c. *Verborum* audaci pondere, atroci *figu-*

——nuic lapides adesos stirpesque raptas & pecus & domus volventis una, non sine montium clamor vicinæque silvæ. Hor. lib. 3. Ode 29.

"*figurarum* dignitate, gravi *senten-*
"*tiarum* majestate, *periodorum respi-*
"*ratione* crebra, & numero vehe-
"menti *fulminet*; neque in sensus
"*irrepat*, sed *irruat*, instar rapidi
"*torrentis*, hybernis *nivibus*, aut
"montano *flumine* aucti, sternat a-
"gros, saxa devolvat; *viam*, ubi
"non invenit, perviam *faciat*; secum
"*auditorem*, vel *contra*-nitentem *fe-*
"*rat*, cogatque ire quo rapit. Hic
enim, *faces* sunt adhibendæ, & *acu-*
lei [a] in Auditorum *animis* relinquen-
di. Ad *hunc* igitur locum, *insigne*
aliquod dictum reservemus, ut *Ne-*
ctureum quoddam *valedictionis* po-
culum, [b] sive *melleam offam*, & ψωμὸν
γλυκύπεπτον, quod *fastidium* avertat, &
sitim in Auditorum animis, *te* diutius
audiendi, haud facile restinguendam
pariat. Jam *vale*, &

——*Si quid novisti rectius* istis,
Candidus imperti; *si non*, his *utere*
mecum.

a ἔγκατα λιπέτω, τὶ κέντρον τοῖς ἀκούουσι.

b *ut sic dicam*, Saccharum *inspergatur*, *fiatq*; *delectabilis ad gustum*. Lips. e. instit.

In *has*, vel *Herculis Ogmii* catenam, *Transitionum Formulas*, ab ætate teneriori, *Jovis*, quasi *cerebrum* habendas,

Carmen Parallelum, ad *Autorem*, amicissimum *suum*.

Comprobo, delector, plaudo, pleno oreque laudo,
Velle tuum, *calami nectare, acumen, opus.*
Edm. Downing.

Præcharo suo, & præclaro Pueritiæ Institutori *I. C. S.*

Ὡς γάλ' ἀμαλγόμενον μαζοῖς τρέφει ἀρτιγενέθλου
Σῶμα, καὶ ἐξαύξει, γυῖα τ' ἀνευραβρέφους
Τῶς, Διοδῶν τούτων μελίγλωττον Γράμμ' ἀγο-
Ποιήσει γλυκερῶν παῖδα γέμοντα λόγων. (ρητὴν
Δεῦτε Νεοι, μεστὸς ἔνθεν θηλάζατε μαστούς.
Κλάρκιος, Εὐφραδίας χεῖ γάλα Δεῦτε Νέοι.
Θωμᾶς ὁ Βισχόπποιος.

In laudatissimam Autoris operam, in *Opere* hoc, potius *Lusu* ut ait *suo*, *Transitionum* suarum concinnando collocatum Τετράστιχον.

Si sitias, flumen *Romani* Nectaris *hic est*;
Si esurias, *Latii verba diserta fori*;
Hic sese in varios *disponunt fercula* discos;
Ergo, qua *placeat*, *te satiata*, *dape*.
Isaacus Knight.

Ut per ſcamma, ſuum veſtigia ſedula nutrix
Infantem tenerum figere prima docet:
Hic ita formarum, firmat formatque libellus
Eloquium; ornandum dirigit arte ſtylum.
Repſit ſic Ciceronis humi; & Demoſthenis olim
Vagiit in cunis Suada diſerta ſuis.

Jacobus Haringtonus.

Fiat ut infirmus, firmus convivia luxta
Digerit; & vacuas diſtendit ſanguine venas,
Succoſos comedendo cibos: Tu, carpe dapes has,
(Parve Puer) quas parva capit ſi forte patella,
Mande tamen; jejuna fames ne mordeat unquam
Scripta; ſtylum ſucco facient, & ſanguine plenum.

Guilielmus Perkinſius.

O Fortunatos nimium, bona ſi ſua norint,
Agricolas! (olim cecinit Maro:) ſed bona norit
Si ſua, noſtrarum puerilis turba Scholarum,
Fortunata mage eſt, ferituꝛ metituꝛque colonis
Flava Ceres multo ſudore: Scholaſtica vero
Plebs habet hic, variis congeſtas Tranſitionum
Faſciculis formas: facundæ copia linguæ,
Ceu fœcunda ſeges, ferituꝛ metituꝛque labore
Alterius. *Reſtat pueris ut in horrea tantum*
Comportent; *tranſferre ſuum prudenter in uſum.*

Nath. Clark.

METHODUS
In ſtylo Oratorio & Scholarium exercitiis adhibenda.

PUlero *Eloquentiæ* ſtudioſo, non inutile futurum arbitramur. 1. *Methodum* ſibi proponere in componendis *Epiſtolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, &c. 2. *Formulas* quaſdam adhibere. 1. Epiſt.

1. Ad EPISTOLAS quod attinet conſcribendas, inveniet in *hoc* libelluło *Regulas* ſuccinctas, Epiſtolographo neceſſarias —— *viz.* *Species* Epiſt. in triplici *cauſarum* genere, viz. *Demonſtrativo*, *Deliberativo*, *Judiciali*.

1. In genere *Demonſtrativo* ſunt Epiſtolæ, 1. *Narratoriæ* ſeu *Deſcriptoriæ*. 2. *Lamentatoriæ*. 3. *Gratiarum actionis*. 4. *Gratulatoriæ*. 5. *Officioſæ*. 6. *Diſputatoriæ*. 7. *Collaudatoriæ*. 8. *Deprecatoriæ*.

2. In genere *Deliberativo* ſunt. 1. *Suaſoriæ* & *Diſſuaſoriæ*. 2. *Hortatoriæ* & *Dehortatoriæ*. 3. *Petitoriæ*. 4. *Commendatitiæ*. 5. *Conſolatoriæ*. 6. *Reſponſoriæ ad conſolationem*. 7. *Monitoriæ*. 8. *Convitiatoriæ*. 9. *Reconciliatoriæ*. 10. *Conciliatoriæ*.

3. In genere *Judiciali* occurrunt hæ; viz. 1. *Criminatoriæ*. 2. *Defenſoriæ*. 3. *Expoſtulatoriæ*. 4. *Exprobratoriæ*. 5. *Purgatoriæ*. 6. *Excuſatoriæ*.

2. In THEMATE, Methodus ſit ſecundum *partes* uſitatiores, quæ ſunt. 1. *Exordium*. 2. *Propoſitio*, vel *Narratio*. 3. *Confirmatio*. 4. *Confutatio* 5. *Concluſio* —— Vide paginas 24 & 25, ubi 2. Them.

Thematis noſtri *Methodus* indicatur fuſius. Nequ hic ſine nauſea tua (Lector!) cramben illam potuimus recoquere. *vid.* poſtea Praxin Thematis. Ignoſcas, quæſo nobis ἀμεθοδίαν noſtram, etiam dum Methodum quandam tibi pollicemur; neque enim aliter commode facere potuimus, præſertim cum non δεύτερα (ut eſt in Proverbio) verum etiam ἕδδομα φρονίδες σοφώτεραι. Nonies enim edidimus jam hasce formulas, & in ſingulis Editionibus addidimus aliquid, ut farraginoſum nunc Chaos, & tyrotarichon plane, legas neceſſe eſſe, & res magis congeſtas, ὑστερο-πρότερως, quam ordinate digeſtas, methodice compoſitas. Certo *Epiſtolo-graphica* noſtra naturæ & diſciplinæ ordine, deberet præcedere, quæ nunc longo poſt ſequitur interva lo.

3. Declamatio.

* Hos interim imitare non induſtrie ſedum, ſed pene adfectate, & cupide, ſic (inquam) ut *color* quæſitus & *fucus* appareat, imo & *furtum*

3. In DECLAMATIONIBUS Methodus eſt omnino eadem cum prædicta *Thematis*, variato tantum (pro re nata) exordio, &c. *p.* 38. vid. retro *pag.* 24. & Praxin Declamat. quæ ſequitur.

** Ut enim *pueros* nihil pudet cum *ſcribere* diſcunt, per ſingulos *literarum* apices res aliena ſæpe *manu* duci; partem *periodi* cujuſpiam cum Venia ſæpe inſeres, & centonem è *Tullii* purpura contexes, paulo poſt daturus *tuam*. *Lipſius Epiſt.*

Secundo, ut in his *omnibus* requiritur *Methodus*: ita etiam *Formulæ* non erunt puero contemnendæ, tamtiſper dum ſine *cortice* (quod aiunt) * *natare* poſſit, & confirmato jam uſu, *pede* ** ſuis viribus, *ſuopte* ingenio, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullæ reſpiciunt *Contextum*. 2. *Materiam* ***.

1. *Contextum*; eumque in *Epiſtolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, atque vel { *Separatim* eorum *ſingulis*. *Conjunctim* omnibus & *in communi* ——.

1. In EPISTOLIS, ubi adhibentur *Formulæ*.

** Prætulit mihi in iſtis facem *Lipſius* in Inſtitut. Epiſtol. cap. 12. Et celeberrimus *Farnabius* Indic. Rhetoric. pagin. 19. Tabula Formularum.

mulæ. 1. *Salutandi.* 2. *Compellandi.* 3. *Valedicendi.* 4. *Subscribendi.* 5. *Dandi.*

2. In THEMATIBUS, sunt *Formulæ* 1. *Narrandi sive proponendi.* 2. *Partiendi, Distribuendi* vel *Dividendi.* 3. *Confirmandi* in genere. 2. Per *Causam*, rationis scilicet & *argumenta* proferendi. 3. *Contrarium.* 4. *Similitudinem.* 5. *Exemplum*, autores inducendi. 6. *Testimonium*, antiquorum dicta citandi. 4. *Objiciendi.* 5. *Confutandi.* 6. *Concludendi.* 1. In genere. 2. In specie, per Recapitulationem.

2. Pathopœiam in { exclamatione. interrogatione. admiratione, &c.

3. In DECLAMATIONIBUS; ibi, in usu sunt Formulæ. 1. *Compellandi* Auditores. 2. *Odiendi* in genere, *primo.* 2. In specie. 1. *Benevolos faciendi à* Persona *Auditorum* & Nostra. 2. *Adversariorum.* 2. *Insinuandi.* 3. *Conciliandi.* 4. *Moderandi.* 5. *Narrandi* vel *Exponendi.* 6. *Confirmandi.* 7. *Confutandi.* 8. *Perorandi.* Sed in *his* nihil fere differunt à *Themate.* 3. Formulæ Declamationibus propriæ.

Secundo, *generales* formulæ, quæ *his* omnibus in *communi* competunt, sunt 1. *Transeundi.* 2. *Continuandi.* 3. *Abrumpendi.*

2. Formulæ ad *Materiam.*

Accusandi. Admirandi. Asseverandi. Consolandi. Consulendi. Corrigendi. Culpandi. Dehortandi. Deliberandi. Deprecandi. Dissuadendi. Dubitandi. Exclamandi. Excusandi. Hortandi. Illudendi. Gaudendi. Gratias agendi. Lamentandi. Laudandi. Lætandi. Metuendi. Minandi. Monendi. Objurgandi. Obstupescendi. Obtestandi. Officium agnoscendi. Opem offerendi. Opponendi. Petendi. Pollicendi. Precandi bene & male. Provocandi. Queredi. Reprehendendi. Rogandi. Suadendi. Vendicandi. Vituperandi.

FORMULIS

Hiſce *Oratoriis*, in hac nona Editione, ſubtexuimus.

I. *Praxin*, ſive *uſum Formularum*, in exercitiis Scholarium, *viz.*

1. In *Epiſtolis* tribus, ut de Praxi Epiſtolari.
2. *Themat.* tribus { longioribus, *Praxi form.* / brevioribus, *Them.* 1, 2, 3.
3. *Declamationibus* in tribus diverſis quæſtionibus; Tres in ſingulis; *viz.*

Tres { Defendentis, / Opponentis, / Moderantis, } ut in *praxi* poſtea videre eſt,

4. *Exempla* Oratiuncularum aliquot.

II. *Quæſtiones* quaſdam { Declamatorias. / Inventioni Oratoriæ accommodatas.

III. *Epiſtolo-graphiam*, ubi de Affectionibus & Generibus Epiſtolarum.

IV. *Regulas* de Compoſitione *Oratoria*, ſeu elegantiori verborum *collocatione* in ſtylo Orationis diſponendæ.

V. *Manuductionem* ad Artem *Poëticam*, cui paucula ſubjunximus Poëmatiola, ut *praxin* etiam in his habere poſſint *Scholaſtici*.

Finis Methodi.

ATque hæc paucula *Præfari* viſum eſt deſtructura, *& Methodo* Formularum, deque ratione & contextu operis. Jam *Hortum* ipſum ingredere; ſi tibi lubeat (*Oratorcule* mi!) atque flores *arcatim* naſcentes decerpito.

Vale

Sed hic etiam in limine

Longos meos deprecor logos, ne λογομαχεῖν me autumes; quocirca.

Si tu forsan de nimia longitudine, aut Formularum quorundam prolixitate conqueraris (quod, ut audio, aliqui); cogites velim, ut ille apud *Poëtam*, quod

——suave est ex magno tollere acervo,
ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; & dicas magno de flumine mallem
Quam ex hoc fonticulo tantundem sumere——

Hor lib. 1. serm. Satyr. 1.

Tu capias quantum lubeat pro capacitate *situlæ* tuæ, in usum *præsentem*. Nobisque nostram non invideas (quæso) *copiam*, luxuriem.

Lips. Inst. t. Epist. — λαλεῖν ἄριστος, ἀδυνατώτατος λέγειν.

Loquentes fere plurimum, qui minimum *eloquentes*, ut *corpore* tenues, *veste* se dilatant: sic qui *ingenii*, aut sapientiæ *inopes*, diffundunt se verbis,

——hanc veniam petimus,
Dabimusque vicissim——

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, quam maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimam* dixisse dicitur. *Plutarch. in vit. Cicer.*

Non erat mihi unquam in animo, *præscribere* vel *meæ* olim, vel alienæ nunc pueritiæ literariæ, formulas verbatim aptatas exercitiis suis; ubi tunc puerile ingenium? ubi *inventio*? ubi *prudentia* in seligendo quæ in rem faciant suam? ubi cura, & advertentia *pædagogica*, ut sic permitteret agi? *Apes thymum* ferunt domum, non *flores* integros; exsugunt quod placet.

Imprudenter sane ageret *sartor* vestiarius, qui totam panni coccinei aurative telam in unam chlamydem discinderet, consueret; peritus artifex rationem habebit *corporis*, sive *puerilis* seu *virilis*,

virilis, & vestes juxta mensuram debitam efformat: Idem hic *pueri*; idem faciunto *pædagogi*.

Si *hæc* non satis tibi faciant paucula, vide *Querelam* nostram Apologeticam in pagina illius *quarta*, &c. pag. 412.

Formulæ ad Contextum Oratorium pertinentes.

& Imo.

¶ Formulæ *compellandi* Auditores, in Declamationibus, Orationibus, &c.

Viri amplissimi!

Auditores { *Humanissimi! Candidissimi! Lectissimi! Auritissimi! Doctissimi!* } *Viri vere* { *Apollinares! Ornatissimi! Generosissimi!* } { *Summates Palladii! Heroes Literarii! Apollinares Semidei!* }

Vir venerande, verendeque! Vir spectatissime! Clarissime vir!

Dignissime, Observande, Honorande, Generosissime, Venerande } *Mecœnas!* { *Magnifice, Illustrissime, Honoratissime, Minervalium Præses Virorum!* } *Domine!*

Per-illustres & generosi admodum Domini!

Amicissimæ, Mellitissimæ, Charissimæ } *animæ!* { *Magne Litterarum Atlas, loci hujus Lumen & Columen! Literarum, Literatorumque musegeta! Heros magnifice, Literarum & Literatorum Fautor eminentissime!*

{ *Apollinare Caput! Minervales Pedes! Florentes Academici!*

Syntaxis

Syntaxis doctissima!
Celeberrima Panegyris!
Optimates literarii!
Veneranda Capita!
Apollinaris Corona!
Minervalis Chorea!
Mercuriales Adolescentuli!
Heliconia } *Juventus!*
Attica }

Chara Musarum Soboles!
Magni Apollinis incrementum!
Igniculi Heroici!
Juvenes Philomusi!
Generosi Minervæ filioli!
Proles Apollinia, almæ Palladis quam nutrirunt ubera!
Plebs Literaria!
Minervale Sodalitium!

Dignissime
Vigilantissime } *Prætor!*
Prudentissime

Viri Consulares!

Cives Patricii!
Patres Conscripti!
Senatores gravissimi!

Studiosissimi Musarum Alumni!

Vos, qui utramque *Minervæ* mammam exuxistis, exsiccastis olim!

Mei sub eodem *Palladis* vexillo Commilitones suavissimi!

Vos, quorum ætas teritur in libris!

Attentissimi Animi! Patientissimæ Aures!

Vos, qui *Tinea* estis, & Helluones chartacei!

Vos, qui in ipso bonarum Literarum emporio versamini!

¶ Lector! *Figuræ, quas vides* marginatim *sparsas*, Locum *illum, & Paginam, unde singulæ desumptæ sunt Formulæ, &* Praxi *applicatæ, indigitant.*

P *Paginam notat.*

IIdo. For-

IIdo.

Formulæ *Exordiendi.*

Plutarch. *in* Hannibale Si sint prolixa nimis usui tuo isthæc *Exordia*, quam erit, tibi facile *Prorusten* hic agere, decapitando, degenuando? *Plutarch.* in Theseo. Luxuriem nostram amputa; arctioribus cancellis compinge, comprime; in angustiorem alveum & ripas contrahito exundantiam; ut ita viis & modis proposito tuo adaptentur formulæ.

Marcum aiunt *Antonium*, *Peripatttico Phormioni* gravem *imprudentiæ* notam inussisse, quod *rei militaris* scientiam explicaret, audiente *Hannibale*.

C. Julius admirari solebat eorum ora, qui in scena *gestum* agerent, spectante *Roscio*: videbor igitur *ego* fortasse minus aut *prudens*, aut *pudens*, qui, cum tot adsint hic & adstent undique *Hannibales* & *Roscii*, tenuitatem nostram in hoc dicendi genere longe superantes, illustrem nihilominus hujus *sententiæ* sublimitatem, exili mea dictionis *infantia* deformare turpiter non reformidem. Cum tamen admirabili *favoris vestri* amplitudine ad dicendum impellar, ineoncinna profecto hæc *orationis* meæ structura in mora mihi non erit, ut ab instituto retardarer, quo minus———

———*Marcus Tullius* eloquentiæ Romanæ parens, magna semper trepidatione *exordii* consuevit———

———Nam si *Anacharsis* philosophus, ignorantes *Musicam* deridebat de *Musicis* ferre judicium; quanto magis *imprudentes* damnasset, si de *prudentibus* vidisset judicare———

Theophrastus progressus in concionem repente obmutuit———

Isocrates ob ingenii timiditatem, vel hiscere nunquam *publice* ausus est———

Illo-

Illustrissimum illum *Alexandrum*, orbis terrarum Monarcham invictissimum, ab *Apelle* tantum se *pingi*, à *Lysippo fingi* voluisse ferunt; hoc nimirum consilio, *ne à vulgaribus & obsoletis operibus non tam illustrata*, quam obscurata, illius *videretur dignitas*.

Vos igitur (lectissimi *Auditores!*) male consultis tam divinæ *veritatis* sublimitati, si *eam* à me, luculentis barbariæ fæcibus inquinatam sordescere patiemini; cum oratio *mea* nec lacertis potest contendere, quod *authoritate* nihil valeat, nec illecebris delinire, quod careat *lepore*; nec aculeis commovere, quod *judicii* maturitate deseratur.

Potes & hic, pro ingeniolo tuo, ex hoc *uno*, tam prolixo exordio *tria* facere, breviuscula, verbis aliquot additis & immutatis.

Quare quum singularem *eius* excellentiam satis eluminatè decorare nequeam, faciam ut olim *Timanthes* ille pictor, in immolanda *Iphigenia*, qui caput *Agamemnoni* obvolvendum putavit, quod immensam sui *mœroris* acerbitatem, penicillo non potuit adumbrare; pariter *ego* hujus rei magnificentiam, quam vix *cogitando* consequi valeam, *silentio* sippario involvendam relinquo———

Veteres *Græci*, qui Εὐχαρίστων magnificecerunt, priusquam aliquod opus aggressi essent, *Opportunitati* semper litare solebant; quapropter, & *ego*, in ipso orationis meæ vestibulo, *vestrum* favorem & æquanimitatem, veluti *Mercurium communem* implorandum censeo.

Cum *Musa* nostra, flexanimæ suæ *Suadæ* fœtum statim sit paritura, *Vos* (ceu tot *Deos Nixeos*) implorandos arbitror, ut *obstetricantem* illi accomodetis operam———

Theseum ferunt, *Ariadnes* ope, in penitissimos (irremeabilis alioqui) *Labyrinthi* recessus olim ingressum, inde etiam exiisse feliciter; *Ego* pariter facile intelligo, *me* non nisi *vestræ* aura & *Favonio*

vonio benevolentiæ ; ceu *Ariadneo filo* fretum posse amplissimum hunc dicendi *Oceanum* ingredi ; *me*, non nisi *vestræ* patientiæ *velis* adjutum, posse in eo *progredi* ; nec inde *ingredi*, nisi in *vestra* æquanimitate, *proram puppimque* collocem. Adeste igitur (*candidissimi Auditores!*) *meque* benevolo patientiæ vestræ *influxu* juvate, dirigite ; ut *portum*, aliquando tandem, appellere mihi liceat, implacatas *invidiæ Syrtes* prætervecto———

Nobilissimum illum pictorem *Timanthem*, ingentis *Cyclopis* magnitudinem, *parva* in tabula expressurum, *pollicem* duntaxat ejus (quem *Satyri* juxta picti, thyrso metirentur) penecillo ferunt adumbrasse:———Ego pariter.

Hæc *ara* (*vos Apollinares Semidei*, quibus *primitiarum* nostrarum spem *vicissim* litamus, nobis enim singulis, *redit*, *ut agricolis*, *labor actus in orbem*) aliquid, naribus tam divinis dignum thymiamatis, elimatum arte, quodque *auribus* sit harmonicum, videtur exigere. *Ego* autem, quantumvis omnium ineptissimus, qui tam *sacras*, tam *purgatas* affarer aures ; veruntamen cum *vestro* omnium suffragio *calculisque*, in hanc *Spartam* sim delegatus, *vos* quæso, *viribus* animisque mihi suppeditetis, ut *meam* hanc exornem provinciam.

Quod tanto securius facturus mihi videor, tanta etiam alacrius, si institutum *iter meum*, *regio favoris* vestri *diplomate* muniatis ; cujus publica *Majestate* (tanquam *Mercurii* caduceo) ferratas *hostium* phalanges tuto aut penetrare possim, aut præterire ; qui abunde mihi prospectum existimarem, adversus omnia *censuræ* præjudicia, si *mea* non prorsus improbaveritis. Quare, quod *vultu* pollicemini, id *audiendi* facilitate comprobetis, obsecro, ut mihi *primas anchoras* solventi bene *velitis*, (qua estis comitate)

te,) & quæ dicuntur (qua estis æquitate) candide *interpretimini*———

A *vobis* itaque *Musarum patroni*, *viri vere Apollinares*!) à *vobis* petunt, qua possunt observantia, (finite quæso ut exorent) benigne ut audiatis *me*, quem miserunt *Legatum* à *Latere*) oratorem *suum* talem, qualem ferendo leniter tenuem *meam* in dicendo facultatem———

Ad *vestram* enim benignitatem, tanquam ad *sacram* aliquam *arcem* supplex accurro, ut sub *Achilleo* vestri *favoris umbone* intrepide lateam, nequa in nostris *his* conatibus: *genuinum frangat* maledicerum *Erinny*; quo si *me* favori dignabimini, nulla *loci* intercapedo, nulla *temporis* diuturnitas, hujus rei gratiam obliterabit.

Ego enim, quamvis inter omnes *Athenienses* minimus, quantuluscunque tamen sum, operam dabo, ut ex angustis inventionis meæ *uraulis*, è limpidissimo *veritatis fonte* repletis, *nectar* reconditum hauriatur, quod vestris *propinem* imbibendum *auribus*. Adeste huc igitur omnes (*circumfusa corona*!) adeste (*inquam*) singuli *animis*, perinde ac *corporibus*; arrigite mentes aureſque *vestras*, & *me* denuo dicentem patienter audite, quem adeo plusquam benevole, præliminari hac præfatiuncula *vos* salutantem, audivistis hactenus———

III^io.

Formulæ conciliandi Benevolentiam.

à { *persona* { *Auditorum.* / *Nostra.* }
à { *Re ipsa de qua dicturi sumus.* }

INsuetum *præsentiæ* tam *verendæ*, tam *venerandæ* jubar, mentis (mihi *Infantulo*) oculos, radiis adeo

adeo offuscat suis, ut tanquam *noctuæ* ad solem, mea jam caliget ingenii *acies*, ut quem non tulit *unicum Ovidiana Semele*, *ego* minus, tam multos *Joves*, & *Phœbos* meæ orationis angustia recipere possum; utcunque tamen tenuitatis *ego* meæ mihi conscius sim, vix tamen intra *cochleæ* meæ testam jam contineor, quin inter aliorum *naufragia*, & successus in hac re, minus prosperos, ad *pulchrum* illum, *Bonæ spei*, *bonæ mentis*, *portum*, & almæ *veritatis Elysios*, aspiraturus sim: si modo, *aureum* mihi favoris, & benevolentiæ vestræ *ramum* porrigatis supplici——

Carneadem ferunt (qui ex tribus nobilissimis *Atheniensium* Philosophorum *primus* habebatur) tam incredibili dicendi vi fuisse præditum, ut *nullam unquam in suis disputationibus rem defendit, quam non probarit; nullam oppugnavit, quam non everterit.* O felix viri ingenium! feliciorem fortunam! utinam & mihi——

——*si, cui jam circum utrinque, phalanges*
Stant densæ, strictisque seges mucronibus horret
Ferrea—— Æneid. 12.

Spero *me* à vestra omnium æquitate impetraturum, ut ad orationem meam, faciles hodie aures sitientesque afferatis. Quare, nec veteri *rhetorum* more, rogabo ut *attendatis*, quia *res* ipsa, de qua jam dicturus sum, *hoc* à vobis exiget; nec deprecabor quod orationem affero, nullo aut *flore* sparsam, aut artis *gemma* immixtam.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut nihil sibi pene ad expugnandum proposuerit, quod non aut acumine irruperit, aut pondere illiserit. *Vincent. Lirinens. de Tertull.*

——Cur vos Summates viri, *Patriciique ordinis Proceres*, ad hoc plebeium convivium vosmetipsos ingeritis? non istis palatis hæc parabantur legumina——

Vos

Vos vero, (incomparabiles *viri!*) ut amare debeo, sic metuere non-nihil non possum, non quidem ut *natus* parentum; verum, ut qui timide causam suam agit, *judicem*; non quia causæ diffidat, sed quod de se desperet. Præterquam enim quod ignotus *mihi* non sum, divinam ingenii vestri vim, cum inexhausta sapientia perspectam habeo.

Te igitur (*vir maxime!*) oro obtestorque, ut tantisper-dum *me* audies, eruditus esse desinas, scientiam se ponas, benevolentiam induas——

Ut jam *Scaligeri* nomen (quod de *Tullii* eloquentia dixit *rhetor*) non pro *erudito* homine, sed pro *eruditione* sumatur. *Heins.*

Archidamus Periandrum dixit è bono *Medico*, pessimum *Poëtam*, malis carminibus fecisse; ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς. Vereor ne & *me*, quem hactenus æstimastis *aliquid*, comperiatis demum quam sim nunc nihil——

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud *Philippum* regem, Amyntæ filium, verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credible est) tanti *viri* perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius *mihi* contigisset, nisi stuporem hunc, explorata mihi jampridem excussisset humanitas *tua*—— *Text.*

——Non sunt somnia aut nugamenta hominum, aut Poëtarum fabulæ, quas *vobis* explicamus; audietis monita illustria, audietis——

——Quod optare licet, præstare non licet; sed quoniam alterum *potentiæ*, alterum *voluntatis* est, respicite æquitate vestra, quod adest, supplete benevolentia quod deest.

——Non de stillicidiis, aut aqui-pluviis, sed de causa seria, re magni momenti est nobis sermo——

Dignum

Dignum est attentione vestra argumentum (*Benignissimi Auditores!*) quamquam nec de *vobis* dubitare sit nefas———

Non sunt levia quæ pertractamus *Auditores* ———quibus graviora, ne *Co scripti* quidem in Senatum *Patres*, aut ex ebore curuli *consules* pronuntiarunt———

Gravissimum nobis, (*Auditores* humanissimi!) gravissimum onus incumbit, ætas autem *hæc*, & illa quam videtis adolescentia longe subsistit impar, quæ nullis fulta præsidiis, nulla eruditione instructa, nullis ingenii viribus innixa, *opem* vestram implorat supplex———

———Sed acceptior fortasse erit ex intimo *cordis* penetrali, leniter spirans *simplicitas*, quam in labiis tantum natans phalerata hujus seculi *grandiloquentia*———

———Ecce vobis *novum* jam argumentum, *rei* sane, ut opinor, non injucundæ, cum vobis, *scio*, non placeat recocta *crambe*, quæ antehac sæpius apposita excitavit nauseam.

———Dabitis, uti spero, pro innato *vestro* candore veniam——— & aurem paulo faventiorem, cum *nostra* jam oratio humili serpat pede, non *tragico* superbiens cothurno, nec nugas vobis & *apinas*, aut ἱπποβήμονα ῥήμτα, (ut ait *Comicus*) sed rem uti res est proferat———

———Difficili plane de re dicturus sum, neque quisquam est, cujus de lumine, lumen accendam meum——si igitur etratum à *me* usquam fuerit, vestram πρωτοπείρω συγγνώμην indulgete———

———Tametsi non inter *primos*, sic nec inter *imos* prorsus debeam considere———

Per eam *vos* humanitatem rogo, quam inclusam in pectoribus, domo *huc* attulistis, ut dum dico, patienter assidere, & attente auscultare velitis———

Hanc

Hanc ad *telam* pertexendam, dum pleno me confero gradu, officiose *vos* compello, studiose pero, obnixe comprecor, ut porro benignitatis *aura*, benevolentiæ vestræ *spiritu*, leviſſimo favoris *Zephyro*, ad portum altum proveharis, *hoc* leve & demiſſum genus dicendi———

Quod dum facimus, *vos* auditores quotquot adeſtis, obteſtamur, quanto eſtis *nobis* eruditiores, tanto ſitis quoque ignoſcentiores, nobiſque balbutientibus, attentionem aliquantiſper largiamini———

Simul illud deprecor à *vobis*, ut non prius temeritatis mihi notam exulcerato quodam animo inuratis, quam *me* provinciam hanc ita depoſuiſſe judicetis, ut à ſuggeſto non ejectus, ſponte diſcedam———

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adoleſcentiæ ſpacium eſt egreſſa; ſi quid hoc *judicium*, quod nullo rerum eſt uſu confirmatum; ſi quid hæc *eloquentia*, quæ primis tantum præceptis eſt imbuta, poteſt, conabor ut———

Quum multum de *amicitia* ſcripſiſſet *Cicero*, librum illum ſuum *Pomponio Attico* inſcripſit, amico *ſibi* conjunctiſſimo; quumque de *Senectute* porro *ipſe* copioſe deſeruiſſet, nullum alicubi operis iſtiuſce idoneum magis invenire potuit patronum, quam eundem *Titum Pomp. Atticum*, virum multa canitie venerandum. Prudenter admodum *patronu* ſui, cui nuncupaverat conditionem, ad ſubjectæ materiæ qualitatem applicans, & adaptans: ita & *Ego* (ſi *magnis componere parva liceat*) vindicias ſtudiorum, & literarum patrocinium ſuſcepturus, in improbos nebulones, atque ignaviſſimos horum temporum fucos, opportune, uti ſpero, & appoſite coram *vobis*, adoleſcentibus virtuoſis pariter ac ſtudioſis, dicturus venio———

Ulte-

Ulterius autem antequam *linguæ* fræna indulgeam, quæso *vos* per eam quam hactenus invicem, ex literarum humaniorum cultu satam & propagatam conservavimus amicitiam, velitis, *auriam*, (ut sic dicam) *ædes* vacuas mihi aperire, & peregrinantem dicendarum rerum *veritatem* admittere———

Ausculta, *corona* discipulorum, *brevissima* attente, vitabo sermonem lacinioſum; attende benevolo, promitto animum officioſum.

Favete igitur linguis, & permittite ut in hoc opere arduo, honestaque admiratione, tanquam *profanus* lumen adorem, onerariaque navi mea littora tantum prætervehar———

Atque utinam dum imparibus arduam hanc molem humeris impono, aut *Ciceronis* voce uti possim, aut alacritate *Demosthenis* excitari!

Cum tot tantisque difficultatibus, affecta atque afflicta, in vestram, *Auditores*, fidem, veritatem, misericordiam *Veritas* confugerit, Te *Domine*, vosque, qui in *concilio* adestis, orat atque obsecrat, ut multis injuriis jactatam atque agitatam *æquitatem*, in hoc tandem loco consistere & confirmari patiamini: id quo facilius facere possitis, dabo operam, ut à *principio*, rem ipsam, quemadmodum gesta & contracta sit, cognoscatis———

Hercules olim adversus *Hydram* Lernæam, & *Cancrum* congressurus, coactus est, *alienam* opem implorare, qui *ipse* solet opitulari cæteris. Ego *unus* cum tot monstris dimicans iisque subinde novis exorientibus, quid faciam, si manum mihi adjutricem non porrigatis? si sub *Ajaceo* vestri Patrocinii clypeo non protegar———

Peto, ut *quantum* nobis deest *eloquentiæ* (deest autem *plurimum*) *tanquam* ab *humanitate* vestra ac *benevolentia* accedat; ne si secus fiat, non unius

viri,

viri, sed ipsius *sapientiæ* laudibus intercedisse videamur.

Oro, rogo, ut ea, quâ cœpistis, benevolentia, & arrectæ auscultationis, aura, dictionem hanc ad præstitutum terminum prosequi haud dedignemini———

———*Solamen habebo*
Mortis, ab Æmonio *quod sim jugulatus* Achille.

———Qua de re cum breviter dicturi sumus, peto ut, quod est amoris, ac benevolentiæ, *benigne*; quodque studii ac diligentiæ, *attente* audiatis———

Quam *hæc* minime levis sit controversia, facile intelligetis———

———*Nec enim levia aut ludicra petuntur*
Præmia, sed Turni *de vita & sanguine certant.*
Æneid. 12.

Suppeditabit (uti spero) candor vester, & attentio, ut grata antevertam celeritate (quæ delassatos facile occupat) ex prolixitate nauseam——

———Hæc quam sint in *me* exigua, agnosco, nec de *me* quisquam tam abjecte quam *ipse* sentio———

———Magna profecto *res*, & ad discendum utilis, & ad recolendum necessaria, *quam* etiam atque etiam exemplorum molibus illustrare atque inculcare studebimus———

———Ut ad consensum *sui* quos suadere non potuerit, impellat, *cujus* quot pene verba, tot sententiæ sunt, quot sensus, tot victoriæ———
Vinc. Lirinens. de Tertull.

——*Simonides* in ardua illa quæstione *Hieronis*, deliberandi causa, *unum* sibi *diem* postulavit, postridie vero *biduum* petiit, & deinceps dierum numerum duplicavit. Haud aliter *ego* in hac nodosa difficilique admodum controversia ——debeo aliquot *dies* ad cogitandum postulare,

lare, quia, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior———

———Cum causa sit multiplex, & non paucis difficultatibus obvoluta——— imo undique sit præjudicium, undique præcipitium———

———Quanquam & de *hac* re perinde ac de aliis, tanta est conversia, ut *hodiegia* sexcenta facilius in concordiam redegeris, quam *tres* aut quatuor Philosophorum super *his* rebus dissonas opiniones——— jam vero *quis* rec nseat quæ à singulis perhibentur de *natura*, de principiis, de *Deo*———

———Nam à veteribus Philosophis hæc quæstio olim decocta, *his* temporibus recruduit———

Illud modo, antequam ulterius provehar, à vobis summopere contendo, ut quando omne mihi perfugium in *vestra* bonitate, & clementia situm est, tenuitatem meam vestro favore ac silentio sublevetis, quo mea oratio his veluti *fecundis* subjecta *ventis*, quem sibi proposuit, portum facilius consequatur.

Ut pronis auribus, benevolisque animis vocem *oratoris*, de eximio seculi hujus ornamento differentis, excipiatis———

———Non rhetoricor *Auditores*, non tinnio, bullæ & crepitacula puerorum sunt, aut fanaticæ forsan juventutis.

Sed si jam vestra illa *favoris* aura, nostræ hujus *Vela* imbecillitatis impleverit, superabo scopulos omnes difficultatis tantæ, & ingressus in portum, *veritate* dictionis hujus coronidem conservabo———

Præbete quæso mihi *vestras* attentissimas *aures*, dum hæc à me proposita, tenuiter pertractata fuerint, sub Ajaceo vestri patrocinii *clypeo* nudam veritatem obumbrate———

Sed ad *humanitatis* vestræ *genua* procidit *Oratio* nostra,

noſtra, ſupplex animi *nuntius*, & delegatus; cui, ut benevolam præbeatis *aurem*, obnixe *deſidero*; nullorum enim uſpiam lenitatis cenſuram, vel magis *expeto*, vel magis *exſpecto*, quam *veſtram*, (doctiſſimi *Auditores!*) quibus, ne *Athenas* quidem ipſas, credo fuiſſe magis *Atticas*.

Oro *vos* igitur, ut *irradiet* mihi, veſtræ *humanitatis*, (ceu cœleſtis cujuſdam Cynoſuræ) jubar, *vultus* veſtri *ſplendore*, me ſubtimide, debili utcunque conatu *dicentem* mirifice reficiatis, ſi conatum quantulumcunque mecum probaveritis.

Quanquam dum *vos* in tantillas haſce *minutias* deſcendere non diſpuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordiis, ut veſtras aures *Ambroſia*, *Nectariſve* ſucco ſaturas dimitterem———

Dum *vos* modo propitios habeam, quorum imprimis vereor, & revereor judicium———

Sed cur *ego* vos (miriſſima *ingenia!*) adeo operoſa *precarer procarerve* prece, quorum *vultus* placidique *mores*, faciunt, ut mihi de *vobis* dudum pollicear futurum, ut ſub *Achilleæa* veſtri patrocinii panoplia, omnes maledicarum linguarum *latratus* facillime retundam———

Hac *ego* de re cum dixero, dum immenſum hunc *Oceanum* tranavero, *vos* quæſo (*Auditores!*) veſtra ut faveat conſueta *affabilitas*; indulgeatque placide balbutienti noſtræ oratiunculæ; ut in quam *me* ſpem, *vultus* veſtri oculorumque benignis indiciis erexiſtis, eam *attentione* quoque veſtra confirmatam dignemini, veſtroſque animos *verbis meis* velut catenis quibuſdam alligate———

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phraſium *ſideribus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* diſtincta, eloquentia *nitere*, compoſitione *fluere*, ornatu *ſplendere* non poteſt; *vobis* tamen quæſo placeat, puriſſimum

mum hujuſce *veritatis* merum, ceu divinum aliquem *ſuccum* imbibere, ut plenis illius *amphoris* ſatiati, *anſam* mihi præbeatis triumphandi ſerio—

Magnaque det nobis tantus *ſolatia victor.*

Atque utinam ea *mihi* felix fortuna contigiſſet, ut dum *auri* laudes proſequor oratione, *aurea* quædam apud vos eloquentia, *aureo* verborum flumine ac ſententiarum inundare poſſim! ſed quoniam in hac infantia noſtra, & *eloquentiæ* tirocinio, facilius optare quidvis licet, quam aſſequi——

Exſanguem hanc noſtram *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obteſtor; & ſi quid duriuſculum *auribus* tam teretibus videatur, candide dignemini interpretari; ut ſic (cum habuerimus *Mæcenates* & *Patronos*, qui tanquam *Dii Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, noſtram qualemcunque vindicetis conatum) ad *veritatis Phaetontis* aut *Cynoſuræ*, clavum futuræ orationis dirigentes, *mare* iſthoc, tam inquietum, feliciter trajiciamus——

In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, veſtraq; patientia *comite*) rogo ſupplices, veſtra *nobis* ut afflet attentionis *gratia* noſtriſque benigne aſpiret *linteis* benevolentia; ut ſi obvias quas in *rupes* navicula mea, minus ſecundis *Euris* impulſa, illiſerit; æquanimitatis *veſtræ* remigio, & *Cynoſura* naufragii periculo integra emergat.

Vid. Excuſan.—

IV

Formulæ ſumptæ à Perſona Adverſariorum, eos in contemptu & odium trahendi.

Inter has plurima ad confutandi formulas referri poſſunt, & contra.

EXploſerunt jampridem *ſeniores* & *ſaniores* Philoſophorum, *paradoxiloquum* illum *Anagoram*,

ram, qui *nivem* eſſe *nigram* & *ſolem* candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui—

Candida de nigris, & de candentibus atra, aſſerere non veretur! qui *adverſus ſolem* (quod aiunt) *loquitur*, & inſana ſtribiligine, & *ſua* (qua tantum pollet) *ſartagine* loquendi, aures *veſtras* captivas ambit demulcendo, * abducere:

Cujus oratio (ut audiviſtis) calamiſtris *meretriciis* inuſta, unguentis fluentibus delibuta, pigmentis rhetoricis effœminata, non incorrupto *ſanguine* ſed aſcititio *colore*; non naturali *ſucco*, ſed accerſito *fuco*, fallaciter eniteſcit.

Sed *hedera iſta*, quam in orationis ſuæ *veſtibulo* & fronte, *ſuſpenſam* habet, *vinum* intus haud *vendibile* indicat——

Pronum *te* audio ad maledicta——credo id ea cauſa factum, quia bene loqui non didiceris: ſed quid tecum agam argumentis, cum ex primis *philoſophiæ* apicibus, liceat mihi omnem illam ſtruem verborum demoliri——

Dextera nec tua te Graium fortiſſime Creteu
Eripuit Turno: nec Dii *texere Cupentum*
Æneа veniente, ſui: dedit obvia ferro
Pectora, nec miſero clypei *mora profuit ærei:*
Te quoque——Æn. 12.

——à quo protrahitur rurſus in *ſcenam* hoc *drama*——

Inauditarum, neſcio quot, vocum colluvione olens, ut *ſervus* ille Plautinus ait, *allium, hircum, haram, ſuem, canem, caprum, crumiſtum:* ut quemadmodum odor qui ex *Averno* efflabatur, ſupervolantes aves necare ſolitus dicitur; ita illud *pus*, illa *ſanies*, illud *virus*, optima quæque *auditorum* ingenia exanimet.

Sciuntfœtores ſuos *nulli* fere cito eſſe placituros, ſi *nudi* & ſimplices exhalentur, atque id-

* Honeſta publico gandent, ſcelera ſecreta ſunt, Minut. Fel.

circo eos eloquii velut quodam *aromate* aspergunt———

———Quibus à *Pacuvio* & *Ennio* demortua accersebantur *verba*, saltitabant periodi, macra, jejuna, ac famelica *oratio*, succo omni, nervis destituta omnibus, & copia, punctulis quibusdam & *allusiunculis*, aut membris *interim* præcisis, & interrogatiunculis abrupta, *nauseam* fastidiumque *sui* pariebat. Histriones scenicos dixisses, aut ad instar *Telephi* Euripedæi non *mendicos* modo, sed & *claudos*, qui chorago intus rem gerente, *spectatores* cum tibicine oblectarent, & dum maximo conatu aliquando exilire conarentur, cum majore *spectatorum* voluptate quam applausu caderent, non irent. *H. inf.*

———Accedebat blanda *Siren* quæ dicendi meretricia suavitate quadam, ac lepore, homines propemodum in *pecudes* converteret———.

O *Xerxes*, meo quidem judicio barbarorum ignavissime! non exercitum ducebas, sed armentum; neque *Dux* eras, sed bubulcus——— quum turmis singulis *lorarios* dedisse diceris qui à tergo cessantes ferirent, flagrisque ad *virtutem* impellerent———

T. Livius bovem locutum fuisse inter *prodigia* non semel posuit, *hoc* vero tempore homines ita quotidie loquuntur———

———Sed obstruam *his* ora (si hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) simo & oleto—

Fortissimi profecto *Ajaces*, magnanimi *Hercules*, feroces profecto Gigantes, qui *cœlum* oppugnare malint, quam *veritatem* agnoscere: lingua tenus docti, *holoserica* spectabiles præfatiuncula, cincinnis oratoriis compti; qui si à *rostris* ad *rostra* (cum *malis* Diis) transcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter astra illico condiderint, *non obstante*———

Quæ

Quæ omnia magis esse *verisimilia*, quam *vera* (ut *Cæcilius* apud *Minut. Felicem*) facile perspexeritis, cum adversarius, ut fatiscenti suæ paradoxiæ ferat suppetias, *hæc* commentus fuerit——

Qui *præstigiis* suis oratoriis ex *Arabia* felici, per Arabiam *desertam*, in Arabiam *petræam*, suos seducunt auditores; qui labra sua *amoris* nectare circumlinentes, os utcunque *rosam*, *mens* tamen ipsa spinam olet.

Ne forsan ridearis cum rhetore illo, quem Philostratus scripsit, cum dixisset ὦ Ζεῦ! in terram conjecisse vultum; cum addidisset ὦ Γῆ! oculos in cœlum sustulisse——

Ut de illo haud immerito, quod *Heraclitus* aiebat, dici potest; *asinum*, *stramenta malle quam aurum*, & depexum mendici pallium, quam pannum elegantiorem, stolam regiam magnificere.

Sed *ego magnidicas* istas *Antagonistæ* jactationes, nihil esse aliud puto, quam *larvam*, qua *putentia* causæ suæ *ulcera* tegeret; qua *vos* ludos faceret, & tanquam præstigiis *efficinaret*, cujus vestigia *gressusque singulos* si oculatius paulo inspexeritis sinuosas fraudes, & *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à *tergo*, vestigiis etiamnum lubet inhærere, tantisper dum superbientis animi *cristam* deposuerit——

——Faciunt & vespæ favos, & *simiæ* imitantur homines——

Nullus adversariorum cœtus tam effrons prodiit, qui *veritatis* non magnifice circumrotet vexillum.

——Quis enim feret tam graphicas & discinctas *ineptias* de?——quis portentiloquia ista non exhorrescat?

——Nusquam *scriptum aut fictum aut pictum in pariete*, ut ille ait; idem ergo fecit, quod *cum multa jura confundit cocus*.

——Quid ſi tanquam *Argivum* clypeum abſtulerat, glorietur inſolens? *Terga dabo? & Turnum fugientem* hæc terra videbit? Uſque adeone *mori* miſerum eſt? *ut Turnus olim*, Æneid. 12. Sic & ego——

——Ut non extricandis pene ſe induunt Labyrinthis, qui hanc controverſiam palmarem, tantis ſuadere clamoribus etiamnum ſatagunt——

——Iſta crudiora *Errantis* philoſophi effata, ita affabre condierunt quidam recentiores—— quibus me, quoad potero, maſcule opponens——

——Nec genium habentes nec ingenium, quorum veriſſima dogmata, ſcilicet, ſi ponderentur, vaniſſima eſſe, ſingula apparebunt.

At tu in *ſicco* es, & *aqua* tibi *hæret*, qua me (ne ipſe *in* parum *ſicco* eſſem) conatus es unditus obruere, confuge quadam lymphaticorum argumentorum.

Effœminatum iſtud, & gracile *dicendi* genus, (tibi nihil *virile*, nihil arduum & excelſum, nihil non fucatum, omnia *muliebria*, compta) utcunque *auditores*, nimis *delicatos* ſuavitate loquendi illiquefactos, titillare poſſit; cum tamen *nervis* & viribus deſtituatur, ſpero *vos* æquitatis, & æquanimitatis præmunitos *Antidoto*, *Ulyſſeum Moly* arripuiſſe, neque blandientes *Syrenii Oratoris* incantationis accepiſſe; ſed *veritatis* potius *concentum*, & *harmoniam* uſque adeo expectaſſe, ut *quam* prius audieritis, *abſurda*, *ſonet vitium*, *percuſſa*, diſcrepans *opinio*——

Perſ. Sed *hæc* hominem à pudore non deſertum, in ruborem dare poſſint: videntur enim pleriſque *philoſophis*, non tam mira quam abſurda, & ab omni rerum veritate prorſus aliena——

In *me*, quidvis harum rerum conveniat, quæ *in*

in stultum vibrari solent, (*caudex, stipes, asinus, plumbeus*) in *illum*, nihil potest: quippe *hæc* omnia exsuperat ejus impudentia.

Sed detur mihi, (*Antagonista* mi!) detur mihi (cum pace tua) paulisper *animi* tui pulsare *fores*; anne adeo præfractarius videbere & *perfrictæ frontis*, ut δοξοκοπαλα hæc, mordicus tueri velis? an tu *Jove* & *Minerva* natus plus omnibus *sapis*? an in *Te* uno omnes resederunt Musæ? Vin' *te ipsum* quasi alterum *Apollinem*, literatissimorum corona venditare? omnesve Philosophos præ *te* insaniisse? *lumina* scientiarum (*te* jam orto, quasi novo *sidere* in cauda Cassiopeiæ) deliquium pati putabimus?

Sed periculosum est (*Auditore!*) omnino periculosum est, *Apollinis* & Musarum *vehiculum*, tot jam seculis sapienter gubernatum, temerariis *Phaëtontis* hujus incœptis concredere, & demandare.

——Nam dum nubes & *ideas* philosophatur, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicum* vocem miratur——

——Quorum *ego* copias, (ut *Agesilaus* olim *barbarorum*) in bello captas, *captivos* vestibus exuendos curabo, nudosque vobis (ut suis *ille* militibus) intuendos exponam; ut sic qui vestiti, hostibus formidabiles erant, exuti tanquam pumiliones, ab omnibus derideantur——

——Quos *asinos* esse, ex auribus jamdudum deprehendistis, & hodierno die demum cognoscitis——

——Si modo invenias tam obtusum ingenium quod isto grunnitu tuo & verbis in *hara* natis capiatur——

Expectabam ab illo ingenii tui arvo molles *violas*, & purpureum Narcissum: sed (ut video.)

Cærduus, & ſpinis ſurgit paliurus acutis.

—Involucra quædam videris compegiſſe, quæ *Oedipo* conjectore, & *natatore* Delio(ut de ſcriptis *Heracliti* dicebant *Socrates*) indigeat, quibuſque *Gordii* nodus, Labyrinthus *Dædali*, *Sphyagis* ænigmata, numeri Platonici, *Lycophronis* tenebræ, & *Saliorum* verſus ſuis Sacerdotibus (autore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

Quo Deus, & quo dura vocat fortuna, ſequamur.
Stat conferre manum Æneæ ſtat quicquid acerbi eſt
Morte pati.———
———*Hunc, oro, ſine me furere ante furorem:*
Quæcunque eſt fortuna, mea eſt.
Sic Turnus Æneid. 12. 667. 678. 680. 694.

Nulla *me* ad id cauſa impuliſſet alia, niſi ut ferocitatem iſtam tuam reprimerem, audaciam confringerem, & loquacitatem pantiſſimis interrogationibus irretitam retardarem, de iſta tua cauſa ſic erit conclamatum illico.

Affectata obſcuritate, & permiſtis dedita operæ *gryphis*, & hiantem, & ſuſpenſum tenes *lectorem*, & crucem figis *Studioſis*——

Hic enim(ut in argumento non diſſimili *Octavius Cæcilio* apud *Minutium* Felicem) *non diſputantis* auctoritas, *ſed diſputationis ipſius* veritas *requiritur*; atque etiam quo *imperitior* ſermo, hoc *illuſtrior* ratio eſt, quoniam non fucatur, pompa facundiæ, & gratiæ, ſed ut eſt, *recti* regula ſuſtinetur.

In publico hoc, & tam frequenti *theatro*, equis *præco Stentoria* voce, abiget *aſperos* hoſce & auſteros *Xenocrates*, qui *Gratiis nondum litarunt*; opuſque habent ut illud *Platonis*, Δύετε ταῖς χάρισι, ſubinde occinamus? Adſunt enim vereor, ſimo jam video) *Tuberones*, qui in *Ligariis* reprehendunt

hendunt id ipſum, quod in *ſeipſis* amplectuntur; & ſibi quidem (tanquam *Mævii*) condonant *vitia*, in aliis vero *virtutes* improbant; hauſtum lactis gallinacei promittentes, & *apium* prius miſceat, quam *opium* cognoverint—— Plin. Nat. Hiſt.

Quis *myſta* à Muſarum *ſacris*, arcebit *profanum* hoc hominum *vulgus*, juxta & arrogans, qui gloriolæ *aura* turgeſcentes, in ipſa *nive* videre ſibi viſi ſunt *atramentum* (ut olim *Anaxagoras*) qui *nodum in ſcirpo* quærunt, uti *Chremes* ille *Terentianus*.

Homines *nequam*, *terræ* filii, qui, novum inſtruunt *Gigantomachiam*, certantque jam iterato *involvere Pelio Oſſam*, *veritatem* quam intelligo nolunt, *i ſana* ſua *ſtibilitate* offuſcantes: & *larvati*, *diem* gliris inſtar exoſi, *noctem* & tædarum lucem, ut adulterini mercatorum panni, quam omnia maluerunt. —Res omnes adverſarius obſcuritate ſua perplexas reddidit, ut vel Apolline lectore, vel Oedipo interprete indigere videantur.——

Agamemnonem quidem præ ſe fert, cum reipſa ſit vel ipſo *Therſite* multo deformior: cujus tam edentulæ in *nos* calumniæ, circumlatrare poſſunt, non lædere veritatem.

An vero (*Judices!*) *Vos* ſoli ignoratis? *Vos* hoſpites in hac cauſa verſamini? veſtræne ita peregrinantur aures, in *hoc* pervagato (*omnium* fere) ſermone, ut neſciatis quas *ille* fallacias *Vobis*, *nobis*, *veritati* ipſi impoliturus ſit? Plin. Nat. Hiſt.

Cogitate *quæſo*, quas ille aranearum *telas* contexuit, ut ſimplicem *veritatem* obſcuraret; creduloſque *auditorum* animos illaquearet;

Perinde ac ſi ſubtiliſſima ſua vafritie, opera *Myrmecidis* imitari ſtatutum ſit, cujus *quadrigam* & *aurigam*, muſca texit alis, aut formicas *Callicratis*; quarum pedes & membra, cominus intuenti, pervideri non poſſent, aut *Apellis* tabulam;

quæ continebat lineas viſum fugientes; aut denique catenam *Vulcani*, quæ ſub intuentium oculorum *aciem* non *cadebat*———

Quod Ovidianus Ajax. Metam. l. 13.

———*agimus, proh Jupiter, inquit*
Ante rates cauſam, & mecum confertur Ulyſſes?

Nam *vos* opinor *auditores*, alia in ſententia eritis, ſi modo (quod qua par eſt animi ſubmiſſione peto) exigui temporis attentionem *mihi* largiri, nec *antiquitati* tantum tribuere volueritis———

Eadem videtur *figura* omnibus, ſed quædam unicuique *lineamenta* deflexa: ſic & ſimiles *univerſi* videmur, & inter ſe *ſinguli* diſſimiles inveniuntur: pariter in ſententiis & opinionibus quilibet ſuis———

——Perſuaſit peſſimam cauſam vir peſſimus, orator optimus———.

——Nam ut numeroſas *Xerxis* copias, pauciſſimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim: ita & pauculæ eruditorum centuriæ, infinitas *tuæ* ſententiæ *myriades*, nullo negotio, & victoria expugnabunt inc uenta.

——Qui quanquam *ſuperiores* non ſunt in hac cauſa, ſunt tamen *priores*———

Qua in re, ita veſtram illam humanitatem precor (*Benigniſ. Auditor.*) ut ſi rationes omnes ejus longe aberraſſe veritate oſtendam, nequaquam *illi* credentium eſſe putetis; ſi vero opinionem vobis *meam* comprobaro, tantum *orationi* meæ, quantum ipſi *veritati* tribuatis———

Certum enim hoc mihi & deliberatum eſt, ſtrenuum hunc *veritatis* adverſarium vel ſtylo meo *vivum* confodere, vel non pati *mortui* reliquias, in *Honoris* æde componi, aut requieſcere.

Variorum ſcriptorum abuſus ingeniis, hinc inde compilatas lacinias *obtorto* (ut aiunt) *collo*, & averſis

aversis plerumque vestigiis, in *tuam* traxisti sententiam ut *Cacus*, latro ille insignis olim.

——Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiæ *cristas* retundite, secus non deerunt qui tanti fastus pertæsi, acutas *sibi* sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi *urbinam* habere (ut vos machæram) doceant, testenturque non esse defendendam *glandem* reperto jam *tritico*.

Quæ profecto quanquam omnem superare (ut revera superant) absurditatem videantur, tamen vero veriora esse——

——Quibus non saliva, non albumen *ovi* ullum, magis, aut jejunum, aut insulsum est——

Cavendum est, ne dulce *venenum*, sub his fucatæ eloquentiæ *foliis* deliteſcat; arrigite *vos* igitur (*Auditores!*) mentesque *vestras* totas excutite, ut *sensus* vester omnis, suo *stipatus* satellitio non hallucinetur. Patimini *me* igitur, patimini quæso, tantisper dum argumentorum meorum *summam* audieritis; non enim diffido, quin *expositâ re*, depositoque *præjudicio*, in meam ituri sitis sententiam——

——Istis non placet illud *Alexandri Magni*, *nolo furari victoriam*—— arridet magis illud poëtæ——*virtus* an *dolus* quis in *hoste* requirat? *Marte* an *Arte* nihil curant——

——Itaque faciunt quod *hi* solent qui *parvulis* austera quædam temperaturi pocula, prius ora *melle* circumlinunt, ut incauta ætas cum dulcedinem præsenserit, amaritudinem non reformidet——

Paradoxum omnibus Stoïcorum paradoxis παραδοξότερον.

Magna ferè tacitas solatia mortis *ad umbras*,
A tanto cecidisse vivo——

Mirum est hæc ipsa *subsellia*, hos parietes, *illum*, talia

talia dicentem, sine *rubore* potuisse ferre; mirum est (*Auditores!*) manſuetudinem *vestram*, *illum* tamdiu, tam patienter audiisse, neque *explosisse* potius, tam importunum *nugivendulum*.

Sed si ea *vos* estis, in fucatis audiendis fictisque *quisquillis*, patientia, quam non sperem *ego* in vobis æquanimitatem? *vestra* enim jam agitur *res*, *vos* estis soli, quos alma *veritas* habet, patroni: *vestrum* est (*Auditores!*) vestrum est, oppugnatum tam divinæ *Deæ* delubrum omnino præcavere ne sit expugnatum.

Vivat igitur *veritas* sub *alis* & umbra vestri *favoris*, tanquam sub septemplici *Ajacis* clypeo. Quod si *vos nos* deseratis, *perimus ego* & (quam propugno) *Veritas*: cujus in amplexibus *moriens* hæsurus sum; quippe qui longe malim, *in bona causa* (ut olim *Epaminondas*) *solus sapere*, *quam cum multis insanire*, neque possum non venerari *veritatem*, ubicunque terrarum eam videro, quanquam primis obsitam, simplici *habitu*, & quasi derelictam——

Ego enim tanquam ex *chalybe* forum conflatus, ad *veritatis* (*veri* illius *magnetis*) patrocinium, ita (allicior dicam an) trahor, rapiorque, ut non possim *me* continere, quo minus in *te* involem, (*Antagoniſta* mi!) qui *præstigiis* tuis *Oratoriis*, fascinare *nos* conatus es? sed cave tibi, *ne insanis* opinionis tuæ *fluctibus*, velut alter *Narcissus* submergare; fallit enim *te* tuus iniquus *Genius*, si——

——Ut olim prius ex urbe *Capitolium* quam à *Capitolii* tutela avulsisses. *Manlium* illum Rom. ita & *me* in hac causa——

——Ut adversarii exercitus cataphractos, velut alter *Horatius* unus sustineam, & abscisso *ponte* progressum negem, regressum cogam.

In hac *Sparta* propugnanda, animus *arma* sibi sumpsit *auro* splendidiora, onerosa magis, quam

strenuus

strenuus unquam induit *Achilles*, stricto manus *ferro* tremit; munitum *galea* caput; corpus totum nunquam non *ære* resplendebit; tubarum *clangor* implebit cœlum, *campos pavor ipsos invidet*, ingruentibus undique argumentorum nostrorum *copiis*: *me* equidem in mille discerpi partes malim, quam animum in hac provincia remittere———

Quam *ego* cum sit levicula & *Palæstrica* adeo alacriter agressus sum munire, ut si *fata volent*, optarem in *cymba* potius duorum *scalmorum*, quam in *Argonautarum* navi, jacturam facere———

Non minus est periculi *semper* tacere, quam nunquam periclitari viriculas suas. In re tam honesta, honorifica, vera, sincera, quis est qui triplici pectus ære non obvallaret? quis adeo pusillanimis, ut à tam insulsi hostis insultu *vi & armis* nudam, inermemque *Veritatem* non eriperet? me saltem impulit tanquam pro *aris & focis*———

Fuisse olim aiunt, atque etiamnum supereresse vereor, qui ostentandi *ingenii* gratia musculum aliquoties facere videri volunt, in Elephantis molem exsurgere———

———*Aristomachus Solensis*, sexaginta annos in *publicum* saltibus, & *muscarum* natura indagandi consumpsit; *Maro* pulicem copiose descripsit, multique se *vitium* ipsum, non *vitiose* commendaturos autumant: unde è nostratibus *quidam* nunc luem Neopolitanam super ipsam *Hyeliav*, nunc intrusorem *tyrannum*, plusquam Regem legitimum, hominemque *ære* alieno obstrictum, magis quam *liberum*, & frugi, honore prosequutus est.

Imo invenitus etiam qui *Diabolum* ipsum publice laudaret *Witebergæ* fuit *Joannes Brunus* natione *Italus*. *Voss. inst. Orator.* pag. 331.

Quinetiam *Isocrates* in laudem *Helenæ*, quam tunc temporis *orbis* terrarum universus, prodibrio & opprobrio habuit, orationem composuit Laudatoriã. Alius de ipso *Nihilo*, omnia *bona* dicere.

re. Magnus ille *Heinſius* laudat pediculum ad conſcriptos mendicorum *patres*. *Phavorinus* turpem *Therſiten*, & malignam febrim; *Polycrates* tyrannum *Buſiridem*; *Lucianus* artem paraſiticam; *Syneſius* calvitiem; *Eraſmus* ſtultitiam; *Carneades* injuſtitiam pleno ore prædicavit.

In Orat p. 250. Muſcam & artem paraſiticam, *Lucianus*. Catullus *paſſerem*, Statius *pſittacum*, Puteanus *ovum*.

Carneades Romæ, audiente cenſorio Catone, non minoribus viribus contra juſtitiam dicitur diſſeruiſſe, quam pridie pro juſtitia dixerat. *Fab. lib.* 12. *cap.* 11.

Alcidamas ille Eleates laudationem mortis inſtituit.

Denique *Agrippa* in vanitatem *ſcientiarum* acute invectus eſt, ut ſuam ipſius inde prodat *ſcientiam*, oſtentet eloquentiam, quam totus ea de re miretur mundus——

Cum *Seneca* Claudii luſerit εἰς θέωσιν, *Plutarchus* Grylli cum Ulyſſe dialogum, *Lucianus* & Apuleius aſinum, & neſcio quis *Grunnii* Corocottæ *porcelli* teſtamentum, (cujus & Divus meminit *Hieronymus*) Homerus βατράχομυομαχίαν; Maro culicem & moretum, Nucem Ovidius; Cur non & Vos pariter judicetis, merito etiam multa hic ab adverſario dici meo, non ex animo quidem ſuo, aut re vera; ſed ut ingenii eloquentiæque ſuæ præberet vobis experimentum.

Vto.

Formulæ Provocandi, Vendicandi adverſarium.

AGedum *Thraſo*, tuas jam experiamur viriculas, invictiſſime pugil——

Prodeas jam in *ſolem* & aciem; clanculariæ tuæ ſugillationes, gloriationes, umbræ xan-

tanquam & larvæ, territuræ sunt *pueros*——

Quod olim *Turno Æneas*, Æn. 12. idem & *ego* tibi, si audis, si audeas——

Quæ nunc deinde mora est? aut quid jam Turne *retrectas?*
Non cursu, sævis certandum est cominus armis;
Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid
Sive animis, sive arte vales, opta ardua pennis
Astra sequi, clausumque cava te condere terra.——

Idem nunc & ego.

——*Nam licet arma feras, & vulnera sæva mineris.*
Non tamen efficies ut timeare mihi——
——*si testiculi vena ulla paterni*
In te forte manet, venias, *spectemur agendo.*

——Quam Ego tuam sententiam ausim non pernegare modo, verum etiam contrariam *tibi* meam hanc, exquisitis rationibus defendere.

——φωνὴ σὺ τίς ἔστι. καὶ οὐδὲ ἄλλο: quod *Lacon* ille de *Lusciniæ* deplumata.

Vid. *Disputandi, criminandi, convitiandi Formulas.*

VIto.

Opponendi.

SEd *noli cantare triumphum*, priusquam viceris;
Victorem à victo superari sæpe videmus——

Non est tibi res cum larvis, & umbris; senties qui vir fiem——

Ille tulit precium jam nunc certaminis hujus,
Quod cum victus erit mecum *certasse feretur.*

——Velut *Bellona* quædam aut *Furia* in *me* tuis insolentiis——

Vid. *Defendendi, Dubitandi Formulas.*

Formulæ

VII.

Formulæ Insinuandi.

QUod olim *Varius Geminus* (referente *Seneca*) dixit apud *Cæsarem*; *Cæsar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant; qui non audent humanitatem*: idem *mihi* aures jam *vestras* affaturo, dicendum venit, sperandum restat.

Cum enim benevolam adversario (ut vidi) meo, præbuistis aurem, quid ni etiam & *ego* parem *exspectem*, imo promittam mihi à *vobis* benignitatem? Non enim *Cramben* bis coctam, sed *Ambrosiam* quasi, & nectar *eloquentiæ* (*dapes* revera *Saliaris*) vestris aurium *stomachis* digerendum appono.

Ad pedes igitur *humanitatis vestræ*, nostra nunc *prona* devolvitur oratio, submissime *vos*, omnibus orans *votis*, intimis præcordiis obtestans, ut quem *adversario* meo præbuistis vultum, eodem *mihi* etiam *affulgeatis*, nostramque pariter, suspensam paulisper *imbibatis* aure orationem ———

Alexandrum illum Macedonem, cum nunciatum esset, *Darium* in prælium *triginta* militum adducere *Myriades*; respondisse ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuere*. Pari *ego* ratione; utcunque *imbelles*, adversarius (nescio quot) infarserat *probatiunculas*, ceu tot *cervinas copias*, *ego* (inquam) illud anile agmen facile dissipabo, & in *fugam* convertam.

Te itaque (*adversarie* m!) non aliam *auguror* reportaturum victoriam, quam olim *Antiochus*; *cujus milites* (ut dixit *Hannibal*) *auro fulgebant satis; ad pompam, armis ad pugnam nihil valebant*: etsi enim *plumbeam* habeas *gladium* (laborantem scilicet causam) *eburnea* tamen sic eum includis *vagina*, & confusa rationum farragine, languentem conaris medicari, ut———

Hoc

Hoc caput, O cives, hæc belli ſumma nefandi!
Æn. 12.

Sed parce quæſo pauliſper in *me* plaudere; neque enim prius exſultare *te* dignum eſt concinnitate orationis, quam utrinque plenius fuerit peroratum; maxime cum non *laude*, ſed *veritate* diſceptatio noſtra nitatur. *Min. Fel.*

Quod in *formis* hominum, idem in *verum* judicio, uſu venire ſolet; *quaſdam* ſi procul & oſcitanter aſpiciamus, nihil erit venuſtius, nam ipſam quoque *Helenam* ſuperare videantur, (*fuco viz.* oculis imponente;) ſin propius & fixius contemplemur, jam quod paulo ante mire *blandiebatur* oculis, majorem in modum *diſplicere* ſolet.

Ixion putavit ſe *Junonem* ſuiſſe amplexum, cum *nubem* illius loco comprehenderat. Sed *vos* (qua polletis, acuminoſa prudentia) *dicenda calletis*; *Noſtis, res grandes gemina ſuſpendere lance Ancipitis* Perſ. Sat. 4. *libræ, & rectum ubi inter curva ſubit diſcernere.*

Verborum oceanus, vix *gutta* rerum, in totum *adverſarii* mei *inundavit* declamationem; cujus lenociniis aures utcunque veſtros titillavit; at animum (ſpero) non flexit *veſtrum* quo minus uti *illi* hactenus veniam dediſtis, ita eandem porro *mihi* indulgeatis.

Quamvis enim oratio *mea* non ſit adeo *exaſciata*, ut cum *torno* & *cotharno* comparari poſſit; debita tamen (qua poteſt) obſervantia, *veſtræ* attentionis, & patientiæ *aures* ſubmiſſe oſculatur——

Sepiam ferunt, (marinum *piſcem*) quum piſcatorum retibus adeo implicatur, ut quoquo ſe expediret plane neſciverit; incredibilem *atri* (quem habet) *ſanguinis evomere vim*, ut turbata aqua, ruptaque ſagena tutius effugiat: Pariter *adverſarius* meus, quem in ſuis tendiculis male- Tertul.

ſanus

ſanus *error* irretivit (aut *veritas* potius intra ſeptum compegit ſuum) quo ſecurius elabi poſſit, omnem adeo *obnubilavit* veritatis *faciem larvatis* eloquentiæ ſuæ (ſi quam habet) *periſtromativus*, & *atro* argumentorum ſuorum *cruore*, *quem* per *aqueam* ſuam orationem effudit, ut

——*nultum mutetur ab illo,*
In ſpecie, qua prima fuit——

Sed radicitus evelletur ex Muſarum agris, infelix iſte erroris filix, nebulas fallaciarum omnes *meridiano* veritatis *ſole* diſſipabo, variiſque *autorum* (quas intexuit & conſarcinavit) *ego illum* exuam laciniis——

Certiſſimum felicis ingenii indicium in *Protagora* Abderita agnovit *Democritus*, quando pauperem valde puerum, quæſtus gratia venditantem ligna, faſcem viderat eleganter componentem, atque eundem poſtmodo faſcem ſolutum in minutula, in priſtinum rurſus ordinem & formam reſtituiſſe : O ſi nunc & *mihi*——

——Conjungam nova veteribus, & rurſum vetera novis, quo ſic vetuſtis darem novitatem, novis autoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiiſque, quoad fieri potuerit, fidem.

Jovis illius *Cretenſis* ſimulacrum, *auribus* deſtitutum *fuiſſe* narrant ; dignum mehercule ludibrio portentum eſt, *ſurdo fundere vota Deo. Vos* autem (quos ſcio *auritiſſimos*) obteſtor, æquas præbere *nobis* aures, in neutram quæ propendant partem ; & ut Plato olim *Iudicem* voluit eſſe τὰ ὦτα διατεθευλημένον, hoc idem ego *vos* oro, per ingenitam *vobis* ingenuitatem, ut veſtras pultari pariter & obtundi aures, aliquantiſper pateremini, dum *me* æque ac *adverſarium*, dicentem audiveritis, ne, ut olim *Medea*, eloqui cogar.

Qui

Qui statuit aliquid parte inaudita altera, Æquum *licet statuerit, haud* æquus *fuit.*—— Sene. Med.

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps ac autor, *quam* maxime *Demosthenis* orationem approbasset, *longissimam* dixisse dicitur *Plutarch.* in vit. *Cicer.* Aurum enim quis recusat si multum, si ponderosum? ——Non *hoc* præfatus sum ——quasi vestras *ego* aures fatigare velim (*Laconice* enim omnia dicturus sum) sed ut——

Trita est materia, fateor, sed tritæ materiæ promitto orationem *Laconicam*, ut per humanitatem vestram, *Auditores Optimi*, mihi sitis rogandi vehementer, ne potius contemnatis illam, quia *trita* est, quam attendatis hanc, quia *Laconica* est.

Cum nihil sit tam præclare *dictum*, quin alias quoque suus relictus sit *dicendi* locus, nec *Theophrastum* fuisse veritum tractare *locos* ab *Aristotele* tractatos: nec *Quintilianum* post *M. T. Ciceronem Oratorem* instituisse——quid ni &——

Socrates quocunque se converteret, hostem *illi* aliquem, invisa generi humano *virtus*, ac sapientia pepererat: foris *Hippiam* ac *Gorgiam*, *Proditum* ac *Polum*, *Thrasymachum* ac *Protagoram*, miserrima arrogantiæ mancipia, in theatro *Aristophanem*; domi *Xantippen* habebat suam——

——Præclare olim *Artaxerxes* rex militi hostem convitiis proscindenti; *non ut maledicas*, *te alo*, sed ut pugnes——

Id accidere pernotum est, *auditorum* facilitate, qui dum verborum lenocinio à rerum intentionibus avocantur, sine delectu assentiuntur dictis omnibus, nec à *rectis* falsa secernunt: nescientes inesse & incredibili *verum*, & verisimili *mendacium*. Min. Felix.

Plato de gladiatoribus sui temporis scriptum reliquit,

reliquit, peritiſſimos *laniſtas* in *ludo*, ineptiſſimos eſſe *milites* in *bello*; quos tamen vulgus hominum, ut ipſum *Martem tunica tectum adamantino*, admiratur: nec eſt quod quis id miretur: quaſi vero ſit ſperandum tam proſpere apud *omnes* actum iri, ut optima placeant *omnibus*. Horat.

Barbari ſpinoſas *ſophiſtarum* nugas ſuſpiciunt, *Ciceronem* in diſſerendo, *puerili* loco habent. Rex *Midas* fiſtulam *Pani*, *Apollinis* cithara dulciorem prædicare; *Polyphemus* cum *ariete* libentius quam cum *Ulyſſe* verba facere ſolet.

Stolones & ſtipites iſtos ſinite quæſo *umbram* pro *corpore*, hordei *granum*, præ *gemmis* expetere; nolite autem *vos* (qua eſtis ſumma *prudentia*) temere committere, ut *picas* cum *Muſis*, *araneam* cum *Minerva*, *Marſyam* cum *Phœbo* conferatis—

Nam incaute *credituli* circumveniuntur ab *his* quos *bonos* putaverunt: mox errore conſimili, jam ſuſpectis *omnibus*, ut improbos metuunt; etiam quos *optimos* ſentire potuerunt. *Min. Fel. Octavio.*

Alexander (ut aiunt) ille *magnus*, cum in cauſis (præſertim *capitalibus*) cognoſcendis *Judex* ſederet ſiniſtra manu, aurem dextram occludebat; hoc geſtu ſignificans, ſe *alteram* quidem *aurem* præbere *actori*, *alteram* vero integram aſſervare *reo*, nec eo uſque velle ſententiam ferre (qui neceſſe erat alterum eorum damnatum iri) dum ſuam ſinguli cauſam egiſſent. Spero igitur, & *vos* humaniſſimi *Auditores*, *Judices* graviſſimi, (quibus *Alexandrum* ipſum, quantumvis *Magnum*, *majorem* haud unquam puto oſtendiſſe in oratores æquitatem) *alteram etiam mihi aurem* aſſervaturos. *Vid.* Deprecandi, defendendi, purgandi, &c.

VIII.

Formulæ Moderandi.

CAtonem illum *uticensem*, cuidam, ab eo interroganti, *quemnam maxime amaret*, ferunt, respondisse, *Fratrem*, nec acquirenti porro quem *Fratrem* intelligerit, quicquam aliud respondisse, quam *Fratrem*, *Fratrem*. In eundem modum, si quis *me* rogaret, quid imprimis putem esse defendendum; responderem, amicam *Veritatem*, solam *veritatem*; cui *primas*, *secundas* & *tertia* deferre non vererer.

Me certe neutiquam vidissetis *judicantem* hodie, nisi *amor veritatis* animum mihi ad dicendum *accendisset*; *alma* (inquam) *Veritas*, qua (ut ait *Hesiodus*) εἰς τέλος ἐξέλθουσ' ἀεὶ ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει. Opiniones enim veræ *solem* (instar Aquilæ) intueri possunt, cum *malæ causæ* (quasi *noctuæ*) lucem fugiant.

Amori igitur aut studio partium me non addicere, sed uni *veritati* litare, mecum habens constitutum, *exuam personam amici*, *induam Judicis* & (testibus utrinque productis) *Vos* mihi in ferenda sententia *assidebitis*, vestrumque mihi astipulabimini suffragium, dum utramque exacte perpenderimus opinionem———

Quod olim *Pallas* apud *Homerum* (cum propter abreptã *Chryseida* litigaret cum *Achille Agememnon*)

Ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος εἴκε πίθηαι
Οὐρανόν ———

——— id ipsum *Ego* impræsentiarum, *veni* ego *vestram pugnam sedaturus*, si mihi morem geratis; & *veritatem* hujus argumenti, ceu formosam *Chryseida*, aris his *Divo* suo sistam incolumem———

Mihi enim impræsentiarum ita informandus est animus, ut *libram* æquissimi *judicis* teneam, nec in alteram partem propensus incumbam: ne non tam

ex

ex *vestris* disputationibus nata sententia, quam ex *meis* sensibus prolata videatur——

Vereor ne talem sitis habituri *judicem*, qualem olim habebant *coccyx* & *luscinia* inter se, de canendi gloria decertantes, viz. *asinum* certaminis istiusce arbitrum——

Ecce vobis hic *cognataque acies infestisque obvia signis signa, pares* aquilas, *& pila minantia pilis.* Quis furor ô *pueri*? quæ tanta licentia litis?— Nec quenquam jam ferre potest Cæsarve priorem, Pompeiusve parem; *Lucan.*

——Ut autem mediam ingrediar viam, & vere *moderer* contr oversiam præsentem, observandum esse reor cautius, ut in hac difficultate——Dextrum *Scylla* latus, lævum irrequieta *Charybdis* Obsidear.——

Ecl. 3. *Non nostrum inter vos tantas componere lites*, neque *Palæmonis.* (quas suscepi) perite satis defungi possum vicibus; sed cum *lances Minervæ* jam teneam, *animitus* opto, ut *Mutius Scævola*, (Romanæ civitatis oraculum) hic adesset, ut mei mihi officii describat cancellos; ne *Cambyses* aliquis *redivivus*, *me excoriet* inique judicantem.

Cum autem contentio sit inter *actionem* & *contemplationem*, utri *palma* (ut est in fabulis) *daretur* ex merito, ceu *pulcriori*; Vos (*auditores*!) in utraque optime versari, optimi eritis utriusque judices; *vestro* igitur vel *stet*, vel *cadat arbitrio*—

Inter utramque volat dubiis victoria pennis.

Isocratem à quodam interrogatum, cur *Magistratus* defungi *munus* recusaret, respondisse ferunt, se hoc pacto complurimos, quos nunc habuit amicos amissurum, & in odium multorum necessario incursurum; *nam si* (inquit) *in tribunali collocatus causas omnes pensi* (ut par est) *xamine ventilavero*, (ut justissime judicem:) *hominum ego inimicitiam non declinabo*; *si contra sententiam*

tentiam injuste protulero, certum est me, θεοῦ ἔκδικον ὄμμα non effugiturum. Quas *ego* igitur in angustias, *homo misellus*, jam compingor, cui tam dura demandata est *provincia*?

Verum enimvero horum uterque mihi sit *amicus*, in utraque tamen decernenda opinione mihi erit liberum, (ut in *corporibus* animantium quibus vescimur) resectis & rejectis quæ sunt inutilia, salutaribus ad cibum uti; itidem in opinionibus sermonibusque *doctorum*, quibus animus nutritur: proinde in præsenti controversia *mel* colligam, *venenum* relinquam, *rosas* decerpens, *spinas* declinabo——

Qui intimas rerum naturas rimantur *Philosophi*, *herbam* narrant *Heliotropium*, quæ, quamcunque *cœli* plagam percurrat *Sol*, eundem semper respicere solet, ut cum *occidente* sole, *occidere* etiam illa videatur; *Solem istum*, esse cogitate, egregiam *hanc sententiam*, in *hoc* declamandi *orbe* agitatam, atque huc illuc à *dubiis adversariis*, quasi tot contrariis *sphærarum* motibus circumrotatam: *Ego* (Heliotropii more) *veritatis* solius *sequacissimus* (à qua ne *latum* quidem, quod aiunt, *unguem* dissilire libenter velim) in quacunque *opinione* movebitur *veritas*, ego in illam ptopendebo.

Quod olim *M. Tullius*, *Faveo Curioni*, *Cæsari honestissime cupio*, *pro Pompeio emori possum*, *sed tamen Republica nihil mihi charius est*: ita (inquam) & *ego*: *faveo tibi* (eruditissime juvenis) quin & *tibi* bene volo (suavissime *commilito*) sed tamen in gratiam *veritatis*, omnia esse facienda judico; quam *divino* quopiam *prosequio* afficiendam censeo——

Malesanum *Paridis* (Priami Trojanorum *regis* filii) judicium, satis inter omnes, ubique *gentium* famigeratum est. Quem (cum orta esset contentio inter *tres Deas*, Junonem, *Palladem*, & Venerem,

rerem, cuinam, *aureum* illud *pomum*, quod *Eris*, (Diva illa *litifica*) immiserat, ex merito daretur, ut *digniori*; Junonis potentia, & imperio, *Palladis* sapientia, & consilio (quæ *illi* sponderant) spretis neglectisque, *Veneri*, *Veneri* (inquam) *lasciviæ* voluptatem & *amoris patronæ*, aureum illud *pomum* detulisse ferunt.

Non multum & *hic* absimilem dissensionem videtis, inter *duos* hosce *Antagonistas*, quorum uterque *veritatem* sibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licet ampulloso (ut audivisti) orationis gyro, calamistrato rationis cincinno, *nobis* videatur persuasisse, *victoriam* sibi merito deberi, in medio tamen (per *me* licet) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à *nobis* omnibus (ceu tot generosissimis *proci*) certatim expetatur,——

Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella; quare factiose rem geritis? quare in partes seceditis? quare *veritatem* ipsam, quæ non nisi *una* esse, & simplex potest, pessime divulsum ac dilaceratum iris? *Cygnum* Thebanum audite, hoc oraculum consulite——

——Utrinque constitere serratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

——Nec *Achillem* commendare potuit *Homerus*, nisi *Hectorem* extolleret, neque *Æneam* Maro, nisi *Turnum* commendaret; & *Lucanus*, quia *Cæsarem* depressit plus *Pompeio*, si quid judico, detraxit——

——Atque utinam profecto——

Nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Discordiæ* enim litastis quæ non componendam urget discordiam——

——Tu, qui adversarii tui sententiam *eleganter* potius quam *nervose* exagitasti.

——at masculè se vindicavit——

——*Nunc*,

——*Nunc, nunc Fluctuat ira intus: rumpuntur nescia vinci Pectora: nunc totis in vulnera viribus itur.* Quod olim *Poëta* de Æneâ & Turno. Æn. 12.——

——Hujus *me* controversiæ diribitorem, ut liticulas hasce *Tenedia* tanquam *bipenni* defalcarem.

Quippe cum *me* huc veritatis traheret auctoritas, huc *amici* retraheret consuetudo, cumque inter utraque nutubundus & fluctuans, quid potius *mihi* seligendum foret non expendo——

——Te autem in hac *causa*, qui se sperat superiorem——Quid si *idem* certet *Phœbum* superare canendo?

Qui se mutuo infeste adeo petunt, & acriter adeo digladiantur, ut quæ in medio est *Minervæ*, (quo, latere tecto abscedere *illi* liceat) non absre, *Casside*, *clypeo*, & *hasta* à *Jove* patre, donata esse videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce acerrimum quidem, at vero tantum *linguale* prælium, *verbale* certamen; *qui* tanquam pro *Argiva* illa decertassent *Helena*, suas utrinque *copias* conscripserunt, inque *aciem* dispposuerunt, fulminibus argumentorum, ultro citroque (ceu tot ferrata essent tela) jactatis.

Et jam judicio stant ve cadunt ve meo. *Ego* autem omnimode *imparatus*, quippe & *imperitus* sum, ortam dirimere controversiam.

O si liceret meam, hanc tam difficilem *Spartam Æaco* alicui, aut *Minoi* delegare; nam utcunque ad hanc *liticulam*, inter illos componendam, in hæc *vestra* jam conscenderim, *lapsum* tamen (ut est in proverbio) *auribus* tenere mihi videor ne *judicium* in hac re meum (quod sentio quam sit *exiguum*, quam prorsus *nullum præjudicium* à nonnullis habeatur: quorum *ego* censuram, cum mihi in primis sit votis, ut evitem.

neretem, cuinam, *aureum* illud *pomum*, quod *Eris*, (Diva illa *litifica*) immiserat, ex merito daretur, ut *digniori*; Junonis potentia, & imperio, *Palladis* sapientia, & consilio (quæ *illi* spospondérant) spretis neglectisque, *Veneri*, *Veneri* (inquam) *lasciviæ* voluptatem & *amoris patronæ*, aureum illud *pomum* detulisse ferunt.

Non multum & *hic* absimilem dissensionem videtis, inter *duos* hosce *Antagonistas*, quorum uterque *veritatem* sibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licet ampulloso (ut audivisti) orationis gyro, calamistrato rationis cincinno, *nobis* videatur persuasisse, *victoriam* sibi merito deberi, in medio tamen (per *me* licet) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à *nobis* omnibus (ceu tot generosissimis *procis*) certatim expetatur,——

Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella; quare factiose rem geritis? quare in partes seceditis? quare *veritatem* ipsam, quæ non nisi *una* esse, & simplex potest, pessime divulsum ac dilaceratum itis? *Cygnum* Thebanum audite, hoc oraculum consulite——

——Utrinque constitere serratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

——Nec *Achillem* commendare potuit *Homerus*, nisi *Hectorem* extolleret, neque *Æneam* Maro, nisi *Turnum* commendaret; & *Lucanus*, quia *Cæsarem* depressit plus *Pompeio*, si quid judico, detraxit——

——Atque utinam profecto——

Nunc autem Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Discordiæ* enim litastis quæ non componendam urget discordiam——

——Tu, qui adversarii tui sententiam *eleganter* potius quam *nervose* exagitasti.

——at mascule se vindicavit——

——*Nunc*,

——*Nunc, nunc Fluctuat ira intus: rumpuntur nescia vinci Pectora: nunc totis in vulnera viribus itur.* Quod olim *Poëta* de Æneâ & Turno. Æn. 12.——

——Hujus *me* controversiæ diribitorem, ut liticulas hasce *Tenedia* tanquam *bipenni* defalcarem.

Quippe cum *me* huc veritatis traheret auctoritas, huc *amici* retraheret consuetudo, cumque inter utraque nutubundus & fluctuans, quid potius *mihi* seligendum foret non expendo——

——Te autem in hac *causa*, qui se sperat superiorem——Quid si *idem* certet *Phœbum* superare canendo?

Qui se mutuo infeste adeo petunt, & acriter adeo digladiantur, ut quæ in medio est *Minervæ*, (quo, latere tecto abscedere *illi* liceat) non absre, *Cassidé*, *clypeo*, & *hasta* à *Jove* patre, donata esse videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce acerrimum quidem, at vero tantum *linguale* prælium, *verbale* certamen; *qui* tanquam pro *Argiva* illa decertassent *Helena*, suas utrinque *copias* conscripserunt, inque *aciem* disposuerunt, fulminibus argumentorum, ultro citroque (ceu tot ferrata essent tela) jactatis.

Et jam judicio stantve cadantve meo. *Ego* autem omnimode *imparatus*, quippe & *imperitus* sum, ortam dirimere controversiam.

O si liceret meam, hanc tam difficilem *Spartam Æaco* alicui, aut *Minoi* delegare; nam utcunque ad hanc *liticulam*, inter illos componendam, in hæc *vestra* jam conscenderim, *lapsum* tamen (ut est in proverbio) *auribus* tenere mihi videor ne *judicium* in hac re meum (quod sentio quam sit *exiguum*, quam prorsus *nullum præjudicium* à nonnullis habeatur: quorum *ego* censuram, cum mihi in primis sit votis, ut evitem.

Vos (Auditores!) *veſtram* aſtipulemini opem, *veſtram* mutuate operam, & in utraque lancis parte, utramque ſeorſim ponite opinionem; *ego* ſimbellam tenens, *ſtateram* elevabo, & (quod de *Juſtitia* fingitur) *oculos* inimici præjudicii, veritatis *mantili* involvam, ut neutrius videar affectaſſe partes.

——Quam ego jam velim, ut olim in cauſa
Turni *ac* Æneæ——

Jupiter ipſe duas æquato examine lances
Suſtinet, & fata imponit diverſa duorum,
Quem damnet labor, &c. Vid. *Aneid.* 12. non
longe à fine——

——*Eruditis* hoc judicium deferimus, quos tam multa nobis conſtat ſcire, quam *nos* ignorare ſemper profitemur—— *Heinſ. Ariſtarch.*

——*vaſtis nunc viribus effert Ora* Dares——
Qualè ſopor feſſis in gramine, quale per æſtum
Dulcis aquæ ſaliente ſitim reſtinguere rivo,
Tale tuum carmen nobis divine Poëta.

Ut qui *rectam* viam neſcit, ubi, ut fit, in plures *una* diffinditur, hæret anxius, nec ſingulas audet eligere, nec univerſas probare: ſic cui non eſt *veri* ſtabile judicium, prout infida *ſuſpicio* ſpargitur, ita ejus dubia opinio diſſipatur. *Min. Fel.*

——Hiſce autem inflammatis partium ſtudiis *ſequeſtrum* ſi quis ſe candide interponat, impetus fit undequaque in *eum* tanquam in communem hoſtem *utrique* & publicum——

——Fors & *virtus* miſcentur in unum——Æn. 12.

Leviculas haſce (quæ interceſſerunt) velitationes ut componerem——ἔχθος enim non eſt ut ſpero ἄσπονδον——quamvis.

——*it toto turbida cœlo*——
Tempeſtas telorum, ac ferreus ingruit imber,
ut Poëta, Æn. 12.

——Ego

——Ego his succedo Τενίδιος, quod aiunt, Ζωηγόρος, cujus autoritate hodierna dirimenda est disceptatiuncula——

Proximus *huic*, longo sed proximus intervallo, *Insequitur Salius*——Æn. 5.

Fortunate puer tu *nunc eris* alter *ab illo.*

Doleo *ego* meum, tam durum hodierni diei fatum, quod *judicis*, inter antagonistas (quos modo audivistis) sim obiturus vices; accersendus potius esset *Rhadamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem possit tam *involutam expiscari*, autoritate sua omnem hanc litem dirimere, iracundosque eorum, & *effrænatos* motus sedatos dare.

Quandoquidem vero, *vobis* est complacitum, hanc *mihi* designare *Spartam*; quam *ego* pro virili mea ornare studebo, & quoad potero inter utramque opinionem *pendulus*, contestatam hanc inter *illos* litem, (neutri etiamnum adjudicatam) accurate examinabo.

Quæ cuique placuerit *opinio*, hanc (per *me* licet) amplectatur, suoque (in hac re) fruatur quisque judicio, quanquam omnino nollem ut *Vos*, pro *aureis ænea*, pro *tritico paleas* aut stipulas, (ut olim *Glaucus* apud Homerum) admittatis——

Ut examine scrupuloso veram sententiam, non eloquentiæ *tumore*, sed rerum ipsarum soliditate libremus——

——*Nec enim levia aut ludicra petuntur*
Præmia, sed Turni *de vita & sanguine certant.*
Æn. 12.

Nos proinde solliciti, quod utrinque in hoc negotio disseratur, & cum ex altera parte plerumque obscura sit *veritas*, ex altera lateat mira *subtilitas* (quæ nonnunquam ubertate dicendi, *fidem* confessæ probationis imitetur) diligenter quantum potest, singula ponderemus; ut *argutias* quidem

laudare, ea vero quæ *recta* sunt, eligere, probare, & suscipere possimus. *Min. Fel. Octav.*

Themistoclem ferunt, (cum duo ex *amicis* suis, ad *illum* suam detulissent *litem* determinandum, ut simultate depositâ in pristinam redirent gratiam) illam *tam ingratam* provinciam abnuisse, hac reddita facti ratione: *quoniam* (inquit) *ex duabus jam amicis, alterum statim facturus sum inimicum*; Eadem uti possem & ego apologia.

Sed quid tum postea? respuamne ergo, hujus esse litis diribitor? nequaquam certe: *Omnes potius amittendi sunt amici, una ut veritas quam amittatur*——

Illo igitur *Aristotelis* umbone me protegam, ἄμφοιν ὄντ᾽ ἐν φίλοιν, ὅσιον πρεσβεύειν τ᾽ ἀλήθειαν.

Quod etiam Phosphorus ille Philosophorum in simili argumento, φίλος ὁ Πλάτων, φίλος Σωκράτης, ἀλλὰ φιλοτάτη ἡ ἀλήθεια. Idem & ego; *Amicus tu*, cujus concinnam satis orationem accepimus; *tuque*, cujus melleum plane, imbibimus *Suadæ* succum; at enim *vincet* utrinque *veritas*, intemerata *veritas*, cui jam *ego* his in *aris* litatum venio.

——Res est arbitrio non dirimenda meo.

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) acerrimam statim pugnam sedatura, venit *dijudicatrix*: quorum causa diffidiorum explicata, anxiis aliquandiu *æstuabat* cogitationibus, quomodo se gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multumque omnibus animo agitatis) tandem hunc in modum affata est; *Divisa capita, intricata utcunque sit inter vos dissensio; Ego tamen in neutrius propendens partes, æqua Justitiæ trutina, rem utramque collibrabo.*

Simillime horum *ego*-altercationis *Antagonistarum*, arbiter qui sum, *in diversum, quasi duplici*

semper

semper in hamo, quam ingressus viam, utriusque desiderio satisfaciam, & *clamosum* dirimam inter eos *litigium*.

Stat mihi animus *nudam* inspicere *rei* naturam, *veritatem* ejus recti judicii ἀναλομίαν medullitus *exossare*, ut ulteriorum demum rixarum *procella* consilescat——

Missum igitur faciatis (*quæso*) quicquid est in hoc genere *aculeatum*; ponite simultates, nec *Cadmæos* vos præbete *fratres*, ut intestino uterque pereatis bello.

Nulla hic adesto *Eris*, quæ vel minimum *aurei mali* immittat bracteolam, unde nova inter *vos* (quorum *sub me, jam judice, lis est*) recrudescat contentio.

Fulminat Æneas *armis, summaque minatur*
Dejecturum arces Italum, *excidioque daturum,*
Jamque faces ad tecta volant——Æn. 12.

——*Lenta salix quantum pallenti cedit olivæ,*
Puniceis humilis quantum saliunca rosetis,
Judicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

IX°.

Formulæ tum adhibendæ, quum Moderator *ab una in* aliam opinionem *transiturus est*, Collationem *facturus utriusque inter se.*

SEd quod *Lotharius Cæsar*, dicterii loco habuisse dicitur, *Audi alteram partem*; id ego jam *vobis*, (nostis enim veterem legem *Atticam*) ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι.

Audivist s hactenus quid dici posset de——jam autem *firmiora* longe comperietis *argumenta*, quæ——

——*Quis justius induit arma,*
Scire nefas magno se judice quisque tuetur.
Victrix causa diis placuit, sed *victa* Catoni.
Lucan. lib. 1.

——Sed his omissis, quid *altera* sententia doceat, perpendamus——

At vero, ut *silicum*, & *chalybis* collisione inter se, *ignis* elicitur; ita ex harum inter se rerum *collatione* exsilient magis *veritatis* scintillæ, quæ *lucem* intellectui, *calorem* voluntati, affectibusque *ardorem* subaccendant——

Quod igitur *Cicero* pro Muræna, contra *Catonem* verba faciens, *At enim* (inquit) *te* ad accusandum *Respublica adduxit, credo equidem, Cato te isto animo atque ea opinione venisse*, sed *tu* imprudentia *laberis*: Sic *ego* tibi, *te* enim credo *veritatis* amore *istam* quidem tuam provinciam suscepisse, sed falleris, neque enim——

——Sed cum mearum jam sit partium, utramque partem attingere, & ut ille, ἐπαμφοτερίζειν, opus est ut——

Verum enimvero si hac solum via insisterem, aliamque *insalutatam* præterirem, videret sane *injusto* illi non dissimilis *Juliano*, qui de *agro* controverso, inter *Spartanos* & *Argivos judex*, de *amicorum* solummodo *jure* disputavit, *justa* autem *aliorum argumenta* illius aures non incurvarunt; ac proinde amicis suis assignavit agros, *aliis* etsi *debitissimos*; erubescerem autem *ego* intemeratam adeo violare *justitiam*: nos igitur (*Auditores!*) *non imminuimus*——

Et ita fortassis cum *Oratore* hoc nostro, sensistis hactenus; quod si oculos *vestros* in alium paulisper lancis partem conjeceritis, certo scio, comperturos *vos*, argumenta *numero* plura, *pondere* graviora; non enim hic videbitis——non hic comperietis——non, sed——sed——

Prima

Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
—postremo est immani corpore *piscis*. Æn. 3.

Quod si *acutiori* mentis *oculo*, (omni remoto peristromate) rem ipsam propius *intueri* velitis, aliter forsan sentietis, nam——— *Nec numero inferior, pugnæ nec honore recedet Alter*——— ut ille apud Poëtam. *Æneid.* 12.

Vestras huc usque exercuistis aures, in altera duntaxat *ventilanda* opinione; æquamque hactenus videtis *simbellæ* stateram, *illam verisimili* fultam ratione; mansuetis quæso ut, quæ secutura est, hauriatis auribus, orationem——

Quod *prima* quantumvis *fronte* verissimum videatur; *alteram* tamen si *intus & in cute*, discutiatis opinionem, longe veriorem comperietis——

Sed *alteram* jam audite *partem*, nam (ut in causis forensibus, quæ coram judice sistuntur) *Actor* videtur *superior*, dum *pro se* loquatur *Reus*; sic *vos* forsan *Opponenti*, jam adhuc suffragamini, cæterum non dubito quin aliter omnia sentietis, simul ac à *meliori genio*, suggestam audieritis opinionem——

Sed satis jam diu, idque cum summo vestro (ut vereor) aurium fastidio, *hoc saxum volvimus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etsi *veris intonuit* novissimus orator, ardenti tamen solidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concussit*, imo vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis statera, & tam perplexe subinde loquuntur *Veteres*, ut *Eridis* potius pomum, quam *pacis* olivam, videantur posteris eandem litem moventibus, reliquisse——

X°.

Formulæ *Proponendi*, seu *Narrandi*.

A *Plutarcho* scriptum accepimus, *sermoni* congruere quod *Nummis*, qui eo præstantiores creduntur, quo materia pauciore, pretii amplius amplectantur; sic———

———Sed quoniam non perinde multis notum est quo genere———quove———oriunda fiet, id jam *Musis* bene juvantibus, exponere conabor———

———Agedum nunc rem omnem sigillatim aperiamus———

Docebo autem non *Crocodilitis* aut *Soritis* ceratinis, aut aliis id genus *dialecticorum* argutiis, sed pingui (quod aiunt *Minerva*) rem digito propemodum ostendam———

Pictorum imitabor hic artificium, qui cum in exigua *tabella*, ingens hominum congeries exprimenda est, nonnullorum modo summa *capita* ostendere, totum vero *corpus* abscondere solent: ita ipse quoque non singula quæ poterant reperiri *movebo*, non quæ inculcari, *urgebo*; pauciſſima, in gratiam vestram reperta, *seligam*; copioſiſſima, ut reprehensionem declinam, *negligam*——

———In tanta autem difficultatum sylva cædua, utcunque operosum sit semitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & succum exprimam———

In ista igitur controversia statuminanda.

———In quo jam———explicando, desudat mea ex hoc loco qualiscunque industria.

———Quæ jam *mihi*, seorsim singula punctius restant prosequenda.

In *cujus* quidem controversiæ medullam ut pene-

penetremus, eamque ad vivum usque resecemus——

Latum vero campum & quem metuo intrare, sed decurram brevi——

——At ne altius in profundum solvam, quam meæ tutum scaphæ videbitur, cum *res* adhuc controversiis jactetur, & adhuc sub *judice* lis est——

——Unde controversia tota reducitur ad *hos* cancellos, utrum——

Si dicendum est apertius, & accuratius——

Nostrum erit nunc igitur orationis pensum (vestra bona cum venia *Auditores*) punctissima quæque sic delibare, & pro meo modulo contesserare, ut sub uno quasi constet intuitu, quid——

——Effigiem enim ipsam figuramque totius corporis, uno quasi penecillo ductam atque expressam, *vobis* propono——

——Et hoc hujus controversiæ maximum est momentum——

Verba videtis quo spectant, & *ipsa* se prima fronte produnt, esse se.

Qua de re si paulo magis exacte cognoscere velitis, sic habete——

Quo in subjecto, propono *vobis* exponoque hæc tria——

——Atque *hoc* totius præsentis causæ caput est——

In *hoc* enim cardine res tota vertitur——

Iis enim coloribus rem istam exprimam, quibus hec *Apelles* suum Alexandrum, *Xeuxis* pueri uvas, atque Helenæ ex versu Homerico simulacrum pressius effinxit——

Id si cui forte nimis philosophice dictum videtur, age, pinguiori (quod aiunt) *Minerva* planius faciam——

Sed tamen quoniam hic est *campus* noster, in

quo ſtatuimus hoc tempore *decurrere*; & materia, quam in hoc conſeſſu veſtro tractare decrevimus: non alienum à propoſito noſtro viſum eſt——

——Mea ſic eſt oratio, & ſic in animum induco meum, & tota *hoc* evincit orationis ſeries.

Aggrediar tamen jam ipſum *erroris* fontem & pravitatis, unde omnis caligo iſta dimanavit, & altius eruere, & aperire manifeſtius.

——Ut autem quod res eſt dicam, quodque mihi plene perſuaſum eſt——

XI^mo.

Formulæ *Tranſeundi* ad *Propoſitionem*, ſeu *Narrationem*, quæ fit *exponendo ſtatum Quæſtionis*, vel *ſenſum Thematis*.

Cujus ego mentem ſententiæ, ut plenius vobis planiuſque patefaciam.

At vero ſicut nubibus ſemel diſſipatis, & apertis *ædium* feneſtris fugantur tenebræ; ſaxim pariter & *ego*, ut intromiſſo *dilucidæ* expoſitionis *Sole*, clarius effulgeat *veritatis* radius, ſenſumque hujus ſententiæ, non ſolum *oculis* intueri, ſed *manibus* etiam contrectare videamini——

—Ac ſi contractius *rem* totam ſic propoſuiſſet.

Cujus *Veneuſtiſſimam* ſententiæ *faciem* (omni detracta *larva*) *ego* in hujuſmodi expoſitionis *ſpeculo intuendam* vobis, & *oſculandam*, exhibeo——

Ut igitur planius dicam quod ſentit *orator*, propoſiti *thematis* veritatem aperiam; longiori orationis *tela*, uberiorique *interpretationis* filo, in hunc ſenſum *explicari poteſt*——

Quæ verba ſi ad *vivum* diſcutiamus, in hunc fere ſenſum ſonare videntur, & ad nullum præterea alium collimare *ſcopum*, quam——

Cujus

Cujus tam egregii proverbii *sphæræ* in hoc *axe* & *cardine* circumrotatur——

Elegantissimi cujus *Adagii* sensus, hic est (ut opinor) genuinus:——

——Ac sicut jubar *solis*, clariorem perficit diem, & totam nubium dispergit obscuritatem; Sic &——

De *quibus*, nobis in limine, brevibus est despiciendum.

Ad hanc *ego* quæstionem, toties & *voce*, & *scriptis* ab omnibus vexatam, ut respondeam quemadmodum oportet, utriusque prius institutum erit expendendum, ut intelligatur quomodo tam *hic* quam *ille* intelligant——

——Ut videatis quantum *nostri* interest penitius hujus abyssi vada pertentare——

Ne abjectius quam par est de hac re quippiam statuamus——

——Quod ut enucleatius fiat, observandum est in limine——

——Unde ad hoc tandem quasi *acus* foramen, tenuissimi hujus (ut videtur) dissidii *filum* redigitur——

Summatim ut dicam——

Hoc ut succinctius fiat, & præsenti instituto accommodatius——

Cui si velamen detrahatur, in conspectu erit radiantissima istiusce rei veritas——

Quod perinde est, ac si dixisset——

Sed operæ-precium est, ut id ipsum etiam atque etiam distinctius, & expressius enucleemus——

——Quod cuivis homini prudenti mediocriter, & intelligenti, primo oculi ictu, satis apparet——

Quo sermone, quid significatum habeamus, non inutile est disquisitu——

Et ne futuræ nostræ orationis *navem*, inter erroris

roris *ſcopulos* fluctuantem, ſine *clavo*, ſine *ancho-ra*, ſine *pyxide*, certove *ſcopo* relinqueremus; *quæ-ſtionis hujus ſenſum*, & *ſtatum*, hunc eſſe cognoſ-cetis, quod ſcilicet:——

At enim ut diſſlata *palea*, puriſſimum *granum*, ſcoria que flammis abſumpta *obryzum* licet videre ſplendidiſſimum, aliis *oratorem* verbis, hoc ipſum nobis innuentem cogitemus——

Veruntamen ut hujus *aureæ* ſententiæ, intimi-ora *penetralia* ab alto pandam, apertioris para-phraſeos *clavi* reſerando, ſcire *vos* velim——

Sed ut diſperſis *nubibus* in ſerena nocte, clarius micant *ſtellæ*; pariter & hujus *ſubobſcuræ* ſenten-tiæ *veritas*, *nubiculis*, paraphraſi breviuſcula, *diſ-ſipatis*——ſciatis igitur——

Atque ut *ſacros* hos Apollinis *fontes* jucundius deguſtemus, ut has Minervæ *pyxides* recludamus, ſciendum eſt——

Verum cum non ſoli *cortici* nobis ſit immo-randum, agite *intimiorem* porro hujus ſententiæ *ſenſum* attendentes, operæ-pretium erit non inju-cundum quidem, *nucleum* intus latentem eruere; perinde igitur ſonat ac ſi diceretur——

Cujus tam tetri *vitii* turpitudinem, ut penitius paulo inſpiciatis, *Diſſidiæque* non tantum *veſtigia*, ſed & ipſa *Cubilia* conſpicue intueamini, adeſte quæſo huc pauliſper & quod *ego* digito monſtra-vero, in id *vos* mentis aciem intendatis.

Aruſpices fuiſſe quoſdam à veteribus accepi-mus qui in victimarum *exta* accurate inquire-rent, partes maxima cum cura ſingulas intueren-tur, ut ex diligenti ſingularum contemplatione res futuras prædicerent: Horum *nos* more ac ritu, fibras & *exta* horum verborum——

——Quod ut plenius intelligatur, res ab *avo* (quod aiunt) altius eſt repetenda, & ſinceræ *veritatis* ſcintillulæ è cineribus ſunt eruendæ——

——Diſcri-

—Discrimen facile apparebit inter *frumentum* & glandes, inter *triticum* & paleas, *Græciam* & Barbariam, *Athenienses* & Getas——

Quod, *amotis sipariis*, sic se nobis intuendum præbet, & tanquam *Colossea statua*, in mentis sese insinuat *oculos*——

Nec quid in hac sententia duriusculæ sonet video, cum in *triviis* jactetur *compitalibus*——

In cujus rei *intestina*, paulo penitius si scrutabimur, intimiores ejus *eliciemus medullas*, ut citra omnem controversiam *diluteſcat*, nullum unquam——

Sed ut uno, quasi, intuitu *veram* istius rei *imaginem* videatis graphice *delineatam*, ad hunc, cogitate, sensum, *Pœtam* nostrum attendisse; *neminem*, *viz.*

Cujus, si accuratam ἀναϛομίαν faciamus, & veluti *exoſſemus*, τελαχηλισμὸν, & *nuda* illius nobis patefiet *veritas*, ut qui vel *lippientibus* inspexerit *oculis*, acclamabit *magnum esse*——

Quam si ego *Protogenis* coloribus potuissem *delineare*, ut quasi *stellis* variegata refulgeſcat, tali, se *vobis* inspiciendam daret, *habitu*——

Quæ quidem verba (quantum ego *nanus* & *homuncio* conjectando assequor) in hunc *vos* hortantur modum, ut——

Cujus tam egregiæ sententiæ, ut è *fundo* veritatem *expiscarer*, genuinum hunc ejusdem sensum, sine ullo verborum anfractu, *vobis* propino ruminandum——

Neve *istius*, tam præclaræ *sententiæ*, ignorata *veritas*, altius vestris quorundam insideat animis, *arrigite aures vestras*, & *alta*, quæ dixero, *mente* reponite; *Vos* enim jam (ecce) rapio, ubi non *fecluſa* aliqua tenetur *aqua*, sed unde *flumen* controversiæ universum suboritur——

Clariorem vultis ut accendam *facem*? sic igitur acci-

accipitote, *oratorem* noſtrum *ſenſiſſe*, & ſi in *vivis* jam eſſet, *dicturum* eſſe——

Sed quorſum tot *verbis* opus eſt? in his præſertim, quæ breviori *orationis* gyro, ſatis ſuperque complectendo ſumus, in *hoc* enim *cardine*, controverſia hæc tota *circumvolvitur*, nempe;——

Quæ, ne cuiquam dura, aut religioſis *auribus* abſona videantur; hujuſmodi breviter illuſtrare *ſcholia* non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare——

Quod quidem ſi *recta* mentis *acie*, & acutis *judicii* oculis rimari velimus, hanc nobis inſinuaret veritatem——

Quaſi in aliis dixiſſem verbis——

Cujus ſententiæ *veritas*, ut diſcuſſa *nebula*, eluceſcat magis——

Quod luculentum dictum, quid ſibi velit, paucis delibantes; *penitiſſimos* ejus ſenſus eruamus, & hunc *Democriti puteum* (in cujus *fundo* latebat olim *demerſa veritas*) exantlemus——

——Quo itaque citius & ſatius *intricatum* hujus ſententiæ *ſenſum innodemus*, ut ipſis *lippis & tonſoribus*, omniumque undique *infantiſſimo* innoteſcat, cognoſcendum eſt——

Quo quiſpiam ad *literas* natus effictus & formatus, reſpiciens, crebris *huc* uſurpabit ſermonibus——

Sed ne diutius *vitreum* (quas aiunt) *vas lambere* videamur, *pultem* tandem *attingamus*; ut ſic fracta teſta, *Unionem* reperiamus, ruptaque *nuce*, latentem intus *nucleum* excorticemus——

Quod nihil eſt aliud (ut mihi quidem videre videor) quam ſi dixiſſet, *Nullum non lapidem movendum eſſe, nullam non operam navandum*, ut——

XIImo.

Formulæ *Transeundi* ad *Divisionem*, *vel* (*si mavis*) Partitionem.

ATque cum in *amplum* dicendi *campum*, mea jam *ingrediatur* oratio, ne vel nimis *angusto* decurrat *alveo*, vel ita *redundet*, ut extra *ripas* diffluat, his *ego* objectis *aggeribus*, *eum* coarctabo, primo——secundo——tertio.

Intelligere vos spero Auditores, quæ sit futuræ disputationis *summa*: nunc singula meæ *distributionis membra*, & quid quantumque in quoque comprehensum sit, perpendamus; ita facilis & dilucida futura est tota hæc, *excellens* illa quidem, sed tamen *ardua*, & perobscura tractatio. Primum igitur——

——Eam ego quæstionem nequa memoriæ vestræ, nequa meæ confusio fiat, sic pote quasi *quinque* in propagines diductam volo——

In explicatione igitur quæstionis, primo *rem* ipsam definiam, deinde *partes* constituam, postremo *quid* inter——& reliquos——intersit ostendam——de quibus sigillatim *ego*, ac ordine dicam——.

——Hoc facilioris explicationis gratia, in *tria* hæc capita distribuo, ut primum verborum *rationem* exponam, secundo, *naturam*, tertio, *usum*——.

Sed unum hunc *alveum* in pluros *canaliculos* diffundamus, & universum insecuturi sermonis *flumen*, in *tres* (si placet) *partes* dispertiamus; hac enim ratione, instituti argumenta tandem facilius pertexemus, nec *nostra*, tanquam in *mille Mæandros* deferetur oratio——.

Sed varii, ex hac *scaturigine*, oriuntur *rivuli*, quos in hos distinctos *alveos* coarctabo, primo, secundo, tertio——.

Tripartita igitur erit totius *rei* distributio, ut sic

pro

protensum *orationis* meæ *filum*, tanquam ad *Mercurialem statuam* dirigens, longius quam debeam, non prolabar——

Cæterum ne oblitus *brevitatis*, nostra longius *digrediatur* oratio, ab hoc veluti communi *centro* omnes *lineæ*, in futuro meæ *declamationis circulo* deducentur :——

Quæ de hac re involutius proponi solent mihi, revocanda videntur ad hæc duo capita, tanquam Mercuriales statuas——primo——secundo.

Et ne extra omnes nostra *oratio* cancellos limitesque excurrat, ad *hoc* quasi centrum mathematicum, omnes diametros reducam, extra cujus *circumferentiam*, ne *latum* (quod aiunt) *unguem* expatiabor——

Sed *rivulum* unum aut alterum, de tanto *Oceano* deducam, reliquos *sicco* (quod aiunt) *prætericus pede*; quos omnino omnes *infantiam* meam exprimendo non esse, ingenue fateor——

Sed ne in immensum *peligus*, verborumque *flumen* immergam calamum, hosce *tres* speciatim persequemur, ex hac *scaturigine* oriundos *rivulos*——

Quare quemadmodum qui longum iter susceperunt, *ducem* viæ sibi eligunt, ne temere aberrent —— ita & *nos* pariter——Ariadneum Methodi filum——

XIIItio.

Transeundi ad Confirmationem.

1. Confirmandi, *in genere.*

QUæ ne forsan verisimilia magis, quam vera videantur, cogitate——

Meam

Meam *ego* assertionem *Achilleo* argumentorum *robore*, rationum gravissimarum *pondere*, fundamentorum *evidentia*, exemplorum *magnificentia*, demonstrabo; pariter & confirmabo———

———Verum, ne ex *meo*, quæ dixi, *cerebro* fingere omnia videar, si plures *rationes* earumque momenta firmissima desideratis ipsa *philosophorum* quasi oracula, vobis producam———

Quæ, ne perfunctorie forsan prælocutum *me*, & *humano* potius effudisse impetu, cogitetis quam hoc ipsum ingenti molimine iteratæ insinuationis inculcat,——— attendite ad———

Quod ne *commentum* vobis, aut fabulosum videatur *figmentum*.

Quod quomodo sit astruendum adversum tergiversantes cujuscunque *sectæ*, velites, aut *triarios*, supereſt ut contractiùs in sequentibus explicem———

Quod clausis vel in totum *Homericis* oculis liquebit facile si——— *Tertull. Pall. cap.* 2.

Quod adversus tot *opponentium* impetus operosius erit adstruendum———

———Efficiam idcirco ut arbitror, ne videatur usque adeo *veri* dissimile, quin ipso die, sole ipso clarius eluceat———

——Quæ quo magis in *themate* nostro latent, eo diligentius, ut boni *venatores* solent, per vestigia, sensum latentem persequemur———

———Ista autem ut clarius in se eluceſcant, & firmiùs muniantur adversus reclamantium insultus, observandum est——

——Ad quam ego statuminandam sententiam aggressurus modo rationes———

———Et sane spero facturum me vobis manifestum, nostra omnia non modo niti rationum firmissimarum autoritate, quod sufficit ad *victoriam*; sed & Philosophorum & Poëtarum, addo etiam

etiam ipſorum alias adverſariorum teſtimonio comprobari, quod inſigne eſt, & magnificum ad *triumphum*——

Poſſim hoc loco evagari latius, & id quod dixi, tum *repetitis* è veteri memoria, tum *vivis* ac ſpirantibus confirmare——

O mihi quis jam ſe *campus* orationis expandet! retinete, dicentem, *temporis*, methodique repagulis; abripiet enim, & torrente *me* ſuo, *Eruditio* ſuas in utilitates effundet——

Rationes jam afferimus, per *quas* nobis noſtram ſententiam confirmemus, è quibus *hæc* prima eſt.

——Pretium (ſicut mihi perſuadeo) alicujus moræ erit, ventilare——

XIV^to.

Confirmandi.

2. *In* Specie, *& primo per* Cauſam.

NAm——

Quid enim——

Quid etenim aliud——

Quippe nimirum——

Quod præter omnem dubitationem ita eſt *verum*, ut *verius* nil eſſe poſſit; ſive enim perpendamus—ſive examinemus—ſive obſervemus—meritiſſime præferamus——

Quam ut *Achilleis* revera argumentis, & inconfutabili *obſepiam* ratione, cogitate quæſo:

Et primò, à *cauſa*, hujus rei *veritas* confirmatur: *quid enim non deſignat, quid non perpetrat avaritia?*

Cauſam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud *vos*, perpendite quæſo ——num

Vultiſne

Vultiſne *cauſam*? En *vobis* manifeſtam——

——*Fert animus*, cauſas *tantarum expromere rerum*
Immenſumque aperire opus——Lucan.

——Quod in *cauſa* thematis noſtri manifeſtum eſſe, quis tam nullo præditus eſt ſenſu, qui non fateatur?——

——Oraculum autem verius, nec *ille*, nec *Apollo* Delphicus pronunciavit unquam: nam cum aſpera, & amœna minus ſit *virtutis* ſemita——

——Hoc autem ut fiat dilucidius, omnes ratiunculas noſtras huc ſuccenturiare, longa eſſet injuria, longæ Ambages; ac proinde, ceu canis de *Nilo*, unam aliamque palmarem in tranſcurſu, *vobis* prolibabo——

——Nam ut hujus ſententiæ rationem, æque ac originem, à primis *naturæ* arceſcam faſciis.

Quam luculentam *ſententiam*, *nervos* æque ac *cutem*, *poros* ac *ſanguinem* habere comperietis, ſi——

Atqui, ſi cui videar *hæc* audacius quam verius dicere, agedum pauliſper ipſas intimius *rerum* rationes inſpiciamus, quo palam fiat——

Quod ut argumentis evincam neceſſariis verum eſſe, ſciatis velim——

Luce clarius aperta cauſa eſt, cur interdum——*Ratio* in promptu eſt.

Et ut affatim *rationum*, in unum quaſi *circulum* colligam——

Cauſas vultis? ecce has——1. quia——2.

——Vita fabula, tragœdia, cujus *Deus* eſt Choragus, *argumentum* luctus ac calamitas, *hiſtriones* miſeri mortales; *chorus* fœminæ & viri; *apparatus* aurum & argentum; *veſtes* variæ & magno pretio conductæ, aliena omnia ac mutuata, ſæpe autem ſubito reddenda——*theatrum* eſt hic orbis, in quo homines *natura* collocavit——*Heinſ.*

Qua ratione adductus.

——Ab

——Ab *hoc* enim malo eſt quicquid uſquam eſt mali——

——Mihi enim pro conceſſo eſt, confeſſoque ab omnibus——

——Quod primum *rationum* autoritate, deinde quotidianis docebimus *exemplis*——

Non aliam ob cauſam, *Palladem* finxerunt *armatam* antiquiſſimi illi *Poëtæ*, quam ut ſignificarent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *ſapientia* conjunctam eſſe oportere.

Videmus enim velut *Apelleis* lineis *graphice* depictam, hujuſce rei veritatem: cui enim vel *tonſori*, vel *lippo*, non ſat innoteſcit?

Quam nos ſententiam ut *nervoſius* paulo confirmemus——

Rationem petitis? en vobis——

Rationem hujus ſi quis *indagaverit*, hanc non eſſe infimam agnoſcet.

Neque hoc ego quenquam *mirari* velim, cum——

Nec immerito; nam *adulatores dum laudant, lædunt*——

Sed ſi hæc *penſiculatius* paulo ruminetis——

Qui enim *otio torpuerint*, *vitam ducunt plane ingloriam*——

Nonne quotidiana *docet* experientia?

His, quaſi obiter *prælibatis*, huic veriſſimæ ſententiæ, *arcem* obſepire non erit difficile, ſi bene perpendamus.

His alias poſſem, & plures ſubnectere cauſas,
Sed jumenta vocant, & Sol inclinat: eundum eſt——

Longa eſſet injuria, ſi omnes rationes perſtringerem, *longæ* nimis eſſent *ambages*, hoc ergo tempore, ſolummodo *ſumma ſequar faſtigia rerum*——

——Et cauſam iſtius rei quis ignorat?

——Recte proinde *illi*, imo rectiſſime proculdubio faciunt, qui——

Quod

Quod egregie prolatum *dictum*, ut probatum vobis reddam———

Cujus rei *cauſam* ne quis forſan ignorare poſſit———

Quod dictum, ne videatur tractum ex *vulgi* opinionibus, conſiderate.

———Et hoc tam aperte conſtare efficiemus illico, ut eum *talpa*, & *liberide* cæciorem eſſe oporteret, qui *illud* non viderit; nam———

Quod ne cui veſtrum eſſe videatur *mirum*, perpendite *rationes* paucis———

Quam ego *veriſſimam* eſſe, ſexcentis facile evincam rationibus———

Quod quo facilius *argumentis* perſpicere poſſitis, rem ipſam *vobis* dum exponam, quæſo diligenter attendite———

Et quis in clariſſima *luce* cæcutire videtur ad morem *Tireſiæ* Noctuine, qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat oſtio; cum———

———Quod affirmatum ſi *cuipiam* ex circulo veſtro, *Auditores*, non abſimile videatur, *vel Agyrtarum* gerris, vel *theatri* nugis, mecum *is* rationis ſequatur radium———

Illud igitur imprimis certiſſimum eſſe ſciatis, nihil *hominem* à bellua evidentius diſtinguere, ipſa *eruditione*, eloquentia, *ſermone*, quibus *homo* ſe maxime *hominem* eſſe oſtendit.

———Sed ut *Achilleis* hoc evincam *rationibus*, operæ-pretium nunc erit, cauſas primo ponderare———

Et hanc ego *rationem* hodierno die ſtatui *vobis* repreſentare, ut ab hac, velut è *face*, lucem *veritatis* accipiatis———

2do. *Per Contrarium.*

Dispiciamus vero, si placet, aliquantisper *otiosæ* vitæ turpitudinem; intueamur, si vultis, nævos, maculas inertis ignavæque *puerititiæ*, ut tanquam *Æthiopes* faciant nostrates *Europæos*, candidiores apparere——

E regione vero——

Ex oppositio autem qui——

At ex Diametro——

E contra vero

Qui autem *otio* torpuerint——

Sed ut contraria juxta se posita magis elucescant, conferamus paulisper——

Nonne enim——

Contemplemini vero contrarium *vitæ* institutum, & *quid aliud quam* inopiam *videbitis? quam dedecus invenietis?*

Secus longe contingit——

Sed audite paucula; quid remini de——

At vero *pugnantia secum Frontibus adversis, paulum componere*——

——Vice versa.

3tio. *Per Similitudinem.*

Sicut enim.

Nam veluti:

Quemadmodum enim:

Non secus——non aliter.

Ut enim nec sine oculo *Domini* equum; nec sine *vestigio Domini* agrum dixit pingueſcere *Thales* Milesius——sic

Quam ego *veritatem* ut meridiano *jubari* præ-lucere faciam, cogitato——

Et

Et ſicut ſtultus ſit neceſſe eſt, qui *hyemem* accuſat, quia horrida ſit aquilonibus, & ob aëris intemperiem frugibus creandis, prorſus inutiles; dum non reputat *æſtatis*, quæ præceſſit, hoc eſſe officium; *hyemem* uti partis, & eſſe otioſam: ita iniquus eſt qui *ſenium* ſe attigiſſe queritur, quia ultimus is ſit *Comœdiæ* actus: tum enim è *theatro* hilarem *te* proripias oportet——

4to. *Per Exemplum.*

SEd ut planiora fiant quæ dicimus, exemplis ſingulatim illuſtranda ſunt, & paulo uberius exaggeranda, ne immodicæ brevitatis ſtudio rerum pondera orationis celeritate rapiantur.

Tuos, mi *Cicero*, appello *manes*, tuoſque *teſtor* conſopitos *cineres*; reviviſcas (*quæſo*) & quod ludum *exemplo* præſtiteris tuo, impræſentiarum urſus comprobato, annon tu?

Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem *gradibus* aſcendiſti in *Cœlum*? quo *tu* (*quæſo*) modo, tam *nobilis*, tam *celebris*, factus es, tam *honoratus*? profecto licet *ipſe* jam *ſepultus* jaceas, *tuum* tamen *nos* canere ſatis alloquitur *exemplum*, *te* et *labores* tuos (vere *Herculeos*) evaſiſſe inclytum——

Sed *quid moror iſtis*? quid *dictis* opus eſt, cum *facta* loquuntur? reſpicite enim *Heraclitum*——

——Sed quo *te*, Theophraſte, prætermittimus piaculo?——qui cum

——Quod ita eſſe, luce clarius *exempla* demonſtrant. Quis enim unquam——

——Neque hoc ſane novum, ſiquidem mos

te——

Exemplis talibus plena ſunt omnia.

Et

Et vero habe fortunas omnes cum *Cræso*, numera candidos cum *Polycrate* felici dies, fluant ultro dormienti in gremium victoriæ cum *Timotheo*, fiat aurum quicquid tetigeris cum *Mida*, fiat *rosa* quicquid calcaveris, cum Bersio nisi *amicum* tamen habeas, quocum affectus & animum commisceas, inter fortunas & solatia *Tantalum*, te & *Irum* invenies.

Vultis itaque, ut è *mortuis* resurgat *Aristippus*? Vultis, ut illum *Nestorem*? Vultis, ut *Ulyssem* in scenam inducam? En *vobis* adest *caram*, *quem quæritis*——

Exempli enim gratia, quid memorem *Curios*, *Fabricios*, *Cincinnatos*, *Calatinos*, *Scipiones*, *Catones*, & sexcentos alios? qui *omnes* in hanc nostram opinionem, *pedibus* (ut ita dicam) *ivere suis*——

En *vobis* (si placet) *multas* doctorum *legiones* ad suppetias *nostras*, qui ad hujus sententiæ mentionem (tanquam *milites* ad suum *vexillum*) nobis gregatim occurrunt *præsidiarii*: Ellum melioris literaturæ *ant signanum*, Plutarchum! qui——

Hujus rei *testes* sunt parietes isti, intra quos nonnullos *ipsi* vidimus, qui primo congressu videbantur *aliqui*, non ita multo post sese prodiderunt, quam essent *nulli*; & *vosmet ipsi* istis quidem *oculis* sæpius non potuistis non observare.

Vos parietes obtestor & *subsellia* imploro, adesse *vos* Ciconiæ, vos *Aquilæ*, vos *Leones*, & hodierni temporis *ingratos* hominum mores redarguite.

Hem *Parcæ* quæ nulli parcitis! vos *Ulyssem*, Ajacem, Hectorem prostravistis humi——— tu quoque Æole——

Occidis, *Argivæ quem non potuere phalanges*
Sternere, *nec Priami* regnorum eversor *Achilles*.

At si Primorum replicaveris Annales——

Vidimus *multos*, honore conspicuos, celsarum dignitatum insedisse fastigiis, *Tyrio murice* nitidissimos,

dissimos, qui ad utrumque *Phœbum*, & *polum* utrunque, *suum* extenderunt imperium; quorum amplissimæ *opes* abierunt; transierunt & ipsi *opum* tantarum *Domini*. Sed in hoc *Musarum* Parnasso, circumvecto *ætatis* vestræ *gnomone*, cum horologii *umbra*, aut *mortis*, aut senectutis *punctum*, attigisse videbitur, tum confertissimos, uberrimæ studiorum vestrorum *messis*, manipulos *demetetis*———

Quis vellicato *Cicerone* suis auribus non timeat? quem notato *Virgilio*, calumniæ *metus* non terreat?

Ego sane cum ad *Præteritorum* temporum recordationem, animum excito, & veteris ævi spatia, *cogitatione* decurro, *&c.*

Literarum procurationem, *Reges* ipsos sæpenumero suscepisse, & *patrum* memoris accepimus, & *nostra*, ipsi vidimus———

Plautum enim hic solum evoco, & *præpono* (nec *impono*, quia ex animo ita sentio) omnibus qui in *Latio*, aut *Græciæ* imbuerunt chartaceum hoc æquor———*Lipsi.*

Atque hunc quidem ipsum *Platonem* quo piaculo omitto? cujus magnitudine animus assurgit, & commemoratione sola, quasi ad divinitatis occursum commovetur: erant tum *Athenæ* Atticæ, *Palladium* terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiusque sapientiæ emporium communne———

Omnes *paupertatem* timent, *Socrates* contempsit: omnes *mortem* horrent, *ille* vero etiam optavit; quippe cum jam manu poculum teneret, neque amplius quam haustu unica à morte abesset, nondum desiit jocari———*Phœdo* noster *inquit* salvi sumus; jam de *gallo* cogitandum est. Hoc à *Merito* beneficium *Socrates* accepit, hanc felicitatem *Anyto*———

Cujus autem animus non pascitur, & quasi saginatur, qui *Camillos*, Fabios, *Fabricios*, Naficas, Scipiones, *Curios*, & id genus alia, non tam *hominum*, quam *virtutis* legit nomina?

Exhaurire coner *oceanum*, si exemplorum quæram in *antiquitate* finem, & hæc *nostra* quoque tempora, materiam suppeditant *orationi*, si vel *aulas* Principum, vel rerum publicarum *curias*, dictionis perlustrare cursu vellem.

Ubi tu *pientissime* Æneа? *Eloquentissime* Cicero? Tulli ditissime? ubi *Cæsar?* ubi *Alexander* terrarum *dominus*? occubuit *Crassus*, exspiravit *Cræsus*, abiêre *Catones*, *duo fulmina belli Scipiadæ* occidere, duæque civilis belli *Erinnyes*, Pompeius *gener*, & Cæsar *socer*, nec tibi pepercit doctissime Virgili——

Ingeniorum *ille* scientiarumque fons *Homerus*, humanæ *terminus* admirationis, quem *antiquitas* veneranda, ore patulo *vomentem* ita repræsentavit, ut defluentes ab ejus *ore* liquores, ac *flores*, in amphoris & canistris colligerent *philosophi*, jurisconsulti, *oratores*, astrologi, *poëtæ*, medici, *pictores*——

Memoriæ proditum est *Catonem*——

Ciceronem ferunt——

Sed quid ego in re non dubia, *exemplis* utar non necessariis?

Quod si *hodierna*, adeoque præsentia, vestro magis *sapiant* palato; ecce intra istos *parietes*, omnium longe illustrissimos——

——Quod si illam *Martis* urbem, belliei furoris sedem, & quæ semper arma vel inferret sua, vel timeret aliena, publico *librorum* armario carere non posse, *principes* terrarum judicarunt ——tum

——Ubi vero tua, Marce *Cato*, gravitas, severitas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, ac supercilium immobile atque invictum? ubi ingens illa anima

anima quam *libertati* victimam servabas? tum latebat——

——*Socratem* qui non suem *Erymnthium*, aut aprum, ut *Poëticus* nugator, aut leonem *Nemæum*, sed immanes animorum feras, *iram* ac vindictæ *lubidinem* quotidie vincebat. Qui immotus animo, atque inconcussus, *cœli* corruentis impetum sustinuisset, & lubente hoc mundo uno *conscientiæ* suffultus tibicine, securus suique similis cum universo cecidisset——Quem vero tinuisset, qui nec mortem poterat timere, quam qui *spernit*, mori potest, *vinci* nondum potest.

Sed quid ego *opem* antiquorum *subsidiariam* peterem, cum indies *nobis*, ante *oculos* obversentur, (imo vix uno abhinc triduo)—qui—

Ponite quæso ante *oculos*, universos anterioris seculi *Proceres*, Philosophos, qui *omnes* (nisi *fama* de illis injuriosius decernat) *omnes* inquam——

——Vidit *ea* dies *Auditores*, duas ac viginti, moles dicam nescio an naves——*Heinsi.*

——Nam *Achilli*, quem ut accuratam *belli* normam, victor orbis *Macedo*, colebat, *citharam*, qua belli tædia dispungeret, in manum, Poëtarum Princeps dedit——nullum cibi condimentum præter sudorem & sanguinem habebat.

—*Ille* filii obitum deplorat, *iste* sed cum lachrymis molestè optat: *huic* domi est *Medæa*, non ad *horam* ut in scena, sed ad *vitam* comes——

—Ut sileam *Ulyssis* errores & innumera capitis discrimina, quibus se objecit, antequam—

Cogitate serio, *beatos* illos *antiquorum* manes hunc vobis, *creta* notantes ad *Helicona* callem; quorum, licet *cineres* ad tempus jaceant in *sepulcro dormientes*; at sane in studiis apud *nos* suis *vivunt* adhuc, semperque *victuri* sunt superstites—

Nam ut totum *antiquitatis* iter omittamus, &

ad illas *temporum* tempeſtates veniamus, in quibus *noſtrates* ipſi, (ut alios complures taceam) ſe ad———

Et quoniam ſub *vexillo veritatis*, contra ſecus cogitantes *digladiandum* eſt; multas *armatorum* catervas (velut in *Equum Trojanum*) congregavi, qui (adverſariis ſurrepto *Palladio*) victoriam facilem pollicentur. *Eccum* vobis in prima acie *Ciceronem* qui———

———Multum ab *eorum* conſuetudine alienus, qui immenſis *poculorum* certaminibus, & quaſi bello, nihil præter vinum pro ſalute *patriæ* effundunt———

Tiberios, Caligulas, *Nerones*, & portenta cætera, ut tranſeam———& ejuſdem ſpeluncæ non nominanda monſtra———

Obruit *eos*, ex hac parte *oratorum* veneranda phalanx, ſed & *philoſophorum* non contemnendus exercitus———

Conſultiſſimi *hiſtoriarum* viri, & magnus *ille* temporum heluo *Baronius*———

———Qua ratione adducti priſci *heroes*, in diſciplinam doctorum hominum *filios* ſuos ſtudioſe tradiderunt. *Alexandrum* magnum docuit Ariſtoteles; *Timotheum* Cononis optimi Imperatoris filium Iſocrates, *Epaminondam* Lyſis Pythagoreus———

Quippiam ne vero tale *olim* factitatum legitur? etiam quid ni? inſpiciatur enim *Xenophontis* liber de———legatur *Iſocrates* de———

Quid? *ac tetamen* Catilinæ *parricidium*? perſtringam *Clodii* libidinem? *Gracchorum* molitionem? *tempus* non ſufficeret, ſi *Neronem*, ſi *Heliogabalum*, (*monſtra* narro, non *homines*) in *theatrum* inducerem; quorum *ingluviem*, *ructum*, *crapulam*, ſi recenſere velim, *dies* me deficeret, præſertim cum *noctis* potius hoc opus fuerit quam *diei*——

Sed

Sed ne *ego* ſuppoſititias *venundari* videret *mercès*, en *pugillum* ex toto antiquitatis *faſce*; ecce vobis *præſegmen*, ut quid ſit *doctorum* in hac re judicium *prælibetis*, neque enim aliud fecit, *Alex. Magnus* : cum———

Turmatim *nobis* hic occurrunt *heroës* illi literarii, magni ſtudiorum *Atlantes*———

Sed quo me jam *feſſum rapitis* Philoſophi? quid tu Philoſophorum *Phoſphore* magne *Ariſtoteles*, mihi in aurem dicis? quid eſt, ô *Cleanthes*, quod *tu* mihi ſic urges cubitum? Ego *te* novi, omnes, hi *te* perbelle noverunt, per *nocturnas* vigilias, viaticum ad *diurnas* Muſas comparaſſe———

Propono & *propino* vobis, pientiſſimi *illius* Æneæ exemplum, qui———

Quibus autem *donis* cumulati, quibus excul i *artibus*; faſtigiatam *eloquentiæ* arcem, conſcenderunt *veteres* illi oratores: an utique credimus *eorum naſcentium* labris, inſediſſe Hexanimam *Suadam*? cujus quaſi *Gratiis* afflati, evaderunt aliquando in *Deos mortales*, ſuo qui arbitrio *animorum habenas* moderentur? minime vero, ſed per *ſtudia*, per *labores*, per *vigilias*, inclaruerunt. *Vos* igitur ſatigare juvet, *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua monſtra *aquarum*, & ſi quid in *orbe* ſit arduum, huc molimini; exhauſtum enim *ſudorem*, ingens à *tergo* comitatur gloria ——*Fasnab. Ind. Rhet.*

Hic vero *campum* feraciſſimum & lætiſſimas *ſegetes* oſtendit Hiſtoria; in quibus omnino omnibus *demetendis*, ſi deſudem, *tempus* ante me deficeret, quam extremos *ſulcos* attigero; *exemplorum* igitur *multitudine ſuperſedendum* arbitror, unumque tantum, aut alterum *manipulum* (quaſi de mercibus *ſegmen* præcidaneum) colligemus———

Proponite *vobis* (*Juvenes Philomuſi*) *heroica* illa

antiquorum *exempla*, *semideos* illos imitamini antistites, qui——

Obruor, en obruor *ego* jam *exemplis*, quocunque *oculos*, quocunque *animum* appulero meum, video multifariam *exemplorum* supellectilem, & (veluti *Muscas*) undique prosilientes *Milites*, *vulones*, ad hanc *propugnandam* sententiam *advolare*——

——Neque de *Plutarcho* quicquam adhuc dixi, qui compendium scientiæ, prudentiæ thesaurus, mare antiquitatum, utriusque gentis divinus quidam promicondus est.

Quid dicam de *te* doctissime *Plato*?

——Hic forsan efflagitet aliquis ut ea quæ verbis adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur *exemplis*——

Quapropter *reges* maximi, singulari benevolentia *Poëtas* semper sunt complexi; nam *Hiero* Simonidem, *Cato* Ennium, *Cæsar Augustus* Virgilium, Varium, & Q. Horatium Flaccum, in summo habuisse pretio dicitur. Facem hic ut addam *Exempli*——

—Et obvia sunt passim non parum multa exempla, ex sacris quoque literis eruta—

—Laborabit his malis *Alexander* magnus, *M. Antonius*, & plures alii, quos numerare labor est: Sed & *Ennius* Poëta, qui ob *vinolentiam* articulari morbo consumptus est—*Martialis* item potationibus indulsit——Haud absimile quiddam de *Geta* Imperatore refertur, qui apponi sibi in mensa jubebat dapes per *alphabetum*, viz. *anatem*, anserem, *aprum*—aliquando *pavonem*, perdicem, *pullum*, porcellum, *piscem*, pernam, &c.

——Inter quos ut interim *Diogenes*, Xenocrates, Catones, *Cassios*, ac Brutos sileam, *Chiron* ille cum immortalem esse liceret, ultro *mortem* præoptavit——

Nam

Nam ut ab *Heroicis* usque temporibus, *annalium* memoriam animo *replicemus*, nullam ullibi inveniemus gentem, quam——

Annon *æquitatis* studium exilium *Aristidi*? studium *sapientiæ*, venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* salus *Demosthenis* perniciem accersivit?

Sed nec *diffundam* me multis, nec in *patentissimos* historiarum *campos* expatiabor; *unum* solummodo, aut alterum *vobis* porrigam, ex copiosiori vindemia *racemum*, quem vestro ut allubeat *palato*, valde cupio——

Atque hic dum *intueor quot* occurrunt *dicenda*, & quam *paucis* sit *dicendum*, non adeo me agitat quid dicam, quam quid prætermittam, per omnes *historicos* volitare, invisite *Academias*, quid aliud quæso, quam——

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu perditum? *Heliogabalum* crapula interemptum (*monstra* dicam an *homines*?) qui *suam* non modo *vitam*, quinimo totas insuper *respublicas* dissolutis suis *moribus* pessum-dederint?

Tam celebris olim Trojanæ urbis rudera quæso & cineres refodite, & inspicite paulisper mecum, & invenietis *morum suorum corruptionem*, & non *murorum* diruptionem, causam illius excidii, quod non obscure innuit *Poëta* quum cecinerit,

Invadunt urbem somno, vinoque sepultam——

5to. *Per Testimonium.*

ATque ne hæc à *me* in rationis, ac *veritatis* ita disputari putetis, ut à *me* tantum accipiant *autoritatem*, credite *Auditores*, non hanc à *me* mihi mentem esse; sensit hoc *Tullius*, cum Tullio *Conificius*, cum utroque *Quintilianus*——

Recte quidem Poëta——

——Optime orator——

———Præclare inquit Comicus———.

Res minime *dubia* eſt, & diſputatione non eget; exſtant omnes *domeſtici*, plurimi *exteri*; teſtes exſtant ſanctiſſimæ *leges*, & veterum *patrum* decreta minime *obſcura*, aut dubia; ſit ſacroſancta illorum apud *vos* autoritas———

———Nam ut in *telo* aliquo, aut gladio multum intereſt à qua *manu* veniat, ſic in *ſententia*, ut penetret, valde facit robuſtæ alicujas, & receptæ *autoritatis* pondus———

Et ne nimis *ſteriles* in tanta *fœcunditate* & *flumine diſſerendi* videamur, age *fontibus* apertis, *rivulos* noſtros, altius aliquantiſper *fluere* jam permittemus, *conſultis* Antiquorum *oraculis*, ex quorum *Tripode*, noſtra ſat abunde confirmatur opinio, horſum tu *Plato*, paucis te volo———

Quod ſi adhuc penitus velimus introſpicere, aut aperte, aut ex conſequenti, veneranda omnis fere antiquitatis canicies pro *nobis* conſiſtit———

———Succedunt minoris ordinis ſuccenturiati milites, ſimilia ſuffragia perhibentis———

Neque vos *invito* ſolum ad *olera* hæc & *legumina*, aliaque id genus, *craſſioris ſucci* alimenta, meæ *inventionis arte*, ſata, cocta, apparata; ſed ad exquiſitiſſimam *menſam*, epulas *Oratorum*, *Ambroſiam* Philoſophorum, *Nectar* Poëtarum, omniaque *mellitiſſima* oribus, *auribus*, animis, *quæ* placeant fercula———

Sed ſi mea *vos* non moveat oratio, moveat ſaltem *antiquorum* Philoſophorum, moveat *oratorum*: non enim pluvias (ut aiunt) *aquas* colligo, ſed è *vivo gurgite ſalientes* propino; legite *Demoſthenem*; evolvite *Iſocratem*, percurrite *Platonem*, &c.

———Conſulite ſultis *Tacitum*, qui civilis atque militaris rei autor maximus, ſententiis rebuſque denſus, verbis ſtrictus ac compreſſus, totus

totus denique *ignis*——*Heinſ. orat.* ——Qui in animis *principum* atque in pectoribus vixiſſe, & eorum cogitationes perluſtraſſe, videatur, ita docet, ita eruit ac detegit, ita ob oculos ponit *Taſitus* omnia——Res cum verbis, verba certant cum ſententiis, nunquam turget, ſed aſſurgit.

Adeſdum tu M. Tulli, *adeſdum* (inquam) & dicas aperte——

Ex tripode penitiſſimæ *ſapientiæ* eſt illud Senecæ, qui Socrateo melle depluit totus——

Idem etiam quod ego in hac re, *ſapientiæ humanæ oraculum*, Ariſtoteles *ipſe dixit*; affirmans:——

——Xenophontis dictionem *Gratiæ* formaſſe, iis manibus videntur, quibus ut *Pœtam* volunt, *Veneri* miniſtrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac ſucco, ſuavior eſt dictio——

Demoſthenem——qui tonabat in *Philippum*, totoque eloquentiæ impetu, tota illa gravitate ac ſententiarum denſitate fulminabat ac ruebat, cœlum denique ac terram, Athenienſis *Jupiter*, Demoſthenes miſcebat.

——Quem numeroſa comitatur familia, quorum teſtimonia non capit hujus noſtri thematis anguſtia——

——Sed *Poëtico* utamur contra hunc *Poëtaſtrum* teſtimonio, ut ſuo *ipſius* mucrone pertinax confodiatur——*Vide* quam aperto Marte adverſus *te* prælientur *Poëtæ*——

Nec eſt quod vereamini, *meæ* me habere *cauſæ* teſtem, ὁμόϕωνον, habeo, enim, & in promptu habeo, nec *illum poletaneum* quempiam, *imi ſubſellii oratorem* gregarium *vexillarium*, ſed politioris literaturæ *vexilliferum*, magnum illum, doctumque *Scaligerum*, qui in honoratiſſimo *doctorum* choro, *nemini* ſecundus *aſſidebit*——

Oraculum consulite, quod non furibunda *Delphis* Pythia, non Dodonæus *Jupiter*, aut Ammon; non Ismenius *Apollo*, aut Clarius; non vaticani *aruspices*, aut de circo *astrologi*——sed——.

Quis tibi *Plato* pulcherrimam *hanc* cogitationem immisit, quam sublime animus tuus *ascendit*, hanc palmarem sententiam protulisti? tetigisti *rem*, non *acu* (quod dici solet) sed *acie* mentis, & *acumine*.

Agedum quicunque *dubitas*, & nostri sermonis audaciam *miraris*, perlustra *Græciæ* lumina, doctrinæ *numina*, Platonem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis *gloria* sublimes, Ciceronem, *Cæsarem*, *Senecam*, aliosque infinitos intuere.

Naturæ quidam quasi *genius* & Idea rationis Aristoteles—cujus *ille* unicus sacerdos ac consultus fuit, qui diversitate rerum, *solus* humanam ætatem occupare potest: ordine vero ac tradendi ratione, *omnium* conatum excessit. *Heinf.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imo numen quoddam, & vis quædam major *sapientiæ*, notavit *Aristoteles*—in *quo* quot prope verba, tot arcana, *doctor* publicus humani generis, summus sapientiæ *ædituus*, oracula effundit——.

Totius antiquitatis *fastos* ad subsidium nostrum proferemus—complures enim horum—— Magnus ille doctor—*Arist. Sc.* Rex Philosophorum——

Abyssus eruditionis veteris *Hesychius*——

——Cui etiam opinioni calculum apponit suum——

Quæ omnia intento quasi digito hanc quam *ego*, monstrant jam *vobis* veritatem——

——Astipulatur & vulgo jactatum proverbium——

——En Germanum *Philosophum*! en vocem

cem *auream*, Attico madentem ſucco!

Sed quid ego argumentor? quid pluro *diſputo*? *te* teſtem *obteſtor* (melitiſſime *Cicero*!) ad *te* enim (tanquam ad *ſacram* aliquam *anchoram*) jam confugio; ut *tu* (velut *alter Achilles*) noſtram *propugnes* oppugnatam *provinciam*; quid? annon tu——

Hoc ipſiſſimum in *ore* ſæpius habuiſſe fertur *Auguſtus Cæſar*, ipſum audite——ô *egregiam* & veri *regiam* tanti *Imperatoris* ſententiam! optime dixiſti vir optime!

Quod, ſi *telas* oratorum *vetexere* libuiſſet, ſexcenta liceret ejuſmodi proferre; *pleni enim* ſunt libri, *plenæ* hiſtoriæ, ſed nec opus eſt, ut *vagetur* oratio, cum *domi* habet unde luxuriet:——

Quod ipſum fide dignorum ſcriptorum ſuffragiis, conſenſu conſono atteſtantibus, comprobatum eſt; Quid? Annon——

Quod idem confirmat *Euripideum*, aureis ſane inſculpendum characteribus——

Sed priuſquam iſtis *valedicam*, *ſalutandus* eſt Plato, *compellandus* etiam paucis eſt *Iſocrates*; qui velut *Sol* & *Luna* inter alios *emicuere*, pleniſque *buccis* & *buccinis*, huic noſtræ *aſtipulantur* opinioni.

M. illum *Tullium* Romanæ fontem eloquentiæ ac regem *patrem* quoque patriæ fuiſſe dictum aliquando legiſtis——Hinc orationem vividam, ſublimem, maſculam, nervoſam: hinc colorem, ſuccum & figuras, ducite, ac haurite——

Sic *Plato*, ſic *Ariſtoteles*, ſic *Zeno*——

Ab his mihi non diſſentire videtur Homerus, qui——

Agedum *Plato*, Euge *Ariſtoteles*.

Arbitros arceſſo, omnium *ſcientiarum* callentiſſimos; & *oracula* vos audire cogitate, cum univerſum *antiquitatis* concentum audieritis, qui

omnes

omnes in hæc verba *sublimia*, acuta; mellis, leporis, *piperatæque* (ut Sido. Apollonius ait) *facundiæ* plena, (in quibus ferventis fulmen ingenii) eruperunt———

Eruditorum ille maximus, J. Scaliger—qui promulsîde hac nos allicit ad dapsilem oratorum cœnam———

Oceanus testium *immensus*, in apertum nostræ declamationis *campum inundat*, in quo mea jam *natans* oratio, *portum* & exitum haud inveniet —

Platonem ipsum audite—quem equidem cum lego, cœlesti quodam numine ac oraculo instinctum atque impulsum, (qui *rapi* potius in altum quam *assurgere* videtur) ita tangor, rapior, accendor, ut oblitus *mei* sequar, & quod *ipse* fieri à Bacchi sacerdotibus cum à Deo impelluntur, in *Jove* suo ait, ipse *mel* ex aqua videar haurire—— *Heins.*

In cujus scriptis omnibus ac singulis propemodum orationis partibus, præter ubertatem, ac prodigiosam quandam copiam, vim ac sublimitatem in dicendo, tot *urbanitates*, tot lepores, tot festivitates passim, ac *Gratiæ* occurrunt, ut cum *Græci*, tribus non plures esse finxerint, *mille* in singulis *illius* sermonibus notare *mihi* videar—— *Heins.* Sic apud *Platonem* legimus.

———In *illius* autem lectione, tanquam in beatis *insulis*, inusitata quadam voluptate *ebrii*, ac quibusdam quasi immortalium *Deorum* condimentis delibuti versantur———Quæ enim *illæ* sensuum oblectamenta, quas illecebras omisit? quos non laqueos, ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit?

———Aristophane autore summo, & quem tot tantisque laudibus vetustas extulit, qui omnes *Athenarum* veneres, festivitatis ac *gratias* prope exhausisse creditur———

——At-

——Atque id quidem ex verbis Terentiani *Chremetis*, videre est, qui——

De *his* autem testis abunde magnus est *Aristoteles*,——

Sed *Medicorum* placita consulat velim, qui verbis nostris fidem præbere detrectat.

——Sed præstiterit fortassis in re tanta, Musas ex *Helicone* accersere, quas Poëtæ Tæpius obmeras nugas advocare solent: Adeste igitur paulisper *Jovis* hic filiæ, dum ostendo——

Quæro abs te moderatissime *Cato*, à te doctissime *Plutarche*; quid *vobis* de hac re videatur? profecto si *vestram* æquitatem, atque prudentiam recte cognoverim,——

O divinam *Platonis* sententiam, ipsoque *auro* magis auream!

Antiquorum suffragia desideratis? en igitur *vobis* tenuem *manipulum*, quasi è speciligio quodam feliciori; ex *Historicorum*, & *Philosophorum latifundiis*; omnis enim *opinionis* nostræ *antesignanos* in hac *arena* succenturiandos, operæ-pretium non esse existimo: *neminem* igitur volo *quinte* unum (Virgili) qui tuum *ultroneus* apponis *calculum*, & si hæc ad *manes* tuos pervenerint uspiam, dic quæso quid in hac re senseris, num——

Prodeunt hic *multi* insignes *Philosophi*, quorum gregem in *scenam* cogere, quid esset aliud, quam *inanes tragœdias* excitare? ruminate illud *Aristotelicum*——

Neque est, quod oratorum *fores* hic pultemus *domestice*; occurrit en *nobis* obviam Cicero—ita magnum illud sapientiæ humanæ miraculum, & oraculum *Solomon* cœli discipulus, orbis universi magister nos monetacit——

Surgat igitur aliquis ex universo Philosophorum *cœnobio*, qui vobis de inexputabili *doctrinæ* utilitate *concionetur*, quique mentes vestras nectarea

ctarea ſuæ *Suadæ* ſuavitate, *inebriare* poſſit.

Reviviſcas tu *Theophraſte*, eloquere, ut hi te capiant; quid ais? dicas *bona fide*, num tu per *diurnos* labores, *nocturnas* lucubrationes, ad tantum tam *ſtupendæ* doctrinæ *faſtigium* non emerſeris?

Præſentiſſimum hoc tempore eruditionis numen, in quo virtus & natura vel congeſſit quicquid poteſt, vel exhauſit.

—Non tam hominem profecto quam cœleſtem aliquem *virtutis* genium audire videor, qui——

Quod apud Plautum eſt.

—Ubertim huc confluunt——

Teſtor *Galenum*, eruditionis latifundium, oceanum diſciplinarum, omnium ingenuarum artium commune quaſi receptaculum——

Quid eſt *homo*? ſomnium umbræ reſpondebit *Pindarus*. Quid eſt *homo*? ſimulacrum quoddam, dicet *Sophocles*. Quid eſt *homo*? ipſa calamitas, dicet *Herodotus*. Quid eſt *homo*? occaſio miſeriarum, dicet *Philemon*. Quid eſt *homo*? folium caducum, dicet *Homerus*. Quid eſt *homo*? imbecillitatis exemplum, temporis ſpolium, luſus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutina, præter *illa* nihil aliud niſi pituitæ aliquantulum & bilis, dicet & jam olim dixit *Ariſtoteles*. Hoc ſive animal, ſive monſtrum potius, cujus totus orbis ambitionem non capit, fletu ſpectatorem ſalutat, neque *oratione* primas agit partes, ſed lacrymis——*Heinſ. orat.* 22.

Homo eſt *oratio*, cujus *exordium* eſt *naſci*; *Narratio*, dolere; *Epilogus*, mori; orationis hujus *figuræ* ſunt gemitus & fletus, vel gaudium fletu deterius——

—Tanto antiquitatis flumine quis ſanus contra velit natare? cum receptum ſit inter *veteres* ut ſciſtis modo——

Mavultis ſacra? eo ſequor——

Praxis

Praxis veterum appareat contra venit——

——Ut verum appareat *Saluſtianum* illud, *Concordia parvæ res creſcunt*, diſcordia maximæ dilabuntur——Quid ego nunc commemorem?

Sileo hic——Sileo etiam——

Vel ut Ariſtophanicis *illos* deſcribam verbis——

Cæterum, ne ex tanta ſegete nulla omnino, aut *infœcunda* ſaltem, meſſis fiat; *ſpicas* aliquot gravidas, *fructuſque* ſelectos colligam; quid enim aliud quam quod ego jam *dico*, *dicturum* remini *Ariſtophanem*, ſi inter *vivos* jam ſupereſſet?

Myriades hic occurrunt *veteranorum*, è Muſarum *caſtris*, qui *agmina* noſtris *ſua* juncturi ſunt; parum etenim in legendis *veteribus* profecit *ille*, qui hoc non novit apud *eos* tritiſſimum; Ehodum tu *Iſocrates*, dic quæſo ingenue——

Quos omnes ſi non vere, ſaltem fere, noſtras hic partes agere dicas——

Sed ut *fluenta* veterum, in unum quaſi *riv'uum* contraham, en vobis *Ariſtophanum*; ſin mavultis *Senecam*, illum etiam ad hanc *Spartam* propugnandam *evocabo*, ſi liceat *illi*, bona cum veſtra *venia*, libere loqui.

Nec de paucorum ſolummodo *racemis vindemiam* facio; imo *Senatus antiquorum* univerſus, huic ſententiæ *ſuffragatur*; audite *tubam* Philoſophorum omnium, quorum *Echo* nil magis ingeminat, quam——

Noſtras hic partes vindicat *Plato*, ſtrenue etiam & *animoſe*; univerſa pro nobis *militat antiquitas*; quid tu *Socrates*? annon *tu* hoc teſtaberis mecum ô *Demoſthenes*? novi te velle——

Sed *Socratem* audite (*nei condiſcipuli!*) hiſce vos verbis compellantem: "*Macti eſtote virtute ado-*
"*leſcentuli, pergite & obnixe contendite in addiſcendis*
"*literis: Quid animi vobis eſſe dicam, quod uſque*
"*adeo ſegnes eſtis, in Helicona verſus confidendo iter?*

nun-

" *num viam metuitis? num pericula extimescitis?*
" *profecto cum ratione insanitis, si leviculas istas re-*
" *moras in hoc tam laudabili cursu vobis objici pa-*
" *timini*———

Huc respexisse videtur *Horatius*, Musarum ille *Amanuensis*, cum in hæc proruperit verba———

Sed qua de re *autoritatis* chiliadas hic attexerem? cum *mille* vix sufficient *anni*, ad *illos* commemorandos, qui in hac re *dextram* porrigunt, *opemque* nobis pollicentur suam———

Si *Cicero* ille eloquentiæ *parens* (quem ut rhetorum *Deum* admiratur posteritas) in hoc vos alloqueretur cœtu, annon *ipsius* dictis obsequeremini? nunc igitur *illum* hoc *vos* alloquentem modo audiatis placide———

Sed *antiquitatis* panoplia, *autoritatis* clypeo armati sumus, contra impetuosum *stolidorum* insultum———

Patres, & *proceres* in Philosophia ibam consultum, ex eorum *cælo*, stellas deduxi *opinionis* suæ, (non *magico* tamen murmure) ex eorum *fontibus*, ad *hortulum* hunc meum *irrigandum*, amnes *derivavi*; qui omnes, *pleno* suffragiorum, & *consensus flumine* expansisque *carbasis* in nostram hanc deferentur sententiam——

Verum & *Tullius*, qui in arce eloquentiæ *Romanæ* stetit, *vex Oratorum*, & linguæ *Latinæ* illustrator——

Cur igitur non utar *Ennianis* verbis?

Quod si *morientium* verba, altius solent insidere auribus; altis insideant mentium *radicibus* infixa, *morientis illius* oracula, quem si in *rostris hisce fulminantem*, dominantem, *imperantem* vidisse-tis, *nova* quadam putaretis donatum *anima*——

Eandem ob causam *Plato*, apud discipulos omnes, (quasi *pater* apud *liberos*) in hæc videtur verba prorumpere: " *Desinite tandem, ô Juvenes,*
" *desinite*

"*deſinite quæſo, bonas horas male collocare; at potius* "*univerſum artium liberalium oceanum uno hauſtu* "*abſorbete ſacri librorum heluones?* Quæ ſi *ille* uſitata *vocis vultuſque* acerbitate *fulminaſſet*, credo ſane, vel *lupos*, vel *tigres* leniturum, ſaxa ipſa & *rupes* permoturum——

Horatius delicium illud *Mæcenatis*, & Romanæ fidicen lyræ, qui inter *lyricos ſublimi vertice vates*, ſydera ſumma ferit——

Quæ ſententia, *numinis* judicio probata fuiſſe, priſcis ſeculis creditur——

Vultis *teſtimonia*? en *vobis* Apollinis ipſius *oraculum*; qui——

Te *M. Tullium* (*eloquentium prudentiſſimum, prudentium eloquentiſſimum*) *teſtor*, obteſtor *teſtem*; eloquere quæſo, *audacter* dicito, mavin' ut *ego* dicam pro *te*?

Sed Philoſophorum *fores* oſtiatim *pultemus*; ac quid in hac re *antiquitas* ſenſerit indagemus: ex quorum *uberibus*, dulciſſimum *veritatis* hujuſce *nectar* exugatis.

Audite *Menandrum*, cujus *aureum* hoc eſt, de *eruditione*, encomium——

Sed ab hoc *rivo*, vos ad ipſam *ſcaturiginem* jam ablego, *fontes* tantum *digito* demonſtrans ubi *pleniores* Poëtarum, & Oratorum *hauſtus* capiatis——

Sed quorſum *ego* gazophylacium tale aperirem, tot gemmas oſtentarem? ipſoſmet denuo potius adite *Philoſophiæ* loculos, *divites* illas Poëtarum *arculas* excutite, & *vos* (præeunte *toto* Camœnarum Charitumque *choro*) veſtris ſubſequimini ſuffragiis.

Quid porro reliquum eſt, niſi ut rudera adeamus & fragmenta Poëtarum, Philoſophorum manes excitemus, ac ſciſcitemur ab illis, ut, liqueat cauſam adverſarii miſerè jacere——

Quorum uterque eſt (quod de Dionyſio *Longino*

gino dixit Eunapius) βιβλιοθήκη τὶς ἔμψυχος καὶ πρεπατοῦν μουσεῖον.—Quos *statores* literarum merito appelles, fugientes enim clade accepta, atque oppressas fortiter steterunt——

XVto.

Formulæ Objiciendi.

SEd quod *fretum* non continet *Syllas*? quis *ulysses* non vidit *Sirenes*? quæ *regio* non parit *centauros*? quænam adeo clara est *veritas*, ut suos non habeat *adversarios*?

Neque enim hic desunt *Curiones* & *Aculeones*, qui in *ipsa nive atramentum* videant; & *nobis* orationis *flumen* intercidentes obganniunt——

Atque hæc hujus *nostræ* sententiæ fundamenta sunt; reliquum hujus *disputationis*, in nonnullis *adversæ* sententiæ argumentis diluendis, consumetur: ea sunt *duorum* generum——

Sed *latet hic anguis in herba*, qui sibilis non solum suis *nos* terrere, sed *venenato* insuper *aculeo* pungere cupiens, tali objectionis *cuspide*, nostram in calce orationem, vulnerare aggreditur——At inquies:——

Non desunt tamen hic, qui *bellum* indicunt nobis *internecinum*, inflata *obstrepentes* tuba, quorum bellici clangores resonant jam in *auribus*; qui nostram hanc *veritatem*, suis *arietibus*, hunc in modum *quatere* conantur, licet nequeant *quassure* funditus:

Pers. Sat. 1. In quibus, si *testiculi vena ulla paterni*, *descendant*, ut in hac arena, pro hac *Helena*, (qua potiri tantopere cupiunt *digladiemur*, me equidem in mille potius *discerpi* partes patiar, quam——

Sed *aurem mihi vellit Genius meus*; & obstrepa-

ras

ras ait esse quorundam voces, qui *solem meridie splendere* vel negat, vel *non vident*; & ab *inferis Cerberum* extrahunt, qui *trifauci gutture* adversus tam cœlestem *veritatem* allatraret: utcunque virulento *halitu* necare nequeat——.

Sed dicat aliquis——.

Miretur autem aliquis——.

Quanquam verum esse etiam illud, quod *Fabius* monet, non diffiteor:——

In secretas *vestras* uniuscujusque aures adversarium audio *insusurrantem*, quod——

——Miramur hinc, & Homeri verbo, ἔκπαγλα miramur, quosdam esse *fungos*, quibus *frons* tam infrunita, *mens* tam obtusa, ut an *eruditio* omne ferat punctum, & *album* mereatur *calculum*, ambigunt. Occinunt enim *meros scholasticos esse meros asinos*——eruditos esse——.

——Quibus succenturiari accedunt——& quæ obscuris mussitat in angulis *nebulonum* colluvies——.

——Prosiliunt *hic* quasi ex insidiis alii, qui——obnixius convellunt sententiam nostram——ut ab acumine captent plausum, & ex *mustaceo* aureolam——.

Obstrepant, obganniant, oblatrent primipili inter——quibus frontem de rebus hac in causa, penitus periisse jures——.

Neque adeo clam me est, futuros complures, qui ex *his* quædam *curiosius* à me disputata occinent——prætractius urgentes——.

Subjiciamus autem hic (si placet) *objectiones* adversariorum, ut tanquam *Æthiopes* jubeant nostrates, *Europæos* apparere candidiores——.

Occlamant hic petulci——*qui nigra in candida vertunt*——Juven. Sat. 3.——*Et* cæteri ex recentiore colluvie——.

Sed antequam à *mari* hoc, in *arenam* diu optatam

tam *prosilio*, audire mihi videor, tacitos *multorum* susurros, qui mussitant, *me* novas *spargere voces*, novas Philosophiæ *merces nundinari*; quorum ego labiis, si paucula mihi permittatis, *pessulum dabo*, atque *ora obturabo* illico——

——qui (ut *Africa*) gestiunt semper aliquid apportare novi cum *his*, in partes abiere——

——Recoquunt *hic* cramben suam putidam adversæ opinionis provinetæ——

——Compositi videbantur *fluctus*, sed ecce adversarius, velut alter *Æolus* ventos rursus immittit, ut fundamento ipso convulso, nihil integrum in hac re maneat——

Suboriuntur autem hic novi scrupuli——

Hæc——adversus nostrum sententiam——rabidi canes latrant——

——At hic rursus obganniunt mihi οἱ ἐκ τῆς στοᾶς βάτραχοι, nihil *inquiunt* miserius quam——

——Hosce scopulos prætervecti, in alium contentionis labyrinthum dilabimur——tot verborum involucris, ceu viarum anfractibus, & sinuosis Mæandris undique implicitam——

Obstrepant hic *nobis Momorum* greges & *balatronum*, nugarum architecti, *prostigati* scilicet *nebulones*, qui sententiæ hujus *claritatem*, cum non possint *offuscare*, risu demum & scommate solent excipere——

Susurravit mihi nuper in *aurem Genius* meus, mihi in hac re ogganire *ganeones* (nescio quot) & *terræ filios*, qui suam in nos eructantes virulentiam, aiunt——

Balbenizant hic nobis, vociferantur; imo vero grunniunt *Epicuri de grege porci*, viam ad *Helicona* tanquam salebrosam *vellicant*, adeoque magnam *vertiginem* in Athenarum *capite* ciere student, ut impetum *retundant* studiorum vestrorum, tam laudabilem.

Coaxant

Coaxant (ranunculorum inſtar) rancidi *nebulones*, ex tenebricoſis *ignorantiæ* ſuæ cavernis———

Ita diſponenda igitur eſt hodie noſtra velificatio, ut non prius de *Inſulis* fortunatis quam de *Scylla* aut *Charybdi* cogitemus———

———Multi ſunt *Auditores*, multi ſunt hujus furfuris, (nec enim *farinæ* dicere poſſum) homines paſſim, qui———

Sic autem contra *nos* iniurgunt *adverſarii*, noſtræ aſſertioni contradicentes; *noſque* è veſtigio *Horatii* autoritate, tanquam *clava* aliqua *Herculea*, conantur *proſternere*———

Subodoror hic, quid objecturi ſunt *adverſarii*, perfrictæ frontis homunciones, quibus *ſanguinis in facie non hæret gutta*———

Sed tacitos audio, neſcio quos, ſuſurros, & *ſecretam genuit in aurem* cohors adverſa, qui *armis & parmis*, *arte & Marte* nos adoriuntur, quaſique tot crudeles *Harpyiæ*, cruentatis unguibus, in *iſtius* (quam *ego* jam propugno) *veritatis faciem* confertim *involam*.

Quod ſi quis fortaſſe *Philoſophaſter* objiciat—

Sed *ulcus* video, quod latet altius, in imis quorundam *præcordiis*,———quod *acutæ* confutationis *acu*, cum facile pupugerim———

Aliquem autem audio refragantem *Criticum*, qui (ceu *malus aliquis Genius*, à dorſo nobis & quaſi humeris inhærens) umbris *nos* ſuis ſub *corvo aſpectu* exhibitis examinare cupit———

At non deſunt, qui *ipſam* hanc tam manifeſtam *veritatem allatrare* non verecundantur; & non modo ultra *modum*, ſed ultra *modeſtiam*, ad *ravim* uſque contra *declamant* (exclamant potius,) pauca igitur ſunt dicenda, ad horum *pertinaciam* retundendam, qui alioqui *nobis* forſan inſultarent intemperantius.

Fateor equidem, hic *mihi hærere aquam*: de hac enim

enim re, *contestata* inter multos *lis* est, sed nulli etiamnum adjudicata; quantum autem *ingenii* mei *decempeda* attingere possum, existimo——

Sed en *araneas*, quæ ex suavissimis *floribus exuunt venenum*, quæ *telam* & *filum* subtilioris objectionis texunt, ut *simplicem veritatem* tendiculis suis *implicatam* reddant & perplexam.

Sed *Decumanos* hic, in nostram hanc *cymbam* (priusquam *portum* appulerit) ciet *fluctus*, meæque opinionis *veritati*, *præsentem intentat mortem*, furibundus *adversæ* partis *Æolus*——

Scio equidem *incudem* Minervæ subtilium objectionum *malleolis*, multum hic *contundi*; nec enim desunt, qui non *modio* solum, sed *trimodio*, imo ipso *horreo*, (quod horreo dicere) maximas hac in re *nobis* admetiuntur nugas——

Insurgit hic animose, *cataphracta* adversæ partis *cohors*, & *nudam* hanc *veritatem*, evaginato *objectionis* adoritur *gladio*; eamque expansis *signis* in *aciem* lacessit.

Nec *temperat* se hic, à nobis, multorum *intemperies*; quorum *vocalas* jam audio, *morsiunculas* præsentio; sed *morus* ego, si horum *morer* morositatem, tametsi *austeritate* pene *Stoïca*, dejicere opinioni nostræ *frontem* conentur——

Atque hic in *Labyrinthum*, nescio quem inducor, à quo ut me *honestius* expediam——

——Hæc si vera sint, ac pietatis plena, quid est quod obrudant onagri——

——Utcunque autem intumescunt adversariorum *utres*, pungas tamen *illos* (ut oportet) & sentias cito flaccescere.

Sed tamen inveniuntur aliqui, tanta inveteratæ frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cœlestium molibus non succumbant, tantis ponderibus non satisçant, tantis malleis non conquas-

sentur,

ſentur, tantis poſtremo *fulminibus* non conterantur——

At quorſum hæc, *inquiet aliquis*, audite quo rem deducamus——

——Sed mihi videor audire reclamantes philoſophos——

Alium, ac fortaſſe validum magis arietem intorquent alii——

Atqui necdum res eſt *expedita*; nam *Hydræ* veluti *Lernææ* reſumunt capita, & novo *objectionis* aculeo, nos conantur vulnerare.

Sed priuſquam ad *Inſulas* epilogi *fortunatas* deſeror; en *Scylla* & *Charibdis* præternaviganda eſt——

Reſtat tamen unus, nec dignus vindice nodus.

Sed hic (*foribus* quaſi *ruptis*) furentius in *campum* profiliunt *Antagoniſtæ*, & quaſi *fulminis* ictu, nos è veſtigio *peſſundare* ſatagunt——

Sed hic *cicuta venefica* extirpanda venit, & *Hydra* dubiorum *multiceps*, enecanda——

Sed ut *roſa* non naſcitur ſine *ſpinis*, ut *ſcoria* cum *auro*, *palea* cum *grano* ſuccreſcit; ita & *hæc veritas ſuam* habet *ſpinam*, *ſcoriam*, *paleam*, quæ *exui*, *exuri*, *excuti*, vel ipſo adverſario ſtrenue renitente debet.

Sed (an!) *accinctus* undique *antagoniſta*, pharetram *telis* refertiſſimam, in hanc *arenam* portans procedit, ut——

Cumque *ego* inopinus, inciderim tandem, in iſta *Syrtes*, ubi natant *Piratæ*, *qui ſub ementito* veritatis *vexillo*, cauſam noſtram ad ſcopulos alliſam cupiunt: ego unum in *illos* bombardicorum *claſſicum globulorum*, diſploſurus ſum, ut——

Formulæ

XVI^to.

Formulæ Confutandi.

QUorum *ego* inſaniam non ſum neſcius quam facile, quam nullo negotio licere mihi compeſcere, cum *Synodo* Philoſophorum, dudum *convicti* fuerint.

O myſteria! *ô Oracula!* deſunt latera quibus exclamem; an potius, *O palæ, ô ſtipulæ! ſtipulæ!* quæ primum non ferunt ignem *examinis*, paleæ *quæ* volant inſtar pulveris——

O genus hominum inſulſum! quibus *hellebo-rum* porrigendum, ut purgato cerebro delirare deſinant——

Saniorem precor adverſario animum, ne *valetu-dine* abutatur in ſcribendis ægris operibus—— & hujuſmodi opinionum monſtris parturiendis——

O inſulſi *nebulones*, ubi *frons* veſtra? ubi *ratio-nis* uſus? *vos* omnes exſilio pulſos, miſeros ſi-mul vectores, ad Anticyram ablegandos cura-bimus, ut hauſto *veratro*, mente ipſi redeatis me-liores——

Nodum hunc paulo nimis *intricatum* quidem non tamen *Gordium* illum exiſtimo, ut opus ſit vel *Oedipo*, qui diſſolvat; vel *Alexandro*, qui di-ſcindat; cogitate enim——

Sed *cui non dictus Hylas*? quis hanc non novi tritiſſimam *cavillam*, & *litem*, quæ omnia fere fa-tigavit *tribunalia*? clarior tamen nobis effulge *Phœbus*, quam ut *nebulæ* iſtæ *veritatem* nobis ob-fuſcare poſſint.

Sed ut adverſus *Solis* radios glacies, in tumul tuante Borea craſſus vapor, præ meridiana luc nocturnus horror, nequit conſiſtere——ita——

——Stul

——Stultiſſima ſunt *hæc*, & ad quæ ridenda unus ſufficiat *Democritus*——

—Non autem præteriit *te* quam frigida hæc veterum ſint exempla, & quam minime multos inflamment——

Quis enim ita perverſi genii, qui mecum ultroneus non fateatur, Philoſophorum principi, ut *homini*, multa falſa & erronea: ut *Ethnico* & pagano, multa impia & profana; vt primo *inſtauratori*, multa manca & imperfecta, excidiſſe?

——Sed bullæ ſunt iſtæ, tenuiſſimorum flatuum, quas *pueri* facile diſſipent——nec titivilitii æſtimandæ——

Devictis hiſce adverſariis in *tuto* mox, ne dicam in triumpho, erit ſententia noſtra——

Non obſtat tamen *hæc* tragula quam injiciunt noſtro progreſſui quidam, pugnacis ingenii pruritu laborantes, qui in his temporum ulceribus——

——Veriſſimum enim eſt (quocunque adverſarius meus oblatret modo)——

—Portentoſa plane dogmata!

—Sed ut nervi *invidiæ*, ac poplites tanquam gladio quodam, & acutiſſimo mucrone, ſuccidantur; ut *calumniæ* jugulus petatur, quæ ut bellua immanis ac cruenta, adhuc cineres *extincti* & oſſa invadit——

——Sed vetus eſt hæc *aſinorum* coccyſmus, qui ſuo cerebello de *hujus* partu ambitioſe gratulantur——

—Sane vindice cuneo, nodus digniſſimus!

Hiſce enim neceſſe habeo reſpondere, antequam de hac tabula manum poſſim amovere, aut auferre——

At quam frivolum *hoc* ſit argumentum quis non intelligit? niſi qui intelligit nihil; cum eodem argumento mihi liceat uti in *vinum*——

Ecquid habent quod apponant amplius?

Quamvis igitur grandis auctoritatis sint & eloquentiæ, & ipsorum umbra nos opprimat, qui —Nos tamen magis———

———Neque est cur me patiar in hac causa *Aristotelis* tui autoritate urgeri; quem———

Sed *prudentibus*, non tam placent *phalarata*, quam *fortia*; in hac igitur ne *vos* hæreatis *hæresi*, cogitare placeat:———

Contra quem, impetuosum Adversarii mei insultum, en ego oppono hoc Ajaceum veræ defensionis clypeum———

Dicite enim *nobis*, quicunque estis, & ubicunque estis, emunctioris *naris* censores, unde fit quod———

——Quanquam quid horum probatione opus est? quandoquidem nemo fere est, tam muccosis naribus (modo non sensus suos prorsus obstruat) cui non suboleat, imo qui non eas legendo plane odoretur, & persentiscat has fabulas à male feriatis hominibus audaciter esse confictas———

——Hos autem, rixandi cacoëthes ita transversos abripuit———Exclamet *Melicerta* periisse Frontem de rebus———Nec est adeo opus insanas has opiniones magna probationum mole confundere———

Pudeat igitur tandem istos *asinos* rudere inter *homines* rationis compotes———Quid si etiam *illis* largiremur quod petunt, quo tandem jure, obsecro, comprobabunt——

——Eant igitur *Antagonistæ* nostri, & cum de *antiquitate* agitur, nos (ut solent) *Novatores* appelliteat——quin ipsi interim *veteratores* habeantur——

——Telæ sunt *istæ* aranearum, ad capiendas muscas, quas volatilia robustiora facile perrumpant ac dissipent——

——At tales fere flaccescunt priusquam pungas

gas *utres*, & in ipso aspectu extinguuntur, ut *meteora*——

——Facillime everrenda sunt à nobis istarum aranearum stamina——

——Neque operæ futurum est pretium *huic* spectro vere *stramineo*, larvam detrahere——

——A nobis vero apage malevolentiam, & veros istos canes, qui cum loqui possunt, allatrare omnes malunt.

——Hæc vero tam effronti ore sic effutire vertiginosi est cerebelli, ad Anticyras potius relegandi——

——Et sapientiam quam capere non possunt, carpere desistant——aut faciunt ut *illa* olim apud Poëtam, quæ *Purpureos moritura manu discindit amictus*, Et nodum informis *lethi* trabe nectit ab alta,——

——Utrum hæc Achillea sit oratio, necne, deinceps apparebit——

At si cedere velimus, (quod sub judice jam est)——quid tum——

Vide quas in *angustias* te conjiciam, si neges, tibi pudorem injiciet reluctans *conscientia*: si neges, tua *vox*, qua nectis tergiversationem, hærebit——

——Anguis sis quantumvis lubricus, non tamen effugies——

Longe idcirco de vicinia *veritatis* errant, proculdubio illi qui——

Equidem si varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum nostra *reperiet* oratio; verum si velim eos *refutare*——

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam——

Sed *Mithridaticam* hanc (si placet) *antidotum*, contra *venenatas* hasce pestiferi erroris *tabes* accipite——

Istarum *aranearum* stamina, vel tenuissimus quidem sanæ rationis *halitus* difflabat *facile*, & meridiano *sole* micantiorem agnoscent, hanc *veritatem*, vel *lemæ* (quod aiunt) *Saturniæ*——

Sed quorsum ego *hæc* recito? *quorsum*? ut scilicet clarius *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus*, & stultitia *adversariorum* innotescat magis, qui *rixis* inanibus intumescentes lateribus *Milonis*, clamore *Stentoris*, ænea *fronte*, voce ferrea, plumbea *mente*, ligneis *argumentis*, contrariam sententiam non verentur astruere:——

Sed hæc adeo sunt *infirma*, ut etiam non admota *ariete*, per se *collabi necessum* fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* nasciturum; ex minima oblata *ansa*, adversæ opinionis *patronos* in nudam *veritatis* faciem, velle ferocius *involare*, quorum animis altius defixi *furores*, cum *deferbuerint*, non vereor, quin——

Qui de literis & Musis ipsis, perinde judicant, ac *cuculi* de musica *Philomelæ*——

Sed ut *verecundam* veritatis *faciem*, à *cerussata meretriciæ* fraudis *fronte*, distinguatis; sciendum est:——

In quos *Aristophanis* illud, retorquere hic possum, cum ex mera pervicacia huic refragentur veritati, aientes, ἡμᾶς οὐ πείσεις οὐδὲ ἂν πείσῃς, καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα——

Adeone vero? omnem, omnino *exuerunt* mortales *frontem*? *huccine rerum venimus*, ut ubicunque omnes in hac mundi *canitie*, in hoc literarum *meridie*, adeo *cæcutirent* perverse? *scuticis* mehercule digni sunt, qui *inventis* frugibus *glandes* arrodere malunt, & in teterrimo *errore* contabescere, quam——

Quam ego tuam facillime defabricabo fabricam——

Hellebori vix *jugere*, sanabilem opinarer *illum*,

hum, qui talia nobis defenderet ſerio——

Adnitendum mihi hic eſſe video, ut convitiorum amariſſimam *labem*, verborum veracium *flumine* diluerem——

Quos nunc non *refello*, & adhæſiſſe olim *me ſcio*, paulo juvenilius, donec repreſſit & revocavit *maturioris* judicii frænum. *Lipſ.*——

——Nemo puto diffitebitur qui mentem in fronte non habuerit——

Cæterum iſthæc tuæ *Sibyllæ folia*, uno rationis *flatu* diſſipabo; num expectas dum te *ſtimulis* fodiam? noſtra *te*, ſi quam ſenſus habeas ſcintillulam, lacerabit & *cruciabit* oratio; *pudet* me ſane *malitiæ* tuæ; ſed inſcitiæ *miſeret* magis: hoc unum à te ſcire pervelim, num? perfrica *frontem*, & aude negare——

Obruit eos ex hac parte Philoſophorum veneranda phalanx, ſed & Poëtarum non contemnendus exercitus——

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos extricemus, *Ariadneo* hic non opus eſt *filo*, iſtorum enim *importunitati* ſatisfactum iri putabo, ſi——

Qui quamvis tot taleſque teterrimi *erroris anguis*, & venenoſas ex *nigro* malitiæ *gutture*, evomunt aſpides; illas tamen *ego* (ut *infans* olim in cunis *Hercules*) uno, ſolidæ reſponſionis, arctiori *compreſſu*, protinus ſuffocatas dabo——

Sed nos ex horum *viſco*, & muſcoſo dicendi genere facile emergemus; ipſoſque *propriis* conſtrictos *laqueis* dabimus; ut *liquido* conſtet, faſtidioſa & proterva nimis eorum *inſultatio*——

Suo ſe hic conſtringet laqueo adverſarius meus, qui——

Poteſtne *ipſa* (vel effrons) *impudentia*, ita *omnem* exuere *frontem*?

Quorum *ego* tam inſolentem *petulantiam*, paucis *retundens*, faciam ut (*limacis* inſtar) cornua

intus retrahant, & quem aperte oſtentant, ſuapte ſponte ipſi ſibi evellant aculeum——

Cæteros ejuſdem decuriæ pugiles——.

Iſtos autem *ego* Scarabeorum *fucos*, diſpellam facile, *plumbea* adverſariorum *tela*, haſtaſque *junceas*, intactus excipiam.

Sed *has* ego objectionum *fibras*, ne uſquam *repullulent radicitus extirpabo*, faces *extinguam*, ne reviviſcant; nam *turpe exiſtimo* (ut olim *Phaëton*) *in veritatem*, hæc *& dici potuiſſe*, *& non potuiſſe refelli*: *dic* igitur, (*mi Antagoniſta*) *dic*, inquam, *qua Tiſiphone*, *quibus exagitare colubris*, *ut*——

Cramben hanc, non *bis* modo, ſed *millies recoctam*, ne *Polyphemi* quidem *ſtomachus* ferendo erit: proinde nolim *ego*, veſtrarum *aurium* reverentiam, hiſce *crepundiis* inceſtare; *quæ* Philoſophorum concilium ne per *ſomnium* unquam noverit——faceſſant igitur——

——Cum tamen hic nodus uno hoc diſtinctionis quaſi cuneo facile diſcindatur——nam diſconvenit ordine toto——.

——Prætextus ergo hoſce, quos ſibi tanquam larvas induxerunt, illis detraximus, ut vultus eorum deformes horridique appareant——

Sed *latrent* adverſarii, *fremant* otioſi, *rideant* malevoli; at *vincet* tandem *veritas*; Veritas ut *palma*, quo magis *deprimitur*, eo magis *renititur*; eo *creſcit* uberius, quanto *premitur* inſolentius; obſcurant ſæpe *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; franguntur *rami aurei* Proſerpinæ ſed renaſcuntur; *veritas premi poteſt*, *opprimi non poteſt*——

Sed ne *ſolis* quidem *lumen*, cæco jucundum eſt; ſaluberrima *pharmaca*, ab imperitis conculcantur; pretioſiſſimæ *gemmæ*, ab Æſopicis *gallis* negliguntur: ——quod ſi *vos* recta *judicii* ſtatera, & non inanium opinionum *trutina*, rem *ponderetis*, nihil eſſe cui *eruditio* meritiſſime non præferatur,

feratur, & clare videbit's, & agnoſcitis candide.

Submittas itaque *arma*, & *inſignia* iſta tua, jactabunde agitata & *explicata*; cur *ego* te porro percuſſum, jacentemque repetam? *tibi* enim *ingratiis*, palmam obtinebit *doctrina*, *rumpantur ut ilia Codro*, triumphabit *veritas*.

Hæc qui recte *perpenderit*, *cæcus* ſit, ſi non videat; *ferreus*, ſi non aſſentiat; ſi non permoveatur & molleſcat, *ſaxeum* eum eſſe, & omnem omnino humanitatem *exuiſſe*, judico.

Malevolus igitur & pertinaces homunculos, qui veritatem non agnoſcent, quorum palato, *betæ* putidiſſimi erroris *ſapiunt*, *ego* ut ingenue fateor (quod *Alyattem* illum, facere jubebat olim *Bias*) *cepas* quoque *edere jubeo*.

Nemo igitur ſit, in quo vel minima eſt *ſanæ mentis* mica, qui explodenda hæc *fanaticorum ſomnia*, & deliramenta non contemnat; nugas iſtas non *faſtidiat*, quas inter ſua *pocula*, effrontes *nebulones* temulento animo *exhalent*, & oratorum ſpatia tam fœtidis argumentorum offulis ſolent convomere.

Qualia credibile eſt victu ructaſſe *trifauci*
Cerberon, & Stygii *monſtra tremenda* lacus.

XVIImo.

Formulæ Concludendi.

Quamobrem ne——
Hæc ita cum ſe habeant——
Verbum ſat——
Quæ cum ita ſint——
Quocirca ne longus ſim——
Sed manum de tabula——
Satis jam diu tædii devoraſtis ſcio in——

Idcirco ut *uno* omnia comprehendam *manipulo*, dico cum Poëta.——

Et jam *onus* hoc, humeris quanquam impariibus *impositum*, ad metam *detuli*, ubi tanquam precioſam gemmarum *ciſtam* veſtris ego coram animi oculis cuſtodiendam depono diligenter.——

—Horunce vero hominum pertinaciæ ſatisfacere quis poteſt, quibus neque *Suadam* ipſis aliud perſuaſuram putem.——

Verbo abſolvam quod ſupereſt.——

Quis jam niſi *cerebrum* habeat in *calcaneis*, hinc non judicare poteſt ?——

Non eſt mihi in præſentia decretum, compilare ſcrinia *Poëtarum*, nec ea perſequi, quæ à doctiſſimis hominibus dici ſolent, ad reprimendam furialem vim *iracundiæ* : nam nec modum haberet oratio, nec.——

——Sed nunc ut extrema cum primis conexum.——

Quod cum ita *perſpicuum eſt*, *neceſſe* omnino fuerit, ut qui neget, ſanæ vix *eum* menti exiſtimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem fando percenſeat ? quotus enim quiſque Homo eſt adeo——qui.——

Et ut uno verbo dicam.

Quis adeo in ſpiſſis ceſpitavit tenebris, ut non fateatur.——

Appellit (*Auditores* !) jam tandem *appellit portum feſſa mea carina*, quæ gratulatur *vobis* plurimum, *ſerenum* (quem ſenſit) veſtri *favoris Zephyrum* ; laxandi jam *rudentes*, complicanda *carbiſa* ; & cum *ſcopulos infortunii* prætervectus ſim, videamque jam *altas in littore turres*, & domorum è longinquo *faſtigia* ; tam *ſecundo* patientiſſimæ attentionis veſtræ, *Neptuno* ; hoc in *littore*, his in *aris litandum* eſſe, cum *Gratiis*, puto, cum tandem,

dem, *optata mea cymba potitur arena*——

Sed ut omnia hæc in *unum* jam connectam, & constringam *fasciculum*——

Sed quid *ego*, post tot tantorumque virorum *messem* hæc spicilegia?

Cujus sententiæ veritas cum ita manifesta appareat, ut *solis radio* scripta videatur; non est cur——

——Sed non est hujus *ingenii* mei, non est *virium* harum infirmissimarum, tantum *Solem* laudibus prædicare, *adorare* possum, exornare non possum——

Cujus rei *veritas*, pene totius mundi judicio; ac *testimonio* comprobata, longiorem orationem non desiderat.

Quæ cum ita sint, estne aliquis vel tantæ *audaciæ*, qui præter id quod apud——vel tantæ *levitatis*, qui——

——Clamet, & repetendo clamet: & omnibus, & semper & ubique *Aristoteles* ille——& contra reclament ranæ quædem & cyniphes, & muscæ morituræ——quales sunt——Ego tamen qua cœpit *nostra*, oratio, vestras obtundens aures palinodia, strenue occino——

Siquidem satis superque à nobis jam declaratum est——

Quando igitur omnem felicitatem vestram in rebus præsentibus constituitis, & futuræ beatitudinis nullus *vos* tangit ardor, neque pedibus solum, sed toto etiam pectore in *Sardanapali* sententiam itis, qui——

——Igitur ut summatim omnia complectar——

——Sed *Desinet ante dies, & in alto Phœbus anhelos Æquore tinget equos, quam consequar omnia dictis*——

——Quandoquidem igitur——ut rei evidentia non tam *docet*, quam *clamat*, eccur dubitaret aliquis

quis veſtrum, aut hæſitaret jam, noſtræ opinioni ſuffragarier.

Priuſquam vero perorare mihi liceat, *vos* orandi eſtis (*viri ornatiſſimi* !) ut de— deque meo ergo *vos ſtudio*, ac benevolentia nonnihil atte-xam——

—Ex his quæ diximus luculentiſſime, ipſoque *ſole* clarius apparet——

Multa ad hæc ſuppetunt, ni feſtinet oratio—

Sed *Soli*, neque *indice*, neque alieno *lumine* opus eſt, ut conſpiciatur: ſic item & his haud opus eſt noſtro ſtridenti, raucoque *præconio*, ſua ſe *tuba*, ac luce quotidie produnt——

Quas Ego *Virtutes* ita admiror; & colo, ut eas omni prædicatione *ſuperiores* agnoſcam, ideoque de iis *ſilere* melius putem, quam pauca *dicere*; quemadmodum *Saluſtius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur——

—Quapropter hæc cum ita ſint omnia uti revera ſunt, *ſileant* nunc ſycophantarum convitia, *abeant* hinc procul obtrectatorum *ſcommata*, faceſſant longiſſime oblatratorum *futilitates* frivolæ; *hoc* enim ſi ineptire eſt, malim *ego* cum doctis illis *viris* deſipere, quam cum his ſerio ſapere.——

——Et ut uno omnia percurram ſpiritu——

A ſpoliis omnium, adverſi exercitus *inimicorum*, onuſtus jam tandem redeuns ad *Pacis* & *Triumphi* caſtra devenio, cum ſperem *me* hoc pacto cum omnibus *adverſariis*, firmas pepigiſſe *inducias*.

Quocirca, ut paulo magis *incitatis paſſibus*, noſtra ad *metam feſtinet* oratio——ſi——ſi——ſi——

Quæ omnia, ſi quis *mente* non *læva* perpendat, neceſſe habet fateri——

Deſino jam tandem, ulteriorem *vobis* moleſtiam creare, & tam patientiſſimis *animis* ciere *nauſeam*.

Sed *annus*, imo *ſeculum* mihi feret concedendum,

dum, si omnium undequaque erogarem suffragia.

Sed *canendum receptui*, (*Deo termino* jam reclamante) ut quem *vos loquentem* fastidiosis (ut vereor) auribus sustinuistis diu; *tacentem*, majori cum delectatione videatis.

Cum itaque extra omnem *controversiæ aleam*, ponatur hujus sententiæ *veritas*; ne *solem* sereno in *cœlo* splendentem, digito videar demonstrare, *unicum* tantum superaddam *verbulum*, *valete*, *juvenes*——

Sed in quod immensum mare jam descendo? *in quam* demens efferor *Charybdim*? *O navis refer te in portum*, nimium diu in hoc *freto* fluctuavimus, plus nimio, in hac *sentina hæsimus*——

Possit hic (*Auditores!*) triumphare *oratio* mea, nisi temporis angustias subvererer, & *vestra* aurium *satietas* mihi esset fugienda; possit (*inquam*) *tripudiare veritas* hæc divina, præeunte universo *Philosophorum & Poëtarum choro*: vos itaque vel tacitis *susurris*, vel apertis *suffragiis* subsequimini acclamantes.

Quocirca ne *vestras* aures, longa nimis *ambage morarer*, vel nauseante prolixitate *incestarem*, cum abunde satis vidistis comprobatum, quod—— concludo.

——Cætera mitto, & facem *soli* accendere supersedeo——

—Oratio nostra non deficit, sed expirat——

Sed quid ego *imbrem* in *oceanum* spargerem, *lucernam* in *sole* accenderem, aut *cœlo stellas* incassum adderem? Res ipsa loquitur, quod——

—Qua autem *ratione*, quave potius *oratione*, de illis differendum est sigillatim, cum mihi facilius liceat *Ægeum mare viburnea scapha* trajicere, quam omnes *explicare*, modos omnes *indicare* rationes, quibus olim magni Philosophi inclaruerunt? *manum igitur de tabula*.

Restat

Restat unicum, quod super-adjiciam verbulum: *Dixi.*

XVIII^vo.

Concludendi per Retapitulationem.

VIdetis jam (*Auditores*) quam sanctissime de *parentibus* senserit *antiquitas*, quam charum fuerit *parentis* nomen, quantis parasangis *circumforaneos* omnes & *plagosos Orbilios* exsuperent; audivistis quid *ego* de *parentibus* meis senserim, quid protulerim, accepistis; apud *vos* quid taciti cogitetis, nescio; quam *ego* hactenus opinionem *asserui*, ad *extremos* usque defendam *spiritus*, me scilicet——

Quapropter, si quæ hactenus dixi, vera sunt & firma, si——si——si——quid nunc impedit quo minus *canam receptui*, & *eodem*, quo orsa est *oratio*, claudatur termino——

Perpendite igitur mecum, (*humanissimi auditores!*) perpendite quæso quales quantæque utilitates, quam locupletissima emolumenta, *vobis* propediem obventura sunt, si *eodem*, quo dudum cœpistis, pergatis *pede*——

Sed quid addam *plura?* quando si *omnia* quæ possim, addidero, nunquam *orationem* meam ipsi *rei*, dignitate adæquabunt; proinde certum est, nil aliud quam attonitum admirari——

Cum igitur sic se *res* habeat, cum——cum: veniant fane, tam divina *sententiæ* irrisores, veniant (inquam) & dicant, si per *frontem* liceat——

Varia hic, & fere ad *fastidium*, usque (si rei tam utilis *fastidium* generari posset) occurrunt testimonia; sed *farragine* illa tam *multifaria* supersedebimus; & *Ætnam in collem* (ut est in proverbio) deducemus——

Quo

Quocirca ut paulo magis incitatis passibus, nostra ad metam festinet oratio—si—si—si——

Quare prodite *tenebriones* literarii, è gurgustiis vestris, ubi trecenta *foliorum* jugera, uno die, sedentes, percurritis; prodite (*inquam*) &——

Quæ omnia, cum ita sint, quis *mecum* non exclamet, *O excellentiam doctrinæ admirabilem! dignitatem literarum inexplicabilem!*

Et quid præterea loquar de *Socrate?* de *Xenophonte?* de *Aristotele?* & *Solone?* deficeret enim *tempus*, deficeret me *dies*, deficeret potius *patientia vestra*, meaque ipsius vox, quam ullum dicendi argumentum, si de *Cæsare*, de *Pompeio*, reliquisque *heroibus* fusius narrarem; qui omnes *plenis velis*, expansisque *carbasis*, in nostram hanc sententiam *deferuntur*.

Sed *multa* paucis: verbum *sapienti*; terrarum *orbem* intuemur in *tabula*, satis est hæc paucula delibasse; Vos ipsum adite *oceanum*, & illinc plura abundantius *exhaurite*.

Sed mitto illius *avaritiam*, mitto *fraudem*, mitto *vafritiem*, mitto etiam——

Ego jam *vobis* prægustavi paucula, quod si vosmetipsi in hoc placidissimum *pelagus* immerseritis, gustabitis *Nectare* dulciora——

Sed hæc omnia *sicco* (quod aiunt) *pede* præteribo: nihil dicam de——nihil de——ne gry. Quippe si in singulis istis *orationis* meæ *filum* protraherem, ne *millesimam* quidem, *me*, puto eorum *partem* assequuturum esse.

Sed hæc, ut περίεργον τῆς ὑφάσματος & *texti fimbrias* accipite, non opus est enim majorem hic *attexere* congeriem; nam cum *virtus per se satis sit amabilis, ex se potius, quam alienis suffragiis amari eam optamus*——

Istæc ita cum sint——cum——

Quæ si persequerer minutatim singula, *dies* potius

potius integer mihi depoſcendus eſſet; quis enim poteſt *omnia*, in tantillo ſpatio perſtringere, cum *atomos* in ſole numero exſuperent?

——Unde, ſatis abunde claruit——

Sed jam ea quæ ſupra de memoratis breviter, dicta ſunt, renovandæ cauſa memoriæ brevius, ſtrictuſq; repetamus, quo ſcilicet & intelligantur iterata plenius, & firmius inculcata teneantur——

XIXno.

Concludendi per affectuum concitationem, Exclam. Interrogat. &c.

NIhil *vos artium* optimarum ſtudia? nihil *vos* eminentium *ſcriptorum* præcepta? nihil exempla illuſtrium *heroum*? nihil ſplendor *præmiorum*? nihil denique *parentum* vos movebit expectatio? ô *exuite* tandem, exuite (quæſo) pravam iſtam de *literis*, de *Muſarum* ſacris & *aſſeclis* opinionem, & magnorum *principum*, *regiam ſervitutem* nolite ambire; ex quorum, vel tantilla iracundæ *frontis* nubecula, tanta ſubinde oriatur tempeſtas; ut *vitæ* ſimul & *fortunarum* omnium faciatis *naufragium*——

O ſi qua *Pitho*, ſi qua *Suada*, ſi quis *flexanimus* Mercurii *Genius*, labiis jam inſideret meis, quo agitante *incaleſcati*! ubi jam ſunt illi, qui *fulgurare*, qui tonare, qui hominum *mentes* dicendo *obruere* atque *invertere* conſueverunt? ubi eſt ille *ferreorum laterum* Demoſthenes? ut——

Vos eſtis, quos adhortor, *ætate* vix dum pueri, *in artibus* ſtudioſi; macti igitur eſtote in ſtudiis, ut tandem aliquando numine propitio, in *artibus magiſtri* feliciter audiatis: hactenus enim ſatis diu, (heu)

(heu) nimium diu, inerti *contabuiſtis* otio; jam igitur, imo *jam properandum* eſt; nam quæ non *proſeminantur*, dum *Veris ætatis* viget, ſine dubio non *metentur*, cum *Autumnus* advenerit: *qualem facitis ſementem juvenes, talem exſpectate meſſem ſenes*: Adeone vero? exſpectatis *vos* lætam *honoris* meſſem, & detrectatis *ſementem* facere *laborem*, atque curam impendere?

Ecquid enim obſecro eſt, à quo *ſolo natura* confirmationem, à quo *ſolo ars* exſpectat abſolutionem? *Imitatio* eſt. Ecquid eſt quod ingenium, ſi *languidum* eſt, excitat; ſi *promptum*, *acuit*; quod judicium *limat*, memoriam ſtabilit? *Imitatio* eſt.

Quod *ſaxum* mecum non *ploret*, qui *parietes* non *ſingultiant*, cum adoleſcentulos, optimo ingenio præditos, ſumma *ſpe* fultos turpiſſimæ ſeſe *Vacunæ proſtituiſſe* videant?

Quid tu cogitas *O Sol*, qui cuncta intueris, & *luſtras*; cui nulla unquam ab ortu *mundi* contigit quies? Quid tu, *O Luna*, quæ *menſtruas* tuas ipſa *peragras* viciſſitudines, & tamen homines tam *ſomnolentos*, tam ſocordes non irata deſpicis? tam *ignavas pecudes*? cur quæſo non perdis ſegnem hanc iſtarum *colluviem fruges* tantum *natam conſumere*?

Date veniam (*Auditores*) date (inquam) veniam, ſi in *fucos & ignavum hoc pecus* vehementius *intonem*, quibus in vivis, verendum eſt, ne *Scholæ* ubique omnes, *canitiem* Muſarum videant, ſuique luminis velut *eclipſin* patiantur——

Dianæ faciem e marmore ſculptam, in *Chio* poſitam, commemorat *Plinius*, cujus *vultum intrantes triſtem*, *exeuntes hilarem eſſe judicabant*; iſtam *Dianam doctrinam eſſe* putate, quæ ſub difficilis etſi ſit, & vos primo in limine terrere videatur, animos tamen *ſupra humanos* aſſumite, & oppoſito viciſſim heroicæ tolerantiæ *clypeo*, difficultatis omnis *impetum*, invicto tandem pectore ſuſtinebitis——

Vos

Vos (*O suavissimi commilitones!*) quam felices estis! O si *vestram* videre velitis felicitatem! nacti enim estis *adolescentiam* florentissimam. *Ver* ætatis illibatum, molles jam vobis sunt *articuli*, rubicundæ *genæ*, flos *juventutis*, spes *annorum* longa, *spiritus* integri, *mens* vegeta, *corpus* solidum, & *succi plenum*; cur igitur *animos* vestros, velut mare concitatum, *in undas decumanas*, fluctuatim æstuare & assurgere non video? *velisque* omnibus *affectuum* expansis intumescere (quasi *æstro* quodam *divino* percitos) ut ad summum tandem *Heliconis* fastigium perveniatis?

Bene apud se actum *mercator* putat, si post *decennem* navigationem, post *mille* vitæ *discrimina rem* sibi comparaverit paulo *uberiorem*; & *nos* (pavidi animantes!) primo impetu, spem *omnem* abjiciemus? *Alexander* generosi spiritus princeps, *plures* indoluit non esse *mundos*; metuens non *labores*, non *prælia*, non torvam *mortis* faciem: sed ne *heroica* sua fortitudo, sibi sine adversario marcesceret.

Pudeat *vos* igitur, qui stipendia sub *Minerva* facere videmini, quod ab *itinere* ad *Parnassum*, difficiles pauculæ *vos* retardarent *spinæ*, aut præruptus *Heliconis* ascensus, daret præcipites, quin potius *immersum pectore robur alitote*; & *obvias* quascunque *difficultates* indomito devorare animo, & devincite.

Qua de re amabo, difficultate studiorum (quasi objecto *Medusæ* capite) deterremini? apage cum *testudineo* illo, cum *formicino* gradu; somni *Epimemidei* veternus excutiatur, ignis vitæ augetur ventilatione, desidia corrumpitur: plus olei cum *Demosthene*, *quam vini* infundite, magnaque fortitudine omnes difficultates absorbete——

Vobis vero (nobilissimi & summæ spei *Auditores!*) nullum mare est trajiciendum, nulli sumptus faci-

faciendi sunt. Patet vobis (ecce) hic locus, hæ columnæ, hi parietes *Athenas* vobis dabunt. In scena autem *Roscium* habebitis———

—Ista *vos* incitarent (*candidati juvenes!*) ad artes quibus adhuc litatis, alacrus imbibendas, ut——

Quamobrem, ut videmus herbam *Anthemidem*, quo magis *deprimitur*, eo latius *diffundi*; ut accepimus arborem *Palmam*, quo gravius oneratur, eo fortius *reniti*; ut *ager Narniensis* (autore M. Tullio) *siccitate fit humidior*; ut ignis in *Nymphæo*, (ut tradit *Plinius*) imbribus fit ardentior; ut *leo* si vulneretur, instat ferocius; *Anteus* postquam dejicitur, pugnat violentius; *unguentum* cum agitatur, olet fragrantius; *Aromata* cum atteruntur, spirant odoratius; ita *nobis* (adolescentes charissimi!) faciendum est, ut in *virtutis cursu*, *quo magis retardamur, eo magis incitemur*, *si fractus illabatur orbis*, *impavidos ferant ruinæ*——*Reynold.* orat.

O si Pericles hic adesset, qui *fulgurare*, *tonare*, *miscere* Græciam dictus est! O si flexanima *Pisistrati* Suada *meis* paulisper insideret *labris*; ut quasi *fluminibus* ejus, nostra jam concitata raperetur *oratio*!

O cœlum! cur illas flammas tuas non emittebas, ut hæc impia capita cœlesti igne conflagrarent? cur non in vindictam fulgura, tonitruaque descendebant! cur non dehiscebas ô terra, ac illam immanem audaciam, *inferorum* lacunis coërcebat?

Quid? *surdisne* & *obseratis auribus* hæc inculco? *Cyclopas*, an *homines*, an *studiosos* affari videor? annon perpenditis, quam speciosa, quam *cœlestis*, quam *divina* quædam res sit, *mens* variis ornata *disciplinis*? an putatis omnigenam *literarum* cognitionem, vobis oscitantibus, in *ora* cœlitus delapsuram? adventuram, in *sinum* dormientibus?

Quippe

Quippe ſicut *ventus*, ſi in aëre aperto erret, libertate illa perit ac diffunditur; ſin in *terræ* penetralibus cohibeatur, ipſam movet, ac cum vi evadit: ita quibus generoſus *ille* ſanguis in præcordiis concaluit, *perrumpere* ad æternitatem ipſa *invidia* ſpectant quam ire malunt, neque melius *heroes* quam per nebulonum humeros in cœlum aſſurgere videntur. *Heinſ.*

—Quo mihi facto tam excelſo, ipſam *Fortunam* pugno percuſſiſſe videtur, & leviſſimam illam meretriculam quæ tam male de *majoribus* ejus merita eſſet, domo & foribus ſuis exegiſſe, ac ut res ſuas ſibi haberet juſſiſſe—*ibid.*

—Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hoſtibus verſari; inter arma creſcit, *ſanguine*, non *lacte* educatur——

Agite, & ſi *viri* eſtis, meſſem hinc fœcundam reportare.

Ah! vitanda eſt improba *Siren Deſidia*; procul abſint mollia, facilia, blanda; *dura* petamus, *difficilia* ſuſpiciamus, per *ſaxa*, per *rupes*, per *ignes*, divinas *Muſas* inſequamur, ad quas nemo niſi qui caudex inflexilis, niſi qui lapis inſenſilis, *Dædaleis* non anhelet remigiis, *Pegaſo* velocior, & *equis* remiſque volet *accipere* pernicior.

Velit aliquis è vobis *triumphum*? vincendum eſt; geſtit *coronam* geſtare? certandum eſt: næ, *præclarus* ille *certator*, qui *ſine ſudore* cupit *coronari*! delicata nimis *adoleſcentuli*, qui *aurum* ſitimus, nec tamen effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus *enatare*.

Si enim *laborum* aculeis, tanquam *Hydræ ſibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, ſed *fugitivi*! non *Hercules*, ſed *Thraſones*, ex Apollinis *caſtris* exauctorandi!

Agite vero, *nobilior propago juventutis*, quos dulces *Muſæ* numine *afflarunt* ſuo; quibus corpus omne

omne ardore tremit; quibus *ignea* vis in pectore exarſit; quibus *flamma* in præcordiis *micat*; *agite* inquam cum bono Deo; uſquequo, *vere* ignavi, in pulvere deſidebitis? Excutite voſmet penitus, & ad heroicam hanc & generoſam *dicendi*, vel potius oratorie *fulminandi*, aſſurgite facultatem.

Demoſthenis olim, in *incunabilis* & *faſciis vagiebat* eloquentiæ; quæ in eam poſtea *excrevit* magnitudinem, ut *tota* eum admiretur *poſteritas*: cur ni igitur, & *vos* excutiatis *ignaviam*? hoc enim de *vobis* certo *ſcio*, *præſagio*, *affirmo*, eo *vos doctrinæ* (ſi vultis) pervenire poſſe, ut vos, non *homines*, ſed *divos*, terra olim videatur peperiſſe——

Interim calamitates undique invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter, ac animum oppugnent, terra cœlo miſceatur, cœlum ſibi, aut in caput Sapientis cadat, ille——

Sequamur laudabilem *Gymnoſophiſtarum* conſuetudinem, apud *quos* impranſi abibant, qui nullum *diurnæ* operæ fructum afferebant. *Ægyptiæ* adhæreamus juventuti, *cui lege* fuit cautum, ne *cibis* prius veſceretur, quam centum & octoginta ſtadia percurriſſet——

Πολυθρύλλητον illud quis neſcit, *Quod arduum eſt, pulchrum eſt*, ut Solon: *Quod difficile eſt, bonum eſt*, ut dixit *Pittacus*? Sit difficilis: at quid ἀνοσίῃ ſine pulvere, & ἀνιδρώτῃ ſine labore, qui ad *virtutis* arcem excubat, homini contingit? Sit *difficilis*; *impoſſibilis* tamen non eſt. *Enitere* ergo; opus eſt quotidiano conatu.

——Memineris obſecro, *urticas*, ſi attingantur leviter, *urere*; ſi fortiter, *hebeſcere*; ſic ſtudia omnia apparere gravia, ſi *molliter*, tactu autem proclivia, ſi ſuſcipiantur *alacriter*.

Immarceſſibilem *famæ* coronam merebimini, in omnium ſeculorum ſempiternitates *capiti* veſtro imponendam——

Ludemus

Ludemus igitur *nos*, & quasi in *rosis* & *violis* sedebimus, omnino *nugabimur* otiosi? sic *fructum* nullum, *gloriam* nullam, nullum *honorem* consequemur: *Margaritas* eruunt ex imo fundo *maris*; *aurum* è terræ visceribus fodiendum est; *errat* enim, longe *errat*, quisquis *honorem in putidis otii puteis latere putat*: ditioris *venæ* est defæcatum hoc *obryzum*; ab altiore *fonte* pura hæc *dimanat* aqua——

——O si *lex* illa *Lacedæmoniorum* revivisceret denuo, qua sancitum est otiosos semper fore inhonoratos, qua omnino cautum est, ne quis *otio* deditus ad honoris gradum conscenderet. Sed eo jam (*heu*) prolapsi sumus *dementiæ*, ut licet *ramos*, atque *fructus* arborum (*honores* sc. Reipub.) magnificiant omnes; *radices* tamen & *stirpes*, (quæ sunt *labores*, & vigiliæ) diligant pauciſſimi——.

Utinam jam *Auditores*, utinam hac in re aliquantisper mihi suppeteret *Platonis* copia, acumen *Hyperidis*, *Varronis* doctrina, *Horteusii* suavitas, memoria *Simonidis*, actio *Roscii*, siquid uspiam in *Helicone* sit eloquentiæ; ut in hanc *vos* sententiam, vi *Demosthenis* efficaciter impellerem, cincinnis *Isocratis* elegan'er allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem!——

Vid. *Hortandi.*

XXmo.

Formulæ Generales, & primo *Transeundi.*

SEd satis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam institutis nimis fortasse multa; venio ad genus *Orationis*, quo

in

in suis disputationibus usi sunt——*Cicer.*

Cessu jam de *istis*, ut qui sciam *me* ex ipsa veritate demonstraturum quid *non* sint, quum ostendero quid *sint*——Tertul. *Apologet.*

——Neque enim singulis immorari libet, *ro re, pauca loquar*——

——Sint hæc breviter summatimque dicta, am *singula* persequi prolixum fuerit——

——Sed in *his* nimis sumus, & quod meridiana forsan luce magis clarescit, *id* accensa face, aud ulterius quærimus. *Selden.*——

——Augusto sermone res altissimas, non ut oluimus aperire potuimus: sed scientiæ vestræ, ntellectui vestro *lata* sunt, quæ in sermone nostro videntur augusta. *Chrysolog. Serm.*

At ne multis immorer.

——Atqui cum *Orator* ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundissime commendet, si *confessione* candida omittat, uia *quæ cum cura, & apposite tacentur, magna pars orum sunt quæ optime dicuntur*, quædam tamen uod ab iis fieri solet qui *orbem* in tabella pinunt, non ut æquent, sed ut repræsentent, obiter enumeranda potius, quam recensenda reor—— *Heins. orat.*

——Quæ nos obiter, ut ante dixi, non commemoramus sed subducimus; ne quis singula, uæ justi molem operis requirunt: in transcursu, & sic obiter miretur dici.

——Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem eniamus, ut pro *rei* dignitate, nostra quoque attollat oratio——

——Hora mihi deficeret recensendis omnibus, arcatis igitur properanti, si ex hac parte sim arcior, nisi cum *ipsa* cogat necessitas——

——Sed plurima sunt transilienda, nec pauciora on ahenda, ne nauseam pariat prolixitas——

Supereſt itaque jam, juxta præſcriptos *mihi* cancellos, ut——aggrediar——

——Aliam ſerit litem, quam hujus non eſt inſtituti nunc mei diſcutere——

——Indicabo tantum in tranſitu, quia ſentio *horam* fugere, & quam-plurima ſupereſſe——

—Percurro *hæc* ſummatim tantum; *dies* enim *me* deficeret, ſi ſingula perſequerer minutatim——

—Supervacuum hic eſſet mihi, vel *Iliadas* iterare, vel guttulas *Oceano* inſpergere——

—Quorum *nomina* tantum recenſere, eſſet potius *annales* contexere, quam intra præſcriptas compendii anguſtias, *me* continere——

—Mihi ſatis erit hæc *tria* carptim tantum, & ſaltuatim in tranſcurſu delibaſſe & præſenti inſtituto accommodaſſe——

——Sed ut minutiis hujuſmodi non inhæreamus, horſum *iſta*, tendunt omnia *auditores*, ut——

Sufficiat in pauciſſimis guſtum tantum præbere——

Nec libet in rebus ſeriis pueriliter argumentari.

——Unum reſtat, quod propemodum mihi effluxerat.

——Notiſſima ſunt *hæc*, & attigiſſe ſufficit.

——Cum eo tandem deventum ſit——

—Quod quanti fuerit ſudoris & infiniti pene moliminis, opportunum jam videtur ut *tertio* inquiramus——

—Satis jamdudum tædii devoraſtis, ſcil.——

—Primum jam ſtadium decurri, unde videtis mitius aliquanto, & remiſſius agendum, cum—Nec vero ſecundo, minus eſt illud ſalubre, quam celebre conſilium——

——En vobis (*Auditores!*) de acervo manipulum!——de *meſſe* primitias——guſtum ex ampliori dolio——

—Decurſa

——Decursa jam *thesi*, demitto *me* ad *hypothesis*——

Sed *quid moror in* parvis? *animus majoribus instat*——

Inde petantur plura, nam prolixus *hic* mihi labor nimis, per singula discurrendi——pauculà delibavi——

Sed ne longum fiat, *unum* aliquod——

——Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; sunt enim tam superba, ut mihi non modo affirmari, sed ne *refelli* quidem sine aliquo piaculo posse videantur——

Longum est, universa ipsius opera commemorare, quibus profecto——

Atque ut *veteres* præteream, vosmet ipsi vidistis non ita dudum——

Quis enim hæc audiens me non rideat, quod in re perspicua videor verba profundere?——

Alteram partem aggredior, qua doceam——

Pauciora jam attigimus ex multis quæ anxium in diversa pertrahunt animum, quibus adjiciendum puto——

——Eorum si nomina referre, opera recensere, ac pro dignitate commendare velim, nec mihi dies, nedum ut *hæc* pagina sufficeret——

——Et hæc quidem *paucissima* sunt ex *multis*, quæ illustres scriptores, monumentis literarum mandarunt *Exempla*, haud dubie plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philosophos*, Poëtas, *Studiosos* demum omnes, qui magna & *olei* & somni jactura, elucubratis operibus inclaruerunt——

Sed jam tempus est, ut ad Homericum exemplar, relictis *cœlitibus*, vicissim in *terram* demigremus——

——Quod moror *exemplis* quorum me turba fatigat? ——Est

——Est mei potius instituti disquirere——

2do. *Continuandi.*

Quæ sequuntur autem, quibus verbis *Auditores*, exprimam, aut commode describam? nam & *vox*, & sermo, & *oratio*, dicenti pene elabitur, ac fugit——

Jam hæc scio videri *vobis* maxima, sed audietis majora——

Nullos *Scipiones*, Fabios, *Æmilios*, nullos audietis jam *Flaminios*; aures alias adferte, alias adferte mentes: ad *monstra* devenimus: *Tiberii*, *Claudii*, *Neronis* in scenam producendi sunt——

In latissimos scientiarum gurgites, & eruditionis vastæ quendam quasi Oceanum præcipitare se nostra cœpit, ac diffundere *oratio*——

——Quæ sigillatim omnia, supereſt jam ut spinosiori orationis textura pergam demonstrare——

——Atque ut in transcursu tantum indigitem——

——Et quid adhuc dicam? deficeret me tempus enarrantem, de——de——de——

——Restat tamen unus, nec dignus vindice nodus——

Quid porro reliquum est nisi ut rudera adeamus, ac fragmenta *veterum*, philosophorum manes excitemus ac scisciteмur ab illis—ut liqueat causam *Antagonistæ* mei modis omnibus jacere misere——

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exempli* singulatim illustranda sunt, & paulo uberius exaggeranda, nec immodicæ brevitatis studio, rerum pondera orationis celeritate rapiantur——

Redeo ad vos tandem (dignissimi viri!) quorum intimos ego.

3tio. *Ab-*

3tio. *Abrumpendi.*

SEd quid ago? *Epiſtolam* inſtitueram ſcribere, & creſcit (ecce!) in volumen——

Sed modus eſto *his* argumentis, quando ſatis ſuperque aperuimus, quanta ſit *Poëticæ* ſublimitas.

Cætera te coram, quod utinam fiat brevi——

Sed quo tranſverſos nos egit, *Eraſme*, dulciſſima tui recordatio?

——Sed ſatius eſt in his *Harpocratis* meminiſſe, nequis forte *nos* quoque Coryceus Deus auſcultet ea narrantes quæ ne *Momus* quidem impune prolocutus eſt——

Pauca tibi è multis——Æneid. 3.

Ne tamen oblitis ad metam tendere, longe Expaticmur equis——

——Niſi nimio *vos* tædio afficerem, infinita ſane è *Philoſophis*, Hiſtoricis, *&c.* poſſum adducere, quæ——

Sed ne altius in profundum ſolvam, tutum videbitur ſcaphæ meæ——

——Non eſt quod infinitus ſim in iſtiuſce rei diſcutienda veritate——

Sed quo me indignitas exemplorum? quo ſcelerum recordatio? quo indignationis æſtus rapit? præſtat *ſilentio* præterire quam cum *ſuſpiriis* & gemitibus commemorare——

Atque hæc hactenus de quibus conſpectum dare, quam univerſam convaſare ſupellectilem magis curæ pretium duxi——

Rapuit (*Auditores!*) & abduxit orationis curſum, ſecundis quaſi ventis, tam præſtantiſſimæ rei *dignitas*, ſublimitas.

Sed abripuit *me*, *Auditores!* (fatendum eſt enim) illa ætas——vix impetum reprimo, vix *me* ſuſtineo——

Præscripti mihi cancelli non patiuntur, ut *ista* uberius explicem———

Sed *hisce* non ulterius est immorandum, exhausta est *clepsydra*; nec licet abuti patientia vestra———

Sed ego peccem in *tempus*, si ulterius insectem hasce *minutias*, meras ineptias, quas quivis, cum volet, obterere poterit argumentis, ita sponte *sua* diffluunt———

———Cæteroquin si nuda *ipsorum* nomina referre, aut opera recensere, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi *dies*, nedum ut hæc clepsydra sufficeret———

Innumera sunt talia quæ brevitatis studio prætermittimus——quibus tamen cunctis satis evidenter perspicueque monstrantur———

——Sed *hæc* abunde superque——

——Ego paucis sic tetigi——

Sed eorum varia *monstra* non est quod hic accenseamus———sat erit quorundam duntaxat—

——Nunc ut eo revertamur, unde deflexit oratio——

Sed de Carthagine silere melius puto, quam pauca dicere——*Salust.* in *Jugurth.*

Atque ita in viam tandem de diverticulo——

Sed in rebus per se apertissimis, nimium longi sumus——

——Ad rem igitur ipsam ut redeamus——

—Fræna *his* ingenii si ulterius laxare vellem, in immensum verborum *pelagus* proveherer: ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt, dum lapillos in stagnum jecerint, magis magisque orbes majores faciunt: ita & mihi quo plures affero, eo plura ad efferendum *se* offerunt.

Sed indigitare satis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed desino: aut potius hanc *telam*, in medio adhuc

adhuc opere abrumpo: longe plura dicturus, niſi *tempus* ſeſe mihi, præter votum meum, & opinionem ſubduxiſſet.——

——*Si prima repetens ab origine pergam,*
Ante diem clauſo componet veſper Olympo——

PRAXIS FORMULARUM in *Thematibus* Componendis: SIVE EXEMPLARIA TRIA, USUM *Methodi*, pag. 31. delineatæ, atque *Formularum*, contextui *Thematis* applicandarum, demonſtrantia.

Thema primum.

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu.——Horat.

UT ſenex *Pſittacus* non capit ferulam, annoſa *vulpes* non capitur laqueo; avium vero pulli, & ferarum catuli, facile capiuntur, cicurantur, & humanis uſibus manſueti fiunt: *non diſſimiliter* ætas puerilis, artes illas & diſciplinas, mores pios & modeſtiam, perinde ac dialectum illam, & ſermonem quem cum lacte materno primitus *imbiberit* vix dum obliviſcitur. Dediſcit id ſero quod didicit diu. Exord.

Quæ longa annorum serie, frequentissima actionum iteratione acquiruntur, in alteram quasi naturam transeunt. *Quo semel est imbuta recens*, &c.

Expos. Sed ut uno quasi intuitu veram *istius* rei imaginem videatis graphice delineatam, ad hunc cogitate sensum, *Pietatem* nostrum attendisse, neminem, *viz.* posse illos dedisce mores, illam vivendi rationem excutere, ad quam diuturna consuetudine, ab ipsis olim incunabulis assueverat, sed medullitus infixam retinere; non secus ac omnigena vasa, *cantheri*, & *cadi vinarii* quo primum uvarum nectare generosiori, sive languidioris succi liquore, cujuscunque demum coloris, odoris, saporis, implebantur ab initio: illum colorem, odorem, & saporem, quam firmissime, quam diutissime asservant.

Confirm. à causa. Oraculum autem verius, nec *ille*, nec Apollo *Delphicus*, pronunciavit unquam: nam cum aspera, & amœna minus sit *virtutis* semita, tamen si assiduis laboribus, indefessis studiis, ab ipsa statim pueritia incumbamus, eam facilius nobis reddemus, & amabilem: *Taurum* tollet qui *vitulum* sustulerit, ut quondam *Milo*. *Ovidio*, scribendis versibus, à teneris annis dedito, *sponte sua* numeros *carmen* veniebat ad aptos, *Quicquid conatur dicere versus erat*. Impetus ille primus *teneræ* naturæ inditus, magnum habet momentum in universa vita, & in futuris demum actionibus influxum. Missilis in *ludo globus* sæpe ab inhærente plumbo, vel solo ipso, vel jacientis manu, in dextram aut sinistram partem facile declinat, utcunque quilibet in via latereulus, *ipsum* à meta nonnunquam divertat, & retundat impetum per quem effunditur. Humanarum actionum varietas à primi dimanat disciplina: quibus institutionibus eruditur à *pueris*, qualiacunque studia sectamur *juvenes*

venes, *ipsa* per omnem deinceps vitam redolebimus.

Lycurgus, ut efficacem *Educationis* potentiam, Lacedæmoniis olim suis demonstraret, duos produxit catulos eadem cane progenitos, quorum *alter* ollam jusculentam, *alter* leporem in medio positum, insectatus est, juxta suum *uterque* morem, à teneris sibi familiarem. Qui honeste, temperanter, & religiose educatus est, qui bonis literis, & artibus instructus, *puer*; ille ad Divinum cultum, ad humanam societatem pertinentia, & singularia boni viri *officia*, præstabit *senex*.

Quid enim? Annon *homines* natura sunt veluti *tabula rasa*, cui nihil inscriptum est, *quidlibet* autem potest inscribi? Annon sunt velut *alba lineæ*, quæ *quemlibet* potest *colorem* admittere? vel ut *lapis*, è quo *quælibet* statua; *lignum*, ex quo *Mercurius* fieri potest? Si vero huic tabulæ, *literas* pietatis & humanitatis inscribamus; si albas illas *lineas*, vivis virtutum *coloribus* pingamus; si hunc *lapidem* in effigiem *Dei* refingamus; ex hoc ligno *Mercurium* efformemus; virum perfectum, & omnibus suis numeris absolutum, salutaribus documentis in sanguinem nostrum & succum conversis, efficiemus. Virginea *charta* quemlibet capiet *characterem*; atramenta vero vel miniata servat *indelibilem*.

Hirsuti *equorum* pulli, in generosos nonnunquam evadunt equos, si perite domentur, & doceantur, quo gestu *caput*, quo passu *pedes* attollant suos, & umbra virgæ reguntur; *usus facit prompios*: grandiusculi vero difficilis & inviti suam naturæ ferociam deponunt. Fusile metallum aliquamvis figuram suscipit. *Lingua*, mendaciis, blasphemiis, & *juramentis* assueta, vix aut ne vix, ab *his* unquam postea temperabit. Qui Æthiopicam *vitiorum* nigredinem contraxit *puer*,

non exuit *senex*; qui vero liberaliter, pie, prudenter instituuntur *pueri*, dum molles sint animi, molles articuli; sanctissimos illos mores retinebunt diu—*adeo in teneris assuescere multum est.*

Magni idcirco refert quibuscum vixeris, à quibus institueris, in quibus studiis exerceris. *Scholæ* sunt juventuti *vasa salitoria* *, in quibus carnes recentes condimus *sale*; salubrem illam literarum, & morum asperginem, vita resipiet universa. *Scholæ*, ceu vasa *tinctoria**, albam *puritiæ* lanam, *Tyrio* insignem *ostro* incoctum *generoso* pectus *honesto*, efficiunt.

* Angl. *Poudring-Tubs.*

* *Dyefats.*

Contemplemur vero *contrarium* vitæ institutum, & quid aliud quam ignorantiam, pervicaciam, inscitiam, malitiam, indocilitatem, & belluinos plane mores in *iis* videbimus jam *senescentibus*, qui fœculentis, vel *Stygiis* potius vitiorum lacunis infundebantur *juvenes*: Adamantina *illa* pectora, ceu durissima metalla, nullo contundantur malleo, aut mollescunt.

A Contrar. p. 94.

Ut enim nec sine *oculo* Domini *equum*, nec sine *vestigio* Domini *agrum* pingue scere dixit *Thales* Milesius: ita sine honesta institutione, sine salutarium *præceptionum* infusione, sterilescit animus; sin vero dulcissimos *virtutum* latices instillemus *pueris*, in quotidianis vitæ actionibus exprementur. *Nauclerus* imperitus navem *semper*, imprudens *sæpe*, in discrimen adducit: *parentes* item & *præceptores*, indulgentia sua, vel indiligentia, *pueritiam* corrumpunt & depravant. Unde *Diogenes*, puerum conspicatus indecore se gerentem, *pædagogum* illius, baculo percussit, dicens, *Cur eum sic instituis?* Arbor silvestris, quo primum mitiori surculo impræ gnatur, eosdem grandescens dulces producet fructus. Quibuscunque artibus, studiis & institutis nostram ætatem *puerilem* excolimus, *eadem* olim *myro-*

à Simil. P. 94.

theciæ

theca redolebimus, non secus ac *linea* nostra *indumenta*, recens lota, & inter *rosas* repositâ fragrantissimum illum odorem spirabunt diu.

Atque *hic* forsan efflagitet *aliquis*, ut ea quæ *verbis* adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur *exemplis*: hic vero campum feracissimum, & lætissimas segetes ostendit historia. *Orpheus* & *Arion*, Musicis primum initiati studiis, *Demosthenes* & *Cicero* Oratoriis, *Horatius* noster & *Virgilius* Poëticis, in stuporem, in miraculum stupidæ nunc *nostræ*, & pygmeæ *juventuti*, evaserunt. ab Exem. p. 102.

Te *M. Tulli*, testor, obtestor testem, huc enim respexisse videris cum dixeris, *Nullum munus Reipublicæ afferre majus, melius ve possumus, quam docendo, & erudiendo juventutem.* Hanc institutionis necessitatem, perspectam habuit *Plato*, qui *tribus* de rebus, tanquam de *tribus* maximis in se collatis beneficiis, solebat *Deo* gratias agere. 1. *Quod* se creaverit *masculum*, non fœminam. 2. Græcum, non Barbarum; 3. *Quod* se nasci fecerit tempore *Socratis*, optimi philosophi, *idque* Athenis, literarum & philosopiæ tùm emporio; probe enim novit, quod *Quo semel est imbuta recens*, &c. à Testim. p. 113.

Subodoror hic quid objecturi sunt aliqui, de *Sardanapalo*, de Nerone, de *M. Ciceronis* filio, qui virtutum & literarum initiamenta, imo omnium *institutionis* operam, & oleum perdiderunt, & in prodigia vitiorum degenerarunt. 1. Object. p. 117.

Non obstat tamen hæc tragula, quam injiciunt, nostro progressui. Certe, *una hirundo non facit ver.* Virtutum & literarum semina altas in *illis* non egerant radices; ingenuas artes non didicerant fideliter: infusi probitatis liquores effluxerant, quo minus penitissime *illis* imbuerentur. Confut. p. 121.

Coaxant hic *alii*, ranunculorum instar, rancidi nebulones, quod *Angelicus juvenis senibus Satanizat in annis.* 2. Object. p. 117.

Confut. O portentosum obloquium! ô proverbium plane Diabolicum!

P. 127. *Quid vix credibile est, victu ructasse trifauci*
Cerberon; & Stygii monstra tremenda lacus?

Quid enim aliud potuit ipse *Satan* malitiosius excogitare, ad extinguendam *pietatem*; ad eradicandam funditus *virtutem*; & humanum genus in nequitiam omnem, atque in ipsam demum *gehennam*, præcipitandum? Qui florem ætatis nostræ nunc præripere, qui primitias *Deo* nostro debitissimas prælibare satagit, *totam* ille deinceps *messem* & *messem* sperat uberiorem. Increpet te *Deus* Satan, increpet te *Deus*, os ô impurum! & pectoribus nostris suam cœlitus infundat gratiam, ut *recordemur nunc creatoris nostri in diebus juventutis*, ut bonis literis & studiis, bonis moribus, & operibus exerceamur; ut vivificum *sanctimoniæ* succum imbibamus. Nam juxta illam divinissimi *Oraculi* sententiam, *Insti ue puerum pro ratione viæ suæ, etiam cum senuerit, non recedet ab illa.*

Exod. 22. 29. Numb. 15. 21.

Concl. Prov. 22. ver. 6.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu———

Praxis *Poetica*, in Themate Imo.

Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu———

ALba *diu stabilem retinebit* lana *colorem*,
Quæ Syrio *primum murice tincta fuit.*
Quique salutiferis puerilia *pectora mastis*
Imbuit, & latices imbibit dure sacros.

Cœlipotens imis pietas infixa medullis
Hæret, inoblitum non fugitura senem.
Psittacus (eccel) suum doceatur χαῖρε sonare
Cum tener; at ferulam non capit ille senex.
Virgineam quævis imprægnat litera chartam:
Sed renuit nigras, quæ miniata, notas.
Flexanimum tenero *fluxit* Ciceronis *ab ore*
Eloquium; cujus scripta diserta senis.
Socratis *incoctum* generoso *pectus* honesto,
A puero, *extremum durat ad usque diem.*
Pura decent puerum; *fœdis ea* temperet *ætas*
A vitiis; puerum *nil nisi* pura *decent.*
Qui *ficti est pravique* tenax, *it pronus ad* Orcum,
Præcipitique ruit per mala cuncta pede.
Audiat, & videat nusquam quod non sit honestum;
Sulphuream facili concipit igne facem.
Parvula lativoras spargit scintillula flammas
Fusa subaccensam mox premat urna struem.
Purgato pinguem permiscet semine glebam
Agricola, ut gravidas messe reportet oves.
Infelix lolium, & steriles dominantur avenæ;
Ni tempestiva falce repurget agrum.
Neglectis urenda filix innascitur agris;
Neglectisque animis nascitur omne nefas.
Virtutum dulces pueris *infunde liquores,*
Et mores ætas *promet* adulta *bonos.*

Secundum Thema.

Virescit Vulnere Virtus.

OPrimæ *naturæ* dona, bona *fortunæ* Universa, *casu* aliquo, vel iniquo *fato* deficiunt tandem & dilabuntur. *Valetudo* corporis ægritudine defluit; Milonis *vires* senio enervantur. *Forma* Exod.

bonum

bonum fragile est. Helena, *quando in speculo rugas conspexit aniles, flevit*—Exanthemata, faciem devestant. *Honores* lubrici sunt, non diuturni. Quem *Dies* videt *veniens* supernum, hunc abiens relinquit humi jacentem. Aurei *divitiarum* montes liquefiunt—sic stabile est, *sic constat mortale nihil!*—

pag. 24. *Dissimiliter* vero *prorsus contingit in animi* bonis, quæ voracis ævi dentibus non atteruntur, adversæ *fortunæ* flatibus non dissipantur, quo minus cum *naufrago* simul enatent. Oppugnari vult *virtus*,

pag. 138. vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hostibus versari, inter arma crescit; sanguine, non lacte educatur. Nulla *vis* inimica *virtutem* pessundat, imo vero auget, accendit, inflammat; marcet sine adversario *virtus*, virescit vulnere.

Exposi. Sed ut dispersis nubibus in serena nocte clarius micant stellæ, pariter & hujus subobscuræ sententiæ *veritas*, nubeculis *paraphrasi* breviuscula dissipatis. Quasi igitur *Poëta* in aliis dixisset verbis, *Animus*, vera virtute imbutus, *mens* generosa, *anima* cœlo oriunda, non frangitur aut debellatur ex adversis, qui obtingunt, casibus: *miseriis* & calamitatibus non opprimitur, nullius infortunii cumulis succumbit. Est inter præcipua *fortitudinis* apotelesmata, inter illustrissima *virtutis* ornamenta, gloriari in *adversis*, pati excelso animo injurias, despicere pericula. Heroica *virtus*, vulneribus non expugnatur, vulnerata non exanimatur, premi potest, opprimi non potest, *vincit* tandem utcunque videtur *victa*, eo crescit uberius quanto deprimitur violentius.

Confir. à causa. p. 89. Quæ, quo magis in *themate* nostro latent, eo diligentius, ut boni *venatores* solent, per vestigia, *sensum* latantem persequimur, *Et causam istius quis ignorat?* Quis ignorat *virtutem* esse *Dei* progeniem, divinæ particulam auræ, florem paradisi immarcessibilem, immortalem, *rutam*, nunquam

erutam

erutam radicitus, nec *eruendam*; in quam, influxum nullum, nullum impetum, nihil plane juris habent *hæc* inferiora. *Virtus* conſiſtit in *actione*, in acie, per medios juvat ire ſatellites, ſtrictos *hoſtium* gladios non reformidat. *Ignis* non abſumit *aurum*, ſed defæcat. Majores ſubinde vires, ex vulneribus acquirit ſuis *virtus*, ut flamma ventilando dilatatur, non extinguitur.

Non impediunt *lunæ* curſum latrantes canicul'; nec retundunt ſtudioſum animum aut retardant labores difficiles. *Virtus*, ut triticum, purgatur tribulo, ut *calor* ex antiperiſtaſi *frigoris*, fit intenſior. Obſcurant ſæpe *ſolem* caligines, ſed diſſipantur; franguntur aurei *Proſerpinæ* rami, ſed renaſcuntur; *Uno avulſo non deficit alter Aureus; & ſimili fronde ſuccedit virga metallo.* Sanguis *Martyrum* eſt ſemen Eccleſiæ.

Quo majorem lignorum ſtruem *igni* accumulaveris, eo vehementius ardet, acuminat ſeſe, & ſurſum lætius inſurgit. Pleni *temperantem* cululli non inebriant, neque ut olim *Elpenora* in porcum tranſmutant: imo cavet magis, tanto ſe gerit temperantius. Virum caſtum ipſa Lais non pellexerit; Hippolytum Phædra oppugnat, non expugnat——

M. *Alexander* generoſi ſpiritus princeps, nec prælia, nec vulnera, nec cicatrices metuit, imo plures non eſſe adverſarios, plures indoluit non eſſe mundos. *Socrates*, cui erat *Xantippe* domi, (*Medea* non ad *horam*, ut in ſcena, ſed ad *vitam* comes) non frangitur animo, non concutitur, quin imo *ipſam* porro *mortem*, intrepide imbrachiatur. p. 136.

Sed ut *contraria* juxta ſe poſita magis eluceſcant, conferamus pauliſper *Sardanapalos*, Neriones, *Heliogabalos*, & cætera vitiorum portenta, quomodo quæſo deſpondebant animum in *adverſis*, & in periculis (quaſi objecto *Meduſæ* capite) examinabantur? Animus certe *vitiis* inquinatus non habet *ſacram anchoram*, cui in procellis à Contr: p. 94.

tem-

temporum innitatur; altiorem ſpem, qua fulciatur, non habet.

Ignavi à diſcendo cito deterrentur,

Studiorum difficultate percelluntur; cum ſtudioſi interim adoleſcentes, liberales artes, honeſtas diſciplinas noctu, interdiu, per ſaxa, per ignes, *quia que eſt difficilis, quaque eſt via nulla,* ſequuntur.

A Simil. Quam *Ego* veritatem meridiano jubari prælucere faciam, & *virtutem* ex vulneribus acquirere *Vires*, demonſtrabo, non ſecus ac vivæ *ſæpes*, quæ amputando magis denſeſcunt. Certe *Vaſa* culinaria, quo ſæpius fricantur, eo clarius niteſcunt; *fontes*, quo magis hauriuntur, eo magis dulceſcunt: *Arbores* ventis agitatæ, radices altius defigunt, & partes, quæ *Aquilonem* ſpectant, fortiores evadunt quam quæ *Auſtrum*: ita quæ adverſantur *virtuti* proſunt & confirmant magis.

Pag 138. Quippe, ſicut *ventus*, ſi in *aëre* aperto erret, *libertate* illa, perit, ac diffunditur; ſi in *terra* penetralibus cohibeatur, *ipſam* movet, & cum vi evadit: ita quibus generoſus *ille* ſanguis in præcordiis concaluit, perrumpere ad æternitatem, ipſa *invidia* ſpectante, quam ire malunt: neque melius *heroës*, quam per nebulonum humeros, in cœlum aſſurgere videntur.

Ab exem. pag. 99. Ut ſileam *Ulyſſis* errores, & innumera capitis diſcrimina, quibus quotidie periclitabatur, & triumphabat demum *redux*. Ubi tua *M. Cato* gravitas, ſeveritas, ac rigor? ubi pondus *Stoicum*, ſupercilium immobile atque invictum? ubi ingens *illa* anima, quam *libertati* victimam ſervabas?

Pag. 105. Athenienſis *ille* Jupiter *Demoſthenes*, Philippum non metuit; imo toto eloquentiæ impetu intonuit gravi ſententiarum denſitate, in *illum* fulminavit.

Diogenes olim Antiſtheni, *Nullum eſſe tam durum baculum, qui me à te abigat*, dixiſſe fertur, dum Philoſo-

Philoſophiam diſceret. Horum *heroum* animos non pupugerunt; nedum *vulnerarunt labores*, pericula, nec adverſi quidpiam.

Agedum quicunque dubitas, & *noſtri* ſermonis audaciam miraris, perluſtra *Græciæ* lumina, doctrinæ numina, *Platonem*, Ariſtotelem, &c. percurre *Romani* nominis æternitatem, & in hac immortalitatis gloria ſublimes, *Ciceronem*, Cæſarem, *Senecam*, alioſque infinitos intuere, qui plenis gloriam *virtutis* & literarum buccis ebuccinant, *earumque* inconcuſſam ſublimitatem prædicant. A Teſti. p. 109.

Tu quoque ne metuas quamvis ſchola verbere multo
Increpet; & truculenta ſenex gerat ora magiſter;
Degeneres animos timor arguit.———

Neque adeo clam me eſt, complures in *aliam* longe *ſententiam* abiiſſe, dum αὐτόπται viderint, multos *ab equis ad aſinos* defeciſſe, ab umbra *virtutis*, in fumos, in *nihil* evanuiſſe, ſperata pietas, ſpectata integritas, deferbuit; priſtina *virtus* emarcuit, prius videbantur eſſe *aliqui*, ſed prodiderunt ſe poſtea, quam eſſent *nulli*. Objic. p. 115.

Æquivoca plane *virtus*, quæ deficit. *Vina* ſolum languidiora vappeſcunt *ætate*, generoſa evadunt fortiora. Confut.

Sed annon *æquitatis* ſtudium, exilium *Ariſtidi*? ſtudium *ſapientiæ* venenum *Socrati*? integritas & *patriæ* ſalus *Demoſthenis* perniciem accerſivit? Objic. p. 103.

Certe. Sed *Vincit qui patitur*, Fortiter *ille facit*, *qui miſer eſſe poteſt*. Quem vero timere poteſt, qui nec *mortem* poteſt timere? quam qui ſpernit, *mori* poteſt, *vinci* nondum poteſt. Confut. p. 99.

Sed ut in unum omnium conſtringam faſciculum; *Nauclerum* probat tempeſtas; *Athletam* ſtadium; *ducem* pugna, *magnanimum* calamitas, *Virtus* inedia, catenis, exillo, equuleo, in ipſa demum Conclu. p. 129.

morte

morte vincit mortem. *Roſa* inter urticas, inter ſpinas naſcitur, nec tamen læditur: *Salamandra* in igne vivit, neque comburitur; *Navis* in profundo fluctuat, & non ſubmergitur. *Adamas* malleorum ictibus tunditur, nec tamen diffringitur. *Laurus* viret in hyeme, cum reliquæ paſſim arbores, foliis ſuis denudantur. Sic etiam *Virtus vireſcit vulnere.*

Per pat. P. 157. Quamobrem ut videmus herbam *Anthemidem*, quo magis deprimitur, eo latius diffundi; ut accepimus arborem *palmam* quo gravius oneratur, eo fortius reniti, ut *ager* Narnienſis (autore M. *Tullio*) ſiccitate ſit humidior, ut *ignis* in Reinol. Orat. Nymphæo (ut tradit *Plinius*) imbribus ſit ardentior; ut *Leo*, ſi vulneretur, inſtat ferocius; *Antæus*, poſtquam dejicitur pugnat violentius; *unguentum*, cum agitatur, olet fragrantius; *aromata*, cum atteruntur, ſpirant odoratius: ita *nobis* ſtudioſis faciendum eſt, ut in *virtutis* curſu, quo magis retardamur, eo magis incitemur; *ſi fractus illabatur orbis, impavidos feriant ruinæ.*

Ac proinde ut *Sibylla* olim *Æneam*,

Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.
Nam——*Vireſcit vulnere virtus.*

Praxis *Poetica*, in Thematice 2do.

——Vireſcit vulnere virtus.

Vivida vipereo vireſcit vulnere virtus,
Colliſumque tuum comprimit Hydra caput.
Herculis *indomitum proſtravit clava leonem,*
Geryonem *triplici corpore ſudit humi.*

Nu-

Nec te Buſyrin *metuit*, Cacum-ve *rapacem*
Tartareoſ-ve lacus, tergeminumque canem.
Ardua difficiles induſtria ſcandere clivos
Novit, & ignotas ire redire vias.
Invia virtuti nulla eſt via ; *miles in arces*
Scandit, & auratas victor acervet opes.
Scilicet ut fulvum ſpectetur in ignibus aurum;
Sic fortes animos magna pericla probant.
Florida difficili creſcit ſub pondere palma ;
Nec laurum *foliis aſpera nudat hyems.*
Anthemidem *vis nulla pedum ſic ſupprimit, ut non*
Lætior in latam diſtribuatur humum.
Prima puſillanimem terrent diſcrimina nautam,
Commoti tumidas æquoris horret aquas :
Tempeſtas audere facit furibunda peritum
Nauclerum ; tremulus nec ferit oſſa metus.
Degeneres animos timor arguit ; *audet* Ulyſſes
Intrepida trepidam mente videre necem.
Ille tuas Neptune *minas*, Martiſque *furores*,
Æole *crux iras pertullit* ille *tuas.*
Multum ille *in terris, multum jactatus in alto*
Penelopen *læto conſpicit ore* ſuam.
Impiger extremos currit mercator ad Indos,
Impleat ut loculos gaza cupita ſuos.
Nulla laboriferum remoratur opella Cleanthem,
In ſtudiis pernox, perdius ille *ſuis.*
Macte, puer ſtudioſe, *tua virtute, nec artes*
Abnue difficiles ; ſunt Helicones *opes.*

Audi Muſam *Melanchoniam.*

Fructus amygdaleus *foris eſt lanugine cinctus*
Dura magis ſub qua lignea clauſtra jacent.
Nucleus in medio ſuavis latet, atque ſalubris
Qui cibus eſt nobis & medicina ſimul.——

Thema

Thema Tertium.

Solius temporis honesta est parsimonia.

Exord.

Eraſm. in Col. *Opulent. ſordida. Horat.* Serm. li. 1. Satyr. 1.

FRugi homines, qui volunt diteſcere, neceſſariis ſæpenumero, tam ad victum, & veſtituni, quam ad quotidianum vitæ uſum, ſumptibus ſollicite parcere ſolent: Clavam ex *Herculis* manu facilius extorquebis, aut *aquam* è pumice, imo ſanguinem ab *illis* prius quam unicum poteris obolum exprimere. *umidius* ille Horatianus, *tam dives, ut metiretur nummos, ita fuit ſordidus, ut ſe, non unquam ſervo melius veſtiret, ne ſe penuria victus opprimeret*, metuens. Tenax ille *Timon*, congeſtis undique ſaccis indormit inhians, veruntamen *illis parcere, tanquam ſacris*, aut pictis tanquam gaudere tabellis, ſolet. Noverunt *illi*, quam *fugitivum* ſit *argentum*, quanto labore ſit reparabile, quam *ſuave eſt ex magno ſumere acervo.*

Quanto magis decet *ſtudioſos*, pretioſiſſimi ſui *temporis* non eſſe prodigos; & quod *avari* in rebus faciunt ſordidiſſimis: non ſine dedecore quidem ſuo, *Scholaſticos* facere non diſpudeat, unquam, in honeſtiſſimis, pretioſiſſimis impendiis, nullo argento, nullo auro redimendis. *Solius enim temporis honeſta eſt parſimonia.*

Expoſ.

Quam ſi Ego ſententiam, *Protogenis* coloribus potuiſſem delineare, ut quaſi *ſtellis* variegata refulgeſcat, tali ſe *vobis* inſpiciendam daret habitu, *viz.* Quod in aliis vitæ inſtitutis, in aliis hominum conditionibus, in aliis paſſim actionibus, turpiter, nec ſine infamia fieri ſolet ab avaris, miſeri ſæpe lucelli gratia, ut pecuniolam ſervent tenaciter, & acervent ſuam; *illud* in religioſi *tem-*

poris

poris parsimonia, in honesta quadam avaritia, incautissimo bonarum *horarum* impendio, laudabile est & glorioſum; nempe ex cumulo illo *annorum*, ex thesauro *temporis*, ex longioris *vitæ* spe, quam, beneficio *Dei*, polliceri sibi ipsis possunt *pueri*, parcissime & minutatim depromendum esse, & tanquam *penu* quoddam *sacrum* custodiendum; singulos *horarum* apices, singula sui *temporis* momenta, studioſe curare & expendere, nec in res futiles, aut inutiles profundere: *Solius enim temporis honesta*, &c.

Atque si cui videar, *hæc* audacius quam verius dicere, agedum paulisper, ipsas intimius rerum rationes inspiciamus, quo palam fiat ita *hoc* verum esse, ut verius nihil esse possit. Quid enim? Annon Πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνος; *tempus* omnium rerum est primum; pretioſorum omnium thesaurorum infinities *pretioſissimum*? Annon jactura *temporis* est longe maxima? *Mercator*, si naufragium aliquando patiatur, potest subinde aliam feliciorem tentare navigationem, & illatum prius damnum recuperare; si in hodiernis nundinis parum lucretur, sperat fortasse in crastinis *Mercurium* experiri magis propitium: at vero qui vel unicam deperdit *horulam*, damnum illud nullo resarcire potest modo.——*Volat irreparabile tempus*, ut poëta. O quam multos, seria tandem, sed tamen sera nimis, pœnitentia ductos & edoctos amissum jam *juventutis* florem, prætermissam *boni* occasionem, *lachrymis* vidimus expiasse, & frustraneis nimium *votis* reposcere, ut *ille* apud Poëtam.

O mihi præteritos referat si Jupiter annos! Sed *sera* est in fundo parsimonia. *Serum* est nimis, occidente jam sole, auream *pueritiæ* auroram, & matutinam *juventutem* reprecari.

Ac proinde vigilandum est, ne præterlabatur

oppor-

opportunitas; ne clepsidra noſtra ſit exhauſta, priuſquam prudentiam, *virtutem*, & bonarum rerum ſcientiam acquiſiuimus. *Vita* brevis eſt, ars *longa*; detalcandum eſt è ſomno, è luſu aliquid, aliquantilla *temporis* portiuncula, ab otiis, à negotiis, & quibuſlibet occaſionibus amputanda eſt. *Plinianum* illud, noſtro ſemper inſideret animo, *Omne* nobis *perire tempus quod ſtudiis non impertimur*. Juventa nihil eſt fugacius, quæ ubi ſemel avolarit, redit nunquam. Non eſt igitur in affaniis, in ineptiis, in jocularibus colloquiis decoquenda; quandoquidem, *tempus unum* eſt, quod nec *gratus* quidem poteſt reddere, ut ait *Seneca*.

A Cont. p. 94. Diſpiciamus vero aliquantiſper voluptuariæ *vitæ* turpitudinem, deformes ludibundæ pueritiæ *nævos* intueamur, ut tanquam *Æthiopes*, faciant noſtrates *Europæos* candidiores apparere. Annon evadant in fungos, in ſtipites, fruges conſumere natos, telluris inutile pondus, qui fortunas & patrimonium non ſecus quam ſacrati ſui *temporis* portionem, in nugamentis, crepundiis, & ſuavi-ludiis dilapidare ſolent? Si famelico panem, erranti viam, pauperibus ſtipem, operariis mercedem, quis detrectet *miſer*, ô quam turpem, quam parcum, quam ſordidum appellamus! At *qui* in luxu, in luſu, in alea, in poculis, & omnigenis voluptatibus *ætatem* profundit *ganeo*, nuſpiam explodimus illum aut exſibilamus. Quaſi nihil eſſet, *tempus* fruſtra conſumere, quod dum ducitur, ſubducitur, nec advertit inſipiens quid amittat. Nihil pretioſius *tempore*; & heu! nihil hodie eo vilius invenitur; tranſivit *dies*, & nemo recogitat, nemo ſibi perire *diem*, & nunquam rediturum meditatur.

A Simil.] P. 95. Sicut ſtultus ſit neceſſe eſt, qui *hyemem* accuſat, quia horrida ſit aquilonibus, & ob aëris intemperiem frugibus creandis prorſus inutilis, dum non repu-

reputat, *æstatis*; quæ præcessit, *hoc* esse officium; *hyemem*, uti partis, & esse otiosam: ita iniquus est, qui *senium* se attigisse queritur, quia ultimus *is* sit Comœdiæ *actus*, tum enim e theatro hilarem *te* proripias oportet. Sed quo tandem modo *hoc* fiet, si *Endymionis* somnum edormiamus, si liquidis inebriemur, aut immergamur voluptatibus, si in tenera nostra ætate, *genio* indulgeamus non ingenio nec artium liberalium studiis invigilemus. Qua tandem fronte, quibus demum provinciam nostram, à *natura*, à *Deo* nobis demandatam sedulo & studiose non adornavimus?

Dulcis odor lucri, ex re qualibet, dixit olim *Vespasianus*, è lotio *vectigal* exigens, non aspernatus, è re, licet sordidissima, *lucrum* exiguum. Cur non igitur *nos* honestius longe lucrum, *temporis* scilicet & literarum, omnimode non facimus? *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.* Momentum *hoc* est, ex quo pendet æternitas. O *parsimoniam* temporis, nullo *nobis* tempore *pœnitendam*!

Ingeniorum *ille*, & scientiarum fons *Aristoteles*, & humanæ terminus admirationis, nocturnis etiam lucubrationibus intentus, *æream* in manu *pilam* tenuisse fertur, quæ, obrepente somno, in subjectam cadens pelvim, *illum* dormitantem excitaret. Ab exemi p. 98.

Nobilissimus *ille* pictor *Apelles*, ægre tulit abiisse sibi *diem sine linea*: ut ille olim *Imperator*, si elapsus esset aliquando *dies*, in quo nihil *boni* feciisset, exclamare solebat, *Amici diem perdidi.*

Recte quidem *Poëta*, P. 103.

Utendum est ætate, cito pede præterit ætas A Test.
Et nunquam redeunt, qui periere, dies.

Quod

Quod facis, id facias ſtudioſius, & prius *orto Sole*, vigil calamum, & chartas, & ſcrinia poſce. Eandem ob cauſam, *Plato* ſuos olim monebat diſcipulos, *videte pueri ut otium veſtrum, & ſubſecivas horas, in re quapiam honeſta collocetis.*

Demoſthenes etiam parciſſimus temporis diſpenſator, *plus olei quam Vini infundendo* (per *vigilias* ſcilicet, & continuos labores) eloquentiam ſe adeptum fuiſſe, prædicat.

Objic. p. 126. Obſtrepant *hic* nobis balatrones, blaterones, nugarum architecti, imo grunniunt, *Epicuri de grege porci*, Ede, bibe, lude, *carpamus dulcia*, conteramus *diem*; ſic pretioſam temporis opportunitatem præterire ſinunt, imo impellunt præcipitem?

Confut. p. 120. O genus hominum inſulſum! ô beluinam viri vocem, Epicuri, *celeres, qui ad curſum concitat horas, qui ſuos*, ceu tardigrados; ceu parum alatas *dies* criminatur! Quaſi vero *hoc* eſſet ſperare vitam meliorem, ſpirare immortalitatem. Quaſi vero *hoc* deceret *Chriſtianum*, qui exactiſſimam ſui *temporis* rationem, ſupremo mox tribunali daturus ſiet.

Lacrymæ ſane *hic*, requiruntur lacrymæ, quibus perditiſſimos *hominum* mores, in perdendo *tempore* ſuo, in ſemetipſis demum perdendis, deploremus.

Apagite idcirco, apagite, *inquam*, cantillantes *vos* cicadæ, quæ in æſtate nihil reponitis in ſenectutis, veſtræ *hyemem*. Apagite ignavum pecus, *fuci*, qui melleam *voluptatis* dulcedinem lambere vultis, nec per literarum, & *librorum* flores exſugitis: Miſerrima *Vacuæ* mancipia pretioſiſſimi *temporis* decoctores, nam ultro neſcitis adhuc quod *Solius temporis honeſta eſt parſimonia?*

Concl. p. 129. Igitur, ut *ſummatim* omnia complectar, cum videmus homines *avaros*, viis & modis, per fas & ne-

nefas, *opes* corradere? cum non pudeat *ipsos*, turpissimis plane rationibus rem suam ampliare, cum non pigeat *ipsos* unciatim edere, guttatim bibere, *cappari*, victitare, qui possint *anthia*, cuminum secare, è rebus vilissimis quæstum facere (sumptibus saltem parcere, nonnunquam necessariis,) cur igitur omnis *nostra*, cur in *hos* non versatur, ut semper nostrum cautissime *tempus* insumamus, *boni* aliquid faciendo; sin minus, certe nihil *mali*? Parce admodum deliciemur, ab omni *ludendi* licentia temperemus, nec ullum sinamus à nobis *diem* effluere, nedum hunc tam pretiosum *temporis* thesaurum (depositum à *Deo*, nobis concreditum) elabi & subduci agentibus vel *nihil*, vel *aliud*, vel *male*, sed *hoc* agamus, ut *macti* simus in studiis, *macti* virtute; satigare juvet *Scyllas*, Charybdes, & reliqua monstra aquarum, & siquid in *orbe* sit arduum, aut sit utile, *hoc* moliamur; exhaustum sudorem ingens à tergo comitatur gloria. *Solius* certe *temporis honesta est parsimonia.*

Per Recapitulat.

Per Paræthop.

Praxis *Poetica*, in 3°. Themate.

Solius temporis honesta est parsimonia.

Labile tempus *abit*, *præceps subducitur* annus;
Tardigradas falso, pueri, *culpavimus* horas:
Sponte sua properant, labor est inhibere volantes.
Damna potest Mercator *opum reparare suarum*
Naufragus, & *flavi cumulos reperire metalli.*
Amissumque potest redipisci, lapsus *honorem*
Præcipit m *impulerit quando* Rhamnusia *fallax*;

Mollia

Mollia corporeas renovabunt otia vires
Quum tua *continuo laſſeſcunt* membra *labore.*
Cuncta ſalutiferam reperierunt damna medelam
Nulla volubilium reparantur damna dierum.
Elapſumque ſemel volat irrevocabile tempus.
Dum pelago deſævit hyems, & aquoſus Orion,
Claudit & adverſos ſecuro carcere ventos
Æolus, *en celeres impellit* navita *remos*
Tiphys, *& auratum ſubducit vellus in* Argo:
Aſt opportunas pretioſi temporis horas,
In quibus, ingenuas didiciſſe fideliter artes,
Ætas noſtra poteſt docilis, ſi negligat, ætas
Grandior amiſſas fruſtra quæſiverit olim.
In pretio eſt pretium, *multò pretioſius omni*
Tempus; *opes & Crœſe tuas, &* Craſſe *ſuperbas*
Gemmarum & quicquid ſub Eois *naſcitur undis*
Exſuperat; melius flammas imitante pyropo.
Debita nocturno decerpit tempora ſomno
Magnus Ariſtoteles; *ſtudiiſque impendere ſacris*
Mavult, quam ignavo nimis indulgere ſopori.
Tu divine Plato, *tu Suada* Demoſthenis *almæ*
Flexanimi, plus olim olei *quam infundere* vini
Præſcia, longævam deduxit in ſecula famam.
Perdere Coe *diem dixti* te *inſignis* Apelles,
Linea ſi artifices ſignaſſet nulla tabellam.
Partas cautus opes Patroclus *promit*; *at* horas
Parcius exprompat pretioſas noſtra *juventus,*
Nec Phaëtonteos *imitetur ſtulta furores*——
Quin—— ——Cynthius *aurem*
Vellat, & admonitat——
Parce, puer, *ſtimulis, & fortius utere loris*;
Parce, puer, *ludis, atque utere* ſedulus *horis.*

R. C.

Sub-

Submoneam te *ſodes* (erudite *Lector*, aut erudiend. !) paucula *hic, viz.*

1. ME importunis quorundam deſideriis adductum, hanc *Praxin* compoſuiſſe; aiebant enim; *pueris* aliter, prudenter minus, à me conſultum, integros panos, *illis* & inſectas carnes apponente, *m.* debere, cibum præmanſum in os ingerere; & applicare in *uſum* ſuum *formulas.*

2. *Me* tres haſce ſententiolas in praxin *thematis* de induſtria quidem ſelegiſſe, ut puerili animo aculeos infigerem, & *pictatis* ſcintillulas ſubaccenderem; *divinam* ſapientiam, æque ac bonas literas, & eloquentiam inſtillando.

3. *Me* non propoſuiſſe *hæc* exemplaria tanquam amuſſim, *tuis* per omnia applicandam exercitiis; ſcia *illa* nimis eſſe *Prolixa*; nec infantiæ tuæ imitanda: ſed ut oſtenderem *praxin* methodi noſtræ, & *formularum.*

4. *Me*, partes hic omnes fuſiori calamo deſcripſiſſe, ut te inſtituam; quo tu poſſis modo *tuæ* aliquando *inventioni* laxare habenas, & in aperto *eloquentiæ* campo currere, diſcurrere, & expatiari. Vides qualem, quantum ſpirent *hic* gratiam *ſimilitudines, exempla*, &c.

5. *Te* poſſe decurtare ſingulas *partes* & breviores facere; nolim *te* tam longa themata *primo* componere. Neque eſſe neceſſum, ut *tu* ſimiliter exigas à te, *ſingulas* in omni *tuo* themate *partes.* Nos à grandioribus raro aut nunquam *omnes* requirimus.

6. *Te* poſſe *Confutationem*, & formulas *Objiciendi*, &c. prorſus omittere, utpote *pueritiæ* tuæ nimis aſperas, *inventioni* tuæ ſpinoſas, quæ ſuavem periodorum terminationem & exſpirationem

ſpirationem abrumpunt, & remorantur.

7. *Te* poſſe; *Declamatiunculas*, ex quolibet horum *themate* conficere: *Objectiones* oſtendunt tibi, & anſam *Opponendi* porrigunt.

8. *Te* poſſe, *his* quaſi ſuperaſtris innixum, *Exordia* nova ex ipſis *hic* ſingulatim *thematibus* depromere, imo potum *novum* omnino *thema* componere mutatis verbis aliquot——potes *formulas* longiores, potes *omnes* omittere, & *thema* tuum ſine *his* componere. Non erat *mihi* in animo, ut *te* in *Methodi* noſtræ *ſeptum* compingerem; ut te in *formularum* noſtrarum *numella* concluderem. *Equis*, quos tolutim incedere, jam edocuimus, lora pedalia ſubtrahimus, & funales peniculos amovemus. Quid enim *ultro* opu'eſt?

Sed, en porro!

(*Oratorcule mi!*)

Hæc eadem *Themata*.

Omnibus omnino *Formulis* oratoriis, omnibus prorſum *pigmentis* Rhetoricis, in tuam *diſcenſis* gratiam, deveſtita; imo *partibus* aliquot, minus neceſſariis detruncata, *viz.*

Exordio——*Contrario*——

Objectione——*Confutat.* &c.

(Opera, ſuaſu, & methodo Mri. *Guil. walker Ludi* nuperius Ludimagiſtri) ut merum tibi *ſceleton*, atque *ἀνάλομία* ſolum, nudi *thematis* appareat.

Imitare, ſi lubeat, ſi in rem faciat & *ἐναντιοξίαν* tuam, & (quod *pictores* carbone nonnunquam ſolent) rudiori primum calamo, *thema* tuum delineato; vivos *eloquentiæ* colores, non eſt quod mox ſuperinducas, quin potius holoſericos *Oratoriæ* pannos ſuper-induas poſtea.

Thema

Thema *primum* Contractius.

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu.——

NEmo poteſt illos dediſcere mores, aut eam excutere vivendi rationem, ad quam ab ipſis olim incunabulis aſſuevit. 1. Propoſitio.

Quoniam impetus ille primus, teneræ pueritiæ inditus, tam magnum habet in univerſa hominum vita momentum ut dediſcat id ſero, quod *quis* didicit diu. 2. Ratio.

Quæ enim longa annorum ſerie, frequentiſſima actionum iteratione acquiruntur, in alteram quaſi naturam tranſeunt. 3. Confirmatio.

Quemadmodum enim avium pulli, & ferarum catuli, ſemel manſuefacti, ſemper manent cicures, etiám quando in grandiores evaſerint: non diſſimiliter quos didicerit mores *puerilis* ætas, eoſdem etiam tum quando adoleverit, penitiſſime ſibi infixos uſque retinebit. 4. Similitudo.

Ovidio, ſcribendis verſibus à teneris annis dedito, tam familiaris ac pene naturalis facta eſt *Poëtica* facultas, ut illi per univerſam deinceps vitam, *Sponte ſua numeros carmen veniebat ad aptos*.— 5. Exemplum.

Nec diſſimiliter contigit in reliquis artibus, vivendique inſtitutis, quin quibus eſt imbutus vitæ, ac morum præceptis à teneris annis, iiſdem ſeſe ſemper addicat ſenex. 6. Exempli accommodatio.

——Ad quid enim aliud reſpexit *Cicero*, cum dixerit, "*Nullum nos poſſe majus meliuſve Reipublicæ* "*afferre munus, quam docendo & erudiendo juventutem*? Num *hoc* innuere illum non putabimus, *viz.* quod *recta juventutis inſtitutio*, ad ſummum Reipublicæ emolumentum conducat maxime? 7. Teſtimonium.

Proinde ſiquis in votis habeat, *liberos* ſuos ad 8. Concluſio.

virtutem fermare, ac bonos mores; id imprimis operam det, ut virtutis atque pietatis *odore*, ab ipsis statim fasciis, intimius imbuantur; *quem*, ad extremam usque senectutem redolebunt.

———*adeo in teneris assuescere multum est.*

Secundum Thema *contractum.*

———*Vivescit vulnere Virtus.*

1. Propositio. ANimus vera virtute imbutus, nullis infortunii cumulis succumbit, sed eo semper insurgit alacrius, quanto deprimitur violentius.

2. Ratio. Nam cum virtus *Dei* sit progenies, nihil plane juris in eam habent, nullum prorsus impetum aut vim exerunt *hæc* inferiora.

3. Confirmatio. Quippe quibus est à natura vis debilior indita, quam quæ, oriundam cœlitus virtutem, etiam cum est pressa opprimat.

4. Similitudo. Ut enim flamma ventilando dilatatur, non extinguitur: ita majores subinde vires, ex vulneribus acquirit suis *virtus.*

5. Exemplum *Antæus* olim, uti narrant Poëtæ, in terram dejectus fortior assurrexit.

6. *Exempli* accommodatio. Nec quisquam animo vere forti ac virtuoso præditus, unquam dubitet, quin ipse melior, longe ac virtuosior suis ex miseriis sit emersurus.

7. Testimonium. Adeo verum est quod præclare Cicero, *Virtus* inquit, *In tempestate sæva quieta est, & lucet in tenebris, & pulsa loco manet tamen, nec alienis unquam sordibus obsolescit.*

8. Conclusio. *Solius* idcirco radiis videtur scriptum, nullis enervari, aut frangi fortunæ casibus *virtutem*, sed ex ipsis vulneribus auctiores postmodo vires indipisci.

Quo

Quo respiciens Virgiliana illa *Sibylla*, Æneam oborientibus bellorum procellis extimescentem, sic hortata est——*Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.*

Tertium Thema *contractius.*

Solius temporis honesta est Parsimonia.

1. Propositio.

NUllius præterea rebus adeo honeste parcitur, ac *tempori*.

2. Ratio.

Nam aliarum rerum omnium damnum potest reparari; unius autem *temporis* nostri jactura est irreparabilis.

3. Confirmatio cum similitud.

Quoniam ea *temporis* est natura, ut in perpetuo consistat fluxu; nec recuperari, semel prætermissum potest magis, quam *fluvius* cogi ut in fontem suum præterlapsus refluat.

4. Similitudo.

Perinde enim ut in unica colligendæ *messis* tempestate, nemo potest honeste vacare otio: sic etiam est in omni fere *vita* (quæ virtutis & eruditionis quædam *messis* est) ut imprudenter semel amissam *occasionem* inique postea requiramus.

5. Exempl.

Atque inde fuit, quod insignis ille *Apelles*, ægre tulit abiisse ullum sibi *diem*, in quo nullam prorsus lineam duxisset.

6. *Exempli* accommodatio

Quanto magis decet *nos*, quibus *Christianæ* veritatis oborta est lux, parcissimos *istius* esse *temporis* dispensatores, quod ut semel amissum non possumus *redimere*, ita & de quolibet *illius* momento, exactissimam olim debemus rationem *reddere*.

7. Testimonium.

Quocirca, recte admodum est à *Poëta* monitum, *viz.*

Utendum est ætate, cito pede præterit ætas,
Et nunquam redeunt qui periere, dies.

8. Conclus. Cum itaque nullius tam sit honesta rei, ac *temporis* parsimonia, adeo ut ingenuum puderet, *illius* esse prodigum, recte quidem præcepit ille —— " *Quod facis id facias studiosius*, &c.

Finis *Thematum* Contractorum.

Et jam tempus equum spumantia solvere colla——

Namque ita puto *me* jam, facem *tibi* prætulisse satis clam, qua non *Methodum* tantummodo *Thematis* videre, sed & *Formulas* quoque tam longiores quam breviores, *Thematibus* tuis assuere poteris, & adaptare; imo si lubet, omnes omittere tuo pro genio, pro ingenio *Tu* faxis, *sinistra* ne capias manu, quæ *dextra* porrexerim. *Vale* & fruere.

Exemplum Orationis, *qua gratias agimus, veniam* ludendi *impetrantibus.*

Honorande Mecœnas!

Z*Eno Cytticus*, cum *Apollinis* oraculum consuluisset, ut sciret *quo pacto optime vitam traducere posset*, eum hanc fertur responsionem accepisse: *felicissime* illum, & omnium optime *victurum*, * εἰ τοῖς νεκροῖς συγχρωτίζοιτο. Innuens, bonarum *literarum* studia, (quibus *impallescunt* studiosi) *sola* posse hominem vere *beatum*, & felicem reddere. *Nullos* itaque labores, *nullas* vigilias recusaverunt antiquiores *Philosophiæ* Antistites, ut multifaria rerum cognitione possent excellere. *Cleanthes* aquam *in tempestiva* sæpius *nocte* haurit, ut interdiu studiis incumbat suis. *Aristoteles* insomnes agit noctes, ut ita evadat *Philosophorum* princeps.

* Si concolor mortuis fieret. *Laert.*

princeps. Sed cum *mentis* intentioni *corporis* vires ancillari soleant, necesse est, ut ipsius *corporis* aliquam pariter ineamus curam, vires nostras (*ut solent Agricolæ domos & casuras casas*) qua possumus arte suffulcire. Utinam essent nobis, ô utinam essent *Herculeæ* vires, *adamantina* corpora, ut nulla nos retardaret lassitudo! Utinam nulla esset in *nobis* debilitas, ut recta ad *Musarum* ædes properemus, sine istiusmodi *ludorum*, *& recreationum diverticulis*! Quid igitur faciendum est nobis *studiosis*? num semper-studendum? nemo potest: an *ludendum* semper? nemo debet: cum autem *lusus* sit animi defessi relevamen, & velut *pabulum* quoddam *studiorum*, ille etiam subinde *juventuti* concedendus est, & seriis nostris *studiis* immiscendus, ni omnem è *cœlo solem*, e *corpore animam* tollere videamur. *Lusus* est velut *corpus*, *Doctrina anima*; tolle *animum*, & *corpus* est *cadaver*; tolle *corpus*, & ubi subsistet *anima*? Sicut igitur *Castor* & *Pollux*, si seorsim appareat, *nautis* infortunium & *naufragium* minantur; si conjunctim, boni *ominis*, & *serenitatis* præbent indicium: Pari item ratione, si lusus refectionem, à studiis nostris profligemus, naufragium faciemus *valetudinis*; eam si adhibeamus, in profundissimum *studiorum* & literarum *Oceanum* tuti provehemur. *Gratiis* itaque millecuplis *te* impertimus (*dignissime Domine*!) qui *utilia* nostra *studia*, *dulci* recreationis lusumque *Nectare*, tam benevole dignaris *aspergere* & *irrigare*. Nosti *tu*, quod *studere* sit nobis *utile* futurum; nosti etiam quod *ludere* jucundum fuerit & dulce; *prudentiam* igitur laudamus, miramur, ad cœlos efferimus tuam, qui *co-unis* hæc duo, & *conjungis* in *nobis*, ac proinde unanimi consensu, tibi cum *Poëta* omnes acclamamus:

Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci.
Dixi.

Alia Oratio Salutatoria.

Digniſſime Domine!

MIllies *te* ſalvere jubet *Genius* hujus *loci*, (ſacerrimi *Muſarum* ſacelli!) montis *Heliconii* Dryades; fontis *Pierii* Naïades; *Dii indigetes*, chorus iſte integer *Apollineus, magnum Jovis incrementum*) qui *tuum* huc omnes congratulamur adventum. Sedemus hic *nos* (ut vides) & libentiſſime ſedemus, in hoc *Palladis* delubro, in hoc Muſarum *Parnaſſo*, ubi nihil ſonat non literarium. In hoc *ceſſite*, noſter *Apollo*, hujuſce *chori præcentor*, Præceptor ſedet; *lyræ* ſuæ dulciſonæ *melodia* nos incantans; in *iſtiuſce ripæ* crepidine, *Minerva*, & juxta *illum, novena* reliquarum *turba Sororum——quarum ſtupefacto carmine Lynces*; quarum plus quam *Sirenio cantu*, nos (circumfuſa *corona*) conglomeramur undique, *auribus animiſque capti*.

Virg. Eclog. 8.

Narciſſum canit *Poëta*, (viſa in lympidiſſimo fonte imagine ſua) ſuam adeo deperiiſſe umbram, ut *non illam Cereris*, *non illum cura quietis*, inde potuerit abſtrahere. Et hic etiam vides *ſtudioſos* adoleſcentulos; *veram* virtutis *faciem*, in ſalienti *ludi* hujus literarii *vivo* intuentes, in *flammas* honeſtæ eruditionis abire *totos*, ut *non illos Cereris*, *non illos cura quietis* abſtrahere hinc poterit; adeo non ſolum *immorari* ſingulos, ſed hiſce etiam ſtudiis *immorari* juvat! Quis enim *noſtrum*, eſt tam abjectus animo, tam affixus terræ, tam prorſus nihil cogitans, de *ſapientiæ* dignitate, quamvis *primoribus tantum labris*, tam ſacros *literarum* pitiſſavit *latices*, qui *illud* in optima cauſa

Ovid Met. lib. 4.

non

non usurparit, quod *Virgiliana Dido* in pessima,

——*Sic, sit, juvat ire sub umbras.*——

——*Luscineis* tantum esse aiunt, canendi voluptatem, ut in ipsa contentione, vitam finiant aliquando suam, spiritu, quam cantu, prius deficiente; Quid ni igitur & *nos*, quibus——

Ex meliore luto finxit præcordia Titan harum si non *superemus*, *æmulemur* saltem diligentiam? Hinc multa de *Aristotelis*, *Cleanthis*, & *Plauti* memorantur industria; *Varronem* autem ferunt, tam multa *legisse*, ut aliquid ab eo scriptum esse, mirantur aliqui: tam multa *scripsisse*, quam vix cuiquam facile, in universa vita vel *legere* quidem videatur. Hos *heroas*, dum *nos* quamvis (ut *Ascanius* patrem) *non passibus æquis* insequamur, macies in *genere*, hebetudo in *ingeniis*, debilitas in *nervis*, lippitudo in *oculis*, absumptio *spirituum*, *membrorum* lassitudo in *nos* grassatur. Irrepensabili igitur & non *solvendo ære*, tibi (*vir ornatissime!*) æternum obstringimur, qui *nobis hæc otia factum* venisti. Segnescit enim *arcus*, qui nimis intenditur, hebescit *gladius*, qui semper distringitur. *Remissio* igitur & *intermissio* studiorum, utilis est *nobis*, & necessaria, * sic enim quod *libenter* facimus diu etiam faciamus: *Tibi* igitur ex *gratiarum hortis*, *ecce ferunt pueri calathis præconia plenis*; nec *manipulum* gratiarum, quum confertos *fasces*, nec *guttulas* aliquas in *sextario*, verum integrum *cedum*, illibatum *delium*, *occanum* gratiarum. Adeste igitur quotquot hic estis *Nereides*, & vestram *gratiarum* urnam, in *aures* hujus *inclyti Domini* sigillatim infundite; Ego mox dux prævius, sum incepturus, *vos me* sequimini, *læto complentes murmure cœlum*, & classicum simul eboate vestrum, accinentes, *Gratias*.

* ——Ut sit omnibus una quies operum, labor omnibus unus—— *Georg. l. 4.*

Dixi.

Exemplum tri-
um Declama-
tionum

Defendentis,
Opponentis,
Moderantis.

In quibus Oratorium *usus* formularum, & *Praxis* ostenditur.

Præstat Minervam in Scholis, *quam Dianam in* Sylvis, *comitari.*

Auditores vere aurei, & auriti!

Pag. 39. GRæci veteres Ἐυκαιρίαν magni facientes, solebant priusquam opus aliquod aggressi essent, *Opportunitati* semper litare; *ego* quoque, licet omnium in hoc toto *Apollineo choro* indignissimus, cum in hoc sacerrimum *Musarum* sacellum, nuper admissus fuerim, æquum putavi, *his in aris*, hoc in *suggesto primitiarum* mearum spem, vestris *auribus* litare, & vicibus meis hodiernis, in hoc *declamandi* munere defungi; *Vestrum* idcirco favorem, & æquanimitatem, in orationis jam institutæ *vestibulo*, velut *Mercurium communem* humillime imploro. *Vos* itaque *animis* adeste, qui adestis *corporibus*, atque ceu tot *Dii Nixii*, pinguem meam Minervam jam parturientem adjuvate. *Quæstio*, quam cepi discutiendam, *vestram* meretur attentionem; quippe de *laude literarum*, & studiorum apud vos *literatos adolescentulos* dicturus sum; & irrefragabilibus *argumentis* hoc esse verum demonstraturus, longe *præstare Minervam in scholis*, *quam Dianam in sylvis comitari.* Cujus sententiæ *genuinus* hic est (ni
Expos. pag. 83. fallor) *sensus*; longe *viz.* conducibilius esse, ab ineunte ævo, unis *literarum* studiis, omni conatu deditum esse, omnibusque aliis spretis voluptatibus,

bus, immenso labore, diuque noctuque, cum *despectu* & *dispendio* bonæ valetudinis, eruditam eruere *sermonis* artem, *Romanæ* pariter atque Atticæ linguæ *succo & sanguine* refertum esse: denique in *Musarum officina*, eandem *incudem*, uno opere, diem noctemque, assiduum *tundere*, quam evanidis *liqueficri* voluptatibus: quam *venationi*, & canibus venaticis indulgere; quam securum otiosumque in utramque *aurem* dormire; quam pernoctare in alea, dies integros *compotare* & lascivire; aut denique ipsam *Dianam in sylvis comitari*. Confirm. à causa, pag. 92.

Rationem hujus, si quis indagaverit, multiplicem inveniet, quarum hanc non esse infimam judicabit, quod humaniorum *literarum*, quamvis *radicem* esse amaram, omnes (heu!) nimium experimur; at dulcissimos inde postmodo *fructus* degustamus. Quid enim non utile, quid non jucundum est in literarum studiis, in *scholis* hisce *Palladis*? Ex hisce *viri* emergunt *literati*, qui in fastigatissimos *Reip.* honores evehuntur; ex his procedunt *magnates*, qui terrarum *orbem* sua premunt ditione: ex his orti sunt viri egregii, qui suo labore & *studio* divitias sibi accumularunt, quæ *Pelopis* talenta, *Crassi* pecuniam, *Cræsi* thesauros multis parasangis superarunt: facile est tantam literarum utilitatem, necessitatem tantam perspicere; ut absque *illis*, homines in *belluas*, in *truncos*, in *lapides* dicamus (cum *Ovidio*) transformari. Sunt *nobis* ingenia, ad studendum à *Deo* concessa, est *ætas* ad ferendos labores commoda; datur opportuna satis nunc *occasio*; dantur *parentes*, qui nos huc miserunt; conceduntur ab *illis* sumptus necessarii; nobis *nihil* deest præter *nos* ipsos, & nos (proh dolor!) *nos* inquam, *nobis* studiosi desumus. Utinam non cœcutirent *nobis* oculi, ut videamus; utinam non surdescerent *nobis* aures, ut audiamus, totam universæ

naturæ fabricam, nos ad *labores* excitantem: ipsum *cælum* suspicite, sunt *omnia plena laborum*; *Sol* quotidie celerrimo motu *circumgyratur*; *Luna* suas *menstruas* peragit, *peragratque* vicissitudines; In *terris* videmus parvulam illam *formicam*, magnos quotidie *labores* subeuntem; si præstaret *ludere* an otiari, quam (quæso) ob causam *illa* tam graviter laboraret in congerendis *frumenti* granis, nisi quod inde levamen se sperat habituram *hyemalis* esuriei? ut & *nos* pariter ex literarum studio eruditionem, *honores* & divitias, & sempiternam denique, jucundæ voluptatis messem decerpturi sumus. *Minervam* igitur *in scholis comitari* *præstat*. E regione vero quid quæso ex *otio*, ex venationibus, ex *lusibus* acquiritur? nihil nisi *dedecus*, infamia, *pudor* & paupertas, ignavo & otioso comes est viro. Dignum *eum* sibilis, dignum remur suppliciis, qui *compressis* in messe *manibus*, otiosus sedet, aut inutilibus sese *implicat* negotiis. Quem quæso reportavit honorem *Sardanapalus*, ex luxu, ex lusu, ex venationibus, ex *turpissimis* (quas insectabatur) *voluptatibus*? plane nullam: adeo qui gloriam exspectat, aut honorem expetit, *Minervam in scholis comitari debet*.

Contra: Exemp. pag. 94.

Simil.

Quemadmodum enim longe est præstantius, illud sequi *vitæ* institutum, quod post *acerbum ingressum*, fructus præbet quam dulcissimos; ut præstat *agrum* colere, quamvis difficilis sævierit *hyems*, vernisque *Jupiter* morosus extiterit: & *mercaturam*, quantumvis horride increpuerit *adversus Boreas*: ut nemo *mel*, tametsi ab aculeatis *apibus* colligitur, aut *rosas* aversatur, quamvis è *spinis* subnascuntur, eo quod suavissimum spirant odorem, & subsequens lætitia, præteriti laboris asperitatem leniorem reddit: Non dissimiliter profecto, *quis nisi mentis inops*, Minervam in

in *scholis* relinquat, quamvis prima fronte minus venusta videatur, *Dianam* sequuturus, quæ utcunque temporanea *nos* perfundere videatur voluptate, at nostras denuo *mentes* doloriferis exagitabit aculeis? Proponite vobis (*Juvenes Philomusi!*) heroïca illa antiquorum *exempla*, *Semideos* illos imitamini *Antistites*, qui *Minervam* in studiis & laboribus, quam *Dianam* in voluptatibus, maluerunt sequi. Quæro abs te *Hercules*, quibus *tu* tandem gradibus, ascenderis in *cœlum*? Quomodo (quæso) *tu* tam nobilis, tam celebris factus sis? profecto licet *ipse* jaceas jam sepultus, *tuum* tamen nos sat canore alloquitur hodie *exemplum*, te (scilicet) per tuos labores vere *Herculeos* evasisse inclytum. Possim *te* Aristoteles, *te* O Plato, *te* Socrates, *te* Cleanthes, quos nequeo, ut velim, ostiatim salutare. Te *testem* appello, mi Diogenes, tuosque *testor* consopites cineres, qui dixisse diceris, *te malle salem Athenis lingere* cum *Minerva*, & gravissimis literarum studiis (in *dolio* tuo satigari) quam *solium* Alexandri aut Crateri voluptates possidere. Exemp. p. 101. Test. p. 95.

Sed quisnam *ille* est, quem audio, *susurrus?* quis est? (aliquempiam enim mihi audire videor) qui jurejurando asserit jucundissimum esse, *odram canum vim*, toto insectari die; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, & voluptates, quas præbet *Diana*, degustare. Quid audio? *pecudisne* vocem, an *hominis*? sylva ad pecudes, & feras potius, quam ad homines delectandos destinatur? Nos decet *libros*, & *literas*, non *lupos* aut *lepores* venari. Adeone vero, in ipsas temporum *fæces*, & *sentinam* vitiorum incidimus, ut *Bacchus Apollini*, *Venus Palladi*, *Vacuna Caliopæ*, & *Diana Minervæ* præferatur? quis *hæc* antea fando audivit? quis audiendo non incandescat? quisve *videndo*; ignem & flammas non concipiat? Object. p. 117. Confut. Concl.

Sed

Sed *vos* (*nobilior propago*, *igniculi heroici!*) cogitate quæſo, quod *honor*, quod *dignitas*, quod *eruditio*, & quod *ſapientia*, laboribus comparantur; quod *venationes* & *luſus*, animos veſtros effœminatos faciunt; quod in *feras*, & *efferos* lupos, transforment. Macti igitur eſtote (*eruditi* condiſcipuli!) & ſtudii Oceano, *validis incumbite remis*; ad *Cleanthis lucernam* evigilate; *vita brevis*, Pathop. *ars longa*: Sinite *Æſopi gallos*, unicum *hordei* granum, ſupra omnes *gemmas* expetere; *nuces* & nugas, *ſylvas* & feras, venationes & *canes*, fatuis illis relinquite, qui malint *unicam* ludendi *diculam*, quam univerſam *doctrinam*. Rodant *canes iſti* ſua oſſa, habeant *aſini* ſuas paleas; at *mihi* & *vobis*, unus *dies*, una *hora*, in *Muſarum ſtudiis* tranſacta, omni *luſuum* & venationum *æternitati* præferenda eſt, Ex *voluptate* enim ignorantia, *dedecus*, & tranſitoria deliciarum titillatio tantum acquiritur; ex his vero *ſtudiis*, longe *uberrimam* gloriæ *ſegetem* percipietis, nulla *verborum*, nulla *temporis* falce demetendam.

Dixi.

Dianam in ſylvis, *quam Minervam in* ſcholis *comitari præſtat.*

Commilitones ſuaviſſimi!

Opponens. Exord. p. 64. ALexandrum illum *Macedonem*, orbis terrarum *Monarchum*, cum nunciatum eſſet, *Darium* contra ipſum *triginta* militum adducere *Myriades*; reſpondiſſe ferunt, *unum lanium multos ovium greges non metuiſſe*. Pari item ratione ego, utcunque *adverſarius* meus, *cervinas* ſuas *copias*, numeroſas rationes, prolixam orationem, *in aciem* diſpoſuit, futilés tamen ejus proba-

probatiunculas, uno *veritatis* ense, velut *gladio Delphico*, dissecabo. Quis enim, quis (inquam) habuerit versipelli huic *Crocodilo* fidem, qui quamvis *lusum* saltumque, *sylvas* & *lepores* in deliciis habeat, *vobis* tamen persuasum iri velit, *se* adeo esse literarum *studiosum*, adeo inhærere chartis, nocteseque insomnes agere malle, quo *Minervam in scholis comitetur*; quam *venari*, *aucupari*, damas insectari, voluptatibus indulgere, & denique quam *Dianam in sylvis comitari*?

Consut. à Causa.

Sed ea est *hominum* natura, ut non ad labores solum, cum *bobus*, vel *asinis* perferendos, facta sit: sed ut *melleam* voluptatis degustare possit *dulcedinem*. Potes *tu* studere (*mi studiosissime Antagonista!*) potes *tu* inhærere totus libro? potes tu obnixe *labores* pati? potest hoc & *bos*, potest & asinus (imo labores longe majores quam tu) sufferre. Sed cedo *mihi* virum, qui uti didicit *voluptatibus*, qui novit genio indulgere, & vitæ tempus à Deo præstitutum, lætus & hilaris transigere; qui potest in succrescente ætatis suæ *vere* luxuriare; & vires à natura datas fortiter exercere. *Anaxagoram* ferunt, è vivis modo excessurum, omnes omnino honorarios ritus recusasse, quibus *sui* illum, *cives* amici decorare statuissent, *unicum* hoc in votis habens; *ut quo die mortem esset obiturus, omnes pueri, qui artibus mechanicis; omnes scholastici, qui liberalibus scientiis, operam navassent suam* (ab omni labore feriati) *diem illum festum quotannis agerent*. Egregium profecto factum, & postulatum *Philosopho* quam dignissimum! A quibus enim *juvenes*, in ipsa studiorum *incude* positi, potius exspectarent *vigiliarum* suarum *intermissionem*, quam ab illis qui *sub eadem* olim *ferula* meruissent, qui cum dispendio bonæ valetudinis; eandem lucubrationum fuliginem combibissent? Noverunt *illi*, quam præruptus sit *Parnassi* mon-

Non ideo vivimus ut studeamus sed ideo studemus ut suaviter vivamus. *Erasm.*

tis

aſcenſus; quam ſalebroſa ſit *via*, ad Heliconis ducens. Idcirco ut *diverſoria*, & hoſpitii loca neceſſaria ſunt, *iter* longiuſculum *ſuſcepturo*, ita reſpirandi poteſtas nobis eſt danda, ut ad *luſus* & jocos, ad *ſylvas* & venationes divertamus. Quotus enim quiſque reperitur è *vobis*, qui non malit *feriari*, quam ſe laboribus *macerare*? qui *dies feſtos*, magno cum deſiderio non exſpectat? qui *ferias indictas*, arrectis auribus non hauriat? Rurſus, quanto cum dolore, redit *agricolis labor actus in orbem?* quanto cum cruciatu pueri in priſtinum literarium detruduntur? quantis cum *lacrymis*, *verbis*, & *verberibus* adacti? Nec immerito: nonne enim eſt *ille* ſtultus miles, qui ſe in *prælium* trudere velit, & gladiis *hoſtium* ſtrictis objicere, cum liceret *in pace vivere*, otio frui, & voluptatibus? pari ratione *ego*, *illum* non ſtultum, ſed *inſanum* judico, qui exoptat *Minervam potius in ſcholis*, *quam Dianam in ſylvis comitari*. Quemadmodum enim vita illarum *beſtiarum*, aviumque longe eſt jucundior quæ ſua, in ſaltu & in nemoribus fruuntur libertate, paſtumque & potum habent, hinc illinc conquiſitum, quam cicutum, quæ in *crate* aut *avia-rio* aſſervantur: ſimili ſane modo non poteſt non *miſerrima* eorum eſſe vitæ *conditio*, qui in parietibus, in *ſcholis*, in *muſæis* ſuis includuntur, nulla potiri refectione, præ *illorum* feliciori vitæ ratione, quæ in ſylvis vagantur, qui voluptatibus perfruuntur, qui *lucos in lagine cingunt*, & *timidos cogunt in retia*; adeo *Dianam in ſylvis comitari juvat*. Quid tu (ſapientiſſime Philoſophorum) tu (inquam) O *Socrates*? annon *tu* pueriliter ſæpe cum filio luſiſti tuo, equitaſti in *arundine longa*, ſaltationes non ſolum probaſti, verum etiam *ſenex* didiciſti? O ſi tu *Hippolyte* jam inter vivos eſſes, perſuaſum habeo; *te*

Contra.

Simil.

Exemp.

meam

meam velle tuo patrocinio opinionem, ab impetuoso, & petulanti *adversarii* mei insultu vindicare.——

Tu enim solebas *canibus* delectari, tu mandare sociis tuis *umbrosas sylvas cingere*, & *scandere colles*, *semper canos nive Riphæa*. *Tu canibus tacitis habenas laxari velis*, *tu acres Molossos & pugnaces Cressas*, *trito vinculis* collo coërcere, quo minus in *feras* obvias, rapidissimo cursu deferantur. *Testum* etiam sentit, & in *tuam* conjurat opinionem *Xenophon*, qui magnis encomiis artem *venaticam* extulit, & *sophistas* reprehendit, qui in pulvere scholastico, salubberrimum isthoc exercitium fastidientis, de rebus inanibus contenderunt. Hinc *Plato* venatorem, equis & *canibus*; & corporis viribus destitui omnino prohibet. Imo quid aliud fere *Magnates*, quam venantur? *Nobile* quidem exercitium est venatio; *studiis* autem *impallescere*, neminem nisi strigosos, imbelles, *exangues* vidimus; proinde *Dianam in sylvis*, *comitari præstat*. Sed *tacitos* hic subaudire videor aliquorum *susurros*, qui ogganiunt *nobis*, venationem, & *voluptatem*, maximam esse generosæ juventutis pernitiem, & pretiosas suas *horas*, floridiorem ætatem (velut immensa quadam voragine) absorbere: hinc adeo esse, ut *nobiles*, omni vitiorum genere sæpius inquinentur, & in ipsa *scelerum* sentina, & voraginosa vitiorum *Charybdi*, turpissime & *belluine* volutent. Sed ista sunt *cæcorum* de *coloribus* judicia: *miseri* illi *homunciones*, ignorant quantum honoris, quantum temperantiæ sit inter *viros generosissimos*, qui totos aliquando jejunant dies, & vitam vivunt *Diis* perfimilem. Sed ad *portum* jam tandem fessa nostra festinat carina; Cum itaque varias præbet *Diana* voluptates, cum *Pan*, *Fauni*, *Satyri*, *Dryades*, *Sylvani*, *Semidei*, illi sunt comites

Sen. Hip. act. 1.

Test.

Object. p. 117.

Confut.

Concl. p. 128.

Per Recap.

quo-

quorum *omnes* sano fruuntur corpore, integraque præditi valetudine, habent membra succi & sanguinis plena; cum ad labores, ad *militiam* aptiores evadant, qui venationibus indulgent, & feras *odora canum vi* infectantur; cum autem qui recreationes has fugiunt, molestiis se plurimis *enervent*, laboribus *macerent*, curis conficiant, *morbos* varios, imo *mortem* sibi præproperam plerumque accersant, & rarius in *annosam* provehantur *senectutem*: nemo autem ullum unquam à *lusu* & otiis, à *feriis* & jocis, à venationibus & voluptatibus detrimentum acceperit; nullus unquam nos *catarrhus*, *nulla febris*, lippitudines nullæ, *nos* infestarint: Prodeas *tu* tandem aliquando (*Antagonista mi!*) faciem ut inspiciamus tuam, responde mihi quare sunt adeo *pallidæ* tibi & *exsangues genæ?* quid est quod *ægrotes* toties? quid toties *doleas* capite? *labores* stomacho? cur *pallor in ore sedet*, *macies in corpore toto?* Annon hæc à studiis, à scholis multum venerandæ tibi *Minervæ*? credo equidem, nec vana fides, Pathop.

Valeas itaque *Tu* cum studiis tuis, vade cum *libris*, depereas *Tu Musas*, comitare *Tu Minervam tuam*, & cæteram *mulicbrem turbam*: *ego* interim, & omnes mei commilitones, *Heroinam* nostram *Dianam*, in sylvis sequemur, sequemur *canes* venaticos, amabimus aucupia, *lepores* & lepidas alias voluptates diffuaviabimur. Claudam omnia cum Virgiliano illo Corydone:

——*Habitarunt* Dii *quoque sylvas*,
Dardaniæque Paris; Pallas, *quas condidit arces*
Ipsa colat; *nobis placeant ante omnia sylvæ.*

Dixi.

Ambigitur

Ambigitur, utrum præstat, Minervam in Scholis; *quam Dianam in* sylvis *comitari.*

Heliconiæ juventus!
Minervæ filioli!

Modera:

Exord.

SImillima mihi videtur hæc, quam audistis, *logomachia*, celebratæ illi *Ajacis* & *Ulyssis*, apud *Græcos*, pro *Achillis* armis contentioni; *vos* autem, qui circumcirca *confluxistis*, coronam illam *procerum*, & militum *illos* undique constipantium, repræsentatis; utrumque vidistis *ducem* in hac arena, fortissime desudantem; utrinque sonoros *bombardarum* boatus audivistis, & utriusque *exercitus* arma crepitantia. Exuendæ jam *loricæ* complicanda *vexilla*, & utrique *aciei*, canendum receptui. Sed cum *dubio Marte*, utrinque pugnatum est, *dubius* etiam ego animi sum utri jam *palma* sit deferenda: *Tu* enim *Minervæ* partes asseruisti strenue, & *tu Dianæ* vindicasti viriliter. Quid jam faciam *ego*, qui ad hasce lites dirimendas, huc conscenderim; vereor ne *Paridis* à me; fiat judicium, Venerem *Palladi*, Venerem *Junoni*, Dianam *Minervæ*, indigniorem digniori præponendo. Verum enimvero quod de *Justitia* fingunt Poëtæ, *cæcam eam esse*, ego itidem omnis *præjudicii*, vel tegam, vel effodiam mihi *oculos*, æqua *trutinans* lance utramque opinionem.

1. Oppositionis orationis eventilat validitatem.

Magna proculdubio sunt emolumenta, quæ *juventuti*, teneriscque puerorum corporibus, ex sylvis, ex venationibus, ex *lusibus* obtingunt: hinc *acies* mentis acutior efficitur, & ad altiores cogitationes elevatur; hinc amissæ, fractæ, & *exhaustæ* virorum *vires* recolliguntur; hinc paratiores efficimur ad malitiam, & ad omnia fere laborum genera, quæ *delicatula* illa *corpora*, sub tecto quotidie

tidie desidentia, quæ tenera *Mercurialium* virorum cutis & caro, nullo sustinuerint modo. Hinc optimi *legislatores* curam habuerunt recreationum, & exercitiorum, quibus juvenum vires exerantur. Annon ob hanc solum modo causam. *Ludi Olympici*, *Pithiique* instituebantur olim ab *Apolline*, *Hercule*, aliisve viris sapientibus? Quis unquam *rex*, quis qui joculare bellum prius in *feras*, (ceu tot hostes,) exercere non solet, quam hostes revera *feros* aggressus sit? Quid memorem magnum illum *Æneam*, filium ejus *Ascanium*; cæterosque nobiles *Trojanos* qui *apros*, damas, & *fulvos* in montibus *leones* insectabantur à *Te* etiam, castissime *Hippolyte*, te delectavit hoc venandi studium, & castam *Dianam*, in monitum jugis *comitandi*: Tu solebas *indagine lucos cingere, & in sylvis per mille rubeta leones, & pavidas agitare feras*——Hoc idem est istud, quod *te* (nobilissime *Cyre!*) delectavit plurimum, *Tibique* (invictissime *Alexander*) ad orbem universum debellandum immensos addidit animos. Quinimo tantæ profecto voluptates sunt in *sylvis*, tam variæ in *venatu* delectationes, ut nemini mirum
Hor. Od. 1. videri debeat, si *maneat sub Jove frigido venator, teneræ conjugis immemor, seu visa est canibus cerva fidelibus, ceu rupit teretes Marsus aper plagas.* Miram enim haurit oblectationem cum

——*pavidos formidine cervos*
Terret, & est illi præda benigna lepus.

Quid igitur plures pariat voluptates, quam invia *sylvarum* lustra, canibus venaticis penetrare, & *Dianam*, nemorum custodem, in feris indagandis comitari?

Quin & magnum sane potioris vitæ instituti,
P. 79. hoc venationis studium promittere, & præbere videtur

videtur ſimilitudinem. Quippe *prima* quaſi *fronte* tam probabilem rationis, & veritatis ſpeciem habet hæc vivendi, & *venandi* ratio, ut *Argi* centenos *oculos* (quos olim Mercurius) fallere poſſe videatur. Atqui *larvam* detrahite; & pulcri *Narciſſi* loco, turpem *Therſitem* invenieris; *oculatius* igitur hanc rem indagare, & *ſagacinare* odorantes, comperietis *venationis* exercitium, ad *corporis* tantummodo robur confirmandum valere; cum *mens* interea, languida, ignara, & vel in ipſo *ignorantiæ* antro tumulata jaceat. Quod ſi quando ludicris hiſce exercitiis, *robur* corporeum adauxerimus, quid quæſo *magnum* quid *utile* nobiſmet ipſis acquiſivimus? Si gloriamur de *robore*, ipſi *leones* nos longe ſuperant; ſi de *velocitate*, *cervi* & damæ: ſi de laborum, frigoris, & *caloris* patientia, *aſini*, *boves*, & *equi*, multis nos paraſangis præierint. Mentis idcirco cura ſuſcipienda eſt indies, noſtræ *animæ* indoles, & *ingenium*, omni ſtudio *acuendum*, & incitandum eſt. Relinquite igitur *corporis* curam, ſylvas, feras, & venationes deſerite; *libros* expetite, *animæque* tandem *veſtræ* ſuſcipite curam. Nam ut *extremæ eſt dementiæ*, *plumbeum* gladium, in *aurea* vagina recondere, ſic iridem *plumbeam*, & *ferream animam*, omnis eruditionis expertem, in *corpore* forti & *venuſto*. Comparatio utriuſque.

Sed *hoc*, multos à *Muſarum* caſtris longe deterret, quod *nullas* putant inibi voluptates, nullas *delicias*, ſed *auſteritatem* in fronte pene *Stoïcam*; cum hilarem *intus* mentem lætum cor non videant: Judicant enim de *literarum ſtudiis* homines moderni, ut olim de *Socrate* Phyſiognomus; quem quoniam videbat, *taciturnum*, ſubtriſtem & (*facie tenus*) ingenio minus defæcato; bardum *illum* eſſe & fungum judicavit, nulloque Remotio objicienda.

que humanioris literaturæ conditum ſale; ſimili plane modo *nuſi*, & homunciones iſti quoniam in *Minervæ*, & *Muſarum* facie, *riſum* & *jocos*, in literarum *ſtudiis*, *luxum* & *crapulas* non conſpiciunt; *Apollinem* de auſteritate criminantur; *Muſas* ſeveras, & *Melancholicas* exclamant; cum *nulla* ullibi ſit *tam ſincera voluptas*, tam immixtum gaudium, quam inter *ſtudioſos*, in profectu *literarum*. Hæc autem hominum *monſtra*, qui *literarum* ſtudia hiſce *onerant* mendaciis, *vellicant* conviciis, à *bobus* nihil differunt, niſi quod non *mugiant*; facies eorum ſtupida eſt, *aſpectus* hebes, quorum ego *vos*, non omnino velim, *armenta* ſequi; utcunque enim *aureos* voluptatum *montes* pollicentur, *fumos* tamen ſolummodo *venundant*, venenata *pocula* melle oblinunt, & *Sirenii* cantus prætextu ſubmergunt plurimos. Cedat itaque *Diana* Minervæ, *ſylvæ* ſcholis, & orationis *leporibus* lepore. Vos *juvenes*, acriter ſtudete, inſomnes noctes traducite, ut *mentem* potius ornatam virtute, quam corpus viribus robuſtum habeatis; Sinite, (neque æmulamini) *Corydonem*, & *Pana*, qui *ruri* habitant, totum diem conſumere in voluptatibus, ſiquidem ex venationibus, *efferos* ferarum *mores* ediſcetis facile; ſed *ſtudiis literarum* immortalem veſtri nominis memoriam poſteritati relinquetis. Si igitur *me*, hac in cauſa *Judicem* conſtitueritis, optime *mecum* actum putabo; ſi *mihi* liceat, *ſalem* cum Minerva, *Athenis lingere*, in *Diogenis dolio* ſecure ſtudere, *ego* præ una aut altera, tam *ſacræ* cognitionis portiuncula, luxum *Sardanapali*, divitias *Midæ*, *Alexandri* ſolium, & (ut verbo dicam) *phaleratas omnes* voluptatum *illecebras* vitioſa nuce non divenderem. Non poſſum ergo quin *dicam*, & *pronunciem* quid *ſentio*, & *tecum* (erudite condiſcipule!) qui tuam primo ſuaviter oſtendiſti *Suadam*, tecum (inquam in *tuam*

Conclu.

ire

re totus ſententiam, affirmaturus, *Longe eſſe optabilius, longe præſtantius*, Minervam *in ſcholis, quam Dianam in ſylvis comitari.*

Dixi.

Orationes, & Declamationes, habitæ in Schola *Lincolaienſi*, coram *Reverendiſſimis* Eccleſiæ Cathedralis *Dignitatibus.*

Necnon, coram venerabili *Civitatis* Prætore, & *Senatu*, benigniſſimis *Scholæ* iſtius compatronis, *viſitatoribus*, in Scholæ miſſione *Natalium.* Anni 1624.

Oratio Salutatoria.

Millies ſalvete *Veneranda* (*quotquot eſtis, in hoc celebri conventu*) *capita*! omnes *ſigillatim*, ſinguli *conjunctim* ſalvete *Millies.*

IN occurſum *vobis* venio, iſtarum Ego *Apollinis* ædium, *admiſſionalis*, ut veſtrum huc auſpicatiſſimum adventum verbis gratularer ſalutatoriis, *Intus*, hic, quæ ſumus *turba*, mirandam iſtam dignationem, *veſtros* omnium *ſervulos* quam humillimos inviſendi, animo perquam gratiſſimo, ſupplices agnoſcimus. *Cauſam* vero, cur veſtram tam ambitioſa *invitatione*, expoſcimus præſentiam, jam paucis accipitote.

Minervæ affinis quædam, & *pediſſequa*, quæ has incolit ædes, cui nomen, domina SCHOLA, Priſciano *Apollinis* ſignifero jam diu maritata, tum ex eo etiam *prægnarct*; ſenſitque ſe conſeſtim

ſtim *puerperio* decubituram, *Materteras* ſuas omnes ex *Helicone* accerſivit, novem *Muſas*, tres *Gratias*, almamque denuo præſentiæ veſtræ *Lucinam*, quam, ut manum adjutricem apponat, & propitiam agat *obſtetricem*, humillimis, quibus poteſt, obteſtatur precibus. Metuit enim *mea* jam uterum geſtans *Domina*, (quod *puerperæ* ſolent aliæ,) ſuarum in *partu* defectum virium; & extrinſecus acceſſuram *fœtui* injuriam. *Vos* autem probe defungemini *obſtetricis* officio, ſi *ipſi* jam parturienti animos feceritis: & teneram *hanc*, quam enixura eſt, ex *cerebello* prolem, (*Aviæ* hac in re haud ita multum diſſimilis *ſuæ*, quam cerebro *Jovis* natam comminiſcuntur) in veſtræ tutelæ *gremium* ſuſceptam, à tetrico *maledicorum* vituperonum *victu* eripueritis, qui Dominæ hujus partum *literarum*, inceſto ore laniaturi ſunt, non ſecus ac *Saturnus*, ille vetuſtiſſimus helluo, qui ſuos ipſius *filios* devoraſſe dicitur. Atque hæc *una* (ſi placet) & *unica* ratio, nos impulit, ut geminatis votis, frequentiam *hodie* veſtram, jam diu à *vobis* optaremus ſollicitati; & jam nunc *voti* compotes, congratulemur. Quod reliquum eſt, *patent* hæ fores ſemper *vobis*, idque meritiſſime; quippe ſine veſtra omnium indulgentia, ne nobis quidem *paterent* hodie, aut nunquam ante hac patuiſſent. *Servulus* veſter, optime ſe functum legatione ſua exiſtimabit, ſi dignitati veſtræ placuerit, interiora *Dominæ* ſuæ penitralia aliquantiſper luſtrare, illuſtrare; in *quibus* ſperamus futurum, ut aliquod vobis (præſertim *propitiis*) & oculis & *auribus* dignum exhibeatur.

Dixi.

Eriſtica.

Etiſtica.

Veneranda corona!

HOdiernus, tam honorandæ frequentiæ, in ædes haſce *Minervales*, conventus, non abſimilis *mihi* videtur celebertimo illi, *populorum* undecunque, & *magnatum*, ad ludos *Pythios*, & *Olympico*, confluxui; quibus *comitiis*, fama eſt interfuiſſe, multifarios omnium generum concertatores, *Muſicos*, Laniſtas, *Palæſtritas*, & quæ præterea, cunque excogitare poſſent γυμνασμάτα, in quibus vel robur *corporis*, vel *animi* vires, quiſque ſuas experiretur: Pariter & *hic* (ut ſtatim videbitis) *Ajacem* & *ulyſſem*, pro *Achillis* panoplia; *Æſchinem* & *Demoſthenem* pro *Suada ſua*; *Hippomanem* & *Atlantem* pro *pomis* aureis, in *arena* hac *literaria* (ut olim *pulvere Troico nigrum Merionem*,) pro virili ſua *luctantes* videbitis. Hor.
Et ne forſan requirantur *hic* (qui apud *illos*) Reges, *optimates*, Duces, *Satrapæ*, iſtorum certaminum inſpectores; ecce *vos* (utramque illam impleturi paginam) *Hercës* adeſtis *literarii*; puerilis hujus *pancratii* ſpectatores. *Animis* itaque adeſte & favete *linguis*, dum prodierint *iſti* (quos narro) *Antagoniſtæ*: Βραβεῖον, pro quo contendunt, aureum *pomum* quod inter illos mittitur, eſt *aureum* illud *Alexandri*, de præceptore ſuo "*elogium*, ſe (nimirum) plus multo *Ariſtoteli*, *præceptori*, *quàm Philippo patri debuiſſe*. Ingreditor theatrum *prior* tu *orator* futurus, aſcende *roſtra*, itaque ſpecimen ede *tuæ* (ſi quam habes) *ſuadæ*, *nos* interim ſuſpenſas ſpondemus *aures*, & *altum* (pene dixeram *Pythagoricum*) *ſilentium* pollicemur.——

Dixi.

Alexan-

Defend. *Alexander plus debet Aristoteli præceptori quam Philippo Patri*

Ornatissimi Domini!
Auritissimi *auditores*!

Exord. MEmoriæ proditum est, *Demosthenem* (omnium *Græcorum* disertissimum) interrogatum, quot essent necessaria ad *orationem* habendam, respondisse *tria*; primum *actionem*, secundum *actionem*, tertium *actionem*; Quibus verbis nihil aliud voluit innuere, quam *Actionis* in oratoria facultate *dignitatem*: Sic exertatissimus quidam *belli* dux, respondit *magno* cuidam *Principi*, ad *bellum* feliciter gerendum, *tria* requiri; primo *pecuniam*, secundo *pecuniam*, tertio itidem *pecuniam*. Me si quis interroget, *quot* sint *columnæ* status *ecclesiastici* & politici, respondebo *tres*, primo *scholam*, secundo *scholam*, tertio *scholam*. Tanta enim est *scholarum* necessitas, utilitas tanta, ut absque *illis* si sit, *paternitia* nostra, necesse est in *belluas*, in immansuetos, inhumanos prorsus mores, in *monstra* denique immania degeneret. Natura quippe, absque *disciplina*, cæca est, & velut ingens ille *Polyphemus* sine oculo, *navis* sine nauclero, *corpus* sine anima. *Solum* telluris bonum, cultura cessante, sterilescit, quantoque melius fuit *natura*, tanto evadit *neglectu* deterius. *Neglectis urenda filix innascitur agris*, inquit *Horatius*. *Parentes* quidem dant *nobis* ut simus *homines*, at *præceptores* efficiunt ut simus *boni*, eruditi, beati, & consummati; adeo ut non immerito dixisse videatur *Alexander*, se plus *Aristoteli præceptori quam Philippo patri debuisse*. Hac ego de re, dum dixero, dum immensum hunc tranavero *oceanum*, vos, quæso *auditores* attendite, & adeste *animis*, qui

Vid. Alsted. Encyclopæd. l. 19. orat. de causis corrupt. Scholar.

Idcirco quidã ait, in *Demosthenis* ipsius nunc orationibus magnã *Demosthenis* abesse parte scilicet *actionem* pronuncian-tis.

Propos.

corpo-

corporibus adeſtis, & quantum *præceptoribus* debeatis veſtris, agnoſcite—— Quid enim ſunt, *præceptores*, ac doctores *juventutis*? num (ut contemptim ubique nunc audiunt) ttiobolares *aſini*, plagoſi *Orbilii*, civitatum veſtrarum *mediaſtini*, mancipia! (Hoc enim eos Hipponacteo præconio, *terræ* filii, hodierni *Ganeones* inſigniunt) nequaquam certe. Quin, ut *Quintilianus* ait, alteri *parentes*, imo illis præſtantiores. A *parentibus* quæ accepimus *bona* cito amittuntur. *Opes* quas relinquunt *nobis*, novercantis fortunæ procellis ſubito difflantur: *corpus* quod ab illis traducitur, ſi fit *robuſtum*, Senectute enervatur; ſi *ſanum*, morbis emaſculatur; ſi *pulcrum*, febri una aut altera devenuſtatur: ſola autem *Animi* bona, qualia ſunt *doctrina*, eruditio, *ſapientia*, &c. quæ à *præceptoribus* haurimus, permanebunt, nec *morbis* defloreſcunt, nec *ſenectute* læduntur, nec *Fortunæ* imperio ſubjiciuntur. De *nobilitate* ſi quis intumeſcat, de *Patritio* ſanguine ſi quis ampulleſcat, dicam *eum* (ſi non admiſerit *inſtitutionem*, dicam inquam) *eum* phaleratum *aſinum*. Nobilitatem (hæreditate quaſi paterna) *Athenis* conſecuti ſunt *Paralus* & *Xantippus*; verum quia præceptorem non admiſerunt, familiam exornavere ſuam ut maculæ, ac *verrucæ* faciem decorare conſueverunt. Divites *Metelli* fuerunt *Romæ*, at quid illis profuerunt opes, qui ſtulti adeo erant, & ſtupidi, ut *Scipio* Æmilianus, de *matre* eorum, quaſi *vates* prædixerit, *aſinos eam parituram, ſi plures adhuc peperit filios.* Junium *Syllanum* bene nummatum, ſed indoctum, *auream pecudem* appellavit *Cæſar*: Atque hinc adeo eſt quod *Ariſtippus* dixerit, *melius longe mendicum fieri, quam incruditum*: ille enim ſolis *pecuniis*, *hic* autem ipſiſſima caret *humanitate*. Sine *educatione* mali *pueri*, pejores fiunt *adoliſcentes*, *viri* vero longe deterrimi; ut rê-

Confirmatio.

cte omnino *Plato* dixiſſe videatur, *hominem*, ſi rectam nactus ſit diſciplinam, *animalium* omnium *optimum*, at ſi non *bene* inſtitutus fuerit, omnium *peſſimum* evaſurum.

Quamobrem, ſi verno *anni* tempore magnam cujuſque *patris-familias* videmus ſolicitudinem, ne lacteſcentes & molles germinum oculi, aut ſtillicidiis premantur, aut lædantur carbunculis; ſi adeo anxii ſint *agricolæ*, ne *uredine* arbores, *ſideratione* plantæ, *pruinis* ſegetes infeſtentur: Quid ni eandem in curam *parentes* incumberent, ut quos dono *Dei* ſingulari, conceſſos *liberos*, habeant, peritis tradant *pædagogis* inſtituendos? M. T. *Cicero*, vir prudentiſſimus, ſi filium habeat *Marcum*, diſplicet, domi illum apud ſe detinere (ut indulgentiſſimi horum temporum *patres*, ſtolidæque, vel potius inſanæ *matres*) ſed *Athenas* ablegabit puerum ad *Cratippum*, ut præceptis, *inſtitutiſque* Philoſophiæ imbuatur. Quin & *Cyrus* ſibi accerſet *Xenophontem*, Pericles *Anaxagoram*, Timotheus *Iſocratem*, quanquam ampliſſimis opibus, honoribus, & imperiis potentiſſimi. Hinc *Aretia* Ariſtippum, *Zenobia* filios, *Cornelia* Gracchos inſtituebat: Atque hinc adeo *Philippus* ille *Macedo* (de quo jam loquimur) nato filio ſuo *Alexandro*, non tam gaudebat, quod *natus* eſſet ſibi *filius*, quam quod tempore *Ariſtotelis* natus eſſet, *cui* traditur erudiendus——

Perſ. Sat 5. ——*Et premitur ratione animus, vincique laborat, Artificemque ſuo ducit ſub pollice vultum.* Atque hinc eſſe autumo, quod *præceptores* dicuntur *informare* pueros, ac ſi ipſius *formæ* initium oportet puerum ſoli *Præceptori* acceptum ferre. Inde etiam dicuntur *Erudire*; quoniam ut *ſtatuarius*, è *rudioribus* lapidibus, & lignis *impolitis*, ſuperfluat tollendo, dolandoque ſic effinget, ut prima ligni, vel lapidis *natura*, vix deprehendi queat: ſic *literarius*

varius quisque *Polycletus*, ex stupidis *stipitibus*, & Bœoticis puerorum *ingeniis*, viros effingat elimetque, ad stuporem usque egregios. *Paracelsum* ferunt, crebro prædicasse, si quis committeretur *ei*, ab incunabulis educandus, (qualem ipse *optarct*) se *effecturum Pharmacis*, *ut nunquam moreretur*. *Paracelsus* tamen *ipse*, nec dum quadragenarius, *febri* occubuit. Quantum hac in re præstiterit unquam *Paracelsus*, plane nescio; hoc tamen certo certius est, *pædagogus* literarum & *scientiæ* beatis, & *benedictis* (quæ vocant) medicamentis, effecturos, ut *vitam* vivamus *immortalem*. Nam si *vita* (quam vivunt homines) *sine literis mors est*, quod affirmat *Seneca*:) *literatos* necesse est, *solos* vivere, *solos* immortales esse fateamur. Quocirca *præceptores* parentum *loco**, vel etiam superiori (si possit) collocemus; unice illos amemus; & in mentem revocemus quod *Athenienses* olim: non sine causa simulacrum *Amoris* juxta *Minervæ* statuam collocarint, nimirum ut *illam* quam *præceptoribus* debemus; *observantiam* indigitarent. Testantur historiæ *illos* semper secunda *beari* fortuna, qui hunc præceptoribus amorem exhibuere; infelices autem & *inglorios* vixisse, qui *illos* neglexerint, aut odio habuerint.

* Dii, majorum umbris tenuē & sine pondere terrā, Spirantesque crocos & in urna perpetuum ver, Qui præceptorem sanctī voluere parentis, Esse loco. *Juvenal. Satyr. 7. Exempl.*

Neronem, cogitate, qui *Senecam* vilipendens, *eum* tandem interemit, & deinde in alia prolapsus execranda scelera, Agrippinæ *matri* suæ, *Octaviæ* conjugi; *Antoniæ* amitæ, sibique *ipsi* (horrendum dictu!) manus tandem injecit violentas. Vice versa *Trajanus*, qui *Plutarchum* unice coluit præceptorum, ejus *præceptis*, veluti quadam *Cynosura*, vitæ suæ clavum dirigens, non solum beatus in *vita* extitit, sed & *mortuus*, post se, hoc elogium reliquit, ut *principibus* aliter postea non acclamaretur, quam, *ne sint feliciores Augusto*, *meliores Trajano*.

Teſtim. Perorat.

Teſtàris *tu* hoc, *Piiſſime* Marce Antonine *Pie*, qui Magiſtrorum tuorum *imagines* aureas ſervaſti in *lario*, quorum ſepulcra floribus coronaſti, & ad *nomina* illorum, tanquam *numinis* mentionem factam, incurvaſti genua. Quid igitur *nos* annon horum veſtigia inſequentes, *præceptoribus* debitos tribuamus honores? annon *illos* parentibus habeamus chariores, qui ipſorum *corporum* quadantenus *animorum* autem refingendorum omnino ſunt *parentes*; nec ut *eſſemus* tantum, præſtant, ſed *bene* ut *ſimus* efficiunt? Jam quanto *animus* ſit *corpore* excellentior, tanto *pater* præceptore *inferior*: Homo enim vere eſt *animus* (non maſſa illa *carnea*, & figura quæ *oculis* cerni, aut *digito* monſtrari poteſt) qui corpore, *inſtrumenti* vice uſus eſt, ad diverſa munia peragenda. Ego igitur in unum, quaſi manipulum, omnia contrahens, dum vixero, *amorem*, quem meo debeam *præceptori* agnoſcam maximum; & claudam *orationem* meam *aureſque* veſtras, illa *Perſis* ad *Cornutum* Pædagogum *ſuum*, officii atteſtatione, qua *tuas* (*mi obſervande!*) ſaluto *aures*, & ex *intimis* conteſtor voveoque *pectoribus*; quod ego hic——*centenas anſim depoſcere voces*, *ut quantum mihi te*, *ſinuoſo in pectore fixi*, *Voce traham pura*, *totumque hoc verba reſignent*; *Quod latet arcana non enarrabile fibra.*

Dixi.

Liberos ſuos priſci reges *præceptorem* ferulis ac flagris, perinde ac infimæ ſortis aut conditionis peregrinæ *pueros* ſubmitti voluerint; ipſoſque *inſtitutores* ampliſſimis plerſique muneribus cumulaverunt. Sic *Marcus Antonius* Imperator *Frontoni* Philoſopho, quem dicendi *præceptorem* habuerit, ſtatuam erexit: Sic *Scipio* Africanus *Enni* ſtatuam ſepulcro ſuo imponi: ſic *Archilaus* ſibi *Euripidem* convivam adeſſe; ſic Trajanus *Romam* ingrediens Dionem *Pruſiam* curru ſuo donarum honorari; Sic Ptolomæus *Philopater*, templum Homero dedicari, voluerunt; Sic denique (ut à peregrina ad domeſticam tranſeamus hiſtoriam) *Clotharius* Sadrago ſillum ludimagiſtrum, quod *Dagoberti* filii pædagogus eſſet, *Ducatu* Aquitanico donavit——*Textor. Epiſt.*

Plus

Plus debet Alexander Philippo patri, Opponens.
quam Aristoteli præceptori.

Viri vere *Apollinares* !
& *vos* undique circumfusa *co ona* !

POmpeius, cum *Marcellium* quendam ad fastigatissimos in *Republica* evexisset honores, & is ad *Cæsaris* postmodo deficiens partes, liberiori (quam par esset) lingua, *Pompeium* in ipso *Senatu* esset insectatus, *Pompeius* graviter indignatus hominis *ingratitudini*, qui hæc ipso, quod habebat, dignitatis, & eloquentiæ, in *eum*, cui acceptum ferendum esset, abutebatur, hunc eum in modum compescuit: *Non te pudet, Marcelline, ei maledicere, cujus beneficio ex muto factus es facundus, ex famelico eo productus, ut vomitum non teneas?*

Iisdem *ego* te, antagonista mi (nam *mutato nomine, de te* fabula *narratur*) iisdem (inquam) verbis, procacem nimis linguæ imminuam *tuæ* petulantiam: Non *te* pudet de *patre* tuo maledicere, cujus beneficio ex *nihilo* factus es, ut *esses*; ex *aliquo* demum ut *esset hoc* quod jam *es*? ——

——*Meritisne hæc gratia tantis, Redditur? hac vitam donatam dote rependis?* Non est istud cum *ciconiis ἀντιπελαργεῖν*, quæ *genetricem* senectam fovent, vitam tuentur. Dispudeat *te* tandem adeo magnificare *Pædagogum*, ut præ illo sordeant *parentes*; meliores te docet mores *Menander*.

Δίκας γεγράφωμεν πρὸς γονεῖς μαίνη τέλαν —

Complurimi vero, nunc dierum, omnem adeo exuerunt frontem, ut quam habeant eloquentiæ & naturæ donis in vituperium eorum qui *sibi* se dederint, abutantur. Non dissimiles hac in re, *mulo*, qui lacte Materno impletus, calcibus petit lactantem. Degeneres enim isti *liberi*, in illos in-

gratæ linguæ eructant improperium, à quibus ad nauseam usque satiuntur beneficiis. Næ *tu* Ascræe *senex*, verissime de hodiernis moribus vaticinatus es!——

Τέκνα γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας [πεσσι
Μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔ-
Σχέτλιοι οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες, οὐδὲ μὲν οἴγε.
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν
Χειροδίκαι.

Confirm. à causa.

Multa sunt (*Auditores*!) multa sunt beneficia, quæ à *parentibus* accepimus: tanto eorum ære *nos* omnes obstringimur, ut nullis omnino modis *solvendo* simus. Quid enim? an non primo nos *esse* fecerunt, *aluerunt*, sustentaverunt? Cui enim quæso mortalium, suavissimam hujus lucis usuram acceptam ferre, aut possumus, aut debemus, præterquam *parentibus*? Cætera *animalia* ab ipso statim partu sibimet-ipsis sufficiunt, ad vitam sustentandam, & propulsandam injuriam? at *homine* nihil miserius, qui *dum oritur*, *moritur*, nisi parentum *cura* præpediret; qui *amplexu* cingunt, *oscula* figunt, *fasciis* involvunt, cunis reficiunt. Neque hunc amorem experimur *infantuli* solum, sed & crescentibus *nobis*, parentum cura concrescit, conduplicantur labores. Quinam cedo sunt qui de *victu* nobis parando sunt solliciti? ecqui sunt præter *parentes*? qui se durissimis frangunt laboribus, macerant vigiliis, suum defraudant *Genium*, unciatim comedunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, Λιὰν γὰρ δύσζηλοι ἑοῖς ἐπὶ παῖσι τοκηεῖς ——ut Poëta——

O ineffabilem *parentum* amorem! O irrepensabilem *beneficentiæ* cumulum! O inexhaustum immensæ bonitatis Oceanum!——*Quæ lingua*, illorum *perstringere curas*, *ferrea vel poterit vox?* Non ego (attentissimæ *aures*!) de paucorum racemis

racemis vindemiam facio; sed *Senatus* antiquorum *universus*, huic sententiæ suffragatur. Tuos (Mi *Cicero*!) appello manes, tuosque testor consopitos cineres; reviviscas (quæso) & quod dudum dixeris, impræsentiarum rursus astrue. Quod *charissimos nos habere debemus parente, quoniam dant nobis vitam, largiuntur patrimonium, concedunt libertatem, tradunt civitatem.* Stipulatur huic, ille apud Euripidem, στέργω τὴν φύσαντα τῶν πάντων βροτῶν μάλιστα. Test. p. 11.

Omnibus profecto seculis doctissimi, quique ac prudentissimi, honorem *parentibus* eundem cum *Diis*, putarunt esse referendum. Propono, & propino *vobis* pientissime illius *Æneæ* exemplum, qui è *mediis* incensæ Trojæ *ruderibus*, patrem humeris exportavit senem. Num remini *illum* putasse, cuipiam se mortalium, plus quam patri *Anchisæ* debuisse? Quis *filiam* illam satis mirari potest, quæ *patrem* suum custodiæ traditum, veluti *infantem* uberibus lactare suis, non erubuit? Quis *Amphinomum* & *Anapium* digne laudaverit, qui *parentes*, humeris super-impositos, per medios *Ætnæ* ignes, cum summo suæ vitæ discrimine, subduxerunt? Exemp. p. 101.

Videtis jam, (*Auditores*!) quam sanctissime de *parentibus* senserit antiquitas; quam charum fuerit *parentis* nomen, quot quantisque parasangis *circumforaneos* istos adversarii mei *Pædagogus* anteverterint; Audivistis quid *ego* de parentibus senserim, apud *vos* quid taciti cogitetis nescio, *me* quod attinet, quam hactenus opinionem asserui, dum *spiritus hos regit artus*, pro mea virili propugnabo, *Me longe plus patri, quam præceptori semper debiturum.* Epilog. p. 132.

Dixi.

Moder. Quæsitum est: *Minus ne debuit Alexander Philippo patri, quam Aristoteli præceptori*

Benignissimi animi!
Patientissimæ aures!

Minerva, è celsis *Olympi* descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolii* filios cum *Ithacensibus* belligerantes, acerrimam statim pugnan sedatura, venit *dijudicatrix*. Quorum causa dissidiorum explicata, animis aliquandiu æstuaba: cogitationibus, quid in re diceret tam per ardua: tandem autem (matura prius inita deliberatione) *illos* hunc in modum affata est (*Divisa capita!*) *intricata utcunque sit inter vos dissensio, ego tamen in neutrius propendens partem, æqua Justitiæ trutina, rem utranque collibrabo.*

Simillime, horum *ego* alterationis antagonistarum *Arbiter* qui sum, in *diversum* quasi *duplici scindor in hamo*: quam ingressus viam, *utriusque* desiderio satisfaciam, & acerrimum dirimam inter *hos* litigium: stat mihi animus, nudam inspicere rei naturam, veritatem ejus recti judicii ἀναλομίᾳ medullitus exossare, ut ulteriorum demum rixarum procella consilescat. Sedula qua possum industria retexens, apprimorum beneficiorum catalogum, quæ à *parentibus*, velut ab irriguis alicujus *fontis* scatebris, in *filios* exuberant: omnibus officii, obsequii & observantiæ vinculis, *liberos* parentibus astrictos esse judicavi; quippe qui in ipsis cunabulis vagientes, tenero istorum *amoris* alimonio (velut *agnus* materno *lacte*) exsatiantur, maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro provecti *annos*, hærediolo, aut dote aliqua, quæ parentes multo sudore nuper acquisierant, liberi fruuntur.

Quid autem, è *contra*, prodest alimentum? quid

quid corpus robustum? quid largissima prædia? ni *pædagogum* insuper parentem animorum, patris ope conquisitum habeant, qui succum illis disciplinæ propinet nectareum? Vel quid iis divitiæ, aureos insuper non possidentes *Palladis* thesauros? ad quos perfruendos, *aurifodina*, instructoris labore, patefacta est. Jure igitur *Epictetus doctiores*, quam *ditiores*, filios voluit esse relinquendos. Quid filii sine *eruditione*? crassi hercle & stupidissimi; *qua* si voluerint semetipsos esse insignitos, doctum aliquem adeunto *Aristotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratumque. Quid *equus* habena non *domitus*? ferox & immanis; & quid *adolescentuli* primo ætatis flore maturescentes, castigantis erudimenti *fræno* non mansuefacti? *Nerones* prorsus & *Catilinæ*; fœtidis vitiorum lacunis volutantes. At vero *lympha* illa dulcissima, quæ ex *Pieriis* scholis hauritur, istas *animorum* maculas, (quasi *lustralis* quædam *aqua*) eluens expurgabit; *Scholæ* enim solæ sunt quæ *Cyclopicam* compescunt immanitatem, vitam corrigunt *Epicuriam*, & Giganteam naturæ diffringunt audaciam. Quænam obsecro est causa, quod tot *hordos* & fungos videtis in *Republica*? quod tot *Damas* & *Vapas* in civitate? quoniam scilicet suum non habuerunt *Aristotelem*.

Juventutis natura, *saxis* in lapicidinis est simillima; nulli inservitura usui, nisi artifex prius *latomi* dextra accesserit. Proinde si vos (*Auditores*, quorum aures *mordaci* lotæ sunt *aceto*) multifaria quæ tum à *parentibus*, tum ab *institutoribus* accepimus beneficia, *vestris* simul pensiculetis animis profecto mea fert opinio, *vos* in hanc omnino sententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minima de causa dixisse, *se multipliciori officio Aristoteli præceptori, quam Philippo patri astrictum fuisse*: si enim horum alteruter *præeminentiæ*

nemiæ velit collationem instituere, idem (inquit *Seneca*) cum *rosa* anemomam, cum *Pegaso* testudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vitæ* fuit largitor, & sustentator; at, ne solummodo viveret, *Apollineis* illum castris expertum fecit militem *Aristoteles*.

Simil. Quemadmodum videmus ad fructus copiosos uberesque proferendos, *soli* bonitatem non sufficere, nisi periti insuper cultoris opera feliciter accedat: simili ratione juvenum ingenia non vi *naturæ*, ad rerum præstantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea sunt, nisi *pædagogus* aliquis incitet instructione, & genuina disciplinæ imbuat tinctura. *Plantam* quamprimum humo infigitur, huc illucque facile deflectimus, grandescentem vero nulla vi eradicamus; eodem pariter modo *pueri*, ex Ephebis excedentes *cerei* sunt, in quemlibet vitæ cursum inclinandi; *senescentes* autem, isto pergunt quo cœperunt pede, neque ab *incepto* dimoventur vitæ instituto——

——O millies igitur beatas *Respublicas*, in quibus literarum aperta sunt *Emporia*, ex quibus evadunt *Ulysses*, solertes ad bellum suscipiendum! eruditi *Justiniani* ac pulcre docti, salvam custodire *civitatem*! quorum ope impietas funditus abscinditur, justitia autem propagabitur. Majorum igitur *politici* scribunt (& non immerito) è *scholis* (tanquam fontibus) felicitatem *publicam*, & *privatam* non secus ac ab *Apollinis* capillis distillare. Proh *Jupiter*! quot *Codros*, Codroque pauperiores, *Ipsæ* tantum non *Cæsares* fecerunt? Quot plumbea *puerorum* ingenia, ad optimum quodque munus obeundum idonea? Uti igitur frustra sparguntur *semina*, ni ager fuerit exaratus; ita frustra *juvenes* procreantur & aluntur, ni à *præceptore* aliquo informentur;

mentur; cujus absque labore, & diligentia, virtus & eruditio in puerilium animorum sulcis non coalescunt. Quaproqter *Achilles*, omnium ille *Græcorum* fortissimus, *Phœnicem* ita deamavit *præceptorem*, ut regni sui *dimidium* ei impertiret, & iisdem secum honoribus frui voluerit; *Etsi*, inquit, *multa mihi à patre dona contigerunt, à te tamen tum longe majora, tum jucundiora.* Nonne *ursum* cernimus informes in *partu* catulos, postmodum lambendo formare? Ita qualem, & qualem gignit pater filium, diuturna cujusdam *Socratis* cura, ni fiat sapiens, prudentiaque expoliatur! ——

Collatio utriusque opinionis, inter se. pag. 78.

Hac attamen si via solum insisterem, aliamque præterirem, viderer sane injusto illi non dissimilis *Juliano*, qui de agro controverso inter *Spartanos* & *Argivos* judex, de amicorum solum jure disputavit, & cum justa *aliorum* argumenta aures *ejus* non incurvarent, amicis dedit agros, aliis tametsi debitissimos. Intemeratam autem ego erubescerem sic violare *Justitiam*: nos igitur (*Auditores!*) non imminuimus *parentum* reverentiam, quam sanctam, sartam, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris* & *officii* nostri vectigal (imo in perpetuum *humana* exulet societate, qui debitam *illis* negaverit observantiam, in imas *Barathri* detrudatur cavernas; & *furiis* ibi exagitetur, qui omni *illos* officio, amore, *prosequio* non affecerit:) *hoc* tantum volumus & *hoc* contendimus, ut effœtas *naturæ* vires, elumbem *ejus* agnoscatis sterilitatem, quæ nihil potest perfectum attingere, sine obstetricante *institutionis* opera.

Magna sane sunt (quis negat?) *genitorum* munera, propter quos *nascimur*, & suavissimum hanc *lucem* nobis contigit aspicere, nec minora quidem

quidem *illorum* beneficia, qui mentes nostras quodammodo dum *formant*, generant, æstimanda, *ipse* judico. Quod idem, confirmat illud *Euripideum* τὸ θρέψαι καὶ διδάσκειν ἐν βροτοῖσι, πολλάκις, πλείω πορίζει φίλτρα τοῦ φῦσαι τέκνα. Quis ergo vestrum (*Auditores!*) quis est, qui semetipsum tam arcta *præceptori* suo benevolentia non cogitabit esse devinctum, quam *parentibus*, qui ad *vitam* conservandam omnia dederunt necessaria? *vos* enim ipsi, nisi *præceptoribus* septennales fuissetis *tirones*, cum hominibus qui *gloria* decorantur ornamentis, nullum haberetis contubernium. *Vos* igitur ahenea estote *scholis* munitio, & *Olympiferi* Atlantes, *humeris* illas *vestris* suffulcite.

Persarum olim, & posterruma *Romanorum* Respublica, legibus sanxerunt, ut *patres* liberos suos traderent erudiendos, nec admitterent *indoctos* ad detrimentum *Reipublicæ*: Sic lex *Falcidia*, qua cautum erat, ut ob primum delictum *admoneretur* puer, ob secundum *vapulet*, ob tertium *suspendatur*; & *pater* ipse, tanquam reus facti, perpetuo exularet, ob neglectam *filii* institutionem. Sed eo jam (*eheu!*) prolapsi sumus dementiæ, ut licet *ramos* atque fructus *arborum*, (honores scilicet *Reipublicæ*) magnifaciant omnes; *radices* tamen & stirpes, (quæ sunt *scholæ*,) curant paucissimi. *Multi* sunt inter nos (heu nimium multi!) *Cyclopes*, Centauri & *Thersitæ*, tristia quædam, & *maligna* ingenia, quorum iniquissimis *judiciis*, sarcasmis, *asininis* clamoribus, *scholæ* ipsæ jam diu vapulant; qui *omne oleum* se *perdere putant* quod impendant *scholis*; Dicam ego de *his*, & audacter dicam, *eos* intestinos esse Reipublicæ literariæ *Catilinas*, cum radiantia scholastici *solis* jubaria (quæ totam *Rempublicam* collustrant; offuscare cupiant. *Nesciunt* illi; ignari nesciunt, elogium illud *Gallorum* de schola illa *Parisiensi*, quam vocant

pri-

primogenitam regis filiam. Verbum sat——Num igitur *solem* merito non veneramur, sine quo *dies* non esset? non *animam*, sine qua corpus contabesceret? non *præceptores* veneremur, sine quibus ipsam prorsus *humanitatem* exueremus? Dicam igitur, & *vos* mecum dicturos puto, recte dixisse *Alexandrum*, se *plus Aristoteli præceptori*, quam *Philippo patri debuisse.* p. 127.

Dixi.

Laurifer.

Dignissimi Domini!

Puerpera illa mulier Domina *Schola* (de qua primo audivistis cum per *obstetricantem* vestræ patientiæ *opem*, fœtum sat numerosum, decem *gemellos*, fratres, uno hoc partu enixa est, (omnes ut sperat vita præditos, quippe singuli vagitu *vocem* ediderunt, quam dicunt esse vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina *Schola*, (quæ *salutes* vobis, suas mille, & millies commendatas cupit, *Musis* & *Gratiis* mutuo amplexu conjunctis) misit me ad *vos* veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotii exsinuet. Nempe cum *ipsa* adhuc infirma *jaceat* & languida; ut eos (quos jam peperit) *nutrix* aliqua foveat, educetque filiolos. *Nutrix* quædam est, aliquibus fortasse vestrum de *facie* nota, saltem apud singulos, ejus *fama* jam diu percrebuit, quæ nomine audit Alma *Academia*; vestrum hac in re *consilium*, vestram hic implorat *censuram*, quod si alumnos *istos* Academia illa dignos putetis, *Illamque* idoneam remini fore hisce *pueulis* alumnam; voluit (vestra cum venia) ut *hæc* sua *insignia*, *Laurea*, clavis, & *Grammatica*, ad eam cum filiolis deferantur suis.

Adesdum

Adesdum itaque tu S. V. qui es *maximus* natu fratrum, capias *maternam* benedictionem; En tibi *Lauream*, honorariam *primogenituræ* tuæ prærogativam. Submitte *caput*, *Indue*, capiat *sinistra* tua hanc *Grammaticam*; dextera tua hanc tenero *clavam*, quacum pande tibi *Apollinis* adyta; & *Musarum* penetralia novem, tuis fratribus reserato; atque in gremium *nutricis* (quæ futura est) vestræ (*Almæ* scilicet *Academiæ*,) devolviminor. Illa, *scholæ*, matris vestræ gratia, benigne *vos* tractabit, & nutricio omnium *Artium Liberalium* nectare fovebit; usque dum ad ἀκμὴν vestram perveniatis, & ad plenam in literis maturitatem adolescatis. Facite ut *Scholæ* hujus(*genetricis* vestræ) *dolores*, quos in pariendis *vobis* sustinuit, grato semper agnoscatis animo. *Ite*, valete, *Cœlestes* vos sequuntor *benedictiones*, quas impetrabunt *vobis* non intermisse *matris vestræ* precationes——Valete——Valete.

Valedictoria.

Honorandi Mecœnates, *& vos cætera circumfusa Turba!*

HUmillimam *proni* petimus *lassæ* vestræ jamdudum, vereor, *patientiæ*, veniam: puerilem qua sumus indulgeatis hanc *nobis* linguacitatem. Singulos sane *nostrum* hæc statim invasit *ambitio*, quam primum *vos* huc invitandos audivimus, ne quispiam è *nobis*, vos dimittat insalutatos. Ecce igitur, quanto, quanto *aures* vestræ *nauseārum* tædio! Lautiorum ferculorum loco, encoctam & recoctam *cramben*! Sed vos (qua estis humanitate) illud *nobis* facile ignoscetis, si ex *ineffabili*

effabili obſervantiæ *noſtræ*, erga *vos*, affectu eveniſſe, cogitare dignemini, *quos* ut nunquam *digne* ſat, & honorate, ſic nunquam *omnino* ſat, *alloqui*, nos poſſe exiſtimamus——More *Phœniſſæ* illius *amaſiæ*, ſuum depereuntis *Æneam* (à cujus colloquio vix unquam develli potuit) cui ſoror——

Indulge hoſpitio, cauſaſque innecte morandi:

Curavimus itaque ut *vos*, in hoc theatro *ſcholaſtico*, velut in *cælo Phœbus*, vel Carthagine *Æneas*, *qua* potuimus arte (*quanta* audiſtis ambage) detineamini; & cum ulteriorem non poſſumus, non audemus, innectere moram, *Perſarum* more *occiduum* radiatæ veſtræ influentiæ, & aſpectus *ſolem*, non niſi *ex* imo hauſtis pectore ſuſpiriis, *valere* jubemus. Veremur enim, nec immerito veremur, opacas *vituperonum*, & nebulonum *nebulas*, & pluſquam *Cymmerias* maledicorum *tenebras*, hemiſpherium hoc literarium offuſcaturas. Sed *redivivos*, ſed reverſuros ſperamus, quos jam dimittimus occiduos *ſoles*, & ut *anniverſarium* huc faciatis *commeatum*, obnixe petimus, ut hanc videatis (famulam veſtram) *Scholam*, novo *quotannis* fœtu ſoboleſcentem, quo pacto *hæc* fortaſſis, (quam *hodie* primum audiviſtis) blaterans *infantia*, diſcet denuo, tam digniſſimos *Dominos*, articularius ſalutare: *Valete* interim honoratiſſimi *Mecænates*, valete cæteri candidiſſimi *Auditores*, univerſa ſimul *panegyris* valeto, *quorum* jam diſcedentium *aures*, & *labia* mea valedicens *oſculatur* Oratio. Feliciter valete—— Æneid. 4.

Dixi.

Orationes

Orationes, Declamationesque habitæ, Anno 1625. coram iisdem Auditoribus, ad Anniversariam illam Intermissionem.

Salutatoria.

SAlvete Reverendissimi *Ecclesiarchæ*, scholæ hujus dignissimi *Patroni*! Salveto & *Tu* vigilantissime *Prætor*! gravissimi *Senatores*! vosque *Mæcenates* nostri! honorandi *Domini*! Auditores quotquot adestis, *salvete* singuli!——

Insuetum *præsentiæ* tam *verendæ* quam *reverendæ* jubar, tenellæ huic *infantiæ* nostræ, oculos, *radiis* adeo offuscat suis, ut, tanquam *noctua* ad *solem*, nostra jam omnium *ingenii* calliget acies.

Jovem non sustinuit unicum *Ovidiana Semele*; nos autem multo minus tot illustrissimos hujus cœli *politici* Joves, tot Reipub. *literariæ* Phœbos, orationis angustia excipere possumus. Quod si igitur *vobis*, apparatus hic *noster*, minus lautus, (*Cum patera guttur*, *Campana supellex*, ut inquit *Horatius*) minus arrideat; à *vestra* dignitate veniam impetrabit *nobis*, insueta vestra insignis *humanitas*. Nam in hoc *hodierno* conspectu vestro, & *anniversario* (quem indulgetis) huc *confluxu* perquam gratissimo, jure nobis foret optandum, quod *ille* olim optasse dicitur, ut *Deus fenestram aliquam in pectoribus nostris aperiret*, *ut hæc quæ concipimus gaudia non per angustas sensuum, orisve nostri rimas, quasi guttatim distillarent, sed patentibus pectorum portis prorumperent*. Et *vos* ipsi gestientem *sociorum* meorum *lætitiam*, non ex *hilari* eorum, & exporrecta *fronte* conjiceritis; sed ex intimo *amoris*, & suæ erga *vos* observantiæ pectore spectaretis. Nec enim *nobis* solum præbuistis *novum* singularis lætitiæ *argumentum*, verum etiam *antiqui*

tiqui beneficii memoriam renovaſtis hodie, ut *veſtram* poſtremi anni *benignitatem*, grati agnoſcamus. *Hic* enim eſt *dies*, qui noſtræ ſcholæ omnium in toto *anni* curſu illuxit ornatiſſimus; non *Solis* radiis, ſed *voſtris* veſtræ preſentiæ *ſplendoribus* illuſtratus; quibus complacitum eſt, balbutientem noſtræ *Minervæ* infantiam, horam unam aut alteram, *ferre* libentiſſime, *audire* patienter. O ſi eandem hodie *nobis* indulgeatis veniam! O ſi eadem *nos* dignemini benevolentia, ut veſtris auſpiciis *Syllas*, *Syrteſque* omnes prætervecti, feliciſſimum ſtudiorum noſtrorum portum, adſpirante *carbaſis* noſtris *veſtri* favoris *Favonio*, appelleremus! Sin conatus *noſtri* vobis diſpliceant, in tam placato *Neptuno* enatandi dabitur facultas naufragis——

——*en veſtris, humiles*
advolvimur aris!

Dixi.

Eriſtica.

COnveniſtis huc (*Auditores*, patres, *patroni!*) ut *duellum* palæſtricum videatis *arbitri*, inter *germanos* fratres, quod *acerbiſſimum* futurum ſuſpicor, licet *incruentum*. Nam quod *Ajax ulyſſi*, ceu puſillanimi ducis objicit indicium, *nos*, qui diverſa à *Marte*, amplexamur caſtra, ſerio defendimus, quod

——*Tutius eſt multo fictis contendere verbis,*
Quam pugnare manu——

Faceſſat hinc miſſile *Bellonæ* ferrum, exulent *gladii*, vulnera, & cicatrices, à *nobis*; qui eminus tantummodo pugnantes facturi ſolum ſumus linguale prælium.

Helenam illam, pro qua certatur, *ego* curſim *vobis*

vobis diffuà viandum exhibuturus venio; at vero *durum* (mehercule) figetis *oſculum*; nam ut olim *Apollo* (Daphne in *lignum* converſa) *oſcula dat ligno*—Sic & *vos* 'qui *heroinam* hanc viſuri veniſtis, *truncum* ſolummodo *oſculabimini*. Lignea eſt etenim noſtra *Helena*, & *Romano* prodit *cortice* amicta, *E quovis ligno non fit Mercurius*. Lignea igitur oratio. *Lignea* ſunt argumenta, & *Ligneam* hi ſtatuam pro *amaſia* capientes, *Ligneam* victoriam reportabunt.

Ovid. Met. lib. 1.

Aſcendite igitur Ligneum veſtrum ſuggeſtum, aſcendite (inquam) & veſtrum ex illo *ligno Mercurium* affabre effictum, & pictum videamus. *Mercurius* erat olim *Eloquentiæ* Deus; quem; ne cui veſtrum ſit mirum, ſi *ex quovis ligno*, cujuſlibet horum, *linguæ* & ingenii *dolabro* efformari, accurate, non videatis; quandoquidem, ut mox audietis, *E quovis ligno non fit Mercurius*.——

Dixi.

E quovis ligno non fit Mercurius.

Auditores Selectiſſimi!

Exord. ARtium, & Scientiarum *ſemina* quædam & principia, *animæ* humanæ jam naſcendæ ingenita affirmat *Plato*; ideoque *Socrates* obſtetrici ſeipſum aſſimilavit, his verbis, in *erudienda juventute*, ſe *nullam ſcientiam illis infundere*, ſed potius *intus exiſtentem* educere. Nam ut plantarum ſemina, *Sol* & *Cœlum* calore ſuo, & *influxu* germinare faciunt, & fertileſcere, non autem efficere poſſunt, ut fructus à ſua natura alienos producant, (*cardnus* enim *non dabit uvas*, *Nec dabit incultus ſpicea ſerta rubus*) ſed tantum latentem *naturæ* vim eliciunt:

ciunt:

ciunt: similiter, teneræ *pueritiæ* instructores, summa (qua pollent) arte, *omni* (qua possunt) industria, non possunt ex *quovis* puero eruditum discipulum, ex *quolibet* humani generis *germine*, literatum virum efficere. Proinde ex *quovis ligno non fit* *Mercurius*. Elegantissimi cujus *adagii* sensus hic maxime, ut opinor, est genuinus, quod sicut *ex tortuoso* quolibet nodosoque *ligno*, peritissimus omnium artifex ipse *Dædalus*, aut *Polycletus*, Mercurii *statuam* exculpere non potest, aut exarare; sic nec multum abludit quod *ingeniorum* etiam *fabri*, artium liberalium *præceptores*, *ex quovis futili fungo*, & *stupido stipite*, politioris literaturæ *salem*, & *solem* emicando effulgere, incassum exspectant. P. 83.

Nam ut in omni *Artis* opere, *subjectum* requiritur *idoneum*, & materia artificii *capax*; ita in natura ingeniorum, *anima* informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Aristoteli*, est supponenda: adeo ut sit plusquam *Alchimista*, qui potest ex *plumbeis*, ferreis, *saxeis* ingeniis, *aureas* eruditionis bracteolas extrahere. * *Marcus Tull. Cicero*, omnium (*quos* unquam vidit *Sol* eloquentium *prudentissimus*, prudentium *eloquentissimus* (quem ut oratorum *Deum*, non qui sequimur, admiratur posteritas (filium habuit *Marcum*, *Athenis* educatum, in ipso *Musarum* Helicone, ubi *Romanæ*, atque *Atticæ* linguæ succum & sanguinem potuisset imbibere, ubi *præceptorem* habuit *Cratippum*, virum Confirm. à causa.

* Quam multos stultos atque hebetes habuisse putas scholâ *Socrates*, ac *Platonis*, in quibus multos absq; præceptore ullo per seipsos in altum evolasse, ut præceptores fierent aliorum qui præceptoribus caruissent: nullum Virgilio præceptorem legimus. *Horatium Flaccus* de suo nihil nisi quod *Plazosum* dixerit; verberum puerilium credo meminerat, *Cicero* autem suum laudibus amplissimis celebrare noluit, nec caluit. Contra hujus filius, quantis præceptoribus, patre scilicet & *Cratippo*, filius ætatis philosophorum principe, si quid ipsi credimus Ciceroni, quantus nebulo, quamque famosæ ebrietatis evaserit, notum est, qui solo patris vel tacentis aspectu doctus ac sobrius evasisse debuerit. *Plato* ipse & si *Socratu* magisterio glorietur, major tamen est gloria *Socratem* excessisse, quam sub *Socrate* didicisse. *Franc. Petrarch.*

edecu-

edecumatæ integritatis, (qui *eloquentiæ* musculos, quodam styli *fulmine* grandius intonando, exprimere solet) qui hanc incudem, diem noctemque sollicite tundebat; ut *Marcum* suum discipulum, eruditiorem in *Græcis*, peritiorem in *Latinis*, honestiorem in *moribus*, ad Ciceronem *patrem* dimitteret. Veruntamen nec *Cratippus*, magnus ille literarum *Atlas*, perissimus præceptor, nec *Athenæ* literarum *emporium*, Musarum *domicilium*, nec doctorum *exempla*, qui ab omni fæce terrena, igne quodam divino excocti, vitam degerunt omni argento, omni nive candidiorem, nihil horum omnium, vel *hilum* quidem illi profuerunt;

——*Sed lævi in parte mamillæ*
Nil salit Arcadico juveni——

Meduſæis enim vitiorum prodigiis inquinatus, bipedum nequissimus, scelerum vexillifer, ipsa nequitia nequior, ipsa barbarie barbarior, personatus literator (qui ne per transennam literas inspexerat) domum regreditur. Ab *asino* igitur quærunt *lanam*, undas ex pumice, qui è quolibet *puero* literarum virum, ex quovis *ligno* Mercurium, se putant effecturos. Non potest agricola omnem *agrum* fertilem efficere, ut omnem pariat frumenti speciem——Namque *hic segetes veniunt, illic felicius uva Nascitur.*——*Neque enim omnis fert omnia tellus.* Arbor silvestris, etiamsi in optimo plantetur horto, summaque arte excolatur, nunquam dabit *mitia* poma. *Bos* quamvis peritum habeat domitorem, ad *cursum*, aut bellum non valebit. Quis unquam venator, tigres, lupos, leones cicuravit, aut ferinam naturam fecit exuere? Nam ut in *stirpibus* jactatur compitalibus;——*vitia naturalia non pelluntur arte*; nec aliquid agit ultra vires. In eodem prato, *bos* herbam quærit, *canis* leporem, *cicania* lacertos. *Natura sequitur semina quodque sua.* In eodem cœlo

Jupiter

Jupiter ad occasum, *Venus* ad ortum, *Sol Boream*, *Luna* austrum versus, circumrotatur, *naturalem* sibi perficientes *motum*. Liberorum vestrorum *ingenia*, urnis figulinis simillima sunt, quarum multas, in ipsum etiamsi *oceanum*, simul injeceritis, *aliæ* tamen *aliis* citius erunt impletæ, avidiusque circumfusam aquam imbibent: Si *lagenam*, latum habentem orificium, *ampullam* autem cum angusta, quam vocant, lura, nectareo uvarum succo implere velitis, lagena *Cyathatim* absorbet infusum liquorem; ampulla autem vix *guttatim* admittent, dulcifluum illud nectar humi disperdit. *Ephorus* & *Theopompus*, eundem habuerunt *Isocratem* præceptorem peritissimum, easdem certissimas *artis* regulas; ut *Æthiops* citius dealbaretur lavando, quam vel ut hic fræno, vel *ille* calcari non indigeret. *Simia* (ut aiunt) *erit Simia* *tametsi aurea gestat insignia*, Luceat splendidissimus *Phœbus* in sterquilinium, nil nisi graveolens *fœtor* elicitur: irriget *Jupiter* salebrosas rupes, non tamen herbescunt; nec *solo*, nec *cœlo*, lapidosa terra, arenosa gleba fertilescet. Quocirca, ut paulo magis incitatis, passibus nostra ad metam festinet oratio, si *noctuas* Athenas, si *asinos* ad lyram mittatis, noctuas & asinos rursum recipite; si anser inter *olores* stupat, non est penes artem *pædagogicam* ad *Cygneam* cantionem revocare. *Bæotica* illa *ingenia* (ut distorta ligna) *non faciunt* *Mercurium*. Veruntamen si votis esset agendum, O quam vellent omnes pædagogo! O quam velit præceptor noster, ut omnes nostrum evadamus in *veros* impense *doctos*! Imo, si *labores* immensi, Herculei, aliquid hac in re potuissent, ipsam *vitam*, se non denegaturum *suis*, existimo.

Cicer. ad Attic. Quintil. l. 10. cap. 1. *Theodorus* dicere solebat, *Promus tagoram* præceptorē omnium fidissimum, *dextra* mapaulo porrigere auditoribus suis scientiam, *illos* vero *sinistra capere*— Brusson. lib. 6. cap. 2.

Vestra est (*Auditores*) vestra est hæc *schola*, vestri sunt *liberi*, vestra sunt *stipendia*; O utinam in *vestra* esset potestate indolem puerorum multorum

torum (qui *Colossæa* humeris *Cratippi* nostri sunt *onera*) hic mutare, ut virilem togam mox sumpturi, vel *morum* probitate, vel *scientiæ* nobilitate inclarescant. Sed cum *vota* nullum habeant hic locum, cogitate quæso apud *vos*, quam miserrimam traducunt vitam *Ludorum magistri*, qui præter *labores* suos frustra susceptos, de bardis & *saxeis* ingeniis instituendis, incurrunt in odium parentum: Hinc *caperata* frons, *dimissum* supercilium, *muta* lingua: Quid dixi? *mutam* linguam? imo *multiloquam*, ne dicam *stultiloquam*; quæ aculeatis verbis, virulentis convitiis *illos* insequitur; ut necessum sit aut *præceptorem* parum esse idoneum, uti clamant, & peritum; aut *pares* in liberis eorum erudiendis *labores* non impendere. Hei mihi! nunc dierum illa *Leonidæ* querela merito est revocanda; *Docendi provinciam obscuram, ingratam, ignobilem, & contemptam esse*: ut *antiquum* illud invaleat etiam apud *nos* proverbium, *Jovem ipsum, homines quos odio prosequitur, efficere Pædagogos*, & in hoc sordidum & illiberale docendi *pristinum* intrudere. Atque hinc esse autumo, quod apud Lucianum *Menippus*, analphabetariorum docturam, & institutionem, *Polycrati* apud *inferos* pro pœna, qua vitæ culpam
P. 131. expiet, affingat——Sed in quam (demens!) efferor *Charybdim*? *O navis refer te in portum*, nimium diu in hac *sententia* hæsimus. Vos (*Auditores!*) æquiores este studiorum nostrorum æstimatores, nostrum suscipite patrocinium, asserite labores nostros à *colubrinis* hisce morsibus; & verissimum hoc putate proverbium, quod *E quovis ligno non fit Mercurius*.

Dixi.

E aus-

E quovis ligno fit Mercurius.

Opponens.

Auditores auritissimi!

PHysiognomum quendam, nomine *Zopyrum*, qui se profitebatur ex *habitu* corporis, & oris *lineamentis*, posse hominis ingenium certo deprehendere, inspecto *Socrate* excellentissimo omnium Philosopho (quem *Apollo*, ut sapientissimum, *suo* celebravit *Oraculo*) pronuntiasse ferunt, *illum esse hominem bardum, ac stupidum, lascivum, vinolentum, & intemperantem.* Unde cum astantes ejus *amici*, vehementer indignati, minarentur homini, *Socrates* illos cohibuit, asserens *hominem* nihil esse mentitum, cum *omnino talis* (inquit) *futurus essem*, nisi *Philosophiæ studium me emendasset.* Quo responso *nobis* innuere velit pessimas *naturas*, iratas, morosas, bardas, insulsas, posse eluere hasce *vitiorum* fæces, naturæque pravitatem, ut ex lascivo *castus*, ex temulento *sobrius*, ex iracundo *mansuetus* aliquando emergat, adeo ut *institutionis* ope, educationis cura, qui *naturæ est malus*, *cultura sit bonus*, qui à *Musarum* choro alienus, qui à boni virtutisque tramite disjunctus, in optimum virum sæpius evadat ——In quem *ego* dum efferor *Neptunum*, veritate *duce*, vestraque patientia *comite*, meridiano jubare clarius faxim eluceścat, *ex quovis ligno fieri posse Mercurium.*—— Exposit. Cujus genuinus sententiæ sensus, nihil aliud intimare videtur, quam ut ex diutissimo ligno, scrupulosis nodis undique referto, perfecta tandem animalis creaturæ fiat *Idea*: Sic itidem ex ignavissimo puero, & stupidissimo, qui cuiquam è plebe, videatur omnis ingenii vacuus, *peritus* demum & *paratus*, præter omnium

omnium expectationem evadat discipulus.

Confirm. à causa, &c.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aspectu improbabile: quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quod turriferas civitates, adamantinis muris, & januis undique circumseptas, *solo* adæquaverit, prædura *marmoris* saxa perruperit; quidni etiam obsecro ex otioso nebulone, virum doctrina efficiat consummatum? Licet enim puer, qui primam ætatis partem soporifera transegit desidia, *Musarum* castra postmodum, & literariæ militiæ limites ingressus, molestus *doctori* videatur, *sibique* etiam *ipsi* injucundus, quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facile potest sustinere: tandem tamen somnifero excusso otii torpore, novenam *Pieridum* turbam alacris amplectitur. * *Cleanthem* ferunt ingenio fuisse adeo hebetem, ut nemo *illum* in disciplinam suam recipere velit, quo *naturæ* vitio pudefactus adolescens, labores suscepit plusquam Herculeos, posteaque non infimi subselli evasit Philosophus: † *Demosthenes* cura & institutione emendavit balbutientis linguæ titubantiam, & literam *Rho*, quam prius non potuit, articulate pronuntiare assuevit. Quis nescit *Hesiodum*, pastorem in *Ascræis* vallibus, è *bubulco* sordidissimo, in *pœtum* peritissimum evasisse? *Nicander* Colophonius, homo rerum rusticarum ignarus, & insolens agricolendi rationem argutissime explicasse dicitur; *Aratus* in Astronomia permediocriter versatus stel-

* Certe *Abderitis* nihil stupidius unde *Martiali*, lib. 10. epigram. 25. *Abderitena* pectora plebis habes—— & *Tatianus*.

† ἀξύλογον vocat hominem nugas tantū blaterantem; & tamen *Democritus* physicas acutissimus *Abderita* fuit, teste inter alios Pomponio *Mela*: Quare de eo recte *Juvenalis* lib. 4. Sat. 1. cujus prudentia monstrat, Summos posse viros, & magna exempla daturos Vervecum in patria crassoque sub aere nasci. Illustri quoque hac de re locus apud Apulejum in apologia, ubi inter alia inquit *apud sordidissimos Scythas* Anacharsis sapiens natus est, apud Athenienses catos Miletides fatuus.

Iarum

larum cursus, cœlorum motus, non secus perstrinxit, ac si in ipsius *Saturni* sinu fuisset educatus. Quot etiam sunt in agris & oppidis, inter *Pani* & *Sylvanos*, inter *Vulcanum* & *Cyclopas*, præclara hominum ingenia, qui *præceptorum* optimorum penuria, maligna rei domesticæ angustia, (ceu agri pingues & inculti) sylvescunt degeneres? Fertur in historia, quod si *viperæ* inter balsamum & suavissima aromata enutriantur, veneni expertes, medicorum usui apprime inserviunt: quanto magis homines bene à *pueritiæ* educati, optimi fiant literarum & virtutum *antesignani*; si autem sub mali præceptoris & negligentis mereantur ferula, in *epicuri de grege porcos*, in lupos, tigres, asinos, convertuntur. *Cereus in vitium* flecti, puer est, *Cereus* etiam in *virtutem*, in quam velis formam, mutandus: unde *etymologistæ* dici volunt *puerum*, quasi *purum*; ut enim in abrasa tabula, aut *puræ* charta virginea, cujuslibet formæ *literas* inscribere licet: pari modo, & *puerilis* indoles, omnis scientiæ capax est: quod si *peritus* magister, salubria impresserit præcepta, si perite & methodice *eum* erudierit, omni *doctrinæ* genere instructissimus audiet.

In primis igitur *parentum* votis, in primis hoc esset parentum *studiis*, ut quam literatissimos, quam prudentissimos, quam peritissimos, conquirant filiis suis *pædagogos*: Alioquin idem omnino *illis* obventurum est, quod *Philippo Macedoni*, cujus equisones, cum naturam *Bucephali* sui excellentem minus perspectam haberent, verbere & stimulis coërcere conati, *equum* nobilissimum perdidissent, nisi ipsemet *Alexander* adhuc parvulus, eorum imperitiæ occurrisset, fusteque omni, & calcaribus abjectis, *equum* ex animi sui sententia, ad cur-

Asperos & insultantes pullos in optimos equos evadere, cum idonea illis disciplina & institutio adhibetur. *Plut. in Them.*

sum velociſſime incitaſſet, nutuque ſuo flectendum curaſſet. Annon obſecro ſæpe videmus, ex *curviſſimo* virgulto rectiſſimam *arborem*; ex rudi lapide elegantiſſimam ſtatuam; ex acerbiſſima *malo* ſylveſtri, *mitia* poma, inſitione ſola proveniſſe? ut *arti* nihil ſit impoſſibile, nihil impervium. *Beſtiæ* ipſæ, quanquam immani feritate horribiles, *ingenii* humani peritia domantur, & manſueſcunt. Plus enim *arte* quam *Marte*, *mente* quam *manu* effici poſſe, compertum eſt. Quemadmodum enim in omnibus præterea artibus acuminoſa requiritur *artificii* peritia, ita in hac *artium* arte, ſagaciſſima doctorum induſtria deſideratur, qua latentes puerilis *ætatis* divinos *igniculos* exſuſcitarent, ne meſſis in *culmo*, fructus in *flore* deſtruatur, & ſummæ indolis adoleſcentuli, ſola *præceptorum* imperitia diſtorqueantur. Si enim prudenti quadam *obſtetrice*, nobis dum naſcimur, opus eſt; quanto magis prudentiſſimo præceptore, cujus *unius* opera, animus in *artium* cognitione ſolet renaſci. Quocirca, ne veſtras aures, longa nimis morarer ambage, aut nauſeante prolixitate inceſtarum, cum abunde vidiſtis comprobatum, *Artem* aliquoties poſſe *naturæ* defectus redintegrare, è feroci manſuetum reddere, è curvo rectum, ex amaro dulcem, & è duro marmore politam imaginem; cur non etiam *arte*, & peritia *præceptoris*, ex hebetiſſimo ingenio, evadat tandem vir egregie doctus; multi juga literarum cognitione præcellens; cum videamus *Cleanthem*, ignari doctoris ope, *naturæ* malitiam ſuperaſſe; *D. moſthenem* balbutientiam ſuam dediciſſe; *Socratem*, ſola *Philoſophia* magiſtra, nequiſſimos illos, quos habuit ingenitos ſuæ *naturæ* mores, exuiſſe. Proinde quid eſt quod ego dubitem, idque non majori *audacia* quam *veritate*,

Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit, Si modo culturæ patientem commodet aurem. *Horat. Epiſt. 1. lib. 1.*

Pag. 131.

tate, in ipsa jam calce orationis, affirmare? *E quovis ligno fieri posse Mercurium.*

Dixi.

Quæsitum est, *An ex quovis ligno fit Mercurius.*

Viri verè Apollinares!

Audivistis *Antagonistas* hosce, bellaque *inter geminos plusquam civilia fratres*, qui, tanquam pro *Argiva* illa decertassent *Helena*, suas utrinque copias conscripserunt, inque aciem disposuerunt, jam autem *judicio stantve cadantve meo*. Imparatus autem, & omnimode imperitus *ego* ortam dirimere controversiam, cum plane nesciam, rem adeo intricatam *gemina suspendere lance Ancipitis libræ*; Vos igitur *vestram* mutate operam, *ego* simbellam elevabo, *vos* in qua placuerit lancis parte, *vestram* immittite calculum, & utri libuerit, deferatis lauream—— Moder. Pers.

Junior, ut audistis, tantam demonstravit inesse *puerorum* indoli ineptitudinem, *plumbeam* stupiditatem, *asininam* hebetudinem, quod plusquam *Herculei* laboris sit, ex *illis*, subtilissimos *Philosophos* flexanimos Oratores, ingeniosos *Poëtas*, edolare; non secus ac ex nodoso & distorto ligno venustam *Mercurii* statuam affabre exsculpere: *Senior* contra, ampulloso *Orationis* gyro, calamistrato *rationis* cincinno, *nobis* persuasisse videtur, *neminem* esse tam *Bœotico* ingenio, tam fungum, *Antronium* asinum, acuminis plane pistillo obtusioris, quin in virum literis perpolitissimum evadat, qui *Demosthenem* in eloquentia, *Homerum* in poësi, *Orpheum* ceu *Apollinem* potius ipsum, in re *musica*, in certamen ausit

provocare. Et proculdubio, omni fere *fide* majus esset, mirandæ *industriæ* & *laboris* effecta revolvere, *stupenda* ingeniosorum virorum *inventa*, suscepta, & gesta recensere. Quid enim aliud est quod *Poëtæ* fabulantur, *Orpheum* sylvas, saxa, feras & *montes* dulcisona suæ *lyræ* modulatione incantatos post se traxisse, quam homines *agrestes*, effrænis moribus, efferoque ingenio imbutos, ad meliorem *vitæ* rationem literarum studio reduxisse? *Latomos* videmus ex rudibus, & scabrosis lapidibus, elegantissima ædificia extruere, immites *Leones*, feros *ursos*, hominum peritia curari. Hodiernus hic *Phœbi* oculus multas intuetur terræ parte infrugiferas? quæ mira feracitate fruticescerent, si perita cujusquam *agricolæ* manu subigerentur. Quid? annon *ursi* informes à partu catulos lambendo efformant? Quid autem si *puer* hebes sit & ignavus, at certe si *præceptor* omnem, quam potest, adhibeat industriam, quid obstat quo minus *illum* sic instituat, ut evadat *Antistes* musarum, & literarum *delitium*? Quidni id obveniat ingeniis, quod *Milonis* olim lateribus, qui *vitulum* subinde tollendo, *bovem* aliquando tandem portare assuevit? *Adamas* una tantummodo re mollescit, ad ictus *ferri* durissimos semper indomitus. *Lutum* igne obdurescit, *cera* autem liquescit: *Puerorum* ingenium, aliud *mansuete* tractatum, evadat optimum; aliud plus *verberibus* efficiet. Adeo ut *præceptorum* aut incuria, aut imperitia, videtur contingere, si *quovis ligno non fit Mercurius.*

Egregium nauclerum adversa tempestas arguit; insignis sculptor, quo duriorem, ac minus obsequentem nactus est materiam, hoc majus suæ artis miraculũ præbet.

Quod si tamen acutiori *mentis* oculo, omni remoto peristromate, *rem* ipsam penitius paulo intueri vultis, aliter fortasse sentietis: Quis enim *mortalium* adeo potens est, ut valeat è *subjecta* prorsus *inhabili*, stupendum aliquid *artis* suæ specimen exhibere? Non potest *aurifex* ex stan-

Comparatio utriusque. p. 79.

no

no aut ferro, tam venustum poculum effingere: Neque ipse *Dædalus*, si jam esset redivivus, è gibboso quovis stipite statuam exigere. *Natura* nonnullis negavit *ingenium*, aliis quibus blandior indulget, facultatem dedit, ut omnibus omnium literarum numeris sint absoluti. Quis jam *naturæ* cursum immutabit? cum *non eadem tribuunt cœlestes Dona quibusvis: seu formam, sive ingenium viresque loquendi*? Lingua *Ciceroni* favet magis, mens *Senecæ* ditior, & *Catoni*. Demosthenes, *orationis* quasi fulmine, & *flumine*, huc illuc *animos* auditorum facillime capit; *Aristoteles* in occultis *naturæ* subtilitatibus exercetur. Adeo ut cum ad res tam diversas, à *natura* disponimur, impossibile est, ut *omnis* ad *omnia* sit idoneus, aut qui indocilem habeat animum, *vir* fiat egregie doctus; quantumvis ipsum *Apollinem* magistrum nactus fuerit. At vero longe facilius est, *è quovis ligno Mercurium*, quam è quovis puero discipulum facere eruditum. *Ligna* enim non possunt à *malleo*, ferra, aut *dolabra* se subtrahere; *pueri* autem sæpissime otiantur, & delitescunt. Præterea cum *eruditionis* omne genus, aut *oculis*, aut *auribus* imbibatur, difficillimum est puerorum *auribus* sic imperare, ut auscultare velint, adeo ut *artium* præcepta *illis* tradita diffluant, non secus ac *aquæ* in pertusum *Danaidum* dolium infusa, aut *imber* in rupes cadens, qui subinde repercutitur.

Inter omnes *Romanorum Imperatores* quis meliorum sortitus fuit *præceptorem*, quam *Nero*? quem tu *Seneca* institutis imbuisti tuis, idque summo tuo & indefesso studio, labore, noctesque diesque, *unicum* anxie curasse visus es, ut *pupillum* tuum scientia, & *artibus*, vita & moribus, regia stola, solio *Imperatorio* dignissimum formares. Sed *arenæ* tua *semina* mandasti; operamque omnem & *oleum* perdidisti. *Nero* enim eti-

amnum *Nero* perstiterit, omnigenis vitiorum sordibus, voraginosa scelerum *Lerna* immersus, *Cimmeriis* ignorantiæ tenebris occæcatus, adeo ut *Philosophum* ne pictum quidem, quod aiunt, unquam viderit, & (ut verbo dicam) ipso factus est *scelere sceleratior*. Nemo sanus (ut opinor) culpam in *præceptorem* conferet, tanquam parum idoneum, ad *regiam* indolem instituendam; sed in nequissimum potius, & distortum plane, ipsius *Neronis* ingenium. Nam *lancea* non fit ex *thymbra*; aliud *noctua*, aliud *cornix*, aliud *psittacus*, aliud *coturnix* sonat, ut citius quiliber, faciliusque poterit *Heraclito* risum, aut *Democrito* excitare fletum, quam aliquorum *tardi-discentiam* (ut *Gellii* verbo utar) sic promovere, ut vel *parentum*, vel suorum *præceptorum*, suisve demum *ipsorum*, spei, laboribus, votis, respondeant.

Cæterum ea sane nunc dierum deploranda est *scholarum*, & præceptorum conditio, *miseria vel hosti miseranda*, quod cum *plumbeum* quodlibet, aut *Bœoticum* ingenium, exspectatum in studiis profectum non assequitur; vesana intemperies *parentum* statim acuitur in ipsum *præceptorem*, * in quem ceu *Tisiphone* ipsa, cæteræque *furiæ* involvant, *famam* ejus, virulentis opprobriis, falsissimis mendaciis *convellunt*, dilaniant. Quid? num putant *homuli* isti, penes esse *præceptorem*, ut ex *asino* faceret *equum*, ex stupido acuminosum, ni forte eum tanquam alterum *Deucalionem*, & *Pyrrham*, haberi velint, qui (ut est in fabulis) durissima *saxa*, in vivos *homines* transmutabant.

O *Pædagogi*, omnium quos *terra* nutrit, *hominum* infelicissimi! Quis *vestros* unquam *labores* fando percenseat? Quis *angores animi* verbis exprimat? *Suspiriis* aut singultibus adæquet? Ipsius hercle *scholæ* (dicam an *pistrini*? Nam

χολὴ

* Culpa *docentis* scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ, Nil salit Arcadico juveni. *Juven. Sat.* 8.

σχολὴ proculdubio *Ironice* dicitur, *a* utpote ἄσχολος, nisi à σχολὴ deducere mallemus) *ipsius*, inquam, *scholæ* vestræ parietes, (qui vestros vident labores, *b* audiunt querelas, testes sunt votorum;) *vestra* sæpius de causa condolentes, in *lacrymas* se solvunt, nec non ipsi lapides in *fletus* prorumpunt amarissimos. Debetis enim aliquorum *stultitiam* perpeti, dum sapientiores fiant; *arrogantiam* perferre, dum evadant modestiores; *difficultatem* exsorbere omnem, dum rudiores penitus excolantur; commissos in itinere existimare, *vobis* tanquam ducibus, ignaros viæ, agique *fidem*, & existimationem vestram, nisi *salvos*, & incolumes ad finem perduxeritis, *vestra* plane non laudatur *opera*, nisi existat *opus*: non est satis *docere* juvenem, nisi appareat *doctus*. Sed qua de causa, morosi illi *parentes* exigunt à *vobis*, ut filii sui quamvis ingenio non omnino quidem *bardi*, tardi tamen, fiant doctissimi, cum *ipsi* ab agris suis non exspectant *triticum*, ubi hordeum seminarunt; nec *rosas*, ubi carduos conseverant; nec *annulum*, aut armillam *auream*, ab artifice, cui *ferrum* vel plumbum fabricandum dederant. Quamobrem, ut uno omnia comprehendam manipulo, cum *Poëta* statuere visum est, *Vir sapiens nunquam direxit brachia contra Torrentem*———

Invita *Minerva*, non est quod procemur obstetricantem *artis* & *laboris* operam; velut enim, *Non dulcem è quovis, apis ingeniosa liquorem, Flore*

a *Aristophanes* à *cura*, qua se cogitabundi illic & anxii perpetuo macerant φροντιστήριαν appellavit.

b Genus hominum profecto, quo nihil calamitosius, nihil afflictius nihil æque *Diis* invitum; neque enim πέντε κατάραις tantũ sunt obnoxii; quemadmodũ indicat *Epigramma* Græcum) verum sexcentis, ut qui semper sordidi in *ludis* illis suis (in *ludis* dixi?) imo *pistrinis* potius ac *carnificinis*, inter *puerorum* greges consenescant laboribus, obsurdescunt clamoribus, fœtore, pædoreque contabescant ——— *Erasm. Moria*——*Pædagogus* (tanquam alter *Prometheus* ad Caucasum à *Jove* damnatus, vultures perpetuo intentos laniatu pascens,) variis *Vulturiorum* dolorum curarumque stimulis exesus est———Ego ne Ulysseos quidem labores cum nostris conferendos esse censuerim. *Erasm.*

ſed germina, mella legit: Pari ratione (*Tu* noſter ſolertiſſime *Cratippe*!) non potes è quolibet *Marco*, è quolibet *Nerone*, ex quovis *ingenio*, niſi apto, *docili* & capaci, virum efficere literatum: *E quovis enim ligno non fit Mercurius.*

Dixi.

Lauriferi Oratio.

Digniſſimi Domini!

POſt occiſum Pythonem, *Pythios* inſtituiſſe ludos *Apollo* dicitur, in quibus qui ſe ſtrenue geſſiſſet——*Eſculeæ capiebat frondis honorem.*——Vos jam *Agoniſtas* vidiſtis vario *Marte*, varia *arte* decertantes; alios in *Oratoria*, alios in *Poëtica*, in *Muſica* alios, in quibus *victor*, quiſque ſuum exſpectat præmium. Si *veſtram* placeat *nobis* indulgere veniam, *Apollo* noſter velit, ut *ſuæ arboris* honore ſinguli fruantur, *laureamque*, victoriæ *inſignia* reportent. Tu itaque N. N. qui divina tua *muſa* nobis ſtupefactos feciſti animos, *Apollinis* tui *Poëta* laureus, *laureus* eſto. Adeſdum, *indue*, *diſcede*; ſequimini hunc, *vos* ſperatiſſimi *pueri*, *Macti* eſte in *ſtudiis*, muſas diligite, ut non in *Helicone* tantum celebres, ſed in omni *terrarum* orbe, veſtra *laus* ſydereos ſurgat ad uſque polos——

Dixi.

Valedictoria.

MOrem fuiſſe apud *Perſas* (aiunt) ut *Orientem* ſolem, geſtienti lætitia, ſummaque adoratione excipere ſoliti eſſent: *Occidentem*, magno

magno ejulatu, luctuque, quasi nunquam posthea oriturum. *Vos* estis (honorandi *Domini*) vos estis ille *Sol*, illi *Soles*, *nos* autem, ut *Persæ*; Vester in has ædes *ingressus*, ceu ortus *Solaris* emicuit, & hunc læti accepimus; *absessus* hinc, velut *occasus* quidam videtur, quem *planctu*, lacrymis, suspiriis, *mœsti* prosequimur. Adeo ut quod S. P. Q. R. Augusti *Cæsaris* obitum lugens optasse fertur, *Cæsarem aut non fuisse natum*, *aut natum non fuisse moriturum*; in nobis merito invaleat *votum*, vos in hasce nostræ *Minervæ* ædes, vel prorsus non introisse, vel jam ingressos mansisse diutius.

Sed nec vota valent, properat occiduus præsentiæ vestræ *Phœbus*, anhelos equos in suæ *Tethyos* stabulare gremio; & *obtusas* lassatæ patientiæ *aures*, dulciori *alibi* recreare *harmonia*. Hinc *Chorus* omnis, noster scholasticus, *Solvit se in luctum*, *& lacrymas* magnaque suspiria. Nec immerito; non enim aliud possumus *exspectare*, *nil* aliud *sperare*, quam ut *Cimmeriis* obtrectatorum *tenebris* involvamur.

Inviti (fatemur) *vobis* valedicimus, habetis ἐῤῥωσθε λυπηρόταλον. Hoc unum *valedicturi* enixe petimus, ut quanquam aureus vestræ præsentiæ radius, *vobis* amplius impræsentiarum non affulserit, detur tamen de futuro, ut *influxus*, ut fulgor favoris & patrocinii vestri, in *Musas* nostras, ceu ætherei *solis* in lunam *reflexus*, resplendeat. Hac siquidem ratione, *vestræ* hujus *scholæ* alumni, *læti* indies cantabimus——

——Sol occubuit, *nox* nulla sequuta est.

Dixi.

Altera Valedictoria.

POst longam, & periculosam navigationem, O quam gratus est opportunus portus! quam exspectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc Palladis delubrum, ceu naviculam quandam conscendistis; quæ *aures* vestras, orationum nostrarum *fluminibus*, abreptas secum trahens, tanquam in *altum*, in immensum *verborum* pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodam *Adria*) flantibus, & reflantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verbosæ *nostræ* petulantiæ, velut impetuosus *Æoli* afflatus, *vestram*, quam primitus experti sumus in conscensu hoc *vestro*, concussit fere, quassavit saltem vereor, *æquanimitatem*, & in nauseantis *tædii* scopulos multoties illisit; adeo ut *naufragium* sæpiuscule, *attentionis* vestræ proculdubio fecerimus. *Palinurus* autem noster, qui in *puppi* sedet nauclerus: *me* tanquam *Mesonautam*, in celsissimo *Carchesio* speculatorem posuit. *Ego* veruntamen hactenus nihil longe lateque conspicatus, præter *cœlum undique & undique pontum*; nunc demum ex summa mali *antenna*, in qua jam diu speculabundus steterim, tandem aliquando *ripam* video, & altissima *domorum* è longinquo fastigia; quod si serenus *vestri* favoris *Zephyrus*, nostra aliquantisper *carbasa* diutius impleverit, ad *Caput-Bonæ-Spei* appellemus illico.

Nolite quæso (*patientissimæ* auris *Domini*) Nolite quæso, jam committere, ut præ *prioris* tam diutinæ *navigationis* fastidio, *navis* nostra, jam fere in *portu*, naufragium patiatur. *unum* est & *unicum*, quod *Præceptor* noster rogatum *vos* velit, ut *veniam pro laude*, hisce *pupillis* suis, ex immensa

mensa *vestra* (qua polletis) humanitate, indulgeatis. Valde enim metuit, ne prolixitas hæc *Scholasticarum* quisquiliarum, pueriliumque *crepundiorum* tinnitus, *vobis* fuerit offendiculo; ut talem *vos* ideo *nobis* remetiamini gratiam, qualem olim *Augustus Cæsar, argutam*, non sine *sale* mordacem, reprehensionem, *privato* cuidam generoso *Romano*, qui *illum* ad pertenuem cœnam invitaverat, longe longeque infra tantæ *majestatis* excellentiam, *nesciebam me tibi fuisse tam familiarem.* Ignoscatis igitur (supplicissime petimus) tam insolentissimæ *nostrorum* audaciæ, quæ *vos* huc *invitaverit*: Ignoscatis balbutienti huic *pueritiæ* quæ nihil exspectatione vestra dignum *præstiterit*; Ignoscatis demum loquaci nostræ *prolixitati*, quæ tam diu *vos* detinuerit; & pergite, (summissime precor) pergite, quæso, *nos*, teneros *Musarum* alumnos, blandissimis indulgentiæ *vestræ* ulnis amplecti; atque *Minervam* nostram, in *frigescenti*, imo *malignanti* horum temporum *sydere*, propiori *radiorum* vestrorum *influxu* fovere, ne denuo soboleſcens abortiat *Schola*; & *nos* agnoscemus vestras *Reverentias* studiorum nostrorum solos *patronos*, aut *Deos* quosdam potius *Tutelares*; tantique beneficii memoriam perquam gratissimo æternum animo recolemus.

Dixi.

Qua-

Quæstiones aliquot declamatoriæ.

An

A Ratoris rastrum quam *Oratoris* rostrum expetabilius sit ?

Ajaci potius quam *ulyssi*, *Achillis* arma deferri debeant ?

Præstet esse *Achiles*, invidiæ obnoxius, quam *Thersites* ab illo immunis ?

Rectius fecit *Crates*, qui *aurum* in mare projecit, quam *Midas*, qui adeo magnifecit.

Diogenis dolium, *an Alexandri* solium expetibilius sit ?

Lucretia bene fecit, quando seipsam interfecit ?

Præstet *inopem* esse, quam *impium* ?

Malus sit, qui *sibi soli* est *bonus* ?

——Peragat tranquilla potestas,
Quod violenta nequit ?——

Minimum *libere* deceat, cui multum *licet* ?

Honesta *mors*, turpi *vitæ* sit anteferenda ?

Qui *ducit* uxorem libertati *valedicit* ?

Præstat *virum* pecunia, quam *pecuniam* viro indigentem respicere ?

Educatio publica privatæ præferenda sit ?

Aurea *libertas* auro *pretiosior* omni ?

Melior sit consulta *tarditas*, quam temeraria *celeritas* ?

Fortes creantur fortibus, & boni bonis ?

Minus est servasse repertum, quam quæsisse decus ?

Cuivis homini contingat adire Corinthum ?

Liceat *fœminis* imperare ?

Magistratus *juveni* sit committendus ?

——Omnia grandior ætas Quæ fugiamus habet ?

Nulla ferunt anni venientes commoda secum ?

Magnates sint magnetes ?

——Melius nil cœlibe vita ?

Nihil,

Nihil scire sit vita jucundissima ?
Ex quovis ligno fit Mercurius ?
Præstet *jejunare* cum Musis, quam *prandere* cum Sardanapalo ?
Regnorum eversio fiat, non *murorum* sed morum casu ?
Seniores annis, sint saniores animis ?
Martis castra, quam *Mercurii* comitari præstet ?
Præstat *nequaquam*, quam *nequam* esse ?
Actum est de *homine*, quam actum est de *uomine* ?
Præstat aquam, an vinum bibere ?
Plus *oneris* quam *honoris* in Magistratu ?
Verna, quam hyberna melior *anni* sit tempestas ?
Regi an *legi* deferendum sit judicium *imperium* ?
Poëtæ nascantur, non fiant ?
Bona corporis sint animi mala ?
Secundæ res felicem, magnum vero faciant adversæ ?
Vincere cor proprium minus est, quam vincere mundum ?
Plus debuit *Alexander Aristoteli* præceptori, quam *Philippo* patri ?
Unum in bellis *Ajacem*, quam decem *Ulysses* habere præstat ?
Tantum *sumus*, quantum *scimus* ?
Utilius sit Socratem de *moribus*, quam Hypocratem de *humoribus* disputantem audire ?
Sitis voluptatis parit febrem ingenii ?
Magnum sit *ei* damnum, cui mala fama lucrum ?
Κρεῖττον ὀ ψιμαθὴς ἢ ἀμαθὴς εἶ) ;
Sæpius ad laudem atque virtutem, *natura* sine doctrina, quam sine natura *doctrina* valeat ?
Dominetur regibus aurum ?
Deteriores simus omnes licentia ?
Nulla fides, regni sociis ?

Viginti duæ *Quæstiones* tristico comprehensæ, *quæ* omnia *Logico um* argumentorum *capita* eliciunt: & puerilem *Inventionem* in Excogitandis rebus valde possunt adjuvare, ex *Villesii* Mnemonica huc adscriptæ.

A Nº *quis? quid? cujus? cui? quo? quibus auxiliis? cur?*

Quomodo? circa quid? qualis? quantum? ex, in & à quo?

Quamdiu? ubi? quando? quoties? quotuplex? quot & unde?

An *sit*? Hæc quæstio ad argumentum indefinitum referenda est.

2. Quis *author* { *Motus?* *Operis?* *Facti?* *Dicti?* *Scripti?* *Consilii?* } Hæ nimirum quæstiones *causam* efficientem respiciunt.

3. Quid { *est* Definitio. | *Continetur?* *Inhæret?* *Adhæret?* } Adjunctum { *Locatum.* *Inhærens.* *Adhærens.* | *Movetur?* *Fit?* *Dictum est?* *Scriptum est?* *Deliberatum est?* } effectu.

4. Cujus *existit*? Subjectum *recipiens* ad se.

5. Cui *comparatur.* { *Quantitate.* *Qualitate.* } Argumentum. { Par. Majus. Minus. Simile. Dissimile. }

6. Quo

6. Quo { *Tendit?* Locus ad quem.
Spectat hæc sententia? Testatum.

7. Quibus auxiliis *fecerit?*
- *Solus?* Causa solitaria, } Efficientes *secundi modi.*
- *Cum aliis tanquam* { *Principalis?* / *Æqualis?* / *Inferior?* } Efficientes *secundi modi.*
- *Cum instrumentis?* causa instrumentalis. } Efficientes *secundi modi.*

8. Cur? *Causa finalis.*

9. Quomodo *factum unum?*
- *Procreando?* / *Conservando?* / *Abolendo?* / *Labefactando?* } Efficientes: *primi modi.*
- *Natura?* / *Consilio?* / *Necessitate?* / *Fortuna?* } Efficientes: *tertii modi.*
- *per Imprudentiam?*

10. Circa quid? Subjectum *circa* quid *vel* objectū.

11. Qualis *existit?* { Forma. / Conjugatum. / Descriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo *fit?* materia.

14. In quo { *Inhæret?* Subjectum adjunctorum inhærentium. / *Exercetur?* Adjunctum occupatum.

15. A quo distinguitur? viz. tanquam. { Diversum? Disparatum? Relatum? Adversum? Contradicens? Privans? } { Argumenta Dissentanea.

16. Quam diu? Adjunctum *temporis* mensurati.
17. Ubi? *Locus*, *sive* subjectum continens.
18. Quando? *Adjunctum* temporis *designati*.
19. Quoties? *Adjunctum* temporis *numerati*.

20. Quotuplex? *Distributio* { *Ex causis.* *Integri in membra.* *Ex affectis.* *Generis in species.* *E subjectis.* *Ex adjunctis.*

21. Quot? Inductio { *Causarum.* *Membrorum.* *Effectorum.* *Specierum.* *Subjectorum.* *Adjunctorum.*

22. Unde { *Venit?* Locus ex quo. *Dicitur?* Notatio. *Probatur?* Testimonium.

Et hæ *quæstiones* non solum ad excogitandas *novas*, sed etiam ad *res* è memoria elapsas reducendas, valde conducunt; multa siquidem in re aliqua satagenda latere nos possunt, quæ *cauta* tamen horum versiculorum *repetitio*, & prudens *applicatio*, menti suggerent.

Hæc *Willesius*.

Ep.

Epistolographia.

EPistola est scriptum *animi* nuncium, ad absentes.

Apud varios, *varia* sortitur nomina: * vocatur enim *litteræ*, & κατ' ἐξοχὴν *litera*, *tabulæ*, *tabella*, *codicilli*, chartæ Epistolares, & *chartæ*. Ubi

1. in *stylo* conspiciatur quædam quasi *negligentia*; præsertim in Epistola *familiari*; esset enim ut plurimum humilis, & *Laconica*, [a] non *Asiatica*. [b] ——Odiosa in *Epistolis* est garrulitas.

2. Non adhibendæ sunt Periphrases; nec res tenues onerandæ *lacinia* orationis.

3. Oratio sit *Ethica*, non *Pathetica*; candor animi, non vehementiores *affectus* exprimendi. [c] Nisi forsan in Epistolis Asiaticis, ubi inventio est copiosior, & exornatio fusior, & periodi laxiores, [d] quæ spernunt ligari præceptiuncularum compedibus.

4. Scribendum, per literas *repræsentatitias* nunc ad *Magnates*, nunc ad viros *doctos*, ut styli rationem diversam condiscamus.

Epistolæ considerare debemus cum *affectiones*, tum *genera*. Affectiones Epistolæ sunt tres; *Salutatio*, *Valedictio*, *Superscriptio*.

* Lipſ. *Epiſt. inſtit.*

[a] Τὸ ὑ μέγαθ- συνεσάλ- δω τῆς ὄπτορικῆς ὥσπερ ἡ ἡ λέξις αἰδ' ἄ- γαν μα- κρὰ, &c. vid. dimet.

[b] Structuram, & *periodum* longiorem omnem fugias, *membris* utare, & asyndetis sæpe *latior* omnis *phrasis* abdicetur, *pueris* tamen si luxurient vitio non est dandum, ubertatem ætas paulatim depascit. *Lipſ. Epiſt.* pag. 17. [c] Scilicet ut *vela*, pro magnitudine *navium*: sic *verba* debent esse, pro rerum. *Lipſ.* ibi. [d] Epistola debet interdum hallucinari. *Cic.* ad Attic.——*Ornamenta* interdum habeat, *lenocinio* nunquam——Quod fœminas *ornare* dicitur, non *ornari* hoc Epistolam——*Lipſ*——Nullam esse ex omni studiorum genere partem hac una——quæ vel latius pateat, vel quæ tantundem habeat aut usus aut voluptatis——*Erasm.* Guli Montjoio.

1. In *Salutatione* includimus *Precationem* & *Compellationem*. 1. Precatio in ipso *Epistolæ* limine, & *vertice* ponenda est. ut,

Salutem in Christo sempiternam.

2. *Compellatio* ponitur in semi-linea ad lævam, hoc modo, *Amice perdilecte!*

3. *Valedictio* post absolutam *Epistolam*, per usitatissimum illud, *Vale.*

In margine autem *sinistro*, ponatur *locus* ubi, & *tempus* quando scribebas; ut,

Datæ Eboraci, sexto Iduum Septembris, anno redemptionis nostræ, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

In margine autem *dextro*, testatio *affectus* aut *officii*, una cum *nomine* scribentis exprimi debet.

Tibi haud vulgariter obstrictus,
Radulphus Mercerus

4. Superscriptio seu *inscriptio*, in dorso clausæ jam *Epistolæ* signatur: ubi scribenda *persona* cui, & *locus* in quo habitet aut commoretur; hunc in modum:

Amantissimo suo R. M. *Londini ad insigne Leporarii, in Cœmiterio Paulino, hæc*——

Epistolarum genera.

Sic fuerunt *affectiones*: sequuntur jam *genera* Epistolarum; & specialis earum tractatio, in triplici *Causarum* genere, viz. *Demonstrativo*, *Deliberativo*, *Judiciali*, de quorum *formulis* videatur *Prateolus*—— & *Alstedius* in Oratoria—— & *Vossius* in *Institut. Orator.* qui copiosissime de his & aprime——

1. In-

1. In *Demonstrativo*, sunt Epistolæ,

1. *Narratoriæ*, ubi rem aliquem suis *depingimus* coloribus, aut breviter totum negotium *narramus*, & amici vel judicium, vel preces requirimus. Vide——*Prat. p.* 5. 14. 19. 47. 57.

2. *Lamentatoriæ*, ubi *dolor* quemque *dissertum* efficit. Cavendum hic autem est, ne effœminatum animum ostendamus. *Prat.* 42.

3. *Gratiarum actionis*, ubi beneficium acceptum laudabimus, quod *ultro* citro sine *merito*, non *exspectanti*, collatum sit. 2. Promittemus *nos* gratiam relaturos. *Prat. pag.* 14. &c. 21.

4. *Gratulatoriæ*, ubi *nostrum* gaudium exaggerabimus. 2. Bonum quod *aliquis* adeptus est, extollemus. 3. Bene *precabimur* ut sit felix faustumque pag. *c.* 19. 21. 38. *ibid.*

5. *Officiosæ*, ubi amicis nil tale petentibus, *operam* nostram *ultro* deferimus, rogantes, ut æqui bonique consulant *Prat. pag.* 21.

6. *Disputatoriæ*, ubi ponenda, 1. *Occasio.* 2. Quæstio. 3. Aliorum sententia. 4. Nostra sententia. 5. Rogandum judicium.

7. *Collaudatoriæ*, ubi cogitetur illud *Euripidis*, Λίαν αἰνεῖς βάρος. Laudabimus autem in *genere*, recte factum; & in *specie*, tale factum, allatis circumstantiis & exemplis illustribus.

8. *Deprecatoriæ*, ubi culpam fatebimur eamque extenuabimus ab ætate, imprudentia & *delicti* genere: Nostram *pœnitudinem* significabimus; *ejus*, ad quem scribimus *clementiam* laudabimus; *spem* melioris vitæ ostendemus.

2. In genere *deliberativo sunt*.

1. *Suasoriæ*, ubi rationes sumendæ, ab *honesto*, *utili*, *necessario*, *jucundo*, *facili*, *possibili*. Quæ rationes ampli-

amplificantur ab *Exemplo*, *majori*, *minori*, & *contrario*. In *Dissuasoriis*, argumenta ex contrariis *locis* ducenda sunt, ut à *turpi*, *inutili*, &c. —— *Prat.* 31. 34.

2. *Hortatoriæ* fiunt à *laude*, *spe præmiorum*, *metu incommodorum*, *odio*, *amore*, *miseratione*, exspectatione, *exemplis*, *obsecratione*. Hi enim sunt quasi *stimuli* quidam, & incitamenta virtutum. *Prat.* 48.

Dehortatoriæ fiunt à *personis*, quibus infeliciter cessit, *à rei turpitudine*, *à probro*, *convicio*, *incommodo*. &c.

3. *Petitoriæ*, ubi ejus, à quo petimus, *benevolentia* nobis concilianda est, à *persona* ipsius & *materia*; deinde narratio *petitionis* subjicienda. Tum dicendum, esse *rem piam*, *justam*, *honestam*, nobis *necessariam*, illi *facilem* & *honorificam*. Ad *extremum* sequendi remunerationis pollicitatio 47.

4. *Commendatitiæ*, ubi ostendendum, esse *illum* nostrum *amicum*, quem commendamus. 2. Esse *commendatione* dignum. 3. *Eum* ad quem scribimus, fuisse aliis *benevolum*.

5. Rem de qua scribimus, esse æquam & facilem. 5. Fore nos *beneficii* memores.

6. *Consolatoriæ*, ubi dicamus. 1. *Prorsus non* dicendum esse, vel, 2. *Non adeo* dolendum. 3. *Malum* itaque extenuabitur. 4. *Exempla* illustria cordatorum virorum colligentur. 5. *Providentia* Dei afferenda. 6. *Nostra* & aliorum *opera* offerenda est. *uid.* Mellific. *orator. pag.* 95. *part.* 42.

7. *Responsoriæ* ad consolationem, continebunt *gratiarum* actionem, & significationem consolationis acceptæ: denique argumenta nova, quibus *nos ipsos* erigimus. 43.

8. *Monitoriæ*, ubi ostendendum quid *fugiendum*, amico quid *faciendum*. Hic autem *autoritatem* induamus ab *ætate*, qua *illum* præcedimus à multarum rerum *usu* & *doctrina*, quæ in *eo* per ætatem, *tanta* esse non possunt. 9. Con-

9. *Convitiatoriæ*, ubi *convitia* sunto sine *vitiis*; nam si alterius *vitam* & *vitia* velimus carpere, *nostra* vitia non debemus ostendere. Igitur exprimamus *dolorem* tum *nostrum*, tum *aliorum*, ex officio neglecto: reprehendamus *illum* variis argumentis, & meliorem ad *frugem* ut redeat, admoneamus.

10. *Reconciliatoriæ*, ubi nostrum vel *alterius* delictum fatebimur, *veniamque* petemus, argumentis ductis, à *naturæ* humanæ imbecillitate, & consimili *delicto*, in quod *ipse* possit etiam impingere.

11. *Consiliatoriæ*, ubi *primo*, causæ recensendæ, quæ *nos* ad ambiendam amicitiam permoverunt: *deinde* nostrum studium significandum.

In statu Judiciali.

1. *Criminatoriæ*, quando *accusamus*: ubi ab initio oportet indicare & *nostrum* dolorem, & *rei* atrocitatem, cum admiratione—&c, deinde ipsam *rem* demonstrabimus. *Prat. pag.* 41.

2. *Defensoriæ*, ubi vel plane *negamus*, vel factum *aliter* demonstramus.

3. *Expostulatoriæ*, ubi 1. Querimonia *nostra* exprimenda. 2. Querimonia *mitigarda* est *laude*, joco, *dissimulatione*, &c. ne lædat amicitiam. 3. *Bene* interpretabimur. 4. Monebimus, ut *caute* agat.

4. *Exprobratoriæ*, ubi conscientiam, & *nostram*, & amici testabimur; ingratitudinem *illius*, & nostra merita exaggerabimus.

5. *Purgatoriæ*, & *Excusatoriæ*, ubi ostendemus, *nos* non modo *nihil* offensos, sed etiam *delectatos* monitione. 2. Detestabimur *suspicionem* nobis objectam. 3. Rationibus probabimus nostram innocentiam. *Hæc Alsted.* Oratoria, *pag.* 675.

Saluta-

Salutandi, *seu Formulæ* bene precandi.

Salutem cœlitus. Ex animo valere.
Salutem in Christo plurimam.
Salutem ab autore omnis salutis, Domino Jesu.
Salve plus millies.
Salutem à fonte salutis.
Salutem externam, internam, æternam.
Basilicam tibi valetudinem.
Salvebis. χαίρειν σοι καὶ χάριν.
Salveto plurimum. ἓν διὰ πάντων.
Salutem & immortalitatem.
Πανευδαιμονεῖν.
Ἀταλαιπόρως ἄγειν. ὑγιαίνειν ἓν πράττειν.
Ἐν Κυρίῳ χαίρειν.
Εὐδαιμονέστατα διάγειν. Σωτηρίαν οὐρανοπέμ-[την
Κατ' εὐχὴν χαίρειν. Κατ' εὐχὴς, ἓν ἔχειν.
Χάριν καὶ χαρὰν; ἐν Χριστῷ χαρα-χαριτοδόῃ. ἓν διάγειν.
Πανευδαιμόνως } ποιεῖν, πράττειν, ἔχειν.
Παμμακαρίως }
Ἔρρωσθαι οὐ ἀνόθεν.
Vitam & felicitatem.
Judic. 6. 2. יהרה שלום
Ruth. 2. 4. ——יהוה עמכם
ונרכד יהיה
1 Sam. 25. 6. ——לחי ואתה שלים
2 Sam. 25. 6. וכיתך שלים וכל
אשר לך שלים
Psal. 128. 2. ארי וטיב לך
רב תלים לך
לך שלום ושלית
Job. 10. 12. חיים וחמר
Vitam & benignitatem

Compellandi.

Compellandi.

Amice perdilecte! Animule mi!
Amice medullitus peramande!

Mi { *Chare* / *Suavissime* } { *Amantissime* / *Charissime* / *Dilectissime* } amice!

Mi præcharissime! } Dulce caput!
Suauissime commilito! } Suave corculum!
——*Melior animæ meæ pars!*

Amicorum optime, & optimorum amicissime! τεὶς ἀγαπητέ!

Intime / *Melitissime* } Deliciæ meæ!

Τεισφίλτατε φίλε! Φιλοφίλτατε Θωμᾶ! Φίλη κεφαλή!

Perillustres & generosissimi adolescentuli, heruli, ac Domini mei gratiosissimi?

FORMULÆ AD MATERIAM.

I. *Admirandi.*

O Utinam par ætas esset, sed *sum infans*; utinam hic eloquentiæ *torrens* esset, sed *deficerem*; utinam omnium in ore, meæ *voces* personarant, oratorum omnium in *me spiritus* respiraret eloquentiam! Sed languerem, hærerem, obmutescerem, quod quidem ipsum, jam (ecce!) facio.

Tum,

Tum quod omnem superat stuporem.——

Quod in tantam *me* rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam, nisi; *Euripum tandem posito requiescere cursu, Mutatumque una consistere Pœta forma.* Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non passus sum indigna! & quæ *cœlo* teste fiant, & quæ posterorum memoriæ relinquantur!——At hoc demiror qui tam facile potueris——

Cujus sane rei dignitatem, nulla vis ingenii ex merito describat——

Etenim qui primo statim colloquio sic labefactaras, sic inflammaras animum meum, quid facturus eras si diutius ac propius fuissem congressus? Quid enim vel adamantinum pectus non flectat tam amabilis ista morum tuorum comitas, tam mellita facundia, tam exquisita doctrina, tam fida juxta & amica consilia——

—Nam quod nectar, quæ ambrosia excogitari potest, *quæ* Socratica dissimulatione *illa*, & lepore sit jucundior?

——Hic vix dici, (*Auditores!*) vix describi verbis potest, quæ ac quanta——

—Quod ne cogitando quidem, quisquam nostrum hactenus accessit——

——Proximum miraculo est, quod——

Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione potest.

—Quæ vox eloquentiæ sufficiet, quæ lingua describendo *huic* sceleri par unquam fuit—

Vid. *Exclamandi.*

2. *Accusandi.*

Quod si tu *hac* singula, tanquam pusilla contemnas, cogites, velim minutas guttulas imbrem parere. —Facis

——Facis te publicum, & communem vulgi fabulam; adfuerunt enim receptæ fidei homines plerique, qui——

—Taceo *adulteria*, furta, mendacia tua, nosti quas turbas inter pocula tua, altera feceſti nocte, homicidii illic perpetrati *te* reum, uno fere ore, *omnes* prædicant. Miror qua fronte tot probroſas de *te* contumelias perpeti poſſis. Bis ad ſubſellia judicum tractus, extrema ſteriſti fortuna——

Quæque in aliorum mores jam diu tela libro, in meam amentiam retorqueantur——

—Cujus tantum in comis artificium, Æthiopico penegyro cincinnos confundentis, an ſatam ſuperbe dexteram ſubducta veſte retegentis, audaciam ſatis mirari nequeo, cum omnes diſtricte interrogent.

Natus es ſcopulis, nutritus lacte ferino,
Et dicam ſilices pectus habere tuum.

—Qui maledictis non ſatiatus, proceſſeris ad obtrectationem, odium, rapinam, furta, fraudes, impoſturam, ad ipſam poſtremo cædem quoque.

—*Et tua ſunt ſilicis circum præcordia venæ.*
Et rigidum ferri ſemina pectus habet.

—Et certe ipſe ſtultiſſimus forem, plane dignus, quem multis cachinnis rideat *Democritus*, ſi pergam——

Deum immortalem! cujuſmodi portenta gignit alitque terra! uſque adeo nihil pudere viros!——

—Præter effrontem improbitatem, & *linguam* effrænem, nihil habebat.

—Nec mea *te* momentis verba, pluris quam eminulos lanarum floccos æſtimaſti——

—Multi forinſecus opulenti viſi ſunt, qui ære alieno obruuntur adeo, ut ipſam quoque debeant animam, adeo illis res anguſta domi eſt & curta ſuppellex.

——Non adeo vitiis tuis offenderemur si pauca essent: tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus——

——Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolide contrivisti, dilapidastique universum patrimonium in alea, fritillis, & Iphæristerio——

Vide *Criminandi.*

3. *Asseverandi.*

TEstor *te* omnium cogitationum inspectorem *Deum*, testor *lucem* illam quam hodie traho respirans, & *quam* mihi supremum esse desiderares: testor *vos* etiam sodales mei.

——Certo enim certius est——

Christum mihi parum propitium habeam, nisi——

4. *Commendandi.*

VIr *sapientis* adeo eloquentiæ, & *eloquentis* sapientiæ æstimo honorandus, ut *famæ* celebritate supra omnem invidiam videatur conspicuus.

Sincerius ergo *mihi* tecum agendum est——atque utinam par esset affectui oratio, vel affectus causæ——ut——

Homo vere ad humanitatem factus——apertæ ingenuitatis——& incoctum generoso pectus honesto——ut *Persius.*

——Vir par paucorum hominum——Quem *si fata* diutius nobis servassent incolumem, ausim vel *invidia* teste, aut *Momo* judice contendere, cæteros *omnes* nostræ tempestatis homines, multis fuisse parasangis præcessurum, multisque præcursurum stadiis.

——Pueros

——Pueros bene ingeniatos, modestos, tractabiles, & qui jam nunc plus quam pro sua ætate sapiunt——

——Vir, fide sincerissima, moribus plusquam niveis, nihil magis aureum aut gemmeum esse potest, totus ad amicitiam & gratiam natus—— Si nondum tibi notus sit, fac ut hominum cures nosse propius——

——Ad miraculum usque latinè doctus, nec ineloquens——Is enim est (mihi crede) unus omnium quos aspicit Sol, integerrimus vir & candidissimus—judicii sobrii, moribus commodis, nihil habens neque fuci, neque supercilii, Thrasonis illius dissimillimus——

——Janus *Dousa* id assecutus est, ut ubicunque locorum esset, non tam Bibliothecam *habuisse* videretur, sed *esse*; nec legisse multa, sed nihil ignorare——*Heins.* orat. 29. Optimarum literarum ardentissimus consectator, mihi sic unice deditus, ut Pyladen meum appellare jure possim——

——Inter bonos optimus, & inter doctos doctissimus——

——Illum enim omnes *nos* non solum propter pietatem, justitiam, clementiam, munificentiam, atque alios suavissimos mores veneramur & amamus; sed etiam propter incredibilem, cum in sacris, tum in humanis literis scientiam admiramur, suspicimus——Autoritate maximus, sed hoc tamen ipso major, quod ob singularem quandam modestiam solus ipse magnitudinem suam non agnoscat.

——Si pater esset, non posset indulgentius; si frater, non posset amantius.

—Dignissimus enim est, quem unum omnis mea celebret pagina.

——Moribus omnibus, fuci nesciis, nec alio

nævo deformatum, nisi quod immodice modestus est.

———Qui præter eruditionis & integritatis dotes, adeo festivus est, ut vel mortuum possit exhilerare———

Sive aliquid morum, seu vitæ labe carentis
Est precium; nemo *pluris emendus erit.*
Sive per ingenuas aliquis *caput extulit artes*
Scena manet dotes grandis amice *tuas.*

———*Sed sunt sua pectora* lacte,
Et non calcata candidiora nive. Ovid.

Quis *Cato* vultu severior? quis *Phocion* oratione gravior? quis *Numa* in omni actione religiosior? *Hujus* enim in aspectu tanta dignitas inest, in *sermone* tanta majestas, in *incessu* atque omni *gestu* tanta veneratio, ut ipsam quodammodo *autoritatem* præ se ferre videatur.

Ut decuit docuit, nam re sua verba probavit,
Ante annos, animumque gerens, curamque virilem

Perdoctus atque *industrius*, qui felicissimum in *studiis* fecit progressum, quem ut *amicum* meum inter cæteros primum, *tibi* commendo———

Scio non temere scriptum fuisse *Flacco*; *Quem tui commendes etiam atque etiam aspice, ne non Incutiant aliena tibi peccata pudorem*——— *at in hoc ego nihil vereor*———

Usus est semper suavissimis *moribus*, modestissima *vita* concinnus, & bonis omnibus, etiam *adversariis*, nemini molestus aut durus——— *Cyllarus* ac Pegasus præ illo limaces sunt———

Hominem quidem multiplicis *doctrinæ* & probatissimæ vitæ; *latine* intelligit, loquitur, *scribit* proprie, scienter & expedite, & omnia cum *judicio* quali *ego* modo haud quempium præterea aliquem novi———

———Is fuit *Cantabrigiæ* discipulus olim meus,

&

& à parvulo inter parietes *Cubiculi* mei ſeptem fere *annos*, literis Græcis Latiniſque inſtitutus--

----Ego cum *illo* jucundiſſime, conjunctiſſimeque vivo, magnamque cum ex ingenio *ejus*, ſingularique ſtudio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio ——

Vid. *Laudandi.*

5. *Conciliandi.*

Quod *ignotas* & minime *noſci* dignus, *te* notione maxime dignum, tum propter laudabiles *corporis* qualitates, tum ſplendentes *animi* virtutes, meis *literis*, inexſpectantem interpellare auſus ſim (*vir optime!*) non tam debes *improbitatem* accuſare mea n, quam benevolentiam---

Miramur cum *Magnes* chalybem ad ſe trahat, quis autem tam ferreus eſt quem iſte tot dotium in uno concentus, non ad amorem pelliciat? ---- nihil aliud ſpirat quam incredibilem quandam benevolentiam——

---- Si dignaberis illum numero clientulorum tuorum inſcribere, dabo operam ut——

——Te nondum de facie, neque de ſcripto cognovi, ſed tamen amo pectus iſtud tuum *muſis*, & *gratiis* omnibus conſecratum, cujus imaginem mihi, quidem nec indocti, nec leves, ſuo calamo delinearunt——

——Dolere, quod tam diu *ille* ignotus, aut tenuiter notus fuerim, *quem* ita ſum ſemper de *ingenio*, & virtute admiratus.

——Fuit certe olim hoc *mihi* perſuaſiſſimum; ut *tu*, ſi quis mortalium alius——

——Modeſtiſſimus ſenex, cujus cum humanitatem libaſſem, ingenui fortunam ejuſmodi. Quo enim ego juvenem tam humanum, tam benignum, tam amabilem non ſequar, ſequar

(ita me Deus amet) vel ad inferos usque——

—Cum *hoc* ego, vel in extrema Scythia vivere non recusem——

——Si juvenem hunc dignabere propius cognoscere, & me & illum beaveris.

—Imo si licebit te interpellare, in tanto negotiorum agmine, *quæ tibi* (ut Horatianis dicam verbis) *per caput & circum saliunt latus*——

Qui te pro numine quodam terrestri colit—

Ego de tuo in animo, ita sentio, ut si (quod omen avertant superi) *tua* me *fides* fefellerit, ne ipsi quidem *fidei* fidem deinceps habiturus sum—

—Ingenium, *literas*, humanitatem, *virtutes*, quas sum in *te* miratus, adduxisse *me* ad scribendum, quantumvis notus non sim; sed *tu* incredibili omnes humanitate complecteris, cupiditate benefaciendi: tum *literæ* tuæ, & prudentia effecerunt, ne tu cuiquam esse possis *ignotus*, aut quemquam putare debes ignotum *tibi*——

Moderatissime vir, mundum ex *amicitia* constare, & sese mutua quadam & *concordi* charitate complecti, prudenter meo quidem judicio, & *Poëta* bonus, & *Philosophus* gravis, *Empedocles* Agrigentinus judicabat. Quam sententiam divinitus ad *nos* delatam, & in nostras mentes infusam, vel rude illud & imperitum hominum *vulgus*, ipso rerum usu & pertractatione tritum, multis retro abhinc seculis veram esse comperiebat. *Aschan. lib.* 2.

—Cujus *unius* judicio, quam mille *cæterorum* calculis, approbari mallem——

Ego primus pulsavi amicitiarum *fores*; si aperueris, *non* crebro habebis hospites.

6. Co-so-

Adverſus { *mortem*, *infortunia*.

PEr *Deum* & ſalutem *tuam* te rogo ut animum attollas tuum, contra vehementem hunc *fortunæ* ictum. Annon didiciſti dudum *fortunæ* lubricitatem, vitrum, bullam, *fumum*, & ſi quid vanius eam eſſe?—quin eſto tu bono animo——

Non eadē ratio eſt ſentire ac tollere mo. bos. *Senſus* inēſt cunctis: tollitur *arte* malū. *Ovid.* lib. 3. de Pont.

Quid vitari nequit, patienter eſſe ferendum——

——Male igitur profecto agimus, ſi animum nimio mœrori ob amicorum diſceſſum damus, & veluti eodem funere lætitiam cum amicis tumulamus——

Infirmum certe & debile hoſpitium animus noſter incolit, atque hoc ipſum quod vivimus mors eſt. *Seneca.*

Spem ejus abjectam *erexit*; deſiderium pene extinctum, rurſus *inflammavit*; inflictas aliquando *miſerias* tanquam *plagas* quaſdam *ſanavit*.

——Quid *Anaxagoas* auditâ filii morte? *Novi* (inquit) *me genuiſſe mortalem*. Pericles duobus filiis intra quatriduum ſpoliatus, iiſdem diebus vultu non magis moto quam ſi fuiſſet dura ſilex, aut *Marpeſia* cautes concionatus eſt.

Sed bono ſis animo——& quod olim *Sibyllæ* Troï——id *tibi* dictum puta——

Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito
Quam tua te fortuna ſi et——

——Verum quum apud *me* ſagacius paulo conſideraveris *ſtultum eſſe* (ex Senecæ dicto) *id timere, quod vitari nequeat*, lacrymis temperavi; quod ut facias monitum *te* velim. *Mors* enim (ut ait *Tragicus*) eſt omnibus *æqua*, non *ſuperbificis regum divitiis*, magis quam lacero mendicorum panno flectitur: nec frequentius caſas & tuguria, quam turres & caſtra ingreditur, & expugnat; nec magis *Iro* quam *Cræſo*, Curio quam *Auguſto* ſe præſtitit inimicam. Non *hanc* fucatis declamationi-

bus *Oratores*, suavidicis carminibus Poëtæ, promiscuis pharmacis, aut unguentis *Medici* myropolæ, teretibus lanceis *Equites*, pennatis missilibus, strictisve mucronibus *Pedites*, gemmatis coronis *Imperatores*, non denique cuncti mortales rebus ullis *mortem* terrere quibant aut effugere———

——Quin & *urbes* fortissimis munitas propugnaculis, *templa* variis exstructa marmoribus, *aulas* Attalicis decoratas tapetibus, funditus demolitur, evertit, dissipat———

———Et pergas per Deum oro, si non quo cursum institueras, quo tempestas tamen agit transversum: probos naucleros imitemur, & arte cum tempestate pugnemus; & si eum portum quem maxime petimus contingere non licebit, certe in quodvis littus ejiciemur———*Erasm.*

Omnium cælo & pelago confise sereno! *Virg.* Æneid. 5. de Palinuro———

---*Passus idem est Tyriis qui quondam pulsus ab oris, Cadmus in Aonia constitit exul humo*——— Passus idem Tydeus, & idem Pegasæus Jason ———Et quos præterea longa referre mora est. ———*Ovid.* Fast. 1.

In quovis rerum statu explicat sese genuina illa virtutis vis, nusquam tamen clarior quam quoties noverca *Iuno*, Herculem suum omni genere malorum exercet. Magis illustrarunt Ulyssem tot exhausti labores quam feliciter excisa Troja----

Omnes habent suos transitus pedis, hac parte vulnerabilis, ut Achiles Homericus———suum quondam habebant plausum———

Felicem *illum* cense quod non repentino obitu decesserit, sed dilata ac expurgata longo examine *conscientia*: quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica, brevibusque *Gyaris*, & umbratum carcere dignum, perpetraverit——— vid. *Text.* Epist. 44.

Lætare

Lætare *tu* potius quia maturus cœlo propter virtutes mortuus est——

—unumquemque sua manent fata——

—*Quisque suos patimur manes*—ut *Poeta.*

Recordare *tuas* literas, quibus & magnum *animum* mihi semper ostendisti, & ad omnes *casus* ferendos perconstantem——

D. *Basilius* episcopus *Cæsariensis* dixit præfecto qui illi dira omnia minitabatur, *opes non habeo*, nisi *vestem* laceram & paucos *libros*——

Nosti certius quam ut moneri debeas, *mortales* omnes, etsi *serius*, morituros. *Parcarum* ordo stat immobilis, *fatum* ineluctabile, immutabilis *rerum* dispositio, surdas esse *Morti* aures, saxeum *pectus*, inevitabile *telum* experimur singuli. *Nihil* est ergo quod *te* diutius animi excrucies, *nihil* quod vehementius indoleas, nihil quod amplius Deos & astra voces crudelia—*Textor.* Epist. 44. vid. *Cicer.* Ep. fam. lib. 4 Ep. 5. l. 5. Ep. 16.

—*Nec enim fortuna querenda*
Sola tua *est*, *similes* aliorum *respice casus*,
Mitius ista *seres*, *utinamque* exempla *dolentem*
Non mea te possent relevare, *sed & mea possunt.*

——Non possum *tibi* quin condoleam, quis enim bonus aut sapiens, ulla aliena *sibi* eredat mala?

—illius *Pœnos ingemuisse leones*
Interitum, *montesque feros*, *sylvasque*——
Perfer & obdura, dolor *hic tibi proderit olim.*
Sæpe tulit fessis succus amaru opem.

—*nunquam sincera bonorum*
Sors ulli *concessa viro quem* vultus *honestat*,
Dedecorant mores, *animus quem pulcrior ornat*,
Corpus destituit——

—In meliora versurus est Deus quæ nigra sunt——

—Non jam de angustia pulmonis ac spirandi

quereris difficultate : non *uxorem* jam cum morte colluctantem, inter meditationes *tuas* audis; non de *librorum* patrimonio ac tuo, quod *fortuna* jam superstiti abstulerat sollicitus ac mœstus sedes, non undantem sanguine *Europam*——

Sic tamen ut abjecta spe, hoc *me* unum solaretur, quod ad *meas* miserias nihil jam *homines*, nihil ipsi *Dæmones* possent addere ulterius——

Ille *habes & silices*, & *durum in pectore ferrum*,
Qui tenero lacrymas lætus *in ore videt*.
——*neque enim de Tygride natus*,
Nec rigidos silices solidumve in pectore ferrum,
Aut Adamanta gerit, *nec* Lac *bibit ille Lœnæ*.—
Nec fera tempestas toto tamen errat in anno.
Et tibi, *crede mihi*, *tempora veris erunt*.

Invideant tibi, calumnientur præsentem, *extinctus amaberis idem*, ut & alii heroës qui multo clarescunt à funere felicius, quam si vixissent maxime——

7. *Responsoriæ ad Consolationem.*

SChedæ, quas abs *te* missas accepi, nova quadam gaudiorum luce pectus meum serenarunt, ut ex omnibus curarum fluctibus, tuo *solius* consilio, enataverim.

Tua fuit Epistola, quæ mirum in modum *me* delectavit, quæ semi-mortuum fere suscitavit, quæ animum doloribus obseptum extemplo relaxavit.

Nunquam adducat ut credam *Hero* Leandri sui literas, aut majori voluptate aut pluribus osculis accepisse quam *tuas* accepi——

Vix crediderim aut *Scipionem* eversa Carthagine, aut Paulum Æmilium capto *Perseo*, magnificentiorem egisse triumphum, quam *ego* simul ac suavissima tua scripta *tuus* mihi Tabellarius reddidit.

Epistola humanitatis *tuæ* & siliquam omnem,

&

& mel *Atticum*, & saccharum omne, nectar, ambrosiamque *Deorum* longe superavit.

——Qui acerbitatis *meæ* vitus, utcunque pestilens, inexhausta verborum magniloquentia repellebas: facundo tibicini persimilis, quem scire, & modulare adhibitum, *viperarum* morsibus mederi, testis est *Theophrastus* ille Gellianus.

——Nimirum est *illis* boni, queis nihil est uspiam mali——

8. *Consulendi.*

FAmæ ne sis adeo famelicus, ut te tantis laboribus implices——

Ego autem viam *vobis* præmonstrabo, non anfractuosam illam *mihimet* olim navigatam, sed quam nunc è portu cerno, breviorem——

Nec tu mensarum morsus horresce futuros, *Fata viam invenient*, aderitque vocatus *Apollo*.

——Istos homunculorum tumultus, magno animo despice, nixus cœlesti Christi præsidio.

Tu vir optime, ne macera te hujus seculi tumultibus, fruere conscientia benefactorum tuorum——

Qui decoxerunt, *ve* quidem opitulari non possunt, attamen consilio juvant alios, ne profusiores sint quam oportet; & qui diu cum tenaci morbo colluctati sunt, optime commonstrant aliis, quomodo vel vitari malum, vel sanari queat; & qui fregerunt navim, solventibus ostendunt vitanda pericula: [illegible]dem ego non ignarus quam——

Præterea siqua est *Heleno* prudentia vati:

——Siqua fides, animum si vetis implet *Apollo*.

——Unum illud tibi chare puer, præque omnibus unum, prædicam, & repetens iterumque monebo——

Vides

Vides ut tibi consulam ipse mihi parum consulens——

Lenta remedia & segnes medicos non expectunt aut exspectant tempora tua ; cito mori potius quam tarde convalescere debes——

——Cæterum quod *me* consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si *me* audis, immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes ; melior est enim libera paupertas, quam vel opulentissima servitus ; *ab aula* igitur ad caulam potius redi——

——Vis quid in ea re utile factu sentiam, *tibi* adaperiam ? Socraticæ tibi patientiæ loricam assumas, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, *patere & abstine*, istiusque rabulæ improperia, non pluris quam saturi ventris crepitus facias ; elinguem *Scyphi* ranam te præstiteris——in puteo cum *cane* ne pugnes——clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia——

——A tetricis te voluptatum tricis liberato——

9. *Conviciandi.*

NEque tamen te pudet (hominum *turpissime*!) ea facere quæ——

——Quænam scelerum species reperiri queat qua te non inquinaveris ? quis in tota *Gallia* sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis *aleo*, qui se tecum familiarissime viriſſe non fateatur ?

Oris Cerberei spumas, & virus Echidnæ effudit——

Tandem olfeci quis ille fuit qui——monachus est, niger est, nihil nisi venter est.

——Quæ tametsi *dictu* pudenda sunt, *feciſſe* tamen *te* non puduit.

——Effigie

——Effigie tenus hominem, ſpurciſſimis autem moribus porco ſimiliorem, cui jucundius ſit in cœno & ſtercore volutari, quam *aqua* puriſſima dilui——

Os impudens, non tibi ſat eſt?

—Res non eſt exigui adeo momenti ut——

—Neque arbitror in tota *Arcadia* eſſe ullum *aſinum*, uſque adeo *aſinum*, quin *hic* dignior ſit qui *fœno* paſcatur quam *ille*: prorſus inverſus eſt *Apuleius*, ille ſub *aſinina* ſpecie tegebat hominem; *hic* ſub hominis ſpecie tegit *aſinum*—— *Eraſm.*

——Inter *Arcadiæ* pecuaria & muſcas interque graculos & olores, aliquid tibi fuiſſe commerci quis non juraret?——

——Impoſtor, nugarum & fuci artifex, fumivendulus & omnibus demum convitiis tantiſper dilacerandus——

Vide mutuas invectivas *Politiani lib.* 12. *Epiſt. Her. Demoſthenis & Æſchinis, Hieronymi & Ruffini. Cicer. & Saluſt. Pog. & Vallæ. Polit. & Scal. &c.*

10. *Reſponſ. ad Convitiationem.*

QUid cauſæ eſt quod noviſſimis tuis literis tantopere mihi *ſuccenſeas*? in *me* tam graviter *exclames*? tam acriter inveharis? tam furioſe ſævias? ſumne *incendiarius*, pirata, ſacrilegus, homicida?

— Mihi ſane nec ungues deerunt nec dentes, nec telum ſi——

—Itane tu revixiſti, ut me contumelioſa epiſtola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus eſſe——

——Dentatâ charta res agitur.

——Audes tu treſſis homuncio; contumeliis laceſſere virum?——

—Sis,

Vides ut tibi consulam ipse mihi parum consulens——

Lenta remedia & segnes medicos non expetunt aut exspectant tempora tua ; cito mori potius quam tarde convalescere debes——

——Cæterum quod *me* consulis, an debeas aulicam sequi vitam, si *me* audis, immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes ; melior est enim libera paupertas, quam vel opulentissima servitus ; *ab aula* igitur ad caulam potius redi——

——Vis quid in ea re utile factu sentiam, *tibi* adaperiam ? Socraticæ tibi patientiæ loricam assumas, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, *patere & abstine*, istiusque rabulæ improperia, non pluris quam saturi ventris crepitus facias ; elinguem *Scyphi* ranam te præstiteris——in puteo cum *cane* ne pugnes——clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia——

——A tetricis te voluptatum tricis liberato——

9. *Conviciandi.*

NEque tamen te pudet (hominum *turpissime!*) ea facere quæ——

——Quænam scelerum species reperiri queat qua te non inquinaveris ? quis in tota *Gallia* sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis *aleo*, qui se tecum familiarissime vixisse non fateatur ?

Oris Cerberei spumas, & virus Echidnæ effudit——

Tandem olfeci quis ille fuit qui—monachus est, niger est, nihil nisi venter est.

——Quæ tametsi *dictu* pudenda sunt, *feciſſe* tamen *te* non puduit.

——Effigie

——Effigie tenus hominem, ſpurciſſimis autem moribus porco ſimiliorem, cui jucundius ſit in cœno & ſtercore volutari, quam *aqua* puriſſima dilui——

Os impudens, non tibi ſat eſt?

—Res non eſt exigui adeo momenti ut——

—Neque arbitror in tota *Arcadia* eſſe ullum *aſinum*, uſque adeo *aſinum*, quin *hic* dignior ſit qui *fœno* paſcatur quam *ille*: prorſus inverſus eſt *Apuleius*, ille ſub *aſinina* ſpecie tegebat hominem; *hic* ſub hominis ſpecie tegit *aſinum*—— *Eraſm.*

——Inter *Arcadiæ* pecuaria & muſcas interque graculos & olores, aliquid tibi fuiſſe commerci quis non juraret?——

——Impoſtor, nugarum & fuci artifex, fumivendulus & omnibus demum convitiis tantiſper dilacerandus——

Vide mutuas invectivas *Politiani lib.* 12. *Epiſt. Her. Demoſthenis & Æſchinis, Hieronymi & Ruſſini. Cicer. & Saluſt. Pog. & Vallæ. Polit. & Scal.* &c.

10. *Reſponſ. ad Convitiationem.*

QUid cauſæ eſt quod noviſſimis tuis literis tantopere mihi *ſuccenſeas*? in *me* tam graviter *exclames*? tam acriter inveharis? tam furioſe ſævias? ſumne *incendiarius*, pirata, ſacrilegus, homicida?

— Mihi ſane nec ungues deerunt nec dentes, nec telum ſi——

—Itane tu revixiſti, ut me contumelioſa epiſtola occideres? jam nunciatus eras lecto affixus eſſe——

——Dentatâ charta res agitur.

——Audes tu treſſis homuncio; contumeliis laceſſere virum?——

—Sis,

——Sis, si ita lubet, scriptis meis *Aristarchus*, non *Phalaris*——

——Ex stylo stillare debeant nectarei amicitiæ calices, ipse iras promit, & diras vomit in amicum.

——*Tu* unumquemque criminaris, allatras, mordes, vellicas, cum hodie *te* sceleratior vivit nemo. Consultius multo & prudentius ageres si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in *Salustium* scribit *Cicero*) *carere debet omni vitio qui in alterum dicere est paratus*—Fateor neminem esse mortalium qui omnibus horis sapit——*Text.*

——Et non *facientis* verba sunt, sed tumentis, *ut Chrysolog.*

——Stomachum *mihi* aliquantisper movit, ac bilem excitavit, multidica *illa* verborum tuorum licentia, qua *me* ut merulentum, & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitantem, severius incessivisti——

——Dum severe adeo, & *Stoico* velut supercilio vitam meam criminaris——*te* alienis erratis ingeris *Aristarchum*, & *aliis* bene vivendum intonas, quem *tu* tamen vivas turpissime——subarroganter satis omnia——

——Ceu vero, ad serendum ocymum esses natus, & major quædam maledicendi libertas, tibi quam cæteris mortalium sit concessa——

Quare sic fremis, sic gemis, quasi in cineres patris tui aut matris imminxissem?——

Nihil hercle (ut suspicor) *peccavi*, nihil commerui, nihil denique tanto dignum convitio perpetravi——*Text. ep.* 48.

——Rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentiæ, clamosus quispiam detractor, ac pestifer *libitina*, *Satyricis* armatus *aculeis*, telaque *vipereo sanguine tincta gerens*, passim locorum *canina* utens facundia, *hunc*, totum quotidie perlegere

Archi-

Archilochum jurares, *genuino* dente me mordicat; & indelebile stigma mihi inurit———

———Malignum quendam, ac rabiosæ loquacitatis *Zoilum.*

———Quasi matris cervicem rupissem, vel in patrios minxissem cineres———

———Nunquam eram crediturus tantum veneni esse in pectoribus humanis.

11. *Corrigendi Epanorthoseως.*

SEd me cupiditas *tibi* satisfacienda & materia sequax, ultra metas abripuit.

Sed quid ego hæc autem nequicquam ingrata revolvo?

Sed quorsum hæc? ais, cur me in re seria fabellis enecas? Fabulæ sunt fateor, & vana Poëtarum ludicra: At *ridentem dicere verum*, *Quid vetat*? ait *Flaccus*———

Sed condonemus & illud eo modo quo propositum est—in *fortunæ* arbitrio, *viz.* situm esse———

Sed ego jam plane τὴν ἄμμον ἀναμετρεῖν aggredior———

———Sed quorsum hæc tam putida tendunt? quorsum hæc tam stulte persequor, tam innumera, ut nec *Chrysippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi possint—verum inepte hæc te doceo *sus*, cum tibi Minerva sit domi———

12. *Criminandi.*

ET te non pudet immundum ex *ore* tuo sterquilinium, in *virum* talem tantumque evomere?

O virum *nequitia* ipsa, & scelere omni detestabiliorem? quanquam quid *virum* appello? O monstrum! O portentum? ita nullus *sceleratior* extitit, aut amentior unquam———

Quam ferus, & vere ferreus ille fuit.

—Quæ-

——Quænam unquam ab oculis libido, quodnam à manibus flagitium, aut à toto corpore unquam abfuit? O derelictum ab humanitate hominem!

——Famam quotidie meam, evaginata, quod aiunt, lingua lacerando——

Uter est luxuriosior, Egone an *tu*? tu quid proxima, quid superiore nocte egeris, scio——

——Cæterum scis quid in aurem *tibi* nuper dixerim, laboras quodam *vitio* arcano, & paucis cognito, à quo nisi desuescas, tandem veniet in lucem. *Veritas* enim filia est temporis——

Te lapsi, & montes, innataque rupibus altis
Robora, te sævæ progenuere feræ——

Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo, universum fere patrimonium latrunculis, & *alea* prodegisti; nihilominus, tamen *alienis*, vel tantillis delictis, allatras——

——Frendant isti *hic*, & frontem contrahant, qui sentiunt se esse læsos——

Quo lixivio hanc labem elues, qui reipub. insidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum destinasti.

Fidem *mihi* nunquam factusus es, ne juratus quidem——

Agedum conjecturis veneremur quæ in ore passim *vulgi* increbuerunt——

Quemadmodum *Dii* poëtarum solent, *percutibus*, aliqua metamorphosi succurrere, itidem & *tu* mendaciis——

Mitius est lasso digitum supponere mento,
Mergere quam liquidis ora natantis aquis.

Si quis est qui *honestissimus*, & amantissimus haberi & esse velit, is *ego* sum; & si quam plurimos habes amicissimos, qui tuæ dignitati maxime faveant, *ego* in hac parte, *illorum* concedo nemini——

Etsi

Etsi magnam *mihi* putem fieri injuriam, quod tot *epistolis* provocatus, nihil respondeas, humanius tamen esse duxi, *peccare* officio, quam silentio *retaliave* injuriam.

Mirari satis non possum, quid in causa fuerit, quod——.

Ego quidvis aliud prius suspicatus essem, quam *te* ab officio desciviſſe, sed tu——

——nam quis, *Peccandi finem posuit sibi, quando recepit, Ejectum semel attrita de fronte ruborem. Quisnam hominum est quem* tu *contentum videris uno* Flagitio—— *Juven. Sat.* 11.

—— Vid. *Accusandi. Exprobandi. Convitiandi. Culpandi. Vituperandi*——

13. *Culpandi. Reprehendendi.*

CAllidi *Debitoris* est & inverecundi, sæpe pacta non solvere; & patientissimum *creditorem* longa & artificiosa cavillatione protelare—— *Chrysolog.*

——Aderit continuo *vir* validus & acer, cujus verba; *allium* & pultem redolebunt.——

Te in oblivionis, *tui* & *tuorum*, cum *Thalete* foveam incidisse suspectum habuissem, nisi ex istis quas ad me dedisti literis——

—Credibile non est tantis *te* negotiis districtum fuisse, ut toto hoc tempore, nullum omnino scribendi otium potueris tibi furari; aut ergo te *nostri* cepit oblivio, aut negligentiæ culpa non cares——.

Jamque dies alterque dies processit ex quo ne lineam quidem——quo te sperabimus usque?

Cur ἀσχόλιον ἄμμα catenam istam epistolarem abrumpis? alternas calami vices à te reposco——.

Quid *tu* igitur me *Pyladen* tuum? quid *Theseа* appel-

appellasti? quanquam invertere debueras, ac *Orestem* potius, ac *Perithoum* appellare.

Magni referret studiorum ut qui politioribus literis militant junctis umbonibus se condensarent, adversus Phalanges hostium—— non autem inter se adeo inimice digladiari——

Vid. *Accusandi. Criminandi. Vituperandi.*

14. *Defendendi.*

Quod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non facio pluris quam fulgur ex vitro. Si quid in me jam diu parturis, parias quæso——

Nihil *tibi* nocui——non læsi——

Ais isthic multa de me renunciari auditu neutiquam jucunda: ego vero—— innocentiam præstare possum, id quod facio, quid homines de me loquantur non possum——*Evasm.*

Sic sum, nec possum naturam omnino vincere.
Ut præstem Pyladem, *qui se mihi præstet Orestem,*
Hoc non fit verbis, *Marce, ut ameris amet.*

Sin autem *me* relaxandi animi, severioris-que supercilii deponendi gratia voluptates istas secutum causeris, nihil jam plane est quod reluctor——

Sed quæ *Pallas*, imo quæ *Erinnys*, istuc tibi misit in mentem inquis? verbo *tibi* ut satisfaciam, scias quæso *me* non sine gravi causa——

——Noli nimiam *illis* in posterum adhibere fidem, aut saltem hoc mihi juris superesse concedas apud te, quod apud Macedonem regem *Philippum* licuit reo, videlicet ut *à te* dormitante, appellem *ad te* vigilantem——Homo es ipse, *cui* imponi potest——

15. *Dehor-*

Si tui infortunii fueris autor, æquanimiter ferras: æquum eſt enim ut *Faber quas fecit compedes ipſe geſtet*—noſti me ſæpius hæc te monuiſſe—noſti *crebras* amicorum literas, te ab hiſce ineptiis deteruiſſe——

—Moris eſt *mihi* ubicunque locorum vixerim, liberrime apud *omnes* agere——Te igitur ut à deterrima ſcelerum colluvie deterream—perpende quæſo——

{Dehort. à *vinolentia*, vide apud Textorem, *Ep.* 40.

——Nec tu amplius cum tanto valetudinis diſpendio, aſſiduus & accubuus chartis impoleſcas——

——*Deſinas igitur aliquando tandem ludere, potare, otiari*, &c.——quid? num *lupinum* arrodes? cum cimicibus ac pediculis aſſidue bellum geres? certe ſi quo cœpiſti pergas pede, ad miſeram tandem *paupertatis* carnificinam deveNies—— Vid. p'ura inter formulas Concludendi per Pathop. pag. 35. 36. &c.

—Deſine tandem ad iſtum modum publicam tranquillitatem inquietare—

16. *Deliberandi.*

Ego enim *Deus bone*! aurum, ut cujuſquam, aut honores avide reſpiciam, qui quocunque *me* convertam, nihil præter *animorum* monumenta, magnis viris ſupereſſe, *corporis* notas ne extare quidem, cæterorum autem vix memoriam, aut nomen ad poſteritatem pervenire videam?

——Labores, ſtudia, vigilias omnes, non *Feretrio*, ſi diis placet, aut *Statori*; ſed in arce hoc *Apollinis*, cum bono *Deo*, Muſis & *Memoriæ* ſacrare ſtatuo——

——Fieri non poteſt quin hilaritate maxima per-

perfundar, quin tranquillitatem meam, *regna* aliorum, & potentiæ opponam.

——Quin ad *voti* mei portum, ac *columnas* (ut Geographi loquuntur) *Herculis*, pervenerim——

17. *Deprecandi.*

TE igitur *oro*, & obtestor, *judex optime, ut illas*, qua mihi tantum hac in defensione supersunt, *lacrymas* attendas, oro inquam, ita in ferenda sententia sentias, ut non accepta *morte* sævitiam, sed *vita* concessa misericordiam possum experiri——*non insultare jacenti.*

Malebat mitis precibus pietatis abundans.

Post acies odiis idem qui terminus armis. *Claudian. lib. 2. de Theodos.*

Tuum est, si præter spem quid evenerit, mihi ignoscere; parum successit quod ago, at facio sedulo——quod *Davus* Pamphilo, *Terent. And. Act.* 4.

——Quippe minuti.

Semper & infirmi est animi, exiguique voluptas Ultio,——*Juvenal. Sat.* 13.

Logismus iste meus, *Charientismus* fuit, non *Sarcasmus*.

Cæterum inter *nos* animorum consensus est; neque vero committamus, ut tam veterem tamque sinceram amicitiam, una nubecula dissidii videatur aboleviss——

——*Procul, ô procul omina nobis*
Talia dii pellant——

—Sancte enim profiteor, de nihil sensisse dete—nihil locutum malevole—Suscipias me igitur qua soles fronte—illiusmodi peccata inconsultæ ætatis, deflentem serio——

Te moveant hæc *ora* fletu confusa; hi *oculi* lacrymis demersi; hæ *meæ* languidæ, abruptæ singultu *voces*. —Συγ-

—Συγγνώμην sibi dari efflictim postulat ὑπὲρ σφαλμάτων, quæ ne quidem à centoculo Argo devitari facile potuisse, omnes *deos* summos, *imo*, medioxumos obtestor; *Par.* Mell. *Attic.*

Vid *Excusandi.*

18. *Disputandi.*

Hæc *ego* obiter, ad *quæstionem*, ad quam ita subito respondi, ut vix relegendi spatium concederetur——

——Sed litem hanc ad tribunal virorum doctiorum defero.

19. *Dubitandi.*

Quibus autem verbis ambire furentem conabor? *Quæ prima exordia sumam?* quo affatu lenire studebo? *Æneas ad Didon. Æneid.* 4.

Vellem tamen scisciatari, utrum ne——

Scrupulus qui me mordicitus vulnerat nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem *mihi* eraserat.

ut stat & incertus qua sit sibi nescit eundem
Cum videt, ex omni parte viator, iter:
Sic ego——

——atque carinæ,
Quam ventus, ventoque rapit contrarius æstus
—Vim geminam sentit, paretque incerta duobus:
Sic & ego——

——Subhæsito in hac re——
Atq; animum nunc huc celerem, nunc dividit illuc,
In partesque rapit varias, perque omnia versat——
——Quo pede nunc utar? dubia est sententia nobis
Nec quid agam invenio, nec quid nolim-ve velim-ve——

Dii boni quid (*inquam*) dicet! utri *nostrum* gravius

gravius excandeſcet? utri durius convitium evomet? utrumque ſane (ut opinor) pari cultro dignum putans *furiis* devovebit.

Miſerum *me*! quid agam? Hoccine etiam hominum perditiſſime, feciſſe debueras priuſquam?——

——Quid eſt quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies?

——Fidem mihi nunquam facturus es, ne juratus quidem.

20. *Exclamandi. Querendi.*

Quis vidit *ver* ſine violis, æſtatem ſine granis & calore, ſine pomis autumnum, hyemem abſque nivibus & pruinis? nonne ſuccedentim menſes in ſuis manent officiis?

Nec facile invenies, multis in millibus unum,
Virtutem, *precium, qui putet eſſe ſui.*

—Multo jam pluris æſtimantur (cur *hoc* relinquis inultum *Jupiter*?) leones & paraſiti, nebulones & aſini—quam viri *vere* pii aut eruditi—

Ipſe decor recti, facti ſi præmia deſint
Non movet, & gratis pœnitet eſſe probum.

O tempora! ô mores! ut præ ſacra auri fame nihil uſpiam ſacrum eſt!——

Quis deinceps miratur fuiſſe olim qui *Philoſophos* ſe dicerent, qui aſſerebant *Nivem* ſibi atram videri, *cœlum* conſiſtere, & *terram* motione ſua, eaque perpetua rotari?

——*Deum* immortalem! ut jam exultat probitas! ut peſſum iêre boni mores! mortuam *Muræ*nam flevit Hortenſius orator, multos dies atratus; tu *patris* morientis non miſerebere? O perditam ætatem! O mala tempora! quis *hoc* non execretur?

Turpe

Turpe sequi casum, & fortunæ *accedere amicum*
Et nisi sit fœlix, esse negare suum.

——O rerum mira conversio!——

O sordidum genus, barbarumque facinus!

O feriores homines, quam humanam olim *Androdus* feram invenit!

Illud amicitiæ *sanctum & venerabile nomen*
Prostat, & in quæstu *pro meretrice sedet.*

Voces hominum, *Stentoreum* quiddam passim reboantes, tanto horrore omnia complent, ut *furias* omnes cum *Cerbero* emissas, ab inferis jures.

——Cæterum illud, ô *Dii* immortales, eloquarne aut fileam? cur autem fileam? cum sit vero verius.

——His atque id genus mille nugis, horum capita adeo distenta dissertaque sunt, ut arbitrer nec *Jovis* cerebrum æque gravidum fuisse, cum ille *Palladem* parturiens, *Vulcani* securim imploraret——

Heu par *illud ubi est, totidem virtutibus æquum,*
Et concors pietas *nec dubitatus* amor?
Vnus erat Pylades, *unus qui mallet* Orestes
Ipse mori, lis una fuit per secula mortis,

——Scripsi semel atque iterum——ad——sed, quod dolens refero——nihil *impetravi*.——

21. *Excusandi.*

ET ad quid non *importuna* flagitatio, *opportuna* occasio impellat etiam *invitissimam*?

Hoc commune malum est, semel insanivimus omnes.

——Tam id peccatum primum, magnum: magnum, at humanum tamen, fecere alii item boni. *Terent.* Adelph.

Non est quod *Exspectes eadem à summo minimoque Poëta*; ut *Venusinus* olim——Vin' adolescentulos

rerum

rerum imperitos, perinde ac graviſſimos *Catones*, frontis rugoſæ viros, ſe gerere?

—*Sed non eſt vultus in illo,*
Non ea nobilitas animo eſt, ea gratia formæ,
Ut timeam fraudem, meritique oblivia noſtri—
Met. *lib.* 7. *Fab.* 1.

Omnes quibus res ſunt minus ſecundæ, magis ſunt, neſcio quomodo, ſuſpicioſi, ad contumeliam omnia accipiunt magis, propter ſuam impotentiam, ſe ſemper credunt negligi—*Ter.* Adelph.

—Mihi, perpetuis laboribus enecto, verius quam fatigato, non vacat toties ſcribere, exiguiſve rebus adeſſe—

Epiſtolæ noſtræ brevitatem ſimul & ruſticitatem, excuſabunt occupationes—

—& tamen pertinax meũ incuſas ſilentium, mecumque delitigas quaſi parum tui memorem—

—Ego ſane inficias neutiquam iero *me*—cum non ignores neminem tantæ eſſe probitatis hominem (fuerit licet *Diis* ipſis proximus) cujus vita aliquantillis vitiorum tenebris non obnubiletur. *Æneam* ſua commendat pietas, dedecorat proditio; *Alexandrum* bellica virtus extollit, deprimit ebrietas—

—Non eſtis ætatum adeo imprudentes, ut non cognoſcatis facile, cum *Marco* Fabio, ſuam eſſe ſtudiis infantiam: fortiſſimus quique edidit aliquando vagitum: vultis exigere ab *adoleſcentulo*, quod parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat: vultis ſarcinam dare infantulo, curia *Demoſthenem* ſuccumbat?—

———Scribit *Fabius* eos fractum iri potius quam poſſe corrigi, qui in pejus obdurueranr *Tortellius* tamen ille, ille (inquam) homicida *Tortellius*, in quo futuram probitatem deſperaban omnes, ad bonam frugem ſe recepit, & vitam commutavit in melius—Quidni igitur &?

—Incredi

——Incredibile videndi *tui* desiderium jampridem *me* tenuit, adeo ut nulla *nox* prætereat quin imago tua, oculis meis obversetur & oberret; & si liceret citra ullum discrimen ad *te* commigrare, commigrarem protinus: vianique ipsam (quod aiunt) raptim devorarem——

Sed multa sunt quæ ab hoc animi mei desiderio *me* remorantur & avocant——Nam præterquam quod ægre hodie & difficulter——

——*Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde est*——

——Nam (ut quod res est libere fateamur) multa me impedierunt——

Vid. *Purgandi. Defendendi.*

22. *Excusandi longitudinem, & prolixitatem*, &c.

VEreor (*mi amice!*) ne prolixo meo sermone molestus sim tibi, sed quia nihil magis cupio, quam longissimas literas tuas, longas & *ipse* scribo, scripturus etiam longiores, si otium *mihi* suppeditaret.

——Expectes denuo non epistolam modo, sed ingentem literarum sarcinam, quæ vel Ægyptium, ἀχθοφόρον degravet.

Purgabis me A. B. quod tam incomposite scripserim.

Sed ne Epistolæ modum excedam, quæ non debet sinistram manum legentis implere, in alium diem hanc litem cum Dialecticis differam

——*Senec.* Epist. 45.

Jam satis infirmos calamo lassavimus artus,
Et manus officium longius ægra negat.

——Sed hæc satis multa, vel plura potius quam necesse fuit, facit autem; non loquacitas me sed *benevolentia*, longiores epistolas——

Scribere plura libet, sed vox mihi fessa loquendi;
Distandi vivos siccaque lingua negat——

——Vehementi desiderio, primam quamlibet occasionem, amplexurum me vides, & *Nuntium* tuum avidissimis ulnis excipientem——

Dilatus ac procrastinatus tabellarii quotidie iturientis discessus, effecit ut, & meas literas, & aliorum, serius multo quam aut ego volebam, aut tu debebas, acciperes——

——At ista, *ego* amore magis impulsus, scribenda ad *te* putavi, quam quod arbitrarer *te* monitis, & præceptis meis indigere. Sed me, cupiditas tibi satisfaciendi, & materia sequax ultra metas abripuit; cæteroquin——

——Cujus prolixitatem fortassis excusarem, nisi id agendo fierem prolixior——

——Vides ut me totum in sinum tuum effuderim——

Sed reprimo me, ne me Crispini scrinia lippi compilasse putes——ut ait Horatius——

23. *Excusandi brevitatem.*

INdulgeas *mihi* velim *Laconicam* hanc *brevitatem*, hoc præsertim tempore: nunquam (mihi crede) in vita *mea* (quantum memini) minus otiosus, quam nunc, sum——en tibi ad binas tuas literas simplex responsio, idque tumultuaria opera——

—Parce rudi calamo, tabellarius iste humeros mihi pressit——

——Quod spatiosiori margine, lineis non ita perturbatioribus aut condensatis scripserim, in causa est——

——Inextricabili fere negotiorum labyrintho implicor, ut jam non vacat——

Ignosce, obsecro, non possum jam plura scribere. Interpellat jam me importunus quidam.——

Vix

Vix licet per otium, in *mense* semel tantum feriari, tot meæ cervici incumbunt negotia, ut ultro citroque curis agitor; sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi——

——Felix otii nunc non sum——hoc quicquid est Industriolæ, æqui bonique consulito——

Importuna redeuntis ad *te* nuntii festinatio, plura scribere non permittit——

Quod etsi exquisitius tepoſceret judicium, coactus sum hac *Epistola* raptim & tumultuarie scripta, tibi paucis aperire, quid super ea re *mihi* sit animi, idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei quo venerat tempore, *sibi* propere redeundum esse testabatur.

Non debes *tumultuarium* mirari characterem, scripsi enim festinus.

Parcius quidem scribo, at non parcius amo——

Quibus ego diris, hujus tabellarii caput devoverim, cujus vel indiligentia vel perfidia, factum arbitror ut——

De tabellione isthoc incertus, distuli hactenus——tumultuatissime hæc ad multam noctem——

Hunc Laconismum, me docent immensi studiorum labores——

Dicas hanc esse prolixam epistolam, si scias quibus obruar laboribus.

Non possum quidem plura, & hac raptim quoque, festinat ita tabellarius——

——Quod solito brevius ad *te* scribo, dabis veniam, nam quum has à me literas nuntius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares——

——Ego Dapsilis semper effundo, & sic hau-

rio ex fæce, ut vix supperat jam in tanta penuria, quod digne scriberem———

———Illi qui beata in *terris* nacti sunt otia, possunt———

Tempus enim cum humana omnia ab eo aliquid invicem rapere debemus———

Plura otiosus, *hæc* cum esse in Senatu, exaravi.

Hæc omnia quam raptissime raptius.———

Hæc scripsi *festinans*, properante ad vos tabellario——inter alia avocamenta——

Sed ego qui sui pauperrimi ingenii mei conscius, *Laconicæ* malo studere *brevitati*, quam multijugis paginis infantiæ meæ maciem publicare. *Symmach.* Auson.

Cum nec *singulis* inservire possit, per universa *distractus*, nec *universis* sufficere in singulis *occupatus*——Min. *Fel.*

Hæc exaravi, multis distractus *negotiis*, animoque *curis* valde impedito.

Hæc *ego* ad *te* occupatissimus scripsi; susiora cum offertur alius opportunus tabellarius,——

——Negotiorum multitudine pressus fere & oppressus fui, quo minus———

—Ne me accusare de Epistolarum negligentia possis, scribo jam pauciſſima hæc———

24. *Excusandi silentium, seu intermissum* scribendi *officium, seu* visendi, *&c.*

UTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ *me* nulla non hora interturbant, & fere obruunt; facerem ut intelligeres, quantum *tuo* nomini debeam.

Dumque ego hæc omnia tumultuor, elabitur tabellarius——

—Si essem liber laborum, qui *me* nunc circumstant & opprimunt, ad te quam citissime con-

volarem

volarem, via ipsa (ut cum *Sidonio* loquar) devorata, idque sum facturus quam possum brevi——

—Neque excandescas adeo, quod literis tuis cunctantius paulo responderim——

—Veritus sum ne ineptias meas non tam legendas tibi, quam ridendas exponerem——

Aliqui etiam ex parte animum ad scribendum satis propensum, & literarum *alas* retardavit, desiderium rescribendi aliquid de——

Cum & præteriti nostri *officii*, & singularis cujusdam *negligentiæ* crimine manifesto teneri non immerito videar, cum nullas ad te (*vir. Rev.*) literas jamdiu dederim; quamvis omnem prætermissi muneris accusationem justa & idonea quadam purgatione redimere potuerim: magis tamen *ingenui*, magisque prudentis *ego* esse existimavi, errati *veniam* agnoscendo impetrare, quam liberationem, culpam occultando, vindicare——

Distuli tuis respondere literis, quod existimaram fore ut præsens præsentem amplecterer.

Unum à *te* peto (*vir!*) ut me nullo oblivionis crimine, aut ulla me in te officii ratione, sed justissimis de causis, quo minus ad te hoc tempore scribam, prohiberi putes——jam enim charta ipsa ne nos prodat pertimesco——

—*Novi* quod scriberem nihil erat; me *tui* esse amantissimum, verus est——

Quæro compendium, dispendium invenio; quin apage——

Tecum adest absente corpore animus,

—Intelligas, faxo, sic te à nobis amari, ut anhac friguisse videamur——

Quod tanto temporis intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meæ erga *vos* observantiæ benevolentiæque memoriam revocarem, non mea negligentia, neque adeo oblivio-

ne mutui nostri *amoris* id factum, sed potius——

——Nec sum usque adeo oris duri ut à——

Tametsi ergo *me* pudet, post diuturnam cessationem, nunc ad *te* scribere, tamen non dubito, quin pro tua in amore constantia, meæ, siqua fuit, negligentiæ benignus interpres sis futurus, præsertim cum.

——Hoc longum scribendi intervallum, non voluntate *mea*, non oblivione tui, *non* neglectione officii, nec sane ulla defecit mihi, vel scribendi materies, nec mittendi facultas, sed——

25. *Expostulandi.*

CUr sic *Te* mutatum video? Cur adeo, *me* viso, caperas statim frontem? Cur ita stomacharis?——

Vid. Brand. lib. 2. 20.

Num ex eorum haberi velis numero qui *Odysseas*, & *Iliadas*, aut majus aliquid promittant se parituros, demum vero ubi diu satis, & ultra *Elephantos* uterum tulerunt, *verba* immittunt pro *farina*, murem ostendunt pro *bove*, cujusmodi fuisse feruntur *Calliphanes* Poëta, & *Timæus* Siculus? *Text.* Præfat, Epithet.

—Dic—dic inquam, per nomen æterni Dei, quid à te sumpserim, in quo læserim——

Quando enim quæso rerum tuarum negligens visus sum? quando tardus aut fugiens laboris, ejus præsertim, quem *tibi* usui fore crediderim? nonne à *puero* parvulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumque rerum *tibi* utilium affatim semper ministravi? nonne sub præceptoribus, *Latinas* literas haud incuriose *doctis*, erudiendum curavi? *Text. Epist*, 49.

Nam quid tibi mali, aut quid non boni fecerã?

Quo meo tandem merito?——

——Quo tandem *iſte* modo non cuivis fidem faveret, ſe recto docere, recta prædicare, recta ſentire?——

Quouſque tandem abutere patientia—— *&c.*

Agedum, *mihi* reſponde quid hic——

Cur neſcire pudens prave, quam diſcere, malis?

Quid eſt quod in me adeo ſubſtomacharis? quid eſt quod in famam & nomen ita debacchāris meum?

26. *Exprobrandi.*

SIccine vero? ita negotiaris *tu*, ut ne unica nos ſalutare poſſis lineola? adeone ſevera premeris *tu* ferula, ut ne otium huic rei tantillulum, ſpatiumve aliquantillum defalcares?

Scripturus eras ſcilicet, ſed non licuit, nec per negotia, quibus nullis diſtringeris; nec per otium quòque, quo abundas!

At ô vulpeculam hominis! ſiccine ſoles amicos tuos fallere?

Claudia tibi mens eſt ut pes, natura notaſque exterior certas interioris habet.——

Deſpectus tibi ſum, *nec quis ſim quæris.*——

——Facis quod *canes* ſolent, qui ſocium culina nullum amant. *Dum canis rodit*, ſocium, quem diligit, odit.

——Sed nullis *ille* movetur fletibus, aut voces ullas tractabilis audit,—— *Æneid.* 4.

Sed alio ſpectare remiges, alio provehi cymbam video——

——Ingratumque Jovem nequeat cum dicere ſentit—— *Ovid.* de Io. Met. 1.

Quod epiſtola *tua* rarentior ad manus pervenit meas, id *ego* non poſſum non ægre ferre.

Hæccine eſt illa *tui* exſpectatio? ſic amicorum opinioni reſpondes?——

O male collocatam benignitatem!

——Hoc enim scio, *me* meis in *te* beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeo vitam pro *me* exponeres.

Quid? polliceberis montes & maria, dicebasque *me* tibi esses chariorem tuis oculis? Hæccine est illa *benevolentia*? Siccine soles amicis subvenire tuis?——

Nonne *hæc* satis erant bonam indolem æternum devinxisse? quamnam vero *te* viperam vocarem *ego*? quodnam *monstrum* aut tartareum *canem*; qui virulentam *invidiæ*, calumniæque saniem, evomere in *me*, virum de re meliora meritum, non erubesces?

Magni (ut video) verba *mea* æstimasti, magni consilia fecisti, hominum stultissime! qui quod *tibi* perniciosum semper fore prædicavi, exæcatus *stultitiæ* tenebris perpetraveris.

Quid? quo tempore discessisti à nobis jurabas *te* scripturum unoquoque mense; vide quo modo constiteris *tibi*. Næ tu es egregie——

——O ingratæ mentis juvenem! ô perditissimum adolescentem! nihil sane jam conqueror quod *mei* dememineris, quam *parentis* cepit oblivio.

Jam quoniam in nequitia tua ita occaluisti, ut lapideam magis quam humanum videaris effigiem indutus, pluribus *te* verbis hortari desistam.

Vive ut lubet, egerisque ut volueris—— profundas, perdas, pereas, nihil attinet ad me—— *Text.* Epist. 38.

Τόπον ὀ τρόπον μετήλλαξας——

——*ubi sunt ingenia magni*

Verba viri?——

Heu! ubi nunc fastus, altaque verba jacent?

Quolibet es folio, quavis incertior aura——

Vid. *Cicer.* Ep. *Famil.* lib. 5. ep. 5.

Est

Eſt aliqua, ingrato, *meritum exprobrare voluptas.*
Hæc fruar, hæc de te gaudia ſola feram.

Mihi quidem liquidiſſimum eſt, te *dietim* in deterius degenerare, & cum aliquo uſque progreſſus eſſes, tamen——

27. *Gaudendi. Lætandi.*

LÆtor apprime, *mi chare*, vera *hæc* eſſe quæ arras, atque id ſedulo triumpho——
——Quo per amœno ſpectaculo, fallor ſi aliud in terris unquam videris jucundius——
O quam gaudeo quod!——
At pater Æneas audito nomine Turni
Deſerit & muros, & ſummas deſerit arces
Præcipitatque moras omnes, opera omnia rumpit,
Lætitia exultans——Æneid. 12.

Vid. *Gratulandi.*——

28. *Gratias agendi, & debendi.*

MUlta mihi de ſingulari tua in doctos bonitate prædicaverant multi, ſed nunc omnem famam infra verum fuiſſe comperio, qui mihi videris huic potiſſimum rei natus, ut de omnibus bene mereariſ——*Eraſm.*

Quæ præter meritum obtingunt, hoc plus ſolent habere pretii, & quæ præter expectationem obveniunt ſolent eſſe gratiora: quot igitur nominibus mihi putas gratum fuiſſe munus tuum adeo non expectanti, ut ſi de cœlo delapſum fuiſſet, non potuiſſet magis inexpectatum accidere——
Nam quod ultro mittitur, quod immerenti, quod nec per ſomnium expectanti——
——Amplector iſtum animum tuum, & agnoſco quod debeam——

——Animum tam excelsum, tamque amice amicum pluris facio quam.

—Ceu pro votiva fabula, gratias si non quantas debeam, (utinam enim id possem) at quantas queam maxime persolvam.——

Conatu potius & *voto*, quæ mea est gloria, quam ipso *facto*, quæ mea est tenuitas——

Quod veritus sim antea *(vir moderatissime)* si ego adolescens neque *bonis* artibus excultus, neque in *recta* dicendi ratione satis exercitatus, ad *te* provecta ætate *virum*, atque omni doctrinæ genere instructissimum; Rom. eloquentia hac nostra ætate cum paucis facile *principem*, literas darem, ne meum istud factum cum temeritate conjunctum videretur, id totum penitus sublatum est; meumque hunc sive *pudorem*, sive *metum*, vicit beneficii erga me *tui* magnitudo: nam *juveni* quidem plusculum etiam *audere* quam par sit ab omnibus fere concedi solet; non habere quibus debeas *gratias* omni ætate sane turpissimum. Itaque vetus illa dubitatio in præsentia nihil me movet, neque cum venit in mentem, vereri reprehensionem quod *scribam*, sed quod *serius* id faciam. Sed, *&c.*

—Eosque imitabor *mendicos*, qui, quum acceptæ stipis mutuum referre nequeant, benevola *verborum* actione rependunt——

Accipe igitur (*vir maxime*) à cliente *tuo* quod jam tuum est; accipe quod voluisti, lege si sit tanti, quod jam audivisti: & quandoquidem muneribus, hospitio, *officiis*, comitate omni & benevolentia, *me* sic obstrictum *tibi* tenes, ut in nexu adhuc maneam, patere ut *creditorem* tam benignum te habeam, quam *patronum* hactenus expertus sum——.

—Ut jam nec beneficii *vos* in me collati pœnitere

nitere posſit, quod *id* in alios multos transfundam, nec id ipſum male collocatum videri, quod agnoſcam, cum nullis debeam libentius, ut nec amo quemquam effuſius——Nulla dies unquam memori vos eximet ævo——

——Votivum animi mei ſpecimen vobis inſcribo——

——Ferreus tamen ſim, utcunque contigerit, & lapideus, ſi unquam tantæ *tuæ* humanitatis fuero oblitus——

Nutriviſti *me* à puero, feciſti ex ſervo ut eſſem libertus, & quod habuiſti ſummum pretium perſolviſti mihi——Næ, inhumanus eſſem & plane——

——Orandum eſt *mihi* illud, ut quia in tanto credito ſum minus per *me* idoneus debitor, per *Deum* vobis idoneus ſolutor exiſtam—— *Chryſolog. ſerm.* 5.

——Et revera *filium* ſe neſcit, viſceribus caret, naturam negat, ingratus eſt *patri*, qui autorem *vitæ* ſuæ non obſequiis placeat, non devincit cultu, muneribus non honorat——*Chryſ.*

——Ideoque ſoli, quos feciſtis tales, ſentiunt quid vobis debeant——

Quod quidem veſtrum in *me* beneficium ſi——

——Memini ſemperque meminero——.

Incredibilis iſta bonitas tua, vincit non ſolum merita noſtra, verum etiam vota——

Utinam & referre poſſem æque ac agere grates, referret autem *is* qui pietatis officia multo cum fœnore ſolet remetiri, *Deus*.

Quare incumbo (*vir conſummatiſſime!*) & hanc operam *tibi* navabo, ut *tui* nomen, immortalitate digniſſimum, extingui mortali cum corpore non ſinam. Quod quidem enixus ſum verbis meis laudem tuam reſonantibus. Et *tui*, mihi amantiſſimi, & quidem officioſiſſimi memoriam

(ſi

(si modo is ego sum qui tantum præstare possum) profecto ab interitu vindicabo———

Nihil præter aqueum illud Sinetæ munus regi *Artaxerxi* occurrit uspiam———

Polliceor me buccinatorem fore existimationis tuæ———

Quantum debeo tibi (mi *amicissime*, mi *optatissime*!) pro *illis* literis, quas in meam gratiam scripsisti, non præsentes *literæ* declarare, non *fortunæ* meæ compensare poterunt; efficiam tamen (*Deo volente*) ut *posteritas* intelligat, Te amicum fuisse mihi valde beneficum; & non immemorem me extitisse.

Pro quibus, optandi si nobis copia fiat,
Tam bene pro merito commoda mille *precor.*

His *ego* meritis vestris erga *me* amplissimis, non officio sed *voto*, non opere sed voluntate & *animo* respondere cogor, quia longe longissime, infra *meritum* illius humanitatis vestræ, subsidet *studium* pusillæ facultatis meæ——— *Jun. in Tertul.*

Immerentissimus prorsus & indignus cui hoc dignationis & honoris habeatur———

Id quoties reputo quo pudore me putas suffundi?

———Certè ego, *studiosorum* more, pro auro & argenteo rependo animum gratum, ac chartas, feliceſne an miseras aliarum esto judicium; feci quod potui, non quod volui.

Quod si digna tua *minus est mea pagina laude*
At voluisse sat est, animum, non carmina *jacto.*

Ego quidem sæpe multumque cum animo cogitavi, ecqua tandem ratione possem munificentiam vestram rependere, qui *me* à suavibus *Academiæ* ulnis & mamillis avulsum, in vestro sinu amice excepistis———

———Pro tantis vestris erga *me* meritis, certum deliberatumque est aut *exsolvere* & præstare *debitum*,

tum, aut (quod ingenui est hominis) tanquam *æs* alienum à *me* contractum, apud *acta* publice profiteri———

Hei mihi non magnas quod habent mea carmina vires,
Nostraque sunt meritis ora minora tuis.

—Nec *amicum* amplius meum, sed *numen*, sed genium ac tutelarem *Deum* appello; etenim, si non inscite scripsit quidam, hoc demum esse *Deum*, juvare mortales—cur non?———

Qua testatum faciam, *me* grata saltem recordatione, hæc omnia complecti, quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, solvendo satis esse nunquam possim.

—*unica fortunis* ara *reperta meis*,

Gratum nullo non *loco*, nullo non *tempore* memorem gratiæ referendæ, studiosissimumque *tui* experieris, senties———

—Pro *literis* ad me transmissis, gratiam habeo maximam, si quod ego autem *officium* vicissim præstare queam, impera, id tuo jure facies—

Pro quibus ut meritis referatur gratia, juro
Me fore mancipium tempus in omne tuum.

Ut igitur pro affectu illo erga me tam benevolo, quem aliis etiam beneficiis declarasti, gratum animum testor, offero nunc quo nihil habeo majus, memetipsum, ac mecum animi nostri fœtum———*Voss.*

Sed vestra præcessere beneficia quæ gratuita erant, nostrum sequitur officium quod debetur, & quo magis debetur, eo minus poterit displicere—

Musa ô *istius* peplum repete ingratitudinem meam prudenter exsinuo, quod olim *Philomela* apud *Ovidium*

Purpureasque notas foliis intexuit albis.

—Ut clam erubescam accipere quod palam mendicare non erubui.

Ve-

Verum amicitiæ veræ atque ſinceræ coagulum, eſt mutua officiorum reciprocatio——

O mihi tam longæ maneat pars ultima vitæ
Spiritus & quantum ſat erit tua dicere facta!

——Animumque erga *me* tam propenſum declaraſti, ut plane ad primum literarum tuarum conſpectum obſtupuerim, atque non parum admiratus fuerim, tantam celſitudinis tuæ dignationem——

—Pro ſummis *excellentiæ* tuæ, in *me* jam ſæpe collocatis beneficiis, & *gratias* quas habeo maximas, in præſentia libenti animo *ago*, & omnia *meæ* deinceps in poſterum officia, paratiſſima voluntate, amplitudini tuæ offero, & addico——

Nec quæ de parva pauper *diis libat acerra*
Thura, minus grandi, quam data, lance valent.

—Cui vitam, cui liberum hunc aerem, hunc ſpiritum, hanc vocem, quæ ſervire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo.

—Quem non tam *patronum* quam *patrem* agniturus ſemper ſum——

Cujus honorificam in nos omnes beneficentiam neſcio, an commemoremus potius, vel admiremur magis.

—Cum ab ingratitudine non ſecus abhorream, atque *Achilles* ille *Homericus* à mendacio, mecumque perpenderem quam eſſet immenſum, quod tuæ deberem benignitati, ut meritum omne, omne quoque officium exſuperet meum; optimum judicavi ut tibi literaria ſtrenula, aut floſculo quopiam è muſarum hortulis decerpto, animum memorem atque amantem utcunque teſtarer——

—Utinam in officii recordationem ſacratiſſimam, è penu meo literario proferre poſſem, quod vel *tuis* gratum eſſet oculis, vel animo & deſiderio reſponderet *meo*.

—— *Cum-*

—*Cumque labent alii, jactataque vela relinquunt,*
Tu lacerae remanes anchora sola rati.

— Cœpi subinde anxia mente revolvere, quonam pacto aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita, ut etiam nullam eorum partum, referenda gratia consequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud, *rusticos etiam lacte diis supplicare, & gentes multas quae thura non habens, mola salsa litare*, nec ulli fuit vitio datum, Deos colere quoquo modo possit.

—Quod referre gratias, ita ut volebam non possum, *fortunae* debes imputare——

A *me* nihil unquam in *te*, ne mediocre quidem profectum est, ut *mihi* tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum plane non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quam ipse *alios* opitulari possim——

Quid referam vel isto *munere* dignum, vel potius isto tuo *animo*, qui mihi munere ipso longe est suavior? nihil habeo nisi meipsum, *quem* si alicujus esse precii putas, totum *peculio* tuo adscribito. Crede *mihi* nihil habes in omni genere tuarum possessionum, quo *tu* tam proprie possis & *uti*, & *abuti*, si ita lubeat quam.

Nunquam igitur gratiarum labiis te salutabo? numquamne——

Egone in *eum* ingratus essem, qui & nullo *meo* merito, *me* laudasset, & inopiæ meæ subvenire vellet?

—*Non si tellurem effundat in undas Diluvio miscens, coelumve in tartara solvat Jupiter*—Æne. 12.

Quid tibi, quid *inquam* pollicear? num *meipsum* quantus sum dedam? at exiguum est iis *me* dedere, qui nisi fuissent, *ipse* non essem; tibi proinde & quod possum, debeo & quod non possum, *Hieron.*

Char-

——Chartaceo hoc *donulo*, quod quæso clementer ac perbenigne à veſtro *clientulo* ſuſcipite, & legite.

——*Patri* præfertim cui fortunas tuas omnes ipſamque adeo vitam debes cum anima

——*nec unquam*
Eſſe ſatis poteris, præſtes licet omnia gratus——

Ut meminiſſe magis poteram officii mei, quam præſtare retributionem——.

Officiola qualiacunque.

Vel minimiſſimam amoris ſtricturam——*pro meritis grates perſolvere dignas Non opis eſt noſtræ* (domine & Mæcenas *mi*!) *Non tamen officium ceſſabit, ineſque voluntas* proferet haud ullum, grati animi, noſtrive in *te* teſtamen amoris——.

Quale quale tandem eſt, tibi totum id——.

Supereſt ut illam ipſam *gratiarum* actionem; quæ *me* ad ſcribendum impulit, in *Epiſtolam* concludam: Sed ſtultiſſimum fuerit velle *me*, juvenem infantiſſimum, tibi *verbis* ſatisfacere, cum tu homo eloquentiſſimus, *reipſa* rationibus meis conſulere conatus ſis. *Aſcham.*

Tu tamen quaſi hoc unum in vita, ut me tuereris *tibi* propoſitum eſt, quem ſemel benevolentia complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam deſiſtis——.

Quantum tibi debeam, depingere ſtupet calamus, exprimere lingua, leves tantum *qua data porta ruunt*, & loquuntur *gratiæ*.

29. *Reſp. ad* Gratiarum *actionem.*

Quanquam *gratiarum* actionem à *te* non deſiderabam, cum te *reipſa* atque animo ſcirem eſſe gratiſſimum, tamen fuit *ea* mihi (fatendum eſt enim) perjucunda——.

Quas ad *me* literas miſiſti, multo ſunt adeo refertæ officio, tam multis——

Iſti

Isti tuo tam benevolo pectori me profiteor astructissimum esse, id quod hoc epistolio veluti syngrapha legitima, singulis & universis contestatum esse volo———

Laudibus istiusmodi non delector, quas tu prodige verius quam liberaliter in me effundis— in posterum quæso aliud exercendo stylo quæras argumentum———

Gratias quas mihi habes immerito maximas, tibi meritissime rependo maximis majores——

30. Gratulandi.

Quo in *adventu* ejus, non possum exprimere sermonibus, quanto, quamque impatienti gaudio *exultaverim*, cum augeret maxime lætitiam meam amicissimi *hominis* inopinata præsentia. *Min. Felix.*

Noctes omnes insomnes & illunes; dius vero nebulosos agimus hem diu, absente te, te scilicet———

Quæ quoniam vera est, tota mihi *mente* tibique
Gratulor ingenium *non latuisse tuum*.

Quicquid ago præsto es, ludit ante oculos meos imago tua, itque reditque frequens, sine te non dormio, non edo——

—Nulla non hora de *te* loquuti fuimus, longa nos omnes *tui* fatigavit expectatio—& vitam *vobis* acerbam putabamus, quod tam diu consuetudinis *tuæ* fructu caruimus—& jam ecce *reduci* à tertio usque jugare manus porrigimus——

—Cujus equidem absentis, absens, memoria, non aliter frui solebam, quam præsentem præsens consuetudine consueveram; qua, dispeream, si quid unquam in vita contigit mellitius.

—Cæterum quemadmodum fieri consuevit, ut cum primum *Sol* formosum illud & aureum os

terris

terris ostenderit, aut ubi post asperam hyemem novum *Ver* blandis aspirarit *Favoniis*, protinus nova rebus omnibus facies, novus color ac plane juventa quædam redeat: ita nobis *te* conspecto mox alius accessit vultus——

31. Gratulandi---*fortunam auctam*--*successum prosperum.*

GRatulor tibi *Plutum* tam propitium, ut mihi permolestum fuit *te* molestiis ac periculis agitatum esse; ita *te* incolumem ex isto naufragio enatasse gaudeo——

Sed gratulor tibi, jam opinor, semideo facto, cui contigerit——*epulis accumbere Divum.*

Nec tam meapte causa quam illius *lætebar*——

Quod res *tibi* ex animi sententia evenerit, lætamur admodum, omniaque *tibi* in posterum felicissima apprecamur.

——Video *te factum* ζῶον ἀμφίβιον, nisi mavis dici *Mercurius*——superis deorum gratus & imis——

Tanto semper in te affectu flagravi——ut optem tibi secundissima omnia, & cum optata contingant, vehementer gaudeam——

32. Gratulandi *valetudinem recuperatam.*

IN more positum fuit amicis convalescentibus *sotéria* mittere——

Sed magis gratulor valetudinem prosperam, cum à tot morbis revixeris aliquando——& novam quasi vitam recordiaris.

AT per *Deum* quæso immortalem, ut tortuosos aliquando mores castigares. Quis enim *te* non metuat? quis non oderit? O utinam te moveant *parentum* suspiria, vota, lacrymæ?

Scholæ adhæreas usque dum mercibus illis Atheniensibus probe pleneque sis instructus —αἰσχρόν τοι δῆρόν τε μένειν κενεόν τε νέεσθαι. *Iliad.* 2. v. 298.

Toto fac animo, præclara studia amplectare,
Quando non potes quod vis, id velis quod possis——

Perge, age, vince omnem miles *virtute laborem.*
Et quantum humani possunt se tendere passus.
Arduus accelera——

—Tacita vivas ut omnes *te* frustra fuisse natum non existiment.

Disce libens, tetrici nec præceptoris habenas
Detestere——
Tu quoq; ne metuas quamvis Schola *verbere multo*
Increpet, & truculenta senex gerat ora Magister,
Degeneres animos timor arguit; *at tibi consta*
Intrepidus, nec te clamor plagæque sonantes, p. 157.
Nec matutinis agitet formido sub horis,
Quod sceptrum vibret ferulæ, *quod multa* supellex
Virgea, *quod mollis scutinam prætexit aluta,*
Quod servent trepido subsellia *vestra tumultu.*
Auson. protrept.

—Noli quæso *spem* quam de te bonam nostrates passim omnes conceperunt hactenus, frustrari; noli fœdissimam ganeonum colluviem ita sectarier, ut sordeant tibi, & desipescant amicorum monita——

——Te ad studium summæ laudis cohortabor, est enim tibi gravis adversaria constituta, & parata incredibilis quædam *Expectatio*; quam tu una re facillime vinces, si hoc statueris quarum laudum gloriam admiraris, quibus artibus hæ laudes com-

comparantur, in iis esse elaborandum——

In hanc sententiam scriberem plura, nisi te tua sponte satis incitatum esse considerem; & hoc quicquid attigi non feci inflammandi tui causa, sed amoris mei testificandi——

V. Form. *affectus movendi*, ubi complures hinc referri queant——

Si tibi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna repende tuæ.
Surge, age, & in duris haud unquam desice, cœlo
Mox aderis, teque astra ferent——

Agricola si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulserit, si in tuto semina non locarit; *sibi* mentitur, non *terræ*, nec *terræ* facit damnum, sed *sibi* non facit fructum; & ita *se* vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ* manu fallaci mentitur——*Chrysolog.* Idem & *tibi*, quam *tu* sperabis *honoris* messem, si nullam feceris *liberis* sementem?

Ejus animum inexpugnabili illecebra ac *suada*, captum prius ac possessum, ad præclarum & inusitatum aliquid transferet——

Ac veluti gnavus & avidus negotiator bonis literis ceu honestissimis mercibus in patriam tuam onustus redeas——

Insanum quamvis hyemet mare, crudaque tellus
Semi ibus, bello nec satis apta manus——
Nil dubites autore bono—— Auson. Theodos.

Qui parum feliciter navigarunt, ipsi solent aliis non infeliciter cavere, ne veniant in periculum; sic & ego tibi sollicitus——

——Sed——*Nil opus admisso subdere calcar equo*——
Sponte tua properas——

Aliquidne *tibi* suademus quod factu non sit utile? *no*, si nescis, *tuæ*, non nostræ utilitatis satagimus: Negligentiam tuam, & inertiam susque deque ferremus, nisi *eam* sciremus *tibi* futuram detrimento——

Nunc

Nunc ætas est omnium laborum patiens, ea est rebus honestis exercenda : quod datur vacui temporis hoc impende honestis studiis, & evolvendis bonis autoribus.

Fuge consortia nepotum & otiosorum, abduc te à juvenilibus voluptatibus & veris dotibus temet instrue———

Hunc igitur, quod facis, toto animo & tota mente amplectere, hunc cole, hunc observa, *hujus* heroicas virtutes imitare, & exprimi penitus ; & quo melius *hoc* præstes, da operam, ut in *literis* & libris *patrem* tuum, si non superare, at saltem æquare vales———

Dic Musæ, *genioque tuo*, Majora canamus
Aude *aliquid* Magnum, *tenuesque relinquere curas*
His *quibus ingenium tenue est: quia ponis avenam*
Arma virumque Cane———

———Persuasi tandem quamvis primum pertinaciter ibat inficias———

Non *Gallicus* olim duntaxat *Hercules* ea gaudebat prærogativa, ut mistis ab ore catenis omnes ad suos nutus inflexerit ; etiam *Tu* inter amicos felix imperabis———

———Noli ad credulam spei perplexæ auram antennas solvere? cum *Strato ico* dixeris ex omnibus navigiis tutissima esse, quæ in *terram* nauta subduxit.

—Dum potiare, patiare.

Quod facis id facias studiosius, & prius orto
Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posce.
———*non parvas animo dat* gloria *vires,*
Et facunda facit pectora laudis *amor.*

Vid. Epist. 38. *Text.* elegantem sane ad *labores & studia* adhortationem.

Quorum arbitrio quasi *calcare* commotus, non potui refugere à cœpto *laboris* curriculo———

—Non sunt pectoris adeo obtusi, ut humanis verbis non mollescam———

Hæc

Hæc ſunt quæ noſtra liceat te voce moneri,
Vade, age, & ingentem factis fer ad æthera famam:
Æneid. 3.

Sit procul omne nefas: *ut ameris, amabilis eſto*; exue tetricum illud & Saturnicum ſupercilium, ſerena frontem illam rugis & nebulis caperatam———

Quamobrem ſi *me* amas, quantum profecto amas, ſi *dormis* expergiſcere, *ſiſtas* ingredere, ſi *ingrederis* curre, ſi *curris* advola; hoc ſit *negotium* tuum, hoc *otium*, hic *labor*, hæc quies, in his *vigilia*, in his etiam *ſomnus* reponatur *tuus*———

Pergite, ut facitis, atque in id *ſtudium*, in quo eſtis, incumbite, ut & vobis *honori*, & amicis *utilitati*, & reipub. *emolumento* poſſitis eſſe.

Vid. plura inter Formul. *Conclu. Petendi, Pathop.* p. 156. & deinceps.

———His igitur *tu* tantiſper te exerceas haſtulis, dum cætera adornantur; & feliciter in ſtudiis perge ut cæperis; jam enim *Orbis* propè univerſus *ingenii* tui exſpectatione ſuſpenſus, neſcio quid *cæleſte*, ſibi, de tua *virtute* pollicetur———

——Neque ægre feras me toties iſthac inculcantem; *nam numquam nimis dicitur, quod nunquam ſatis diſcitur*, ait *Seneca*, Epiſt 27.

Vid. *Monendi, Conſolandi.*

34. *Illudendi.*

ITe nunc *Reges* Principeſque, ite & Trophæa veſtra alibi quam in æternitate *literarum* ponite; *Ptëtas*, Oratores, & imprimis Hiſtoricos, Flamines *Muſarum*, & æternitatis Sacerdotes, veſtræ autem gloriæ ac nominis Præcones, negligite ſi placet, ac pro iis *ſimiam* aut morionem ſaginate———

——Arrigite aures non terſas, non acri lotas aceto, ſed quas olim *Midas* ille noſter exhibuit *Pani*——Encomium certe audietis, non *Herculi* neque *Solonis*——— Ut

Ut nec mille *Democriti* ad tantos riſus ſuffecerint, quanquam illis ipſis *Democritus* rurſum, alio *Democrito* foret opus———

——Egregiam certe laudem !

35. *Lamentandi.*

SI atramentum mihi in præſens deficeret, *lacrymæ* ipſius vices optime nunc ſupplerent, talis tantus tuarum intuitu literarum occupavit dolor, patrem meum eſſe mortuum———

—Nihil jam multis annis accidit quod æque doluerim—Ah, neſcis quam doleam de——

Aſſiduis *lacrymulis* faciem humectat, *curis* edacibus corrodit animum, *verberibus* crebris corpuſculum diverberat, & *unguibus* inſanis faciem deformat, quod *natum* eximio literarum amore flagrantem, (cujus prima *ætas*, iter ad ingenii *lumen*, manifeſtum oſtendebat) fatali jaculo percuſſum, miſerit—Triſtiſſimus *hæc* tibi ſcribo——

Textor. epiſt. 44. *Plin.* ep. lib. 5.

Perque ſinus lacrymæ fluminis inſtar eunt.

——O quanta quæſo, quamque acuta doloris cuſpide pectus meum nunc perfoſſum fuiſſe triſtimas ? O quanta ira ſiccum jecur arſiſſe opinaris ? vidiſſes excuſſos *oculis* meis lacrymarum rivulos ubertim erumpere ; vidiſſes capillos venis diffuſos extrahi———

——*Largeque humectat flamine vultum.*

——Quod ubi accepit nuntium, miſerum me! quantum indoluit—& multum *lacrymas verba inter ſingula* fundit. Æneid. 3.

——Heu lux *patriæ* ac pater ! heu exemplum *ſui* ævi, noſtri admiratio ac ſtupor ! heu bellator, victor, triumphator, ſpes tuorum, terror hoſtium ac tremor ! heu invictum *Rheni* noſtri tonitru, ac Martia tempeſtas ! quæ omne ævum, omnis admirabitur poſteritas, *Heinſ.* in obit. illuſtr. *Mauritii*——

——Nam

—Nam si exspectatis, ut quod in privato funere *oratores* solent, verbis tantum ad commiserationem, aut inanem planctum, *præficarum* more, præeam aut luctum ejulationibus accendam; fugit *vos* & ratio, & institutum nostrum *Auditores*! Non enim fœminæ, sed viri convenistis. Et invictum principem lugemus, qui nec lacrymam emisit unquam——*Ibid.*

Levia perpessæ sumus si flenda patimur, *Andromache* apud *Senecam*———

Non possum quin doleam, multo autem maxime quod———

—Res nullis sat lacrymis deplorenda—

Nec ut atramento destillet calamus, sed sanguine———

V. *Cicer.* Fam. lib. 5. Epist. 1. lib. 9. Epist. 11. lib. 14. Epist. 4. 7. 9. 17. 19.

—Cum ex *his* malis eluctatus fuero, cum enatavero ex his *cavarum* fluctibus, his molestiis emersero, tum——

—Ut quemadmodum à *Romanis* Scipio *Nasica, corculum* appellatus est, sic & *illum* à *suis* appellari merito, & lugeri mortuum——

Heu quæ me tellus,——

——*quæ me æquora possunt*
Accipere? aut quid jam misero mihi denique restat?
Cui neque apud Danaos usquam locus, insuper ipsi
Dardanidæ infensi pœnas cum sanguine poscunt

ut Sinon ille Virgilianus. Æneid. 2.

Lacrymæ ubi estis? ubi estis *lacrymæ*? *cecidit* nobis *D.N* heu *cecidit*, per quem *stetit* foro *Justitia*, literis decor; *religionis* nitor—Quando fluetis *lacrymæ*, si hic *stetis*: profecto si unquam ad usquam *fluxus* juste; hic *impie* staris.

Quis (*nisi cornea fibra*, aut jecur adamantinum cui fuerit, *oburque* & *æs triplex* circa pectus) teneret à lacrymis, non solvat se in *luctum*, & *gemitus & suspiria magna*, cum suo madentem sanguine universum fere *orbem* viderit Christianum

—Dum

——Dura profecto, dura nimis *illi* sunt viscera, qui *his* visis, *largo* (ut Tros ille olim) *non humectet flumine vultum*——nec lacrymarum torrentibus inundetur.

Discedens *vir* eximius & sanctus, immensum *sui* desiderium *nobis* reliquit, utpote cum & *ipse* tanto *nostri* semper amore flagraverit, ut & in ludicris & in *seriis*, pari mecum voluntate concineret, *eadem* velle, aut nolle crederes, *unam* mentem in duobus fuisse divisam——*Min. Fel.* de Octav. suo——

—Quot dolorum agmina infestent, quot immineant casus, quot ingruant incommoda, quam nihil usquam non felle tinctum plurimo!——

36. *Laudandi.*

Hunc finxisse *Deus* Opt. Max. hoc consilio videtur, quo haberent *nostri* A. quem imitarentur, *cujus* similes esse velint. Videbor *tibi* fortasse & aliis nonnullis, in hujus *viri* laudatione nimium profusus, ego *mihi* nimium parcus——

——Tanquam de cœlo *divinum* hominem esse in provinciam delapsum putant, mentiunculam facientis *tui* non infrequentem——

—O tuas *literas* omni suavitate refertissimas!

—Id peto ut majore *studio*, magisve ex animo petere non possim, ut *ei* omnibus in rebus quantum tua *fides* patiatur, commodes ut *eum* commendes, dignum laude virum omnimode.

—Apud *quem* dotes tam eximiæ, tam admiratione pene omni superiores, se produnt, ut——

——Innocentiam cum lacte imbibisse, cum ætate corroborasse.——

——Privatorum duntaxat est *sibi* & *suis* vivere? se publicæ luci expositum existimavit velut candelam aliis lucere, sibi consumi——

Convenit hoc istis tuis moribus, ita piis, ut supercilio careant; ita comibus, ut absit levitas; ita severis, ut absit asperitas——

——Rerum vero gestarum *gloria* tanta est, ut non *epistola*, sed historiarum *voluminibus* explicari debeat——

Laudo *genium* tuum, laudo *ingenium*, laudo eloquentiam *literarum* tuarum, nihil nisi *Gratias*, Veneres, voluptates *spirantium*——

——Saccharatis condimentis stipare soles scripta *tua*, quibus ne *mel* ipsum mellitius puto——

Uberiore *me*, quam par est laude, videris prosequi——

——Qui quidem, ut est voce suavis, vultu amabilis, gestu & statura corporis admodum decorus atque procerus: sic certe pietate, prudentia, fortitudine, atque aliis virtutibus optime instructus & eruditus——

Quæ (*Deus bone!*) morum comitas? quis animi candor? quæ in dicendo *Veneres*? adamantinum arbitror, quem mira *hujus* hominis festivitas non capiat.

——*Exemplum* juvenis *venerabile morum.*

——Quod omnis cogitet memoria, posteritas loquatur——non *fumus* publicum, sed patriæ cadaver——belli fulmen, murus libertatis, omnium provinciarum urbiumque vallum atque propugnaculum——cui spes ac vota sua quisque credit, *quem* ex omni orbe nobilissima juventus colit——

——Nam quæ levitatem præ se aut futilitatem ferent, non tam oderat natura, quam detestabatur——

In *dicendo* ita brevis ac succinctus, ut necessitatem raro, nunquam dignitatem *Principis* excederet; plurima *acute*, nihil unquam *frustra* dixit——

——*Corpus*

——*Corpus* ſucculentum, vegetum, toroſum Deus & natura dederant; cujus ſpeciem ac modum magnitudo *animi* ac mentis excedebat—— Ex ore, ſupercilliis, inceſſu, corporis totius motu habituque *Martem*, non plorantem illum quem Poëta turpiter inducit, ſaucium que, ſed *Gradivum*, aut *ultorem* deſcripſiſſes, qui in animo ac vultu *ejus*, ſedem poſuiſſe videbatur——

—Quem illimis *morum* candor ſimplex *animi* tralucentis ſuavitas innocentiæ, & religionis, pietatis, & ſtudii imago, non recreabat aſpicientem. Nemo *ſibi* & *naturæ* plura, nemo pauciora *inſtitutioni* debuit——*ipſe* rerum omnium vorago ac abyſſus——

——Quam nullum omnino tot dotibus imbuto ſupercilium!

——Pœnitentia ac *fide*, non ut ante, urbem aliquam, ſed *cœlum* perrupiſti: hanc victoriam poſtremam, hunc triumphum *Imperator* noſter geſſit; poſt quem, victor omnium ac *ſui*, vitæ immortalis *Capitolium* aſcendit. Ita una eademque hora (*Auditores!*) columen prudentiæ ac caput ſuum *Patres*, Martem *milites*, vitam, ſpem, ſalutem *Cives*, fulcrum ac tibicinem imperii ac gloriæ *Batavia*, patronum ac tutorem *Academia* amiſit——*Heinſ. orat.* 1. in obitum Illuſtriſſimi *Mauritii* Auriaci——

——Cujus *tergum* nunquam vidit *hoſtis*, vultum nemo unquam inimicus patriæ ſuſtinuit. ——*Ibid.*

——Stupere omnes, neque ut de *homine* amplius, ſed ut de novo aliquo *portento* ioquebantur. ——Studioſi omnes exclamare, hærere, nulla aut *ſibi* laude, aut *illi* ſatisfacere videri. Alii abyſſum eruditionis, alii ſcientiarum mare, alii Doctorum ſolem, alii patris divini ſoboIem divinam, alii genus Deorum, alii perpetuum

literarum Dictatorem, alii maximum naturæ opus & miraculum, alii extremum naturæ conatum, aliter vocare——*Heinf. de Josepho Scalig.*

——Illustres patriæ Patres, *Galliæ Palladium* eripuerunt, & præcipuum *Europæ* numen (ita enim vere judicabant) liberali stipendio in hanc urbem vocarunt. Qui mihi dies alter Academiæ *natalis* videtur. *Ibid.*

——Domum vero *illius*, quasi oraculum fuisse quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent——Fuit, fuit illud tempus cum unius in hac urbe *viri* domus, orbis universi musæum esset——*Ibid.*

Tu in ore, in animo eris omnium, nominisque magnitudine orbem universum, diuturnitate autem famæ vastam temporum profunditatem æquabis: Salve, salve Heroum sanguis, salve literarum princeps, salve invidiæ victor, salve domitor monstrorum, salve, *ave*, & æternum vale——*Heinf.* orat. 2.

Is *Josephus Scaliger* est, inquam, qui non admirationem sui, sed stuporem *posteris* reliquit. Cujus incredibile ingenium, tanquam flamma quædam, aut fax publica è cœlo delapsa, & in terras demissa artes omnes, omnes disciplinas illustravit: cujus inexhausta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculum, & profunda quædam vorago fuit——Orat. 3.

—Etenim si ut prudenter à *Solone* dictum fuit *Finis* exspectandus est ut recte judicetur, & post actum *fabulæ* supremum plausus excitatur——Jacet ille eruditi orbis splendor, illa fama literarum ac anima——jam princeps literarum omnium, & *Apollo* Musarum judicatus est——

Efflorescet indies *illius* viri nomen, quo majorem nulla ætas vidit, nulla forsitan videbit vastum illud & prodigiosum ingenium, admi-

rand

ránda illa & ſtupenda poſteris induſtria, accuratum illud ac divinum viri ingenium non latere magis quam deleri aut extingui poteſt.

——Nos ingenii humeris, & quaſi cervicibus ſupra ipſa *Mauſolea*, quæ expreſſa hic videtis, ipſa *invidia* ſpectante, ac ringente fruſtra *Regem* noſtrum extollemus ac locabimus. D. *Heinſ.* de *Joſeph. Scalig.*

Pulcherrimo illo Apulei dignus elogio, *inter doctos nobiliſſimus*, *inter nobiles doctiſſimus*, *inter utroſque optimus*, inter omnes modeſtiſſimus——

——In deligendis quos diligat diligentiſſimus——

——Magnum illum *patriæ* parentem, fulmen illud *belli*, pacis columen ac decus——

——Tantum ubique locorum famam *tui* nominis concitaſti, ut vicatim compitatimque *te* prædicent omnes, ad *Deum* pene faciunt——

Quo ſi eo quo cœpiſti pede perrexeris *animum æquabis olympo*——

—Nam erat & *ingenii* viribus valens, & *doctrinæ* opibus excellens, & *eloquio* præpotens, quippe qui utroque ſermone copioſe & graviter diſputaret, & ſcriberet——

—Princeps incomparabilis, nunquam ſatis laudatus, nunquam ſatis laudandus, quem facilius quis admirari, quam laudare poſſit——

—In *quo* multa adeo præclara, adeo ſingularia, adeo mira extiterunt, ut——tanta vis ingenii, tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes pene multum longeque ſuperarit, tanta totius eruditionis magnificentia——

Eloquentiam vero quid memorem, cujus fuit tam amœna, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore *ipſius* non tam verba, quam mella quædam fluxiſſe videantur. *Vincent.* Lirin. de *Origine.*

IMminet jam *nobis*, niſi vanus augur ſum (atque utinam profecto ſim, *Auditores!*) alta quædam ac profunda *nox*—Nam ut nautæ cum in prora conſtiterunt, tempeſtatem primi vident, primi *aliis* denunciant; ita ego neſcio quid, quaſi *nubem* poſt ſerenitatem hanc——

——Quid ita cœlum, terram attonitus intueris? quid eſt quod? ——hoc forſan animo, te animum tuum aliquando tandem recollegiſſe ſpero ——

38. *Minandi.*

AGedum accingamus igitur quando tu prior ad arma provocas——ô perditam audaciam! audes virum tam *magnifice nummatam treſſis homuncio* convitiis laceſſere? quod ſi opes meas contempſiſti, num vel calamum *Eraſmi* non metuebas? ſcis quibus machinis ſolent bellare Poëtæ? quaſi iratus in te torſero, actum de te fuerit, fruſtra te foſſæ iſtæ, iſti aggeres, iſta mœnia quantumvis munita cinxerint: ſed hactenus præluſerunt velites, tu niſi pacem ultro petas, juſta tecum acie decernam——

——Et me ſors ſiqua tuliſſet, Promiſi ultorem——

——Erit, polliceor, tempus in quo ſtultitiæ *tuæ* pœnitentia ductus, & unguibus faciem *tibi* deformes; & matrem, quum *te* peperit, *abortivum* malles peperiſſe.

Cur ſic debaccharis in famam hominis ex animo *te* amantis? meæ famæ non multum noces, tuæ male conſulis——Abſtineas quaſi à talibus facetiis, alioqui ſenties me non eſſe edentulum, & fortaſſe ſero pœnitebit; ; ſi tibi *machæra* eſt, & nobis *urbina* eſt domi.

——Cæterum quoniam *ſero ſapiunt* Phryges, *tuo* nunc infortunio ſapias; & quam in te cuditti fabam perpetere, quod tibi propina-

ſti

sti venenum bibe——Et *vale*——

——Non solum enim vapulabis à carnifice compitatim, at (quod longe deterius est) traheris ad furcam——Non miserebor *tui*, vel si sanguinem fleveris——

——Studiorum si *te* pertæduerit; nihil restat nisi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

Precibusque minas regaliter addis——

39. *Monendi.*

VEllem quam *sæpissime*, mecum per *literas* colloquare.

Tu velim & quid *agas* & quid *acturum* te putas facias me quam diligentissime *certiorem*.

Cave sis audiam ego isthuc *posthac de te*——
Augurium ratio *est*, *&* *conjectura futuri*,
Hec divinavi noxitiamque tuli.

Unde non verebar vel in maximis tuis *negotiis* te amice interpellare, ea tamen lege, ut, *ta* simili quidem *amoris* argumento *me* etiam commonefacias delinquentem——

Sed pro *tua*, qua non duntaxat *me* superas, *existimatione* atque autoritate, longe dissimili ratione, mihi quoque libere dicas, quid me uspiam mali deprehenderis.

Quod ego tibi non in *aurem*, sed aperte dico——
——*Hæc est venturi prima favilla mali.*

Vipera est in veprecula——en te monui——

——Cave posthac, si *me* amas, unquam *isthuc verbum*, ex te audiam; & *ego*, si me metuis, *mores* cave in te esse *istos* sentiam.

——Tenta, reperies in levi *monito*, non leve *momentum*——

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Esse, sed ut valeas, multa dolenda feres:
Sæpe bibit succos quamvis invitus amaros
Æger——

IMminet jam *nobis*, niſi vanus augur ſum (atque utinam profecto ſim, *Auditores!*) alta quædam ac profunda *nox*—Nam ut nautæ cum in prora conſtiterunt, tempeſtatem primi vident, primi *aliis* denunciant; ita ego neſcio quid, quaſi *nubem* poſt ſerenitatem hanc——

——Quid ita cœlum, terram attonitus intueris? quid eſt quod? ——hoc forſan animo, te animum tuum aliquando tandem recollegiſſe ſpero ——

38. *Minandi.*

AGedum accingamus igitur quando tu prior ad arma provocas——ô perditam audaciam! audes virum tam *magnifice nummatam treſſis bumuncio* convitiis laceſſere? quod ſi opes meas contempſiſti, num vel calamum *Eraſmi* non metuebas? ſcis quibus machinis ſolent bellare Poëtæ? quas ſi iratus in te torſero, actum de te fuerit, fruſtra te foſſæ iſtæ, iſti aggeres, iſta mœnia quantumvis munita cinxerint: ſed hactenus præluſerunt velites, tu niſi pacem ultro petas, juſta tecum acie decernam——

—Et me ſors ſiqua tuliſſet, Promiſi ultorem—

—Erit, polliceor, tempus in quo ſtultitiæ *tuæ* pœnitentia ductus, & unguibus faciem *tibi* deformes; & matrem, quum *te* pepererit, *abortivum* malles peperiſſe.

Cur ſic debaccharis in famam hominis ex animo *te* amantis? meæ famæ non multum noces, tuæ male conſulis——Abſtineas quaſi à talibus facetiis, alioqui ſenties me non eſſe edentulum, & fortaſſe ſero pœnitebit; ; ſi tibi *machæra* eſt, & nobis *urbina* eſt domi.

——Cæterum quoniam *ſero ſapiunt* Phryges, *tuo* nunc infortunio ſapias; & quam incudiſti fabam perpetere, quod tibi propinaſti

ſti venenum bibe——Et vale——

——Non ſolum enim vapulabis à carnifice compilatim, at (quod longe deterius eſt) traheris ad furcam——Non miſerebor *tui*, vel ſi ſanguinem fleveris——.

——Studiorum ſi *te* pertæduerit; nihil reſtat niſi ut jam ad *tibicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

Precibuſque minas regaliter addis——

39. *Monendi.*

VEllem quam *ſæpiſſime*, mecum per *literas* colloquare.

Tu velim & quid *agas* & quid *acturum* te putas facias me quam diligentiſſime *certiorem*.

Cave ſis audiam ego iſthuc poſthac de te——
Augurium ratio *eſt*, *&* *conjectura futuri*,
Hæc divinavi notitiamque tuli.

Unde non verebar vel in maximis tuis *negotiis* te amice interpellare, ea tamen lege, ut, *ta* ſimili quidem *amoris* argumento *me* etiam commonefacias delinquentem——

Sed pro *tua*, qua non duntaxat *me* ſuperas, *exiſtimatione* atque autoritate, longe diſſimili ratione, mihi quoque libere dicas, quid me uſpiam mali deprehenderis.

Quod ego tibi non in *aurem*, ſed aperte dico——
——Hæc eſt venturi prima favilla mali.

Vipera eſt in veprecula——en te monui——

——Cave poſthac, ſi *me* amas, unquam *iſthuc verbum*, ex te audiam; & *ego*, ſi me metuis, *mores* cave in te eſſe *iſtos* ſentiam.

——Tenta, reperies in levi *monito*, non leve *momentum*——

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur
Eſſe, ſed ut valeas, multa dolenda feres:
Sæpe bibit ſuccos quamvis invitus amaros
Æger——

Memorem immemorem facit, qui monet quod memor facit. *Plaut. in Pseudolo.*

Ut corpus redimas, ferrum *patieris & ignes*—
Ardua res hæc est opibus non tradere mo es,
Et cum tot Crœsos *viceris*, esse Numam.
Tu quoque formida nimium sublimia semper,
Propositique precor contrahe vela tui———

—Sint priora illa tecum παδήμαϛα, μαδήμαϛα tibi, ne.———

—Scias velim, quod locus ille dignitatis futurus sit onus æque ac honos———

—Nullum (si *me* audias) amicum *tibi* comparabis, nisi prius cum eo tres modios *salis* comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam *amici*, qui tamen———

—Vis implumis adhuc, volare? *Dædalus* eris priusquam sis *Icarus*? Præstat in ipsa etiam senectute resipiscere, quam ad capulum usque delitare; Non puduit, eloquentiæ parentem *Ciceronem*, post multas in Senatu declamationes, dare se *Apollonio* Miloni recoquendum: neque octogenarium *Socratem* Musicæ vacare———

Iudis adhuc cerneas incendia? *diripit* hostis
urbem, *& tu vacuus numeros in pulvere ducis*?

—Si velles *aurem* præstare meo consilio—— Cave ne *divina* ultio (quæ lento gradu ad vindictam *sui* procedit) ampliori *te* exitio reservet, tarditatemque supplicii gravitate, compenset: multis enim *fortuna* parcit in pœnam, & quem sæpe *casus* transit aliquando invenit, ut ait ille—

Quod *Helenus* olim *Æneæ*, serio te moneo.
Læva tibi tellus & longo læva petantur
Æquora circuitu Dextrum fuge littus, *& undas*
———Ænetd. 3.

Amo *te* plurimum, nec hodie vivit quisquam *mihi* amicior ac tu—Hæc enim quæ moneo amice moneo, fic enim malim quam inimice placere.

—A

——A medica hæc, nec maledica penna proceſſiſſe perſancte juro——

Valetudinarius eſt hic *orbis*, in quo non decumbunt ægri, ſed pro ſanis ambulant: pauci morbum ſuum vident, omnes amant.

Sed relinquamus nos tandem, vitia illa quibus nimio plus jam diu aſſuevimus——

——Da operam quæſo ut *eam* quam de *te* ceperunt omnes non fallas opinionem.

——Neque, ut ſpero, ſiniſtre illud accipies, quod dextre in rem tuam porrigitur——

Proximus à tectis; ægre defenditur ignis:
utile finitimis abſtinuiſſe locis.
Non facile eſuriens poſita retinebere menſa—&c.

40. *Narrandi de rebus novis.*

RErum quidem *novarum*, hic fere [illegible] nihil, niſi quod——

Sedebimus hic ad menſem unum aut alterum——

Tertius hic dies eſt quod audivi——

Illi quidem haud ſane diu eſt cum——

Proni, accepi auribus, te——

Plane beabis me, tuum ſi——

Magnopere velim audire, num——

Peſtilentiam iſthic majorem in modum debacchari——

——Video paſſim, audio paſſim, quacunque patet orbis Chriſtianus, ſummos pariter atque infimos, horrendas rerum mutationes perſentiſcere——cometæ, eclipſes, inundationes, prodigia——portendunt magnas nobis & malignas temporum tempeſtates capitibus imminere,

Agitur hic per ruſticos cruenta fabula, quæ futura ſit cataſtrophe, neſcio——

Videmus hic rerum præludia, neſcio quid tempeſtatis minitantur, omnia tamen adhuc in conjecturis latent——

Res non ficta, Deus testis, sed facta recenter——

——Aut veram, aut si vera non est, certe verisimillimam narrationem——ne majoris operæ aleam tentaramus.

Dicam quod stuporem omnem, omnem longe excedit admirationem——

——Ut non tuam literas, quam lituras, quam lacrymas expectes modo——adeo misera rerum est facies.

——Nihil novum hoc temporis occurrit uspiam, nisi illud *Ciceronianum*, Si vales bene est, *ego* quidem valeo. *Vale.* Salve.

——Ne autem verbis *meis* defatigatus pertædeas, rem omnem *tibi* à principio strictim aperire constitui——

Ægre hic, & difficulter hodie vivitur ob magnam *annonæ* caritatem; multi ubivis locorum reperiuntur *milites*; aut (ut verius dicam) *grassatores.*

Atrox *bellonæ* suum ubique fere locorum quatit flagellum——

Ut ab urbe discessi, nullum intermisi diem quin——

Literis tuis scire velim quonam vivant modo *vestrates.* Nam qui apud *nos* degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur: & nisi *Deus* immortalis res nostras clementius intuetur & custodiat, periculum est, ne iniquissime nobiscum agat *fortuna*——

——Eo tandem redacti angustiarum ut rei suæ pessum ituræ subvenire nesciant——

Multi sortis exortes, ego autem Deo faventiori, prædiis fruor & libris, imo & equo——quem mihi chara soror——*Esse sui dederat monumentum & pignus amoris*——

Vis autem paucis dicere, ne diu *te* suspensum detineam, quid——

MAjus opus moveo, altiora jam ſtudia ſequor——

Cum proxime eſſem apud te——

Studiorum rationem, quam cum tu hic eras inſtitueram, eandem ſequor, *literis* Græcis, & *Latinis* quantum poſſum, operam impendio——

Hic ſtatus, hæc rerum nunc eſt fortuna mearum.
Ovid. Triſt.

Damnatus ego ad metalla inter pueros deartuor——

Omnia diis hominibuſque plaudentibus mihi hactenus obvenerunt——

——Rem ſic integre deſcriptum ibo——primo——ſecundo——

Audeo & gaudeo te——

Tantum hic laboris exantlatum eſt, ut parum abfuerit quin meipſum enecarim, dum ſedulo adnitor ut *Hieronymus* renaſcatur, neque verebor illud vel jure jurando confirmare, minoris ipſi *Hieronymo* conſtitiſſe——

——*Pater* conſtituerat annos plus quatuor *me* in ſcholis captivum tenere, ſed precibus *amicorum* quos ſemper *meæ* calamitatis miſeruit expugnatus, libertatem *mihi* promiſit. Quod ſi præſtiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipſam anteibo fortunis meis. Nunquid enim ſervile & miſerum *tibi* videtur in hac languere carnificina? Quales putas qui *nos* erudiunt *Præceptores*; diceres eſſe plagiores, *Carnifices*, & tortores vulnerariòs, inter leænas, inter lupas, & tigres educatos——non audemus præ metu hiſcere, nec *my* quidem aut *gry* facere, Si quid fortaſſe aberraverimus, ſi vel unguem latum receſſerimus eorum mandato, ictibus pluunt, colaphis grandinant, denudant *nos* à calcaneo ſcapularum tenus, lacerant, tundunt, mutilant, ſæviunt, debacchantur—— *Textor.* Epiſt. 71. *Eraſm ad Leon X. Papam.*

Quod

Quod *Ulysses* olim, labores suos Alcinoo narrans τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω. Odyss. 1.

42. *Narrandi de valetudine.*

DE meipso si aliquid scire vis, *ego* à tuo discessu optima valetudine, Dei Opt. Max. beneficio, semper usus sum.

Si perconteris ut valeat tuus—actum est de ejus vita & conclamatum: est cadaver vivens; jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & naulum Charonti parat.

—Mihi & scriptum & nunciatum est *te* in febrim subito incidisse——

Afflictissima sum valetudine——

Audio tibi valetudinem esse non prorsus adamantinam—incommoditas reorcœli est in causa—

Æras indies ingravescens, valetudo plusquam vitrea est, quam ægre tueor domi latitans.

——Nos mediocri valetudine sumus, & aliquanto prosperiori quam solemus——

Valetudinem adhuc subdubiùm esse, & valde agitatam——vitam toties nutantem——

Bellule se habent nostrates omnes.

——Valetudo mea vacillat admodum.

Vis igitur scire quemadmodum hic vivat *N.N.* ne enim nihil rerum suarum ignorare par est, *vivit*: imo haud scio an vivat, sed vivit prorsus miserrimus, omni lacrymarum genere confectus—invisus sibi cui jam nec vivere libeat, nec liceat mori; denique miserrimus, sed fortunæ iniquitate non sua culpa, miserrimus tamen——

Non habitus, non ipse color, non gressus euntis.

Non species eadem quæ fuit ante manet.

Nos, gratia superis, mediocri sumus valetudi-

Vivum cadaver, quod vivit quidem, sed morti vicinum———

Valemus adhuc, præterea nihil est quod fortunæ gratulemur.

Valetudo nostra, est tota nunc vitrea, aut si quid vitro est fragilius——

—Me morbus prorsus exhausit; & curis & loculi laxissimi sunt——

Afflictus vitam in tenebris luctuq; trahebam.

Quam tenui fuit, aut nulla potius valetudine--

Illius temporis mihi solet in mentem sæpius venire, quo proxima una fuimus & valebam bene——

—Morbus, qui me sic afflixit, ut in vitam feliciorem transmissurus videretur, à quo sic tamen sensim revixi, ut multo fractioribus viriculis sim, quam ante fueram——

—Ita *quam* ex animi mœrore partim, studiis contraxeram tabe, exhaustus prorsus ac emaciatus sum, ut cum umbra hominis, aut *sceleto* loqui videaris.

Procul *illi* species antiqua illa, ac venustas oris, procul nitor ille ac rubor, procul delicatæ illæ manus--vultus denique universus (ut *Galenici* loquuntur) *Hippocraticus*—diem ultimum nuntiantes—*Heinf.* Orat.

—Corpus jam emaciatum, jam exhaustum, jam exsangue, jam cadaver erat——

43. *Objurgandi.*

O Hominem inconsultum! O tribus *Anticyris* caput insanabile!—

Succenseo tibi quod tam breviter, tam indiligenter ad me scripseris: eone res rediit, ut magnum tibi videatur, si una nocte, mea de causa vigiles?

—Mi-

——Minutiæ hujuſmodi non ſunt ſatagendæ——ut——

——Ut videare mihi non orator, ſed arator, non in aula, ſed caula educatus——

Quum *te* objurgo, & impietatis inſimulo, quod rarentior proficiſcaris ad *templum*, culpam tuam excuſas, cauſariſque te *eſſe* podagricum—Ecquis homo eſt inſulſæ adeo ac inconſultæ mentis?——

——Elegantulum profecto hominem, cui hæc pudori non ſunt!——

Quid *tibi* videtur? Num——

Quæ te, ô *amice, ſ rentem* Mens *agit in facinus?*

Quid hic *dicam*, aut quid omnino *reticebo? naturam*ne? at *illa* quæ parentes ac benefactores vult à *nobis* honorari, nunc à te *vio'ata*, tuum ſcelus, hoc in judicio *me* tacente arguit, inclamat. *Humanitatem*ne? at illam exuiſti, ut quandam indueres *naturæ* perverſitatem. *Prudentiam*ne tuam? at omni ſenſu, omni ratione caruiſti, & illud effeciſti, ut *te* non modo non *hominem prudentem*, ſed ne *hominem* agnoſceremus.

44. *Obteſtandi.*

PEr *Muſarum* communia ſacra, per omne fœdus *humanitatis*, per veſtras *ſpes*, & *parentum* veſtrorum, per quicquid apud cunctas gentes *ſanctum*, & inviolandum habetur, adjuro vos atque obteſtor; *expergiſcimini* tandem, & redite in *virtutis* viam; ſanate offenſas *officiis*, componite mentes ad *obſequium*, ad modeſtiam, ad verecundiam——

——Obſecro te per noſtram amicitiam, atque obteſtor, ut *me* graveris iſtis impertiri——

TE autem *mihi* eſſe amiciſſimum non ullo meo *merito*, ſed animi *tui* quadam inductione, libere profiteor———

Tibique pluſculum devinctiorem eſſe, quam ut unquam ſolvendo ſiem.

Sincerum *tuum* in me *affectum* aperuiſti affatim: in te *meum*, modo pectore feneſtrato fretus ſim, clare perſpiceres———

—Me tam amanter ad domum tuam, velut è ſæviſſima tempeſtate, naufragio proximum, in tranquillum portum invitaras; omnia pollicens non quæ meis meritis, nulla enim ſunt, ſed quæ viro benigniſſimo congruunt.

Cum enim inter ſcribendum tuæ gravitatis imago ſubit, lingua titubat, errat manus, nec animus ſufficit tanquam numinis cujuſdam lumine ſtupefactus———

—Nam τοῖς βασιλεῦσι δεῖ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα. *Cræſus* ad *Solon*.

———Qui ſpiritus tam diu duxi ex tuæ benignitatis *Favonio*: merito cenſeri poſſim ingratus ſi non agnoſcerem———

—Mihi ſumma honoris præfatione nominandi *E. R.* qui (ut illud obiter dicam) adeo ſua *me* benevolentia ſuperioribus diebus *ſibi* devinxit, ut neminem ſciam *cui* fatear *me* plus debere———

Ego autem *mihi* ipſi conſcius, neque *ingenio*, quod perquam exiguum ac *tardum* eſſe ſcio, neque *memoriæ* quam labilem ſemper fuiſſe comperi; neque *diligentiæ*, quæ modica certe & rara fuit, quicquam tribuere potui: ſed potius *divinæ* gratiæ, cujus ductu, *me*, nemine neque monente neque hortante, in *Petri Rami* ſcripta ineidiſſe agnoſco. Quibus ſcripris licet *ſero*, ac pene tarde, & tenuiter operam dederim aliquantillum tamen me ex *illis* profeciſſe video: igi ut non *meæ* ſedulitati poſt divinam gratiã, quicqu id

tan-

tandem profecerim, acceptum fero, sed——

Nec citius imperes, quam impetres.

Et ego *re* quam *verbis*, beneficium rependere malim, *me* quidem (absit verbis invidia) Herculeis & adamantinis vinculis tibi adstrinxisse te profiteor——

Vid. *Opera offerendi*——

46. *Opem operamque offerendi & pollicendi.*

CHristus, qui & *laboranti* summittit animos, & *dicenti* verbo, & facienti vires, & *hortanti* nervos, & *objurgandi* aculeos, præsto sit *tibi* in susceptis operibus, suæque divino dextræ fulcimine sustinet——

Si quid erit negotii in quo servuli infima opera non gravetur uti, mandet ac præcipiat amplitudo tua——alatis pedibus ad te veniam——

——Nec non noster pro te labor totus desudabit.

Omni *ope*, atque *opera* enitar, quæcunque qualisvecunque ea tandem sit——

Nec *depugnare*, si occasio tulerit; nec *obsideri* si necesse fuerit, nec *mori* si casus inciderit, pro vobis paratior fuerit quisquam——

——Et licet *sus Minervam* docere videatur, malui tamen *meam* ineptitudinem prodere, & infantiam propalam patefacere, ut *mihi* hinc aliquid addiscam; quam *officium* in hac re meum imprudenter deserere, aut *laborem* justa data occasione, negligenter subterfugere——

Nullam sarcinam tam gravem, tam molestam injeceris, quæ mihi, tua causa non leviſſima, non etiam jucunda videatur.

De meo vicissim in te amore, hoc perinde ut *Apollinis* oraculum accipias velim, dum & tu virtutem

tutem & bonas literas (id quod facis) amplecti perges; nulla consuetudinis intermissio, nullus casus, in te animum mutabit meum.

—Puta *me* tuum esse mancipium, imperabis, & impetrabis quæ voles.

—Non parcas pecuniis *meis*, atque adeo omnibus domesticis rebus; hauries à *me* velut ab ipso horreo.

—Hæsitare igitur quiescas, moneo, tibique persuadeas, me (ut cum *Terrentio* loquar) pedibus manibusque omnia semper facturum, quo rebus tuis consulam——

——*animis juncti, secernimur undis*
unaque mens, tellus non habet una duos.

Polliceor tibi *studium* meum & operam, sine ulla exceptione aut *laboris*, aut occupationis, aut temporis.

—Si quid erit in quo queam tibi *gratum* facere, facito periculum an ex *animo te* diligam.

—Ego quid *possim* nescio, vel potius me *parum* posse, sentio; illud tantum *tibi* polliceor, me quæcunque *saluti* tuæ conducere arbitrabor, tanto studio esse facturum, quanto semper *tu*, & studio & officio in *meis* rebus fuisti.

Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat medicinam.

Ad ætatem vero hanc quod attinet, affirmo *vobis* (viri *clarissimi*) quod sine ambitione possum, ego *horas* diligentia, *menses* labore, *annos* industria æquabo; singula dierum vestigia premam, singula temporum puncta & momenta invadam. Ætatis enim cursum *inhibere* nemo, quivis *uti* potest,

——*quodvis pete munus & illud*
Me *tribuente feres*——

Dabo operam ut tuæ satisfiat voluntati, expectationi—— Quod

Quod si hæc tui palati esse intellexero, dabimus ubi fame abuti posses——

Ne graveris quæso, tribus verbis indicare quo pacto queam hominis ingrati notam effugere.

Si quid hic penes me situm sit, quo tibi serviam, committe literis & tabellario——

——*Nec tempora perde precando:*
Quod petis omne feres——
——*roga quodvis sine nomine munus*
——*nullam patiere repulsam*——
Elige, namque——*Optatis potiere tuis.*

47. *Petendi. Rogandi.*

Cum *nos* inter *nos* eodem erga *literas*, religionem, *rempub.* & mutuam amicitiam studio, judicio, animo atque sensu conjungimur; opto *ego* sæpe, adeoque volo, ut *nostri* itidem aliquo insigni nexu, nonnulloque paris inter se quoque *amoris* alendi incitamento, contineantur; & propterea, *&c.*——

Si quid unquam tibi gratum aut feci aut volui, quæso ut hoc mihi gratiæ referre non graveris——

——Id quantopere cupiam, (vir humanissime!) vix tibi persuasero——

Tu, si quid in amici negotio aut perspicis acutius, aut prospicis sagacius, consilio juva——

Plura *me* ad *te*, de hac *re* scribere puder, ne videar amicitiæ nostræ diffidere——

Si *tu* is es, in quem *nos* omnes universas vires nostras exercuerimus; si *tibi*, opes & fortunas nostras libentissime contulerimus, si fructum *gloriæ* nostræ in *te* una jactaverimus; si spem salutis nostræ in *te* potissimum reposuerimus; age ergo, ac mente, & cogitatione tua complectere, quod *te* vicissim nobis debes, & quod *scis*, & velis,

quod

quod *potes*, & perfice quod debes: sic nobis, sic *Deo* rem debitam & expectatam efficies, *Ascham.*

Abs *te* repudiatus, ab amicis non sublevatus, quem præter *te* appellem habeo neminem, tibi *me*, tibi meas omnes opes, fortunasque omnes commendo; si *tu* me deseris, perii——

Amicitia quidem nostra tam alte radices egit, & ad eam excrevit magnitudinem, ut——

Quamobrem per omnia quæ tibi sacra sunt rogo, sit hic——

Illud *te* præcipue rogo, & obtestor, pro amore nostro——

——Nam si in tanta re, tamque necessaria, verbis mihi opus est, ad te excitandum, te quod volo, Quare noli expectare longas preces—— *Brutus* ad *Cicer.*

Neque tamen importunæ impero, sed submisse propono; idque *tibi* viro quem à multis annis novi, summa & benignitate & humanitate, atque benevolentia præditum.

Tu modo siquid agi sperabis posse precando,
Quem colis, exora supplice voce Deum——

Pro summa nostra conjunctissimaque necessitudine.

Literæ non erubescunt, & hinc est quod ego impræsens scribo, non loquor quamvis *datur ora tueri Sæpe tua, & notas audire & reddere voces——*

Impedior *verecundia*, ne verbis pluribus te rogem——

——Ut novas adhuc suppetias, & beneficia dietim deposcere non erubescam——

Regia, crede mihi, *res est succurrere lapsis.*

Nihil optatius *mihi* accedere potest quam——

——*Miseri te si qua parentis Tangere cura potest oro* (fuit & tibi talis Anchises genitor) *Dauni* miserere senectæ.——*Æneid. 12. Turnus Æneæ.*——

Scio enim *te* ita favere studiis literarum, ut pluri-

plurimum pollicear mihi de tua largitate——

Deus mihi ſpem, & *bonitas* tua *mihi* animum auget, ut ego *pauper* & egens, ad te locupletem, & fortuna ſatis abundantem confugiam, non ex jure & merito *meo*, ſed ex gratia & beneficentia *tua*, quicquid facies facturus es.

Vale, & noſtros aliquando, ſi tu magnus *Jupiter Faunorum* caſulas non dedigneris lares digneris inviſere, optatiſſimus hoſpes futurus——

Non eſt neceſſe rogare te, quod ſemper tua ſponte facis, tamen rogo ut ſi quando inciderit opportunitas——

Effice conſtanti profugum *pietate tuendo*
Ne ſperata meam deferat aura ratem.

Idque *is* facio, cui perſuaſiſſimum ſemper fuit, eſſe animi ingenui *cui multum debeas, ei plurimum velle debere.*

Verum cum ſciam quam non illibenter pro *amicitia* ſubinde renovanda, ab amicis *tuis* ſolliciteris audacter *te* paucula, pro *amiculo* ſollicitaturus accedo——

Ego pro *eo* unum abs *te* peto, ut non ſolum ut bene doctum *hominem*, verum etiam ut *mihi* amantiſſimum, tuaque amicitia dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Niſi certo cognoſcam *tuam* non ſolum erga *me* ſummam, verum etiam in *omnes*, tametſi alienos, bonarum literarum ſtudioſos, non vulgarem benevolentiam, vererer profecto (*vir N.*) in alieno præſertim *negotio*, ſtudiorum tuorum tranquillitatem temere interpellare——

—Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi miſero tuamque expetendi opem exhiberes:

Nam tua ſupplicibus domus eſt aſſueta juvandis
In quorum numero me *precor eſſe velis*;

Humanitas *tua* facit (*ornatiſſime vir!*) quam omnes *tibi*, ſingularem tribuunt, ut *ego* omnis humā-

humanitatis oblitus, *Te*, cui obscurus & ignotus sum literis meis interpellem.

Perneceſſaria tamen *res* mihi incumbit, ad quam expediendam, quia *tu* ſolis *is* es, qui tantum facultate *potes*, quantum vis, & tantum humanitate tua *vis*, quantum potes, imprimis ad *te* ſcribenni eſſe duxi—ut——

In qua re *opem* tuam, non *opes* ullas expeto, & requiro—feceris ſane rem te dignam & mihi pergratam——

Quamobrem *me*, & cauſam meam omnem, in unius *tui* benevolentiæ ſinu depono, cum tantum *tribues*, quantum *vis*, tantum ſcio voles quantum ipſa *cauſa*, literarum ſtudia, tenues *fortunæ* meæ; ſive *ſingula* hæc petere, ſive ea *univerſa* exigere, ullo modo videri poſſunt——

Quamque potes miſero, (nam potes) offer opem.

Cui quæſo ut veſtræ *Gratiæ*, faventiæque totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia *pares* ſemper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaque niſi ſolamen *animo*, & ſubſidium *conditioni* meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad *me* attinet, quid faciam neſcio, nam reliqua *ſpes* mihi nulla eſt omnino. Reſpice ergo me——

Null eſt *ſpes* omnino præter *te* relicta, amici ſunt pauciſſimi ad quos confugiam, & *hi* paupertate ſunt oppreſſi; alii *divites*, tamen avari, & cordis (neſcio quo pacto) in bonis literas obdurari. Quid faciam quo *me* conferam? aut à quibus auxilium petam?——

Sed tu *meum* quæſo oppreſſum animum obrutumque intuitor, & miſerere *mei*, interruptis vocibus, & quaſi morientibus, *opem* tuam implorantî——

Meum ergo eſt precibus contendere ad Deum,

ut

plurimum pollicear mihi de tua largitate——

Deus mihi ſpem, & *bonitas* tua *mihi* animum auget, ut ego *pauper* & egens, ad te locupletem, & fortuna ſatis abundantem confugiam, non ex jure & merito *meo*, ſed ex gratia & beneficentia *tua*, quicquid facies facturus es.

Vale, & noſtros aliquando, ſi tu magnus *Jupiter Faunorum* caſulas non dedigneris lares digneris inviſere, optatiſſimus hoſpes futurus——

Non eſt neceſſe rogare te, quod ſemper tua ſponte facis, tamen rogo ut ſi quando inciderit opportunitas——

Effice conſtanti profugum *pietate tuendo*
Ne ſperata meam deferat aura ratem.

Idque *is* facio, cui perſuaſiſſimum ſemper fuit, eſſe animi ingenui *cui multum debeas, ei plurimum velle debere.*

Verum cum ſciam quam non illibenter pro *amicitia* ſubinde renovanda, ab amicis *tuis* ſolliciteris audacter *te* paucula, pro *amiculo* ſollicitaturus accedo——

Ego pro *eo* unum abs *te* peto, ut non ſolum ut bene doctum *hominem*, verum etiam ut *mihi* amantiſſimum, tuaque amicitia dignum, quo poteris officii, & humanitatis genere, complectaris.

Niſi certo cognoſcam *tuam* non ſolum erga *me* ſummam, verum etiam in *omnes*, tametſi alienos, bonarum literarum ſtudioſos, non vulgarem benevolentiam, vererer profecto (*vir N.*) in alieno præſertim *negotio*, ſtudiorum tuorum tranquillitatem temere interpellare——

—Ut te Deum mortalem, & tutelarem mihi miſero tuamque expetendi opem exhiberes:

Nam tua ſupplicibus domus eſt aſſueta juvandis
In quorum numero me *precor eſſe velis*;

Humanitas *tua* facit (*ornatiſſime vir!*) quam omnes *tibi*, ſingularem tribuunt, ut *ego* omnis huma-

humanitatis oblitus, *Te*, cui obſcurus & ignotus ſum literis meis interpellem.

Perneceſſaria tamen *res* mihi incumbit, ad quam expediendam, quia *tu* ſolis *is* es, qui tantum facultate *potes*, quantum vis, & tantum humanitate tua *vis*, quantum potes, imprimis ad *te* ſcribenni eſſe duxi—ut——

In qua re *opem* tuam, non *opes* ullas expeto, & requiro—feceris ſane rem te dignam & mihi pergratam——

Quamobrem *me*, & cauſam meam omnem, in unius *tui* benevolentiæ ſinu depono, cum tantum *tribues*, quantum *vis*, tantum ſcio voles quantum ipſa *cauſa*, literarum ſtudia, tenues *fortunæ* meæ; ſive *ſingula* hæc petere, ſive ea *univerſa* exigere, ullo modo videri poſſunt——

Quamque potes miſero, (nam potes) offer opem.

Cui quæſo ut veſtræ *Gratiæ*, faventiæque totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia *pares* ſemper aut accipiat, aut faciat. *Min. Fel.*

Itaque niſi ſolamen *animo*, & ſubſidium *Conditioni* meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad *me* attinet, quid faciam neſcio, nam reliqua *ſpes* mihi nulla eſt omnino. Reſpice ergo me——

Null eſt *ſpes* omnino præter *te* relicta, amici ſunt pauciſſimi ad quos confugiam, & *hi* paupertate ſunt oppreſſi; alii *divites*, tamen avari, & cordis (neſcio quo pacto) in bonis literas obdurari. Quid faciam quo *me* conferam? aut à quibus auxilium petam?——

Sed tu *meum* quæſo oppreſſum animum obrutumque intuitor, & miſerere *mei*, interruptis vocibus, & quaſi morientibus, *opem* tuam implorantis——

Meum ergo eſt precibus contendere ad Deum,

ut

ut omnia in illius gloriam redundent, à cujus gratia promanarint.

Cœpta tene quæso, nec in æquore desere navem,
Meque *simul serva*, judiciumque *tuum*.

Nullum nec *opem*, nec gratiæ, nec *dignitatis* fructum, vel uberiorem ad usum, vel ampliorem *laude* posse existere, quam *is* est, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imperatus, neque *consilii* locum habeo, neque *auxilii* copiam, ut ait *Terentianus* ille *Pamphilus*; nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam———

Quum sis apud Deum in precatiunculis, mei ut frequenter memineris, precor———

48. *Petendi responsionem.*

TU igitur, non solum crebris literis (quod mihi quidem gratissimum erit) me exercere velim, sed etiam quicquid erit peto abs te, ut diligenter ad *me* scribas.

——Amoris in me tui non extincti quidem, sed tepidioris suspitionem, infrequentiores tuæ literæ faciunt———

——Si quid novi advectum est uspiam, onera & hunc hominem sarcina, & me beneficio———

——Non gravaberis hoc velut auctarium tuis addere in nos officiis, & alioqui maximis——— *Erasm.*——Sitio enim audire.

Literas tu semper spondes, nihilq; respondes——

Præposteros habes tabellarios, cum à *me* discedunt, flagitant literas, cum ad *me* veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem *ego* quamlibet, vel tantillam scribendi ansam, tametsi de nugis; *tu* oblatum à *me* tibi rescribendi argumentum, negligere videris———

——*Vale*, & me ama aliqua saltem lineola——

49. *Precandi* { *bene*, *male*.

QUod utrique *noſtrum* fauſtum ſit, ac felix (*vi* ornatiſſime!) *tu* in ſupremum honoris apicem, nuper merito evectus tuo, *ego* à periculoſo nuper morbo liberatus, *tibi* mihique, lætà precari omni debeo———

Tot fortunati ſine morbo ſint tibi menſes.
Tempore quot *verno*, *parturit* Hybla *favos.*

—Precamur *vobis* quicquid nobis liberiſque noſtris hactenus precati ſumus, & quod omnium eſt primum, ut in poſterum florentes & beati ſimus, ut incolumes———

Vobis fauſta omnia precamur, ſalva tecta, ſalvos ſocios, ſalva jura, atque auſpicia omnia—— incolumem Rempubl. incolumem *Senatum*, incolumem auguſtam illam Majeſtatem, *cui* nihil ſimile aut ſecundum, *Heinſ. orat.* 4.

Male. Sit tibi cum tuis technis ac mendaciis, non enim libet dicere *vale.*

Non prius incurras duri contagia morbi
Quam ſeſe immiti copulet agna *lupo.*

———Deus O. M. hoſtes *ſui* nominis ac noſtri, peſſimis imminutos *infortuniis* fractos atque obtritos, à fortunis noſtris ac cervicibus avertat———

Chriſtum mihi iratum imprecor, ſi quid affecto quod Chriſto diſplicere ſciam———

Quo vos fata vocant, ſeu quo vos fata vocabunt
Sint ſemper vobis proſpera fata precor.

—Mutuis quæſo apud Deum precibus nos adjuvemus invicem—

—Omnia tua ſtudia Deus ſecundet, & fœcundet cœlitus—Quod eſt votum devoti tui—Tibi eunti ac redeunti *Salus* ſit comes.

Jeho-

Jehovah Elohim, εὐδαιμονία καὶ εὐτυχία, te tua, tuoſque coronet ſemper.

Faxit D. O. M. ut gaudeat de *his* longumque gaudeat, ringantur licet, & rumpantur *illis* ilia, qui——

Faxit *Deus* ut emergas tandem ex pauperrim illa (quacum luctaris) conditione——ut augeatur tibi curta ſupellex——

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta
Poma quot Alcinoi *nobilis hortus alit.*

Læta quidem ſatis principia, ſed quid longa dies vehit, non perinde conſtat; omnia dein pro ſpera voturus ſum.

—Ac pro *me* fac quæſo *Deum* preceris, u quicquid id eſt vitæ quod ſupereſt mihi jam, *be ne* ſit potius quam *diu*: nam quo modo *fabula*, ſi *vita*, non quam *longa*, ſed quam *bona* & ben acta——

Lyceo tuo, Oratorium genium, ſummamqu Græci pariter ac Romani labii dexteritatem op to——

Ego *tibi* pariter fauſta omnia comprecatus, o peram meam atque opem prolixie defero—— *Dominus* tua cœpta ſecundet.

——*adſit modo dexter* Apollo
Aſpirent votis *proſpera fata tuis.*
Devover, ante precor, ſubito telluris hiatu,
Et rutilo miſſi fulminis igne cremer,
Quam——
Nam caput à noſtra citius cervice recedat,
Et patiar foſſis lumen abire genis——
Sed mihi, *vel tellus optem prius ima dehiſcat,*
Aut Pater *omnipotens adigat* me *fulmine ad umbras.*
Pallentes umbras Erebi *noctemque profundam*
Ante——*quam*——

—Salutem integram, fortunam proſperam amico

amicos fideles, &c. & quæcunque demum *hominis* aut *Cæsaris* vota sunt, *tibi* voveo omnia——

Prospera sic vobis maneat fortuna, nec unquam
Contactu simili forte rogetis idem.

Vivas interim diutissime ut jam vivis in terris beatus, &c.

Θαλλε δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές.

Vid. *Valedicend.*

50. *Purgandi.*

ALiquid à *me* ejusmodi, vel per somnium quidem cogitatum fuisse constantissime nego——

Quis autem omnibus horis sapuit unquam?

Sed vide calamum defensorem! quid inamiculum tui studiosissimum nunc miserrimum conviciaris?

—Me mea non remordet conscientia: diffidii *causa* nolim esse, cavebo pro virili ne sim *occasio*—— *Eras.*——

Veritas *laborare* potest, vinci non potest: novi prudentiam tuam, quæ non facile pronunciet in malam partem——

—Non possum non ingenue fateri quod veverius est, me——

—Dispeream ni mori malim, quam hominem ex me pendentem destituere——

Tibi persuadeas velim, nihil esse uno me *tui* vel amantius unquam, vel tibi devotius——

Quare cum Themistocle, obliviscendi artem hac in te discere cupio——

Omnibus ego occasionibus, quo animi mei sinceritas indies tibi fiat exploratior invigilabo.

Nihil est quin male narrando possit depravarier——sed num *hoc* læsi numinis piaculum fore putas? certe——

—Cujus tu fidem in *pecunia* perſpexeris, ve
rere *verba* ei credere? ubi, quid lucri eſt mihi T
fallere? *Terent.* Phorm. Act. 1. Scen. 2.

Dolere *mihi*, quod in animum *tuum* incideri
ea *ſuſpitio* de ſua in *illum* fidelitate, voluntate
eum *tu* amicitiam illius, ſemper inter præcipu
tua *bona* numeraris.

Quis enim neſciat perinde ac *umbræ* corpori
bus ſuis non raro ſunt longiores; ita opinione
& rumores *vulgi* potiſſimum, à veritate magi
remotas. Invaluit enim———

—Ego vero qui me hactenus prætulerim ne
mini, omnes mihi, tantum à calumniis aliorum
quas juventus noſtra vix interdum deprecamu
abeſſe exiſtimo, quantum ab eruditione abſu
ac ſcientia———*Heinſ.*

Ut in magna temulentorum hominum turb
vir ſapiens ſi obambulat, riſum inter eos mo
rebitur, *illorum* vitio, non ſuo: ita hac æta
non facile eſt tranquillitatem ſimul invenire,
plauſum———

—Propterea finem facias *tuis* calumniis n
que pergas *me* fradulentum & impoſtorem dic
re. *Nemo* eſt omnium qui non fateatur *me* homi
nem apertum ſine fuco, & extra omnem d
ſuſpicionem———

—*Quod* ſi probaveris, digniſſimus cenſeri v
lim, *cujus* in exitium, & mortem, non una par
tur ſimia, non ſerpens unus, non culeus unus;
quicquid ab ingenioſis, ad hominum tormen
& miſerias, *tyrannis* unquam repertum eſt.

——Sed *me*, ſi hujuſmodi quippiam perp
travero, *Perilli* tauro & *Buſiridis* ara digniſſimu
eſſe non diffitear.

——Tuæ tam acerbæ inclamationes, cor
citus *me* non ſolum non pupugerunt, ſed
in cuti quidem titillavere.

—Pa

—Parce quæſo furori, tantiſper dum rei veritas innoteſcat tibi clarius: Demum ſi talem me reperias, qualem ſuſpicaris, interficias—

Æmilius ut peccet plectatur *Rutilius*—

—Nemo tam dura fronte eſt, ut dicat; nemo tam levi cerebro ut credat dicenti—ſunt vero, ſunt aliqua fateor, quæ nec ipſe velim, nec valeam defendere———

—Nec uſque adeo ſum excors ut———

—Quod ſi pectus meum feneſtratum eſſet (quod *Momus* olim in homine exoptavit) cerneres, tum cerneres fixam in *te* meam, non ſictam fidem—

———Neque *te* habere quippiam exiſtimo, quod afferas, niſi fortaſſe imperita multitudine *me* comprimere conaris; *cujus* opinionem & linguam *Plato* & *Seneca* noſter à veritate tantum diſtare ſcripſerunt, quantum ea quæ abſunt longiſſime.

Illi ubique baubantur, & deblaterant——— ſed ringantur per me quidem & rumpantur invidia———

Sed expertus *es me* in rebus aliis. Num unquam aliquid *me* tum *hallucinari*, aut claudicare comperuiſti?

Ex amica profecto voluntate, fuit illud———

Vos equidem credar, ſed cum ſint præmia falſi
Nulla, ratam debet teſtis habere fidem——
Triſt. *lib.* 3. *eleg.* 10.

Sanguinem autem illi prius expreſſeris quam fraudem———

Sed non deſunt, qui *invident* mihi amicitiæ tuæ *lucem*, ſolem——& umbras igitur interponunt———

—Sed imprudentia feci, & temeritate—— Cœlos terramque teſtor, ſi ego non——

Vid. *Excuſandi.*

SEd quidem pœnitet *me* jam ſerio facti, & daturus ſum operam, ut reipſa quamprimum ſentias, quemadmodum erga *te* affectus jam ſim———

Denique facies ſi videbitur totius hujus pectoris *ἀνατομίαν*, quo certius de me judices.

——Ne aliorſum trahantur quæ ſcripſi in ſequiorem ſenſum———

——Nec ſum uſque adeo oris duri ut negarem———

——*Erratum fateor, veniæ ſit copia faſſæ.*

——Quod *me* quidem animi ſuſpenſum in reddidit, ut quotieſcunque rei hujus in mentem venit (venit autem per ſingulas horarum minutias) *mihi* vix ipſe temperarem quin vitæ longioris pertæſus, novum aliquod & inauditum *mortis* genus miſero *mihi* comminiſcar, *qua poſſim invi-ſam quamprimum abrumpere lucem*: feciſſemque jam pridem, niſi ferremm hunc animi *tui* rigorem, humaniſſimis verbis ſenſum excuti poſſe *mihi* perſuaſiſſem.

una eademque manus vulnus opemque tulit.

Chriſti nomine mihi ignoſcas ora (qui plura noſtra de cauſa perpeſſus eſt, licet nos ob levem quamlibet injuriolam cœlum terræ miſceamus mariaque turbemus ab imo———) Nunquam me poſthac ita in Deum, nunquam ita in Te peccaturum ſpondeo.

MAgnus amoris magnes amor; magnes ferrum, amor tuus me——

Robur autem & æs *triplex* circa pectus meum fuisse arbitreris, si *te* me amantem non redamarem, & salutantem non resalutarem——

N. N. tuam salutem alacriter accepit, & suam amanter remittit——

Quam mihi misisti verbis, Dilecte. *salutem.*
ut possim missam rebus *habere* veni.

Malim qui det salutem, quam qui dicat.

53. *Salutandi.*

IN digressu petieras à nobis, ut disjuncti mutuis epistolis colloqueremur, prior itaque te saluto & lacesso——

Opto parenti tuo optimo, id quod est optimum——

Scito me ex animo tuum esse, cui si nihil scribes, non refert modo ames, vel redames potius——

Qui tibi quam mallet præsens afferre salutem,
Mittit ab——
tibi mitto salutem
Mittere rem si quis qua caret ipse, potest.
Tot vero mille salutes, quot in myriade monades,
impertit Tuissimus——
Hæc tibi non unam *portantia verba salutem*
Mitto——

FAmiliares tuos omnes nominatim, meis salvere verbis jubebis———.

Amicus tuus *T. B. officiose* te jubet suos *nomine* salutari.

Congerro quondam tuus *L. H.* nihil non optat *tibi* faustum & lætum.

G. P. optat tibi *salutem* veram, & solidam.

Contubernalis quondam *tuus C. S.* prosperrime *tibi* evenire precatur omnia———

Vicinus noster, *familiaris* olim *tuus*, *N. F.* precatur *tibi* omnia, quæ sibi ipsi.

Jam epistolam complicaveram, cum adiret me *frater* tuus, qui *te* plurimum jussit *Salvere* suis verbis.

Salutavi omnes quos literis tuis salutandos jusseras, qui *te* pariter resalutant———

Salvebis à condiscipulo nostro, *T. C.* adolescente *mihi* summe dilecto, & *tui* prorsus observantissimo.

55. *Salutandi per alium.*

DElassatus sum *studiis*, & scribendis epistolis, quare *te rogo*, ut apud *N. V.* nostrum, præclarum virum, mihi sis *Epistolæ* vice, donec dabitur *otii* pauxillum———

L. M. Conterraneo tuo, meis verbis salutem dices, reliquisque familiaribus nominatim——

Saluta omnes qui de me percontabuntur——

Salutabis amicos nominatim omnes, & si ipse nominatim non jubeam———.

H. R. meo *nomine* salutabis, cui & epistolam hanc dabis *legendam*, tanquam ad *tum* quoque scriptam.

T. B. salutem meis verbis annunciabis———

Dic *me* omnibus omnia precari læta——

Omnes precor, quibuscum isthic vixeris *nominatim*

ratim meis verbis *salutares*, seorsim autem humanissimum *virum* A. B. *cui* quidem ob eam *voluntatem*, quam erga *me* declaravit, tantum debere *me* existimo, quantum *ei* presertim, qui me omni *beneficiorum* genere cumulasset.

Vale *vir optime*, ac magnis illis animabus, *B. T. N. M.* ut *me* commendes peto———

———Saluta omnes *nostrates*, & integerrimum virum *M. D.* Cujus *causa* si aliquid possem in Gallia, cum ullo *homine* sentiet, *me*, & amicum, & dilgentem.

—Est *Argentinæ*, quidem juvenis *T. C.* quem *Ego* diu amavi, *salutæ* quæso, & complectere *mea* causa.

Matri *tuæ* quam potes officiosissime ex *me* salutem dicito, ut etiam *M.* Sororculæ tuæ———

56. *Vituperandi.*

PErstrictæ *frontis* nebulonem, qui facilius sanguinem quam lacrymas effusurus est———

Citius animam *illi* quam gemitum extorqueas———

—Hoc ipsum quod spirat merum est *venenum*, quod loquitur *pestis* est, quod contingit mors est. *Erasm.*

—Impudentes magistellos, infimi subsellii pædagogulos———qui *eructant* dicam an eblaterant, indigestas opusculorum cruditates —non scientiam promovendi studio, quam admirentur omnes, sed puerili quodam *gloriolæ* aucupio quod prudentiores rideant, misereantur———

Vere *Batavus* si quis mortalium alius.

—Et ut *illum* prætereamus, in quo plus semper admirationis quam utilitatis; plus famæ quam experientiæ fuit; quem opinione *vulgi* aliquandiu

quandiu *magnum*, reapſe comperimus fuiſſe nullum, minimum.

—Senecta liberantur, malo haud dubie, aliorum vitæ incommodorum multo omnium moleſtiſſimo, in quam non aliter quam in ſentinam, univerſæ ætatum aliarum ſordes & excrementa defluunt, ut veriſſime *eam* vitæ fæces vappamque dixeris—

Quibus audiendi quæ fecerint pudor eſt, nullus faciendi quæ audire erubeſcunt.

Vid. *Accuſandi, Criminandi, Convitiandi, Culpandi, Exprobandi.*——

57. *Valedicendi.*

VOtum ſupereſt meum (*digniſſime vir!*) ut Dominus *Ieſus*, te optatiſſimis *literis*, longiſſimis *annis*, & omnibus *felicitatibus* perpetuo beare dignetur——

Vale deliciũm non dico meum, quod dico maxime, ſed univerſi literati orbis——

Vale, neque enim aliter nobis videbamur incolumes, niſi te incolumi, quem ego ſic me Deus amet, portionem mei potiorem puto——

——Nolim hoc ingenium tale tantum, ante diem perire——

Bene te valere & muſis quam chariſſimum, quam dilectiſſimum, deoſculatiſſimum eſſe jubeo—opto te proſperrime valere—

Bene vale amice mellitiſſime.

Vive, & *vale*, ſemper felix, ſemper *meus*; & quem tempus inter *nos* inchoavit amorem, æternitas conſignet.

Ne te multis morer—

Vale—*habes animi nuntia verba mei.*

Vale & verborum meorum (ſi ſapis) noli dememineſſe——

Ve-

Veſtrum diu vivat & valeat *uterque*, hominibus gratus, dilectus *Deo*, cujus tutelæ *te* jam reſignO———

Accipe, quo ſemper finitur Epiſtola, verbe
Atque meis diſtent ut tua fata, Vale.

Vale, vir præſtantiſſime, diuque noſtræ Reipublicæ literariæ, & præſis & profis———

———Amorem qui ut *veſtaliter* ardeat pro me ſpondeo, de *te* (vir humaniſſime!) ſpero———

Accipe, ſupremo dictum mihi forſitan ore
Quod tibi *qui mitis non habet ipſe*, vale.

Dominus Deus bonorum omnium largitor, tuis benedicat ſtudiis, & *Spiritus* ſui Favonio faveat, foveatque———

Apprecatur iſthæc *tibi* qui *te* animitus, oculituſque diligit———*G. N.*———vive,———vale———

Jehovah *Tutelaris*, & *Soſpitator* clementiſſimus, ad ſanctiſſimi ſui *nominis* gloriam, *te* diu ſervet in terris incolumem———

Deus Opt. Max. præſtet, ut annis, doctrina, virtute, felicitate, votum & ſpem *mei*, & amicorum *meorum* longe ſuperes.

Dominus ille *Jeſus* promoveat *te* à *bono* in *meliorem*, uſque-dum *optimus* evadas, & extiteris.

———*Cura ut mens ſit ſana in corpore ſano.*

Te *tuoſque* quam feliciſſime, & ſuaviſſime *valere* & ſalvere cupio animitus.

Vive *vir* illuſtriſſime, *amico* dilectiſſime, *vive*. Deo, Regi, Patriæ, *vive* familiæ tuæ, *vive* ſuaviſſimis filiolis tuis, *vive* nobis, pupillis *tuis*, quibus dignitate, & *amore* es *pater*, tutela *patronus*, auctoritate *propugnator*, ornamentum in *proſperitate*, auxilium in *adverſitate*; *vive* lumen & columen noſtrum, *vive* quam feliciſſime, quam diutiſſime———

———Ad *Deum* Deorum benigniſſimum, benigniſſimorum ſummum, ſummorum maximum,

maximorum rectorem, denique confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut *te* diutissime servet, tuæque saluti pulcre consulat.

Ultima mandato claudetur Epistola *parvo*,
Sit tibi cura mei, *sit tibi cura* tui——

D. O. M. Valetudinis largitorem precor, ut *te* diu diuque servet incolumem; cujus tutelæ & benedictioni, *te* tuosque ex animo permitto——

Vale Musææ parens patriæ——

Vale, ac nos tibi jam pridem devinctissimos, devinctiores reddito——

Millies valeto, *animæ* dimidium meæ.

Bene vale. Vale, valeque. Salve perpetuum.

Reliquum est, ut sub *alis* Dei omnipotentis te nunc relinquam.

—Ego *Deum* precabor omnipotentem, ut suam cœlitus gratiam tuis superinfundat studiis, ut magis indies magisque benefaciendo, beneque audiendo inclarescas; quod apprecatur *tibi* ex animo——*T. B.*

—Pancratica frnare, faxis, valetudine——

—Te *valere* jubeo & *salvere* feliciter——

—Bene vale mortalium charissime, & animæ plusquam dimidium meæ——

—Faxit Deus τεὶς ὑπόστατος—ut quod serio utrique nostrum precatur——*I. B.*

—Sub remigio alarum suarum *te* obumbret *Deus*——

——Subdantur *tibi* æterna brachia; & protectio, parma & clypeus, sit beneplacitum *Dei* mei inhabitantis rubum——*Deut.* 33.

—Quod non cessabit jugi orationis sacrificio, à *Deo* Opt. Max. efflagitare——

Sub umbraculo alarum Jehovæ requiescas.

—In clientelã *te* suam recipiat *Dominus*, Vale.

In manu *te* sua, mane custodiat & vesperi *Israelis* Custos——

Quod

——Quod ut fiat, *D.O.M.* bonorum omnium largiori, animitus supplico——

—Omnemq; *tibi* beatitudinem precatur *B.M.*

Vale (mi *chare*!) & ter *maximus* ille, & *optimus*, bonorum omnium *fons*, concedat *tibi* Δηρὸν ἐπ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠλίοιο——

Custos *Israëlis* te custodiat.

Atque hæc raptissime, Vale millies.

Vale longum, jucundissime sodalis.

Salutes tibi *meas*, mille & millies impertio.

Bene valentem, & ad cœlestia semper anhelantem, te servet ac provehat Christus——

Bellissime fac ut valeas——

Te in tutelam *Jehovæ* jam commendo.

Dominus *Iesus* te diutissime servet incolumem, florentem diu——Quod tibi ex animo, aut meo si quid majus est *animo*, precor—— (ξιῶσαι.

Τῷ θεῷ εὔχομαι μακροῦ σε μακαρίου τε βίου ἀ-

Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo——

Ἐῤῥῶσο καὶ ἀγαπῶν με διατέλοι, ἐγὼ γὰρ οὐ παύσομαι φιλῶν σε.

Ὁ δὲ τῶν ὅλων θεὸς ὤν, εἴν διαφυλάττων σε χάριτι αὐτοῦ ὡς τῶν Μουσῶν τρόφιμον.

Te autem sub umbra *Jehovæ* alarum incolumem jam relinquo conservandum.

Vid. *Precandi*——

Formulæ Scribendi post Vale *quando per oblivionem aliquid animo exciderit.*

V*Ale*——sed percommode hoc mihi nunc in mentem venit——

Vale, sed heus *tu* propemodum *præterieram*, quod *imprimis* dictum oportuit——

Vale, sed prius *exciderat* negotium, quod non oportuit esse prætermissum.

Vale,

Vale, sed obsignaturo *epistolam*, illud opportune venit in mentem, quod omissum doleret.

Vale—sed jam obsignaram *epistolam*, cum literas ad *me* duas reddit veredarius; itaque resignavi, ut eadem *opera* binis tuis responderem.

Dum *ista* literis consigno, ecce——

Subscribendi.

AMantissimus *tui*,
Studiosissimus tuæ prosperitatis.
Observantissimus *tui*.
Tuus animitus.
Toto pectore tuus.
Tuus ex animo, & in Domino.
Oculitus *te* redamans, tuaque.
Tuissimus.
Animo, corde, & corpore tuus.
—Vale ac redama amantissimum tui—*S. B.*
Ego enim testipulor me futurũ denuo amicum.
Tui studiosissimum——*B. D.*
Sic ex animo precatur intime tuus——
Amicus tuus Pyladeus.
Tuus, quid plura?
Tuus dum suus.
Aureis amoris catenis tibi adstrictissimus.
Tuissimus, dum minima ex parte suus——
Amiculus tuus, vel potius clientulus addictissimus——
Idem qui pridem.
Herculeis prorsus, & adamantinis *amicitiæ* vinculis tibi adstrictissimus.
Effectus meritis tempus in omne tuus.
Beneficentiam tuam, amore, more, ore, re, semper culturus——
Qui tibi arctissimo Religionis, *affinitatis*, & amicitiæ *vinculo*, quasi clavis *trabalibus*, conjunctissimus est copulatus——

Tuæ

Tuæ voluntati universam industriam, omnesque spiritus devovens———

Vestram paternitatem, & dignitates submisse & devote colens———

Totus tuus in *Eo* cujus totus es tu.

Ὅλος σὸς, τί πλέον;

Ὁ σὸς ὅσος, ὅλος.

Ὁ σὸς, κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν.

Σὸς, εἰς τὸν εἰῶνα καὶ ἔτι.

Σὸς, ὃν περὶ κηρὶ φιλῶ.

Πάσῃ ὑπουργίᾳ τε καὶ προθυμίᾳ.

Ad omnia tua imperata paratus.

Dandi.

DEdi *Cantabrigiæ.*

Datæ *Licolniæ*, pridie Calendas *Augusti.*

Datum *Eboraci*, sexto Nonarum *Quintilis.*

E *Schola* nostra *Lincolniensi* pridie Iduum *Junii.*

E *Musæo* meo *Cantabrigiæ*, ad *Nonas* Junias, *anno* Epochæ *Christianæ*, millesimo, sexcentesimo, vigesimo quarto.

Anno ultimæ *Dei* patientiæ 1627.

Anno ab Incarnato *Christo* 1624.

Anno à mundo per *Christum* redempto 1624.

Scripsi *Lincolniæ* Calendis *Augusti*, anno *Messiæ* Regis æterni, 1622.

Μὴν Μαίῳ, ἔτει ᾳχιδ'.

Ἐκ τῆς Λιγκολνίας δευτέρᾳ.

Ἐπὶ δεκάδι Μεταγειτνιῶνος.

Ἔτει ἀπὸ τῆς θεανθρωπογονίας.

ᾳχκδ'. ᾳχκή. ᾳχλβ'.

Regulæ

Regulæ ad Dandas *literas antiquo* Romanorum *more.*

PRincipium noſtri menſis dixere Calendas.
Calendæ, dicuntur vel à *Colendo*,
Vendicat Auſonias *Junonis* cura *Calendas.*
Vel ἀπὸ τὸ καλεῖν, à *vocando*; quia in primo *menſis* die, hoc eſt, *Calendis* Pontifex minor *quater* clamavit, aut *tolies*, quoties in illo menſe forent *nundina.*
Sex Maius Nonas, *October*, *Julius*, & *Mars.*
Quatuor at reliqui——
Nonæ, à non ſacrificando.
Nonarum *tutela* Deo *caret*
——*dubit* Idus *quilibet* octo.
Idus ab *edendo*; quia dies erant *epularum.*
Idibus, *alba* Jovi *grandior agna cadit.*
Aut ab *Iduando*, quia menſem in duas æquales partes dividunt.
Inde dies *reliquos* omnes *dies eſſe Calendas.*

Synopſis

Synopsis *Computandi*, per *Calendas*, *Nonas*, *Idus*, juxta antiquum *Romanorum* morem.

| | | |

Inſcriptionum Formulæ.

AMico *meo* perantiquo———
Domino, atque amico meo æternum colendo———
Ad Collegam *ſuum* peramandum, P. B.
Eruditione, virtute, & *moribus*, excellenti viro T. B.
Moderatori *Scholæ* in H. præceptori ſuo chariſſimo, & unice colendo———
Vigilantiſſimo pulcræ prolis cuſtodi.
Præcharo ſuo, & præclaro———

Ad Literarum ſtudioſos.

LIberali indole, & maxima ſpe adoleſcenti A. H. liberalium Diſciplinarum cum primis ſtudioſo———

Ad Sodales.

GEneroſis, Literarumque candidatis Adoſcentibus, N. P. & H. ſodalibus ſuis jucundiſſimis, & ſumme dilectis———

Præcharo ſuo L. M. d.

PRAXIS EPISTOLARIS

in ſtatu *Cauſarum* triplici,

viz.

Demonſtrativo,
Deliberativo, & *Judiciali*.

1. In *Demonſtrativo*, proponimus (en!) tibi Epiſtolam *narrantem* de { Rebus *novis*. / Studiis. / *Valetudine*. }

Ubi *figuræ*, quas vides, *marginales*, locum *Formularum*, unde deſumptæ ſint ſingulæ, *paginatim*, indicant.

Salutem cœlitus.

Amice perdilecte!

PRonis *te* ſcio, atque arrectis auribus, *novarum* aliquid, à *me*, rerum expetere indies, & expectare. Certe totus nunc qua patet orbis, *Africa* quædam eſt, & *aliquid ſemper apportat novi*: Video P. 316 paſſim, audio paſſim ſummos pariter atque infimos, horrendas rerum mutationes perſentiſcere. Facies *Cœlorum* tota, minax eſt & iracunda. Conjunctiones, & aſpectus *Planetares*, Eclipſes, Cometæ, prodigia, portendunt magnas *nobis*, & malignas temporum tempeſtates capitibus imminere. Qui apud *nos* degunt multis miſeriis & calamitatibus obruuntur; & niſi *Deus* immortalis, res noſtras clementius intueatur,

tueatur; & custodiat, periculum est ne iniquissime nobiscum agat *fortuna*. Videmus jam diu, tristissima rerum præludia, *tragicos* circumcirca apparatus; *Catastrophen* det *Deus* lætiorem.

Studiorum rationem, quam cum *tu* hic eras, institueram, eandem sequor; *literis* græcis & latinis, quantum possum, operam impendo.

Tantum in *his* laboris exantlatum est, ut parum abfuerit quin mei sum enecarim; ut *me* aliquando, *Cratippum* nostrum *Athenis* hic prælegentem, *suis*, (annum jam audientem) præceptis *Grammaticæ*, institutisque *philosophiæ*, abundare videas.

Si perconteris, ut valeat tuus *R. C.* actum est de *ejus* vita, & conclamatum; est cadaver vivens, jam numeratus est in peculio *Proserpinæ*, & naulum *Charonti* parat.

De *meipso* si aliquid scire vis, *Ego* à tuo discessu, optima valetudine, *Dei*, Opt. Max. beneficio, semper usus sum. Bellue se habent *nostrates* etiam omnes.

Ad *Deum*, Deorum benignissimum, benignissimorum summum, summorum maximum, maximorum rectorem denique, confugio, quem nusquam non precatum habeo, ut *te* diutissime servet, tuæque saluti pulchre consulat. Hæc *tibi*, ex animo apprecatur.

Lincolniæ Calend. Martii 1643.

Amantissimus tui G. W.

2do In *Deliberativo* genere exhibemus (ecce!) *tibi* Exemplar Epistolæ *Suasoriæ*——sic.

Basilicam tibi valetudinem.

Amice medullitus paramande!

QUi parum feliciter navigarunt *ipsi*, solent aliis non infeliciter cavere, ne veniant periculum, aut cymbam scopulis allidant suam: sic & Ego, *tibi* soll citus sum, qui ipsemet (rubore fatcor suffusus) nimiam ætatis meæ partem, ludo contriverim, bonas horas male collocaverim, universum fere patrimonium luxu decoxerim, latrunculis, & alea prodegerim, ne & *tu* similiter (*animæ* dimidium *meæ*) Sireniis voluptatum illecebris incantatus, in ignaviæ, ignorantiæ, infamiæ, vitiorumque fædissimorum voraginem, ingurgiteris. Quare, si *me* audis, fuge consortia ganeonum, nepotum, atque otiosorum omnium; abduc te à juvenilibus voluptatibus, & veris virtutum dotibus temet instruito. Nunc *ætas* est omnium laborum patiens, *ea* est rebus honestis exercenda; quod datur vacui temporis, *hoc* ingenuis artibus fideliter ediscendis, & probatissimis autoribus evolvendis, gnavus impedito.

Agricola, si non impresserit cultrum, si sulcum non defoderit, si non exciderit sentes, si gramina non evulserit, si in tuto semina non locarit, *sibi* mentitur, non *terræ*, nec terræ facit damnum, sed *sibi* non facit fructum; & ita se vacuat, ita decipit, impugnat ita, qui *terræ*, manu fallaci mentitur. *Tu* similiter quam *tu* sperabis honorum, scientiæ, aut literariæ legetis *messem*, si parcam & tenuem nimis feceris laborum sementem?

Velit

Velit-ne *miles* triumphum? Certe, ei vincendum est. Gestit coronam gestare? certandum est. Ne præclarus *ille* certator, qui sine sudore putat coronari! Delicati sunt valde, qui *aurum* fitiunt, nec tamen effodere; qui *portum* exoptant nec tamen volunt enatare.

Tu beneficio Dei, nunc habes adolescentiam florentissimam, *ver* ætatis, illibatum; molles *tibi* jam sunt artículi, rubicundæ genæ, flos juventutis, spes annorum longa, spiritus integri, mens vegeta, corpus solidum & succi plenum; cur igitur *animus* tuus, velut mare concitatum in undas decumanas fluctuatim non æstuat, & assurgit; Cur *velis* affectuum expansis, quasi œstro quodam divino percitus, ad *insulas* literarum *fortunatas*, non promovetur?

Noli *tu* quæso spem, quam de *te* bonam, *nostrates* passim omnes conceperunt hactenus, frustrari; est enim *tibi* gravis adversaria, constituta, & parata, incredibilis quædam *Expectatio*. Quamobrem, si *me* amas, quantum profecto amas, si dormis expergiscere, si stas ingredere, si ingredere, si ingrederis curre, si curris advola; *hoc* sit negotium tuum, *hoc* otium, hic labor, hæc quies, in *his* vigilia, in *his* somnus etiam reponatur tuus. Fac ita vivas, ita studeas, ut seculum hoc, *te* frustra fuisse natum non existimet. *Nil dubites autore bono.*

Dominus *Deus*, bonorum omnium largitor, tuis benedicat studis, & *Spiritus* sui *Favonio* faveat, foveatque.

Dat. Eboraci.
sexto Nonar.
Quintilis.
1669.

Tuus dum suus.
N. N.

In

In statu causarum Judiciali en tibi literas *Criminatorias*.

Μετάνοιαν ὑρανο-πέμπτην.

O quondam
Dilecte mihi!

VErbis nullis dici nulla, exprimi oratione potest, quantum *Ego* tua de *gratia* (imo *nequitia*) ex nuperrime allato *famæ* nuncio, indoluerim. O quanta quamque acuta doloris cuspide pectus meum tunc perfossum fuisse existimas! O quanta ira siccum iecur arsisse opinaris, cum inaudieram, *te* tam indigne, tam barbare, *matrem* tractasse *tuam*? *matrem* inquam, *tuam*, indulgentissimam olim illam *matrem* tuam, senio jam confectam & inedia; cujus omnem supellectilem, vestes & victum, vorax illud incendium nudiustertius absorpserat. Quam *tu* nullo neque *lecto*, neque *tecto* tuo, nedum tantillulo panis unius frustulo pascere, vel excipere dignatus sueris; imo vero caninis faucibus allatrare, convitiis operare, non erubueris.

Vidisses ex hoc tam tristi *nuncio*, (& si vidisses!) excussos oculis *meis* lacrymarum rivulos ubertim erumpere, adeo ut *jam* (ecce!) non tam atramento, quam lacrymis, quam sanguine, scribere *hæc* videtur, & distillare calamus.

Siccine *te* degenerem! humanos exuisse induisse, ferinos mores! *Natus es è scopulis*——est tibi siliceum pectus. O barbarum facinus! O feriorem hominem, quam humanam olim *Androdus* feram invenerat! *sed crimine ab uno Disce omnia*——

Quænam scelerum species reperiri queat qua *te* non inquinaveris? Facis te publicam & communem *vulgi* fabulam. Ut enim sileam linguam tuam effrænem, effrontem improbitatem, delectationem, odium, rapinam, fraudes, imposturam, mendacia, furta, & adulteria—Nosti *tu* quas rurbas,

has, inter pocula tua, altera feciſti nocte, *homicidii* illic perpetrari *te* reum esse prædicant. Bis antehac *te* ad judicium subsellia tractum, extrema stetisse fortuna audio—Sed *omne in præcipiti vitium stat. Num quis Peccandi finem posuit sibi quando recepit Ejectum semel attrita de fronte pudorem? Quisnam hominum, quem* tu *contentū videris uno Flagitio?*

Juvenal. Sat. 11.

Sed *omnia* dicimus, si *ingratum* dicimus: & quis *te* non *ingratæ* modo, sed *barbaræ* mentis juvenem merito dicat tuo? O perditissimū adolescentē(!)- Nihil sane jam cōqueror quod *mei* dememineris, quem chariſſime tuæ *parentis*, tam cœpit oblivio.

Sed quoniam in nequitia tua ita occalluisti, ut lapideam magis, quam humanam videaris, effigiē indutus; pluribus te urgere aculeis desino. Vive ut lubet egeris ut volueris--*profundas*, perdas, *pereas*, *nihil attinet ad me.*--Neq; tu mirare deinceps.

Ibid. *Si nemo præstet quem non merearis amorem.*

Testor *te* omnium cogitationum inspectorem, omnium scelerum ultorem *Deum!* si lampas illa tua cœlestis *Sol*, unquam conspexerit: si *terra* tua, alma rerum parens, hominem unquam humanitate destitutum, in utero prius suo gestaverit; imo monstrum, portentum, specie tenus hominem, spurciſſimis autem moribus porco & *Cerbero* similiorem.

Qua miror fronte *Cœlum* potes suscipere? quo *me*, & amicos alios tuos, compellabis ore? quo pœnitudinis lixivio, hasce *anima maculas* elues, imo *pestes* potius expugnabis? quibus oculis, quo lacrymarum oceano deflebitis.

Dei flagitiosam tuam vitam corrigat, & in viam virtutis, & salutis, *te* reducat, qui *solus* potest.

Ludæ, 7mo. Iduum *Jan.* 1650.

Olim tuus W. M.

Syntax

Syntaxis *Elegantiæ.*

Seu de compositione vel collocatione Verborum Oratoria.

Ut elegantiorem Latinæ Orationis assequamur Syntaxin, cum generalia *quædam, tum etiam* specialia *præcepta, prælibanda sunt.*

Præceptum I. *gener.*

SI in *sublimi* stylo aliquid scribendum fuerit, adhibendi sunt pedes *longis* constantes syllabis; ut, *Ad ejus non salutem modo extinguendam, sed etiam gloriam per tales viros infringendam.*

2. Si in *stylo* humili; *breves* plurimum *pedes* intexendi; ut *Siciliam adii.* Vestis enim deberet corpori rerum adaptari, *Lipſ.*

3. *Monosyllaba* plura, male continuantur, & *Polysyllaba* male etiam condensantur; *longorum* autem & *brevium* verborum commutatio est laudabilis; ut, *Quod precatus sum à Diis immortalibus*——

4. In principio, & *fine* periodi, commendantur dictiones *Polysyllaba* (mediæ sententiæ minor ineunda ratio;) ut *Libertatem, jucundissimam fateretur.* 1. In *fine* optime sonat *Ditrochæus*; ut, *Cantilena, liberatus, perditorum.* 2. *Sic etiam* Principium, medium ac finem tibi *Dochimus* ornat; ut, *Reipublicæ.* 3. *Jambus* autem & *Di-Jambus* apprimem ferunt auribus suavitatem; ut, *Omnes quotquot sumus, profectum in studiis gratulamur tuum. Mira gustatur dulcedo in studiis, mira præbetur ex illis amœnitas.*

5. Judicium *aurium* nullo modo *hic* est negligendum, ideoque sex, septemve *periodos* absque compositas, *semel* atque *iterum* clare recita, sic enim

enim experiri poteris *orationem* tuam *numerosam* esse; vel hiantem, & *asperam* deprehendas*

6. Fugiendus est creber *earundem* literarum *concursus*, & ne *hiulca* sit oratio, priorem à *vocali* terminatam, insequens dictio à *consonanti* incheans, excipiat; aut *contra*, à consonanti clausam, *aperiat* dictio incipiens à *vocali*, vel consonanti *ejusdem* organi; ut *cum* insuaviter *desinentium* κακοφωνία declinetur, vel *aliarum* interpositione, vel *ipsarum* commutatione inter se, verbi gratia, dicatur

* Contextus *orationis* serio formetur, uno quodâ habitu, & æquabili sermonis filo. *Lipsi.*

à nobis { potius { *Clarorum consilia virorum.* / Illustrium virorum acta. } / quam { *Clarorum virorum consilia.* / Illustrium acta virorum. }

Specialia præcepta hæc sunt.

Reg. 1. Adjectivi *substantivis* præponi debent, & *vox* una, vel plures intertexendæ; maxime *genitivus* posterioris substantivi; ut, *Hæc est vera justitiæ laus. Magnum profecto laborem Cæsar assumpsit, quem ferme ab ipsis, ad nos venisse, Gallibus aiunt ut hostes suæ quidem majestati rebelles, nostris autem supra modum rebus infestos, armis subigeret: quam ob causam, perpetuum illi amorem, & gratiam debemus immortalem.*

Sic *Relativum* eleganter præponitur *Nomini*, & Verbo suo: *Quem cum isto sermonem habueris, procul stans accepi.*

Exc. 1. Sed trajectio *Pronominis*, & Substantivi hic frequens est; ut, *Gravi testem privatus amoris summa erga te mei.*

2. Nomina negantia; ut, *Nemo*, *Nullus*, & *Omnis*, substantivis venuste postponuntur; ut, *Qui vitiis carent invenimus neminem. Quæ peragenda dedisti, perfeci omnia.*

Reg. 2.

Reg. 2. *Obliqui* casus, orationem eleganter inchoant, *Verba* claudunt periodos elegantissime, (nisi lex numeri * aliud fortassis aliquando suadeat:) ut, *Doctrinæ radicem esse amaram, omnes nimis experimur; sed dulcissimos ejus postmodo fructus degustamus.*

* *Hyperbaton* enim diligenter cavenda est, nam obscuritatem parit.

Sic participia & *gerundia*, nec non *comparativi*, venuste claudunt orationem: ut, *Diu fum equidem reluctatus. Tua societate nihil gratius. Laborum fructus est longe maximus.*

Reg. 3. Post *Superlativum* eleganter ponitur *comparativus* ejusdem nominis, qui significatum *Superlativi* quodammodo superare videatur: ut, *Cum multi doctrinam per se libentissime desiderant, tum hoc libentius, quod honores habeat concomitantes.*

Reg. 4. Persona *agens* patienti, proxime præponenda est: ut, *Magnam Cæsar Pompeio injuriâ fecit.*

Reg. 5. Adverbia, & *Præpositiones* ubivis cum casibus, quos regunt, locari possunt, ubi sonent *jucundissime*; sed elegantiores *Participii* sui, aut *Verbi* sunt anteambulones: ut, *Debitam pro contemptu suis hostibus, diuque dilatam severitatem, Cæsar tandem exhibuit, sed clementissime mitigavit.*

Reg. 6. Pronominibus *qui, quæ, quid*, eleganter præfigitur *Ec*: ut *Ecquis adeo est tu ignavus? Ecquisnam me velit?*

Reg. 7. Pro *tam diu* vel *donec*, eleganter ponitur *tantisper*: ut, *Ego te amicum dici meum tantisper volo, dum quod te dignum est, facis.*

Reg. 8. Voculæ *antequam, priusquam, postquam*, eleganter dividuntur: ut, *Omnia prius verbis experiri, quam armis sapientem decet.*

Reg. 9. Particula *vel*, venuste additur *superlativis*, & verbis pro *Etiam*: ut, *Nobis potior ratio honeste vivendi, quam vel optime dicendi videretur.*

Reg. 10. Uni *substantivo* duo Epitheta; & uni *Epitheto* duo substantiva, pulchre subjunguntur,

per *tum* vel & geminatum; ut, *Cæsar tum fortis, tum prudens, immensis & laboribus & impendiis, Romam tum strenue defendit, tum prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad *Numerum*, in singulis *Thematum*, & *Declamationum*, &c. partibus spectat *Oratorium*, hanc infra tabellam infigamus animo; quod, *viz.*

Pedes adhiberi debent in
- Exordio — longiores.
- Propositione — longiores.
- Confirmatione, si sit acris vehementiori — celeres.
- Consultatione, & Conclusione denique graviori — longiores.

Reg. 12. Quod ad *Ordinem* spectat,

1. In *Augendo*, Majora *Minoribus* sunt postponenda: ut *Civem Romanum vincere, verberari, in crucem tollere*——Ego *faces jam accensas ad hujus urbis excidium comprehendi, protuli, extraxi.*

2. In *Minuendo*, Minora *Majoribus* sunt postponenda: ut *Nulla crux ibi fuit, nulla lex, nulla verberatio, imo ne custodia quidem.*

3. Quod *dignius* est, vel *natura* prius, præponi debet: ut *Viros*, dicendum est, *ac fœminas*; *Diem noctemque*; *Ortum & occasum solis*: (in pedestri scilicet oratione, non contra:) *Poëta* enim *ex leges* sunt, nec se patiuntur septis *oratoriis* incarcerari.

Reg. 13. Abesto procul odium *similitudinis*, parituræ *nauseam*; itaque *pes* idem, sæpius non *ducat*, claudat-ve *sententiam*; variandæ periodorum *clausulæ*, ut auditorum *auribus*, nostra magis *sapiat* oratio——

Vide plura apud *Alstedium* Encyclopæd. lib. 22. Grammat. *Latin.* cap. 19. in Syntaxi *Elegantiæ*, pag. 438, 439, 440.

Coro-

Coronidis loco.

UT celeberrimi Magistri *Thomæ Farnabii* aureis * plane *Vos* alloquar verbis: *Præceptis his, si felicis ingenii vestri (optimi Juvenes!) facultatem excolere, si habitum, & disertam dicendi facilitatem usu acquirere non pigebit: ibunt indolis vestræ flores* (quos *naturæ* produxit *tellus*, *artis* formavit *sol*, *exercitationis* educat *imber*) in *eloquentiæ* & prudentiæ *fructus*. Summus ille *Naturæ* parens *fructus* hosce, quorum ipse sparsit *semina*, ita benigno *foveat* numine, ita *radiis* suis illustret, *animetque* æternus Justitiæ & Sapientiæ Sol, ita *gratiæ* suæ *aura* mulceat, *imbre* riget Sacro-sanctus Favonius; ut *canescentes* illi indies ad *maturitatem* in animis vestris, *Vos* ipsos ad consummatissimæ *Virtutis* arcem evehant; ad fastigatissimi *Honoris* apicem promoveant; in *Reipubl.* emolumentum, divini *nominis* gloriam, vestram *salutem* æternam. *Amen.*

* Indic. Rhetor. pag. 41.

Tri Uni Deo Gloria.

FINIS

FORMULARUM.

MANU-DUCTIO AD ARTEM CARMINIFICAM: SEU DUX POETICUS.

Una cum

Praxi, in aliquot Poematiolis.

Lectori. Ἐν ποιεῖν.

EN *tibi* (Philo-Muse, Μουσοφίλτατε!) Ducem *Poeticum, vel, si mage velis,* Comitem; *qui si facundior aliquantillum foret, pro* vehiculo *tibi esset in via,* Helicona *versus profecturo. Suæ nunc vero conscius indignitatis,* (*titivil tium utpote merum!*) *Nec* equestri *gradu nobilitandæ,* pedes *ipso inter gregarios è Musarum castris milites,* scire *te docens, &* exercere *peditum arma; imo* pedum *potius usum quam manuum,* (*nec tamen dedecorosa tam divini* studii *fuga*) pedestri *itinere* comitabitur, *si ipsius tandem opera, Apollinis arcem* Heroice *expugnare poteris. Quod si tu illius aliquantisper præceptis assueveris,* tyruncule, *victoriam reportabis, at incruentam; eo fortassis gratiorem, faciliorem scio. Tu interim* illius *faveas quæso studiis, suam* aliis *palmam non præceptori, faxisque candidus,* hanc *nostram, humi repentem, imbellem, talem qualem*——

Inter victrices, hederam, *tibi serpere lauros.*

Tuus in Christo Jesu,

Joannes Clark.

Dux Poeticus.

PUer, qui carmina, *Phœbi* tandem lauro digna, cupit componere, *artem Poëticam* scire *debet*, & exercere.

1. Scire. 1. *Scire* quid requiritur ad *Carmen* in genere & in specie. Quod ad *Carmen* spectat in *genere*.

In genere. 1. *Versus* crebro vertendus est, ut quo tandem modo, *auribus* mage placeat, experiatur; secundum illud *Horatianum*, lib. 1. Satyr. 10.

Sæpe stylum vertas, iterum quæ digna legi sint
Scripturus—& alibi—*in versu faciendo*
Sæpe caput scaberet vivos & roderet ungues.
1. Serm. 10.

2. *Relambendi* sunt denuo *versus* jam *compositi* & *ad* more *efformandi* (quod *Virgilius* dicitur) non enim sufficit ut *carmen*, sed ut politum, *artificiosum*, tersumque carmen componat—— Versus enim *eructare*, parum laudabile est; neque quam *multos*, sed quam *multum* scribat quis, refert; ut enim Quintil. lib. 10. cap. 3. *Cito scribendo non fit, ut bene; bene scribendo fit, ut cito scribamus: primum* hoc *constituendum est, ut quam optime scribamus, celeritatem dabit consuetudo*——

3, *Poëtice loquendum* est in carmine, *phrasi*, diversa prorsus *Oratori*; ut, *Dilaniavit opes*, elegantius in poëti sonat, quam *absumpsit patrimonium*— *Tropicæ* autem *expressiones* sunt laudatissimæ— *Magnoque irarum fluctuat æstu*—cygneas imitantur tempora plumas—tacitatũ vellus aquarũ—

3. *Versus rythmici* (quod vocant *Leoninos*) vitandi, & cavendi sunt, ut *Quærebant flavos per remos omne favos.*

5. *Versus*

5, *Versus* non debent *uniformes* esse, & iisdem semper *pedum* syllabis constituti; sed diversum *induunt* habitum, *rebus* & *affectibus* exprimendis *accommodatum*: nunc igitur *dactyli*, nunc *spondæi* parsim intermiscendi; hic *monosyllabi*, ibi mox *dissyllabi*, & *trissyllabi*; neutri enim *continuo* locandi sunt, sed *alternatim*.

6 *Prioris versus* sensus in sequentem incurrat, neque (nisi raro) per se impleat, perficiatve sententiam. In longiori tamen *carmine*, ad sextum & octavum, imo ad *decimum* aliquando versum, distulerit periodum eleganter, (in unius nempe generis carminibus) sed in *Epicis*, *Elegiacis*, ultra distichon, ne producitor periodus.

2. *In specie*, quod ad carmen spectat, animadvertere debet *Poëticæ* studiosus, *Pedes*, *epitera*, & *clausuram* carminis—— 2. In spe.

1. Quod ad *Pedes* attinet, 1. Illorum *natura* spectanda est, 2. *Connexio* inter se. 1. Ped.

1. *Natura*, ut propositæ materiæ *quadrent* optime, & adaptentur; *tales* enim ubique sunt adhibendi, qui intimiorem rei subjectæ naturam *graphice* depingant—Talia sunt *verba*, quales—*Tristia mœstum vultum verba decent*; *iratum plena minarum*; *ludentem lascivia*—*Virgilius* optime ad vivum tempestatem maris sic describit: *vastos volvunt ad littora fluctus*: & Homerus πολυφλοισβοιο θαλασσης. 1. Natur.

1. SPONDÆI graves sunt, & tardi; regiæ *majestatis* pleni, *magnifico* prorsus incedentes gressu: aptique sunt præcipue ad *querelas*, luctus, *threnodias*; præsertim *monosyllabi*, qui dissyllabos & trissyllabos hac in re superant: ut, 1. Spond.

Tum demum admissi stagna exoptata revisunt——

Me me adsum qui feci, in me——&c.

2. *Res grandes*,—Regina ad templum forma pulcherrima *Dido*, Incessit——

Monstrum horrendum, informe, ingens; *de Polyphemo, vasto, illo & horrendo gigante.*

Illi inter sese multa vi brachia tollunt.

Versus iste spectandam fere exhibet, & audiendam proponit *Cyclopum* industriam, in fulminibus *Jovi* fabricandis.

2. Dactyli. 2. DACTYLI exprimunt, 1. *Celeritatem* & properationem festinam: ut,

——agmina cervi
Pulverulenta fugâ glomerant, montesq; relinquunt.
Æneid. 4. (*pun.*

Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum.
——Convellimus altis
Sedibus impulimusque, ea lapsa repente ruinam
Cum sonitu trahit & Danaûm super agmina late
Incidit—— *ruinam turris impulsæ describens.*

At tuba terribili sonitu *tara tantara* dixit.

Sic *iste* versus iracundæ *Didonis* impatientiam,

Ferte citi flammas, date tela, impellite remos.

2. *Consolationem*, jucunditatem, & hilaritatem: ut,

Pone metus, feret hæc aliquam tibi fama salutem
Inde ubi clara dedit sonitum tuba, finibus omnes.
Haud mora, prosiluere suis, ferit æthera clamor.

Dactylus autem dissyllabus, plus quam trissyllabus, *monosyllabus* vero maximè hæc depingit

Si *Spondæus* in primo loco, & *dactylus* in secundo ponatur, suaviter sonat carmen: ut,

Sin abstumpta salus, & te pater optime Teucrum
Pontus habet ——

Aut dispondæus; ut,

O digno conjuncta viro——

——Incipiat *puer* à faciliori carminis genere, scil. *Adonico*, quod constat ex Dactylo & Spondæo——

2. Con-

2. *Connexio*, inter se; *hoc* enim imprimis curandum est, ut *Pedes* inter se, *quadam* quasi *tenaci* copulentur aurea——— 2. Connexionem pedum.

Arte cita veloque rates remoque reguntur.
Sæpe simultates ira morata facit.

Elisiones idcirco (frequentes saltem,) ceu *scopulos* vitare debet; nam carmen invenustum, deforme, & squallidum reddunt, ut per *salebras* duraque *saxa*, cadere videatur; molliter autem & apte, sine *asperitate*, & hiatu quod fluit merito laudatur———

2. Ad *Epitheta* quod attinet, Versus absque *illis* nudus est, & velut incomptus; *crebra* igitur intertexi debent, non tamen *otiosa*, usitata, absurda, sed genuina, propria, quæ ex *visceribus* materiæ, aut ipsis argumenti medullis, eliciuntur,———ut *acriæ*, pictæque *volucres*, pomifer *autumnus*——— 2. Epith.

2. Epitheta, ante sua substantiva venustissime collocantur, ut

Pendula flaventem pingebat bractea crinem
Aurea purpurcam subnectit fibula vestem,
Vecta est frænato cærula pisce Thetis.

3. Quod ad *Clausuram* carminis pertinet, *Hexametrum* Heroicum in trissyllabo, aut dissyllabo; *Pentametrum* in dissyllabo semper terminandum est——— 3. Claus.

Et hæc præcipua sunt, quæ *scienda*, & observanda sunt incipienti Poetastro.

2. *Exercitium* pueri qui in *Poetam* aliquando evadere velit; constare debet. 2. Exerc.

1. In carminibus
- Aliorum autorum
  - transponendis,
  - restituendis,
  - reciprocandis.
- Novis suoptve *marte* componendis.

1. *Transponendis*, quando scilicet *luxatas* &

confusas, *deartuati* (ut ita dicam) *carminis* dictiones, in justum ordinem redigit, suumque priorem locum restituit.

2. *Restituendi*, idque 1. in *fragmentis* carminum redintegrandis, ut,

Fumo nil { *sic vana est gloria mundi.*
levius { *fumi instar gloria mundi.*

2. *In diversa* metri *metamorphosi*, vel transmutatione, qua inter se, permutantur varia carminum genera, 1. aliquid vel *addendo*, vel *abjiciendo*, ut,

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis.

Sublato *ipsa*, fit Iambicum trimetrum.

Bonis superba Roma frangitur suis.

Et in illo *Senecæ*.

Non est ad astra mollis è terris via.

fit Pentametrum.

Non est è terris mollis ad astra via.

2. Facilis est mutatio in *vicina* genera, viz. carminis { Heroici, Trochaici, Phalucii } in { Asclepiadæum, Iambicum, Sapphicum.

3. *Reciprocandis*, vel 1. eodem metro manente, ut,

Musa, mihi causas memora, quo numine læso

fit carmen retrogradum,

Læso numine quo——

2. Diversa, ut *Adam primus Homa Crux omni posteritati.*

Posteritati omni Crux Homo primus Adam.

3. Sensu variato, ut *Abelus* de se, Gen. 4. ait,

Sacrum pingue dabo, nec macrum sacrificabo.

Cainus è contra regerit,

Sacrificabo macrum, nec dabo pingue sacrum.

2. In *Novis* suopte *Marte* componendis, & hic primum exercitium esto *imitatio*, secundum *variatio*, tertium *Tractatio Poëtica*.

1. Imi-

1. IMITATIO, eaque videatur in *Centone*, *Parodia*. 1. *Imitat.*

2. *Centone*, qui est *consarciatio carminum* ex membris *Poëtæ unius*, aut plurium, *Æneid.* 2. Eripe me his invicte malis, *hæc omnia firme.* Æn. 6. Subjecimus tibi exemplum Dialogicum, *viri jam morituri meditationem.* * Amicissimi mei quondam hypodidascali G. Beverlei cantiunculam cygneam.

2. *Parodia*, cum seria vertuntur in jocosa, vel *contra*, ut

Tantæ molis erat { Romanam condere gentem! / *lapsam reparare salutem!*

2. VARIATIO, qua unam rem, nunc *variis* verbis, nunc *vario* carminum genere eloquitur; ut *Virgilius* amnem glacie constrictum, Ortum solis, Iridem, *&c.*—*Stockwoodus* in Progymnasmate scholastico, unum idemque distichon 450 modis variavit——— 2. Variat.

Lique Cupido jecur, cordi quoque parcito, si vis
Figere, fige alio tela cruenta loco, &c.———

Et iisdem servatis verbis, hoc solum carmen centies & quater effertur variæ——

Et mea spes Christus solus, qui de cruce pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, *oratoria* in Poëtica, aut contra. 2do Aliquid 1. vel contrahendo, quando res *fusius* amplificantur——vel 2do. res amplificando cum *brevius* contrahuntur,——& hoc quidem modo *donec humeri* puerorum, *bovi suffecerint ferendo, tollendus est vitulus.*

3. TRACTATIO POETICA, seu structura *Poëmatis*, eaque versatur vel in fusiori stylo, vel contractiori——1 *fusiori* stylo, *prolixoque*; utpote *Thematis*, *Epistolæve*, ubi omnes partes largius exprimendas persequatur crebertim is *similitudines* inspergendo. 2. Illustriora *exempla* producendo, quæ incredibilem offundunt *poëmati* gratiam. Imitetur *hic Ovid.* in Tristibus, *&c.* 3. Et hic adhibendæ sunt *Figuræ*; miram enim & vere 3. Tract. Poetice. Vid. pag. 141. 146. 151, in Praxi Formul.

melleam

melleam conciliant dulcedinem. His etenim, *Poematis* forma exornatur, ac veluti *coloribus* distinguitur, floribusque aspergitur; inter quas 1. figuræ dictionis.

1. *Anaphora* locum habet ubi *fervet* oratio, vel { *aßeveratione*, *obtestatione*, *dolore*, vel simili aliquopiam pathetico affectu.

Te dulcis conjux, *te* solo in littore secum—— *Te veniente*, &c.

2. *Epanalepsis*, cum Pentameter definit, ut Hexameter inceperat; ut,

Phœbus adest, *sonuere lyræ*, *sonuere pharetræ*;
Signa Deum nosco per sua, *Phœbus adest*.

Victus amore tui, cognato sanguine victus.

3. *Symploce*, quæ acrimoniæ, venustatisque plena est; ut,

Quod cessat Phœbea *chalys*, *quod carmine rupto*
Aoniæ siluere *Deæ*, Mars *impius egit*.
Quod spretis, *audax*, Musis, *petit arma juventus*,
Et volucres premere audet equos, Mars *impius egit*
Quod cernis nullum d sirta per oppida civem,
Nec campis errare greges, Mars *impius egit*.
Quod ligo, *quod vomer*, *quod sarcula*, *rastra bi-*
In gladios abiere truces, Mars *impius egit* (*dentes*.

4. *Anadiplosis* venusta est, cum posterior pars Pentametri initium est sequentis Hexametri; ut,

——*mihi sint toties maxima vota mori*, *vota mori*
mea sunt——aut sic——sic—— *Restant* bella, aspera *restant*——

Fuit *ab* fuit utile. tecum ire, mihi
Hoc si *crimen* erat *crimen* amoris erat.

5. *Polyptoton*, ut littora littoribus contraria—— pila minantia pilis——

Certa sui, *certi* si quid haberet amor.
——*sedet*; æternumque *sedebit*, infelix Theseus——

2. Figuræ

2. Figuræ ſententiæ, *viz.* Ecphoneſis——— Apoſiopeſis, Apoſtrophe——— *&c.*

Atque *hæc* de tractatione *Poëmatis* fuſiori filo, prolixiori *orationis* ſtamine.

At vero ſecundo, *Curtiori* plurimum ſtylo acutiora poëmata deſcribuntur, *viz.*

1. *Epigramma*, in quo, *duæ* primariæ virtutes, ſunt *Brevitas* & Argutia. 1. *Brevitas*, nam aliquando in *diſticho*, ſæpius in *tetraſticho* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *ſævius*. Exempla præſtat *Martialis* & *Owenus* noſtras. 2. *Argutia*, ut ſit ingenioſum, *ſale* & *lepore* conditum——ut *Haddamus* de Jana Domina *Gray*.

Miraris Janam *Graio* ſermone valere?
Quo primum nata eſt tempore *Graia* fuit.

2. *Anagramma*, ut——ut illud de *Joſua Silveſter* ἀναγραμματίζοντος, *Vere os Saluſtii*———

Maria Nevila } nomen.
Alia Minerva } anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus eſt uſitatiſſimum———

In *Vesbiam* iracundam fœminam.

Tres habuit Furias quondam, ſed *Vesbia* manes
Ut petiit, *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Poſt-

Post-scriptum.

Oculo huic nostro, galeam fabricavit Alltedius, *clypeum* Textor *texuit*, *Thesaurus* Buchlæi *Poëticus nummos*, *nervum belli*, *suppeditavit*; hæc *tibi putavimus*, Lector amice, *innuenda*, *ne oblatret quispiam* illi *ex inferis* Cerberus, *à cujus* canino (dixi) *imo* Diabolico *morsu*, *nihil est uspiam armatum satis*.——

J. C.

J. C.

Lectori Philomuso.

S. P. D.

Quam mihi jam moriens *legavit* amicus dilectissimus, *Ego* tibi nunc, ut vides, largior *Animam* cum *Corpore*. Is, me tunc *Imperatore*, * in iisdem Musarum castris, arena Scholastica militavit, *comes* mihi jucundissimus, hypodidascalus utpote, tyrunculis inferiorum classium fuit *Dux*.

*Pueritia.

——*quo non præstantior alter*
Ære ciere *suos* Martemque *accendere cantu*—ut de *Miseno* Virgilius: Ex quo *Poëtarum* principe, *pedestres*, hic noster, suas Heroici *Centonis* succenturiavit *copias*. Ob similitudinem argumenti, *nos ducillulo* illum nostro adjunximus *comitem*, mentionem enim feceramus de *Centone*, cujus hic habes exemplar egregium. *Autor* ipse *claudus* incessit, (ut norunt *nostrates*) sicut Mulciber ἀμφιγυήεις apud *Homerum*; at carmen *recto* plane, & generoso ingreditur *pede*——in quo sane ultimo conatu suo *cygneam cautionem* suavissime cecinit——& ut *Entellus* olim δεύτερος iste noster Ἀρὴς (nullius, nisi *peccati* sanguinem sitiens sui, hostis *piis* infensissimi) Mundo insuper *Diabolo*, & ipsa *Morte* in victoriam ultimo absorpta, prostrata prorsus,——

——*hic victor castus artemque reponit*.

Cesset

Cesset jam *illius* famam rodere dens *Theonimus*, sit memoria *ejus* in benedictione: *virtutes* ejus imitemur, *nos*, qui militamus adhuc in mundo; *felix ille ter & amplius felix*, qui desiit militare, qui *cœlo* donatus, io *triumphe*, io *triumphe* Ingeminat——imo hymnos angelicos, canticum *Agni*, qui lavit suo sanguine peccata *sanctorum* omnia, subinde concinit. Nec oblatret *Cerberus* aliquispiam maledicus, virulenti oris halitu afflans rhapsodiam hanc, aut *me*, quia tristes has amici συνεργοῦ, συστρατηγοῦ exequias, è longe insequutus, *trophæum* erexerim, aut *laurum*, quam meritus est, & ipse nexuit, fronti *ejus*, sepulchro saltem mortui sic imposuerim, imo potius (*Christiane lector!*)——vel

Anagramma.

{ *I* tu, suis-*ve versibus lege illum.*
{ *I* tu & *illum versibus elege* suis. }

quod humanum est & pium & Christianum; iisdemque conflatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

Cha-

Chariſſimo ſuo Mro. J. C. Scholæ Lincolnienſis Moderatori Centonem ſuum

G. B. D. D.

Mitto *Beverleius* nequeo quam ferre *Salutem.*

EN tibi (*Chariſſime C!*) *mei ſpecimen amoris*; Animam *largior cum* Corpore. *Caro querula mea eſt*, Anima *diſſolvi cupiens & eſſe cum Chriſto*, mea *itidem*. *Quoque minus dubites, an non audiſti* (*ad* Aſſiſas) *me in articulo* Mortis *poſitum*? Hoc *tantum intereſt*, *Caro* iſta *vocalis quidem*? noſtra *non novit niſi ſuſurrare*. *Vis verbo expediam*? Me *miſera torquet* Cachexia. *Forſan* hæc *legiſſe juvabit*. *Sumas igitur*, *at non* ſiniſtra *manu*; *nam* dextra *porrigo*. *Et valeat* (precor) *feliciter.*

Cherrie-Willingham,
Aug. 15. 1628.

Æger ſum, ſat
tuus ſum,

Willielmus Beverley.

Dia-

Dialogus.

CARO seu CORPUS, & ANIMA.

——*Moribunda* Caro, *Animam affatur* Corpus *modo relicturam.*

CARO.

Quo mea *Mens*, quo deinde ruis? quo præripis *inquam?* *Æn.* 4. 740
Quem fugis? aut quis *te* noſtris amplexibus arcet? *ver.* 741
Me-*ne* fugis? per *Ego* has lacrymas, dextramque tuam, *te* 713
(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi quicquam 716
Dulce meum) miſerere *Domus* labentis, & iſtam
Oro, (ſi quis adhuc precibus locus) exue *mentem.*

ANIMA.

Vixi, & quem dederat curſum *Fortuna* peregi, *Æn. lib.* 4. *ver.* 648.
Mortem oro, tædet *Cœli* convexa tueri, *Æn.* 4. *v.* 447
Sume hanc *Chriſte* animam, meque *his* exſolvito curis. 647

CARO.

Non *te* noſter amor, non *te* data dextera quondam *Æn.* 4. 360
Nec moritura tenet crudeli funere *Conjux?* 307
Non ſum adeo informis, nuper *me* in littore vidi, *Eclog.* 2.

Cum

Cum placidum ventis staret Mare ; non *Ego* Daphnim.
(Judice *te*) metuam, si nunquam fallit imago.

ANIMA.

Non ea forma nitens niveáve in fronte serenus.
Maphæi supplem.
Ille decor, dulcisque oculorum aspectus ut olim :
Jamdudum, infelix, macie confecta suprema,
Æn. 3. v. 590
Ignota nova forma viri——— 591

CARO.

Mille, meæ, Siculis errant in montibus agnæ !
Eclog. 2
Lac mihi non æstate novum, non frigore defit.

ANIMA.

Sed quid *tu* hac autem nequicquam (*ingrata*) revolvis ! *Æn. 2. v 100*
Non pacem *hæc* conferre queant placidamve quietem. *Maph. supplem.*
Quin potius palmas, (tua grandia crimina defiens) *Georg.*
Tende, petens pacem, & placidum venerare *Jehovam* :
Namque dabit veniam *votis*, irasque remittet.
Tolle moras ; hæret lateri lethalis arundo.
Æn. 4. v. 72.

CARO.

Hei mihi ! namque mori miserum est !———
Æn. 2. 136.
Non mihi jam *patriam* antiquam spes *ulla* videndi, 137
Nec dulces *Natos*, exoptatumque *Parentem*,
Ite meæ (quondam felix pecus) ite *capellæ*. *Ecl. 1*

Non

* *De toto loquens homine.*

Non ego *vos* posthac (viridi *projectus* * in antro)
Dumosa pendere procul de rupe videbo.
Hei mihi! quippe mori miserum est.——

ANIMA.

Usque adeo mori miserum est?——
Luctus, &, in *vivis* posuere cubilia *Curæ*;
Æn. 12. lib. 6. v. 273.
Pallentesque habitant *Morbi*, tristisque senectus,
Et *metus*, & malesuada *Fames*, & turpis *Egestas*. 274
Tum consanguineus *Lethi* sopor, & mala *mentis*. 275
Gaudia, mortiferumque adverso in limine *Bellum*. 277
Atque adeone mori miserum est?—— 278
Ecce inventa *quies*, ecce illa extrema malorum.
Miph. suppl.
Ærumnis factura modum, acceptissima semper,
Atque optata *dies*, & nescia fallere *vita*!

CARO.

O tantum liceat metum *tibi* sordida rura,
Eclog. 2.
Atque humiles habitare *Casas*, & figere *Cervos*!
Suspiratque, *imoque* trahit de pectore *vocem*
Æn. 1. v. 380

ANIMA.

Desine fata *Dei* flecti sperare precando.
Æn. 6. v. 375
Fata vocant conditque natantia lumina *somnus*,
Georg. 4
Nobis parta *quies*, nullum *maris* æquor arandum.
Æn. 3. *v.* 496
Atque ero (*Diis* placitum) nunc, ô nunc poscor *Olympo*.
Æn. 8

CARO.

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam *tempus*) honores
Eclog. 4
Chara *Dei* soboles, magnum *Jovis* incrementum!
At, quecunque ruis, *nos* & rape in omnia tecum.
Æn. 2. *v.* 672
Et hic, est animus lucis contemptor, & *istum*
Æn. 9. 203
Qui *vita* bene credit emi, quo tendis, *honorem*.
vers. 204

ANIMA.

O dulcis *conjux*; non hæc sine numine *divum*
Æn. 2. *v.* 772
Eveniunt, nec *me* hinc comitem asportare *Cerusam*
Fas, haud *ille* finit superi Regnator *Olympi*.
774

CARO.

Hic tamen *hac* mecum poteris requiescere *nocte*.
Eclog. 1

ANIMA.

Desine *meque* tuis incendere, *teque* querelis.
Æn. 4. 359
Haud *pater* ipse velit summi regnator *Olympi*.
Æn. 7. 376
Sed cape dicta memor, duri solatia casus;
Æn. 6. *v.* 376
Frigida quam *mors* primum anima seduxerit artus,
Eclog. 5
Continuo insuetum mirabor limen *Olympi*,
Sed pedibus nubesque, & sidera clara videbo,
Permistos *heroas*, & *ipse* videbor ab *illis*.
Nec *me* damnatam sperabunt Tartara *Mentem*.
Georg.
Interea placida compositum * *pace* quiesne.
Æn. 1.

* De *Corpore* loquitur. *Resurrectio.* Ad

Ad patrios tandem (longo post tempore,) fines
Eclog. 1.
Pauperis & Tuguri congestum cespite culmen,
Scilicet (*æternum felix*) ad tarda revertam
Æn. 6. *v.* 724
Corpora, Perpetuum dehinc convictura per ævum:
725
Nos pater *ipse* Dûm S[illegible] donabit honore.
Ceiris,
Huic quoque nec metas rerum, nec tempora ponet:
Æn. 1
Imperium sine fine dabit———
Jamque *vale*; interea tua molliter ossa quiescant,
Æn. 1
Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa volentem
Æn. 1. *v.* 287
Dicere, deseruit, *tenuesque recessit in auras*———
288

In perdilecte sui, G.

Beverlei centonem, Elegiacus.

Trist. lib. 3 Eleg. 1.

Sæpe jacens ripa, deflere Caystrius ales
Dicitur ore suam, deficiente necem:
Sic Tu, Centonem modulans ito suaviter *istum.*
Feciſti, tacitum ne tibi funus eat.

J. C

IN

IN
EUNDEM IDEM.

SIc pia *mens* divina ſapit : ſic cogitat ædes
Æthereas, cœlumque rapit violenta, ſupernam
Sic ſitit, ardet, amat, ſperat, ſpiratque ſalutem :
Sic vivens, mundo moritur : ſic mortua vivit :
Utque apis è nocuis, ſic *Vatum* inſuavibus herbis
Mel ſugit cœleſte, docens myſteria Chriſti
Virgilium cantare, * *pius*.
——— † LUGEBERE MUSIS
VEL VILI, facileſque tuum decorare ſepulcrum
Convenient *Guilielme* tibi———
——Væ VERMIBUS ILLIS
Væ LUGE, planxere mihi——ſic VERSIBUS ILLUM
I tu ELUGE:——ILLUM I-VE ſuis LEGE VERSIBUS aiunt.
Lugeo quando lego, lugebit *quiſque* legendo
Cygneum ſancto modulatum pectore carmen.
LUGERI MUSIS BELLE, nunc *Vive*, triumpha,
Militia eſt finita tibi. *Sic iter ad aſtra*
Sincera pietate : *Fide*, victoria nobis
Immundum adverſus mundum, *Satanamque* paranda.

* Autor. hic.
† Anagram. 5. de nomine *Guilielmi Beuerleii*.

Per

Æneid. lib. 1. *Per varios casus per tot discrimina rerum*
Tendimus in cœlum: sedes ubi fata quietas
Ovid. Met. lib. 1. *Ostendunt; illic fas regna resurgere nobis.*
Aspera tum positis mitescent sæcula bellis.
Non *galeæ*, non *ensis*, erunt; sine *militis* usu,
Mollia securi celebrabunt otia *Sancti*.

Ad quæ, deducat *Nos* loca *Christus*, Amen.

Sub-

Subjecimus hic, *Rob. Whitingtoni* Lichfeldenſis *Grammatices* magiſtri, protovatis *Angliæ* in florentiſſima *Oxonienſi* Academia laureati.

Variatiunculam Poeticam. de *Virtutis* Immortalitate.

Poſteritate nitens omni, duratior ævo
Alti-volans virtus, *non moritura vivet.*
Virtutem excubiæ ſervant vigilantius Argo
Mortis ab omni-voræ faucibus, arce poli.
Inſuperabilior virtus *adamante, ſuperſtes*
Perſtat in æternum, nec cariosa viget.
Virtuti haud minuit vires, rugoſa ſenectus
Tempore perpetuo, eſt firma vigore ſuo.
Amne ſoporifero, paſſura oblivia nuſquam
Virtus, *perpetua laude canenda manet.*
Cuncta Charybdeo mors quæ rapit orc, beata
In virtute, queat juris habere nihil.
Haud Acherontеas virtus *viſura paludes*
Imperio vivit ſemper amanda ſuo.
Nec triſtes Erebi virtus *paſſura tenebras.*
In paradiſiaca luce perenne nitet.
Carcere Cerbereo non vis adamantina claudat
Virtutem, penetrans quin volet aſtra poli.
Heſperidum auricomis virtus præſtantior hortis
Quam vis perpetuum nulla vitre vetat.
Exuperat laurum, *fragranſque* Opobalſama *virtus*
Quæ ſpirans redolet ſemper odore novo.
Fructiparens viguo virtus *fœcundior horto*
Pullulat æterno germine, flore virens.
Paſcitur Ambroſiæ virtus *cultiſſima ſucco;*
Perpetuo, ut Daphne, *floret honore comæ.*

Candidior niveis virtus *est alba ligustris,*
Quam caries ævi rodere nulla queat.
Erat Hamadryadum virtus *vivacior ævo;*
Quam mortis unquam funera dira premunt.
Æthereo Phœbus mortalia cuncta sub axe
Vendicat, at virtus *vivit amata* Deo.
Stelliferi virtus *arcem sibi poscit Olympi*
Haud Phlegetonteis interitura vadis.
Insatiabilibus quæ faucibus exedit annos
Saturni, *haud* virtus *est peritura fame.*
Fulminea hanc orbis *molem quæ tela Cyclopum*
Quaßant, virtutem *non temerare valent.*
Nil terrestre vides quod non mors pallida perdat
Virtutis *solidæ vita perennis erit.*
Virtutem offuscat non ulla rubigo; Beryllus
Sive ut Erythræus præniter usque lapis.
Exitialis hyems, nec torridus officit æstus
Virtuti, *maneat quia sine fine virens*——

——*Illē* plura. Sed *manum de tabula.* Hæc tantilla, velut prægustamenta *pueritiæ poetica* prælibavimus, quibus irritata & allecta, ferventiori, ad ampliora, desiderio incalescat. *Pueri* sunt admodum imitabundi; discant igitur *rem* modo ampliatam *contrahere*, non modo contractam *ampliare*, & (velut *Protei* vultus) verborum *copia* variare, ut supra docuimus in *Duce Poetico* pag. 347.

QUE-

QUERELA APOLOGETICA AD *Lectorem Benevolum.*

ATque sic, hac, ut vides, decima nunc vice, pueriles istæ minutiæ, *Formulæ* Oratoriæ, in lucem prodeunt; (*Dei* O. M. singulari beneficio, *tui* igitur *soli* (*a*) omnis æternum esto gloria, *ipse* enim nec *sum* (*b*) nec possum (*c*) aliquid:) quas quoniam avidius undique arreptas, à tyronibus scholasticis, primum vidimus; priores *Editiones*, pro modulo sigillatim suo, locupletavimus. Hac vero ultima nostra cura, & cultura demum, illud ecce opusculum, in *hortum* jam succrevit *Oratorium*, quem selectioribus *plantis*, herbis salubribus, suavissimisque floribus *areatim* sevimus; unde aurea mala, florum fasciculos. *thymum* pariter ac *ceram* legant scholastici—— *sua qua* liquentia *mella*.

a Tuum *Domine* est bonum, tua est gloria. Qui enim de bono *tuo* gloriam *sibi* quærit, & non *tibi* quærit, hic fur est & latro, & similis est *Diabolo*, qui voluit furari gloriam tuam. Qui enim laudari vult, de *tuo* dono, & non quærit in illa gloriam tuam, sed suum, *hic* licet propter *tuum* donum laudetur ab hominibus, a *te* tamen vituperatur, quia de dono tuo, non *tuam*, sed *suam* gloriam quæsivit. Qui autem ab hominibus laudatur, vituperante *te*, non defendetur ab hominibus, judicante *te*; nec liberabitur, condemnante *te*. Aug. Soliloq *cap.* 5.

b Parvus sum, nullus sum, altum nec spiro nec spero: οὔτ' ἐς ἐμοὶ γονομ' ἔσθ' —Od. 4.

c Quicquid in me est *bonum*, id omne tuum est donum Domine——non mihi, sed tibi fero acceptum.

Stipent, ac dulci distendant nectare cellas.

Quod si ab *Horto Gratorio* in *Musarum* ulteriùs Parnassum cupiant conscendere, en porro *Ductum Poeticum*, privatis olim tironibus conscriptum, quem nunc emeritum, *rudi* donavimus, *Apollineæ* Juventutis comitem.

Vides *Lector*, ecce vides animum in *me* satis liberalem, (quidni enim *Meipsum* apud *te* commendem, cum tam malevelos passim, invidiosque vicinos habeam) *promi* (*d*) magis quam *condi*, gravatim non deferentis in publicum, vel *micas* duas (*e*) quicquid tandem aut quantillum penes me, aut in penu fuerit (cui valde est curta, *fatcor enim*, supellex domi) quod tibi tuisve, vel *prodesse* (*f*) queat, vel *delectare*.

Non nobis certe solum nati sumus, pro *patriæ* salute, proque patria *salutis* (*g*) nullus non labor subeundus est : *Me*, quod attinet, (qui omnibus quam potui *studiis*, votis, conatibus (*h*) non inutiliter vixisse cupierim; ut divinum *illum* aliquando ethnicum †) vixisse, uti spero non pœnitebit olim, quùm ita *me* vixisse meminero, ut frustra *me* natum esse, non existimem.

Usque tamen adeo grassatur in terris, & debacchatur passim, *furiis* comitata esseris ñ Δια-

d Ut avidus fœnerator improbum nummum malim occupare quam condere. *Auson.* Edyll.

* Vile latens *virtus*, quid enim submersa tenebris Proderit? ut *lyra* quæ reticet, vel qui non tenditur arcus—

e Mar. 14 42. *f* Ut prodesse pluribus possum, nullus mihi per otium dies exit : partem noctium studiis vendico, non vaco somno, sed succumbo, & oculos vigiliæ fatigatos, cadentesque in opere detineo—*Sen. Epist.* 8. *g Thom. Coventr.* in *Ep.* *h* Ego cupio in *te* omnia transfundere, & in eo gaudeo aliquid discere ut doceam. Nec *me* ulla res delectabit, licet eximia sit, & salutarit, quam mihi *uni* sciturus sum : si cum hac exceptione detur *Sapientia*, ut illam inclusam teneam, nec enunciem, rejiciam. *Sen. Epist.* 6. † Cato *Major apud* Cic.

βολὴ quod Magnus *Erasmus* * olim conquestus est) ut nihil uspiam tutum maneat, à *sycophantarum* morsibus (*i*) maledicentissimorum (hominum dicam an belluarum?) delatione (*k*) diffamatione. Incidunt scilicet tam *hæc* (*l*) quam *alia* nostra opuscula, in *lictores* quosdam potius quam *lectores*—) & carnifices, *famæ*, si qua unquam fuit, innocentiæque meæ, misera *invidiæ* mancipia, rabiosos detractores, qui *omnia* mordicus arripiunt, nequitur fugillant, conculcant misere, milleque convitiis indigne lacerant.

Quos ego ceu latrantes caniculos cum contemptu præterire, imo silentio pertinaci quietem ab irrequietis redimere, statuissem serio, (*m*) nisi inaudieram, longe lateque increbuisse importunas *istorum* criminationes, quas quidem *turpe* putabam

Et dici potuisse, & non potuisse refelli—

Nam quod scurræ *isti* nasutuli obstrepuere passim, quod *formulas* hasce, sannis posticis & sarcasmis excepere, quod *genuinum fregit in illis* horum *invidia* (quas infra *invidiam* † subsedisse sperabam;) inclamando sæpius *pueriles* esse *inepti*as, frivolas nugas, *crepundia*, meras *assa*rias, ignaviæ scholasticæ *illecebras*, unde accreverit plus multo detrimenti, & incommodi studiosis, quam emolumenti uspiam; (facere enim ut otio torpescere malint, hebefacto acumine, inventione sopita, & retardata, *pigri*

* In *Colloq.* famil. Opere—

i Nulli *pars* æmula defuit unquam. Quæ gravis obtrectatio perit laudi stimulisque maligni Facta sequebatur quamvis ingentia livor *Claud. l.* 3.

k Scio ego quæ scripta sunt si palam proferuntur, multos fore qui vilitigent, sed ii potissimum qui veræ laudis expertes sunt. Eorum ego orationes sino prætersluere. *Cato Censor.* apud *Plin.*. *l* A detractatione neminem esse immunem nisi qui nihil scripserit—*Tho. Episc. Covent.* * Canis in præsepi fœnum non edit, nec boves patitur tanen. *m* Lex habet illud nostra genus belli furias omnemque malorum militias & rabidas tolerando extinguere vires—*Pruden. Psycomach.* † Qui se *mirantur*, in illos Virus habe, *nos* hæc *novimus* esse nihil. *Mart. l.* 13. Epig. 3.

pueri, cum habeant hinc quas prætexere possum *formulas*, nulla arte, nulla industria sua conquisitas :)——

1. *Respondeo*, esse revera *ineptias*, nec me aliud unquam honorificentius de *illis* sensisse olim; nec tamen adeo ineptas, ut ineptientibus pueris non inserviant, quos sic ineptire prudentiæ erit Pedagogicæ aliquoties permittere, imo docere, & instituere ad ineptiendum, dum discant serio Oratoriam. *Virilibus* haud refragabor ineptias *studiis*; cothurnuli *Herculis* pedibus non induendi——

2. *Puerilis* porro esse non diffitebor : solis nempe pueris concinnantur; sunt tantum *formulæ*, quibus balbutientem adhuc infantiam, (*n*) ad numeros, nervosque *oratorios*, efformare studui. Nec operam in *his* meam *luisse* me prorsus autumo, nisi forsitan auribus blandiantur meis, qui gratias *mihi* plurimas; ea de egerunt sæpius; literis insuper ad me missis, conatum hunc nostrum, *sibi* suisque non semel gratulantibus. * Quodque certissimi *mihi* est & apodictici loco argumenti, cum (fructu saltem mediocri *ista* legi, jam supra viginti & tria *formularum Orator.* Millia (Deo gratias) à Biblioplis palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passim.

3. Quod autem plus inde obvenerit discipulis *suis* detrimenti, serio est quod lugeam :—— Sed *quo* tandem modo? *cujus* istud contingit

(n) Consilium enim nostrum non est *eos* ducere conari qui *regiam* ipsi *norunt*, sed istos tantum quæ ætatis eruditionisque defectu; manu adhuc indigent alienâ, & face qualicunque mea in istius rei tenebris juvari possunt. —— * Quorum ego judicio tantum tribuo, ut longe mihi sit jucundior, tacita eorum existimatio quam si vel universum forum Romanum, & acclamet, & applaudat, aut tanta me miretur imperitorum multitudo, quantum *Xerxes* exercitum fuisse ferunt, *Eras.* in Epist. ad *Celet.*

vitio

vitio? Certe non *meo*, ſed otioſulorum *puerorum* indiligentia; oſcitantium forſan pædagogulorum incuria, qui uſum *harum*, nec noverint *ipſi*, nec demonſtrant *ſuis*. Sin vero ſint adeo prorſus inutiles, & noxiæ *pueris*, cur *ſuis* non interdicuntur protinus; & ſcholis exulant? *Ego* plane neque *ſuum* neque ſuorum emendicavi uſpiam, aut ambivi ſuffragium. Cur *iſti* igitur ſupercilioſi *magiſtelluli*, (o) utiliorem *ipſi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt iſtiuſmodi, cui demum, *nil in terris ſimile aut ſecundum* videatur? aut cum *rana* (in fabula) rumpunt *ſibi* illa, in conatu aliquopiam utiliori †

an erit qui velle recuſet
Os populi meruiſſe, & cedro digna locutus
Linquere?

Facilimum quidvis eſt, & fuit ſemper, alienum opus reprehendere, ſed non perinde facile, aliquid ſimile, aut præſtantius (p) conficere μωμεῖσθαι ῥᾴδιον, μιμεῖσθαι δὲ χαλεπώτερον ὄν.

——Nec *me* adeo clam eſt, homines nequam, rebus etiam optimis in perniciem tum *ſui*, tum *aliorum* abuſuros; nonne *vinum* in ebrietatem, *cibus* in crapulam, *veſtes* in ſuperbiam, imo ſalutaris Dei gratia in laſciviam vertitur? Proinde neque mirum eſt, ſi *aranææ* tales, exſugant venenum ex dulciſſimis floribus; nihil præter morem ſuum faciunt ſi fremant, frendant, grunniant, latrent Momi *iſti*, rudeſque magiſtelluli, aliorumque famam, & bene merita jugulent nequiſſime, *Male loquuntur, quia bene loqui non didicerunt*, faciunt non quod mereor, ſed quod ſolent. (q) Verum ſi tumidi *iſti* montes ſint ſive *colliculi*; ſui fœtulos cerebelluli parturirent aliquando (r) tandem; *Mures* æque forſan ridiculi, naſcerentur, libelluli æque illepidi-

o — Ego quod potui id feci, nec impedio ſi quis in eodem circo currat ad palmam — *Lipſ.* in Tac. — *Perſ.* p — Iners profecto ac miſerrimum eſt ingenium cui non plus poſterior dies quam prior affert. *Ludov. Viv.*

q Olim D. *Hieronimus* Carpere vel noli noſtra vel edo tua.

pidi, ac *mihi* nunc ; quos alii plerique, fortaſſis *Ego* ipſe (ſalva reverentia tua *Lector*) lanitergii nonnunquam loco habiturus fiem. (*q*)

(*q*) Scombros metuenta & thus.—— *Perſ.* Satyr. 1.

Inducant *nos* in ſcenam, cœlum terræ miſceant, habeant & *noſtra* pro ludibrio, nec *hoc* me hilum movet, cum noverim doctiores ſanctioreſque paſſim viros (quorum *ſcripta* magno cum bonorum plauſu lucem viderant) ſibilari, ab *iſtis* nebulonibus & explodi : quique noverunt unquam *Socratem*, *Ariſtidem*; *Catonem*, &c.——*iſthuc* quod aio, non poſſunt penitus ignorare. Quocirca ſi *fungi* iſti, horti noſtri Oratorii carpere non deſtiterint, aut faſtidire polyanthemata; lappagines; roſas & lilia ſparſim germinantia ſuis porro porris, braſſicis, lapathis, cynorrhodis libere veſcantur, ut * *ſimiles* ſic *habeant labra lactucas* (ſerenda tamen *illis* ſuaderem *hellebori* aliquot domi jugera, ut *virtutem* amplius, & pios *aliorum* conatus non reprehendant :) ſin autem delicatulis iſtorum palatis, *hetæ* noſtræ (inſipidæ nimirum) parum ſapiant, *Ego ut* ingenue fateat (quod *Alyatten* illum fatere jubebat olim *Bias*) cepas ſuas edere permittam, imo & *reſtim* ſi velint, una capere.

* ——Nec me ut miratur *turba* laboro Comentus *paucis* lectoribus. *Hor.*

* Prov. 27. 4.

At vero (quis coram *invidia* ſtare poteſt *) en *hydram* Lernæam ! uno ſcilicet amputato *calumniæ* capite ſuppullulant *alia* : aliud morioſum & aculeatum genus homunculorum acerbo plane felleoque animo exclamat in *me*, ceu ſtigmaticum quendam *ſacrilegum*, aut fratricidam, turpiſſimum furem, *plagiarium* nequiſſimum, (quod ſecretis paſſim muſſitant in angulis) *abſurde*, me imperite & *immethodice* (*r*) diſpoſuiſſe plu-

r Methodiſtæ *iſti* (ut *mihi fas audita loqui*) ſanctiſſimos, flexanimos, pientiſſimos, doctiſſimoſque concionatores vellicant, ceu parum methodico ; *honeſta*, pia, *utilia*, bona *inquiunt* tradidiſſe, ſed deſiderant in *illis* Logicam ; Logicam quam ſi callerent paulo acuratius—— *tunc*, tum, ceu, *ſed*,

rima

rima, in *Ecclesiastica* quadam nostra, seu *concionandi* methodo. In quo calumnia abstergenda, refellenda; *tuam* deinceps æquitatem (*lector* benevole!) appello, tuamque imploro supplex humanitatem, patientiam, tantisper dum res, uti expedita fuerit, paucis audieris.

Edideram sane (*iratis*, ut reor, *Musis* genioque sinistro) nuper publicitus, *Oratoriam* quandam *sacram*, majori cuidam operi meo, *Oleo* nimirum *Sacro*, è divinis Scripturis *expresso*, appendiculam; *cujus* neque stamina nec licia, pro *meis* venditare, ne per somnium quidem cogitavi unquam: quod cuivis ingenuo *Lectori* patebit facile, ex disertis *ipsius* Epistolæ verbis, in hunc modum ——— (*m*) "*Centonem verius ex variis* θεοῤῥημόνων ἀνδρῶν "*purpuris consarcinatum, sermonibus publice habitis observatum, serio iisque eodem passim argumento tractatibus selectum.* Proinde quod "de *Politicis* suis perscite *Lipsius*, in opere "isto vere dicere, possum, *omnia nostra esse*, "*& nihil.*———

m Oratoria Sacra, *pag.* 471.

Præterea notæ marginales ad literas istas (*b*) (*c*) & (*e*) argumento esse possunt, *me*, alienum tunc agnovisse opus, nec *authorum* nomina, ullo dolo celavisse ——— (*b*) "*accipe* "*igitur opusculum de inconnexis continuum*, diversis unum, *de alieno nostrum.*" * ——— (*c*) Est "enim *benignum ut arbitror, & plenam ingenui pudoris, fateri per quos profeceris* † (*c*) Obnoxii *profecto animi, & infelicis ingenii* [illegible] "*deprehendi in surto malle, quam mutuum reddere* *.

* Auson *de* Centon. *nuptial.*

† Plin. *secund. præf. nat. hist. ad* Vespas.

* Plin. præs. Nat. Hist.

Certe abfuisse, mihi longe, *plagii* omnis studium, aut de aliena purpura superbiendi (*s*) sancte dejerare coram vel ipso *Deo* cordium scrutatore ausim: imo *novem* de eodem argu-

s ——— Nec [illegible] de fraudare aut meipsum furtivis coloribus insignire velle.

argumento Scriptorum *nomina* appoſuiſſe margini: *Keckermanni*, *Zepperi*, *Alſtedii*, *Ameſii*, *Perkinſii*, *Bernardi*, * *Chappelli*, (*m*) *Willeſii*, *Becketi*, *Vicarſii* & *Eraſmi* demum *Rotterodam.* Eccleſiaſtic. ſeu de ratione *concionand.*——Sed quo *fato* meo plane neſcio, vel deleta, ab *aliis* qui manu ſcriptum viderant in Typographeo, & Bibliopolio, viderant enim multi, & hanc *illis*, licet abſens indulſeram libertatem) vel ab ipſis forſan autoribus fuiſſe; quorum *aliqui* in vivis jam ſunt: quibus ingenue fatebar coram, eorum *me* uſum opera, multoſque ſericatos limbos è ſua tela extraxiſſe; quos prope memini ſuaſiſſe mihi, & rogaſſe obnixius. ut *eorum* ſaltem parcerem nominibus,——Iſti *ſua*, forſan & cæterorum expunxerunt nomina, cum eſſent poſtea *Londini*, ut & *alia* inſuper multa per totum *phraſeologiæ* noſtræ opus; ſic famæ interim *ſuæ conſulentes*, magnam *mihi*, tuam invidiam, tum infamiam conflaverunt obiter.

Taceant *iſti* igitur clancularii delatores, ſurrones nihil niſi fel & atrum virus ſpirantes, deſinant ſaniem eructare ſuam denuo; de-

* *Batcombiens.* in agro *Somerſetenſ.* cui valde multum debeo tam ob approbatam ab eo *phraſeologiam noſtramquam ob notas Eccleſiaſticas.*——(*m*) Viri exactiſſimi judicii, undiquaque doctiſſimi, mihique nunc & olim ſuo in *me* merito perdilectiſſimi, cujus ego *notis* uſus ſum præcipue in *uſibus*, quos tamen non tam accurate inſequutus ſum, ut *ille*, in elegantiſſimo, & pleniſſimo illo tractatu quem nuperius vidi, qui utinam in rem Theologicam typis eum mandaret; diceres *Lector*, omnes ſcriptores, præ *illo* in hoc argumento ſordere protinus. Sed notæ, quas *Ego* vidi, erant paucæ, longeque aliæ, quam nunc ſint. Utinam expectationi meæ, tuæ, precibus noſtris victus ſatisfaceret. Et ſane jam ſatisfecit, vel ipſemet, qui eſt Autor, vel alius quiſpiam. Prodiit enim methodus illa concionandi ex Typographia M. F. ſumptibus Tim. Garthwait ad inſigne S. Georgii, in vico vulgo vocato. *Little Britain*, 1648.

ſinant

ſinant † ceu canes timidiuſculi cauda ablandiri *coram*, ne gry quidem hiſcere audentes apud *me*, quamvis à tergo latrent vehementius: prodeant ad faciem, carpant coram, redarguant, accuſent modo *præſentem*, imo condemnent libere. Certe novi *me* hominem eſſe plurimis erroribus, vitiiſque grandibus obnoxium, (*Domine*, quis novit quoties peccaverit?) perlubenti autem pacatoque animo, gratias *illi* maximas agnoſcerem, qui *me* vel in moribus, vel ſcriptis lapſantem admoneret candide——Interim (ut *Auguſtinus* olim *a*) velim ita reprehendant apud *alios*, ut non taceant apud *Me*.

Calumniæ enim hujuſmodi clanculum diſſeminatæ, animum plane virulentum, nec *Chriſtianum* candorem ſapiunt. Cur enim *fratrem* odere *ſuum* in corde, *b* ſugillant ore, nec de erratis *eum* candide admonent? Cur fratrum ſuorum *nuditatem* malevolis exponunt deridendam (ut maledictus *Cham*) *c* Cur cenſuras ſuas *d* & criticiſmos clandeſtinos diſpergunt, nec ut *vivos* vellicent ſolos, ſed & *mortuorum* ſcripta, imo *ſepulcra* ſuffodiant impie? Si *iſthæc* pietas, *hæc* ſi ſit charitas, quid tum perfidia, quid-ve calumnia?——*hæc fierent ſi teſticuli vena ulla paterni, Viveret in nobis?*——Obtrectatores iſtos ſi forſan aliquid ſcripſiſſent publice, æque laturos eſſe non exiſti-

† Quibuſdam canibus ſic innatum eſt, ut non pro feritate, ſed pro conſuetudine latrent. *fortuit.*

Fiat *Ariſtarcus*, incomptis allinat atrum Tranſverſo calamo ſignum. *Hor. Poetic.*——Vitiis nemo ſine naſcitur, optimus ille eſt, Qui minimis urgetur. *Hor.* Ser. lib. 1. Sat. 3.——ἀνθρώποισι γὰρ τοῖς πᾶσι κοῖνόν ἐστι τοὐξαμαρτάνειν ἐπεὶ δ' ἁμάρτῃ κεῖνος, οὐκ ἔτ' ἐς ἀνὴρ ἄβουλος οὐδ' ἀνόλβιος ὅστις ἧς κακὸν πεσὼν ἀκεῖται, μηδ' ἀκίνετος πέλει *Sophocl.* Antigon. Ama & objurga ut lubet. *Auguſt.* *a* Ad *Hieronym.* Epiſt. 9. *b* Levit. 19. 17. *c* Geneſ. 9. 21. *d* Puerilis eſſet jactantiæ, quod olim adoleſcentuli facere conſueverunt, accuſando illuſtres viros, ſuo nomini famam quærere, *Hier.* ad *Aug.*

mo,

mo, si quis *eos* clandestinis afficeret convitiis, aut ridendos *aliis*, rodendos-ve exponat. Cur igitur *alteri* id faciunt, quod *sibi* fieri nollent? hæc enim lex est illa basilica, quam *Christus* inculcat *suis*; *f* & hac saltem æquitate non indignus videri *ego* poteram; ut *me* tam atrocissimi criminis admonerent prius, nec tam odiosis nominibus palam incesserent, qui, seu *plagium* odere, seu *Pelagium*, sciant & *me* odisse pariter.

An non licuit olim, semperque licebit aliorum frui laboribus, *g* alterius de lumine, lumen nostrum accendere? Non erat mihi animus *Notas* illas *Ecclesiasticas* quas privato destinaram usui, foris tunc emittere, (utinam omnino non emiseram, donec importuna efflagitatio amicorum *h* (haud facile scio an inimicorum in hac re) *mihi* extorserat, apertæ ingenuitatis homini, qui nihil *meis* negare soleam; Nedum velle tandem (quod vituperones *illi* blaterant tamen) alieno furtim *melle*, nostras *Oratorias* distendisse cellulas: istius utpote *methodi* versio (de qua tam indigne vellicor) mea fuit, transtuli *Ego* (ut olim ille) è vernacula *bona*, in latinam *non bonam*: ac proinde, ut *Fidentinus* apud Poëtam, *Male dum recito, incipit esse mea.*

Apagesis igitur maledicentia, *i* apagite canes rabidi

e Aliena vitia in oculis habemus à tergo nostra sunt, Nihil alienæ luxuriæ ignoscit qui nihil suæ negavit, & homicida tyrannis irascitur, & punit furta sacrilegus. Faciet *nos* moderatiores respectus nostri si consuleremus *nos*, Nunquid & *ipsi* tale aliquid comisimus? nunquid sic erravimus? expeditne nobis *ista* damnare? *Sen.* de *Ira*.

f Mat. 7. 12 *g* Apes debemus imitari, & quæcunque ex diversas lectione congessimus seperare; melius enim distincta servantur: assentiamus illis, fideliter & *nostra* facimus, ut unum quoddam fiat ex multis, sicut unus numerus fit ex singulis, cum minores *summas* & dissidentes, *computato*, una comprehendit. *Sen.* Epist. 85. *h* Qui in experendis opusculis meis amore nostri labuntur, & studio scripturarum——rudia & inchoata ad usum privatum, quum sine metu, arcana à securitate fruerentur, proferre ad lucem caligantia coegerunt; verecundiæ scilicet meæ spolium concupierunt *Auson. Paulo.* *i* Procul atra recedat *Invidia*, atque alio liventia pectora flectat *Statius* Sylv. l. 4.

rabidi, qui cum loqui poteſtis, maluiſtis allatrare prætereuntes; *Me* quod attinet hac in re, pro nihilo habeo ab *illis* ſic damnatum iri; habeo me jam abſolventem intus. inſtar mille teſtium, *conſcientiam*; atque alio mox tribunali *omnes* ſiſtendi ſumus, *k* ubi exigetur à *ſingulis* ratio, etiam omnium calumniantium ſermonum, *&c.*—Ferenda ſunt interim digniſſimis *Dei* ſervis, *l* multa indigna; quomodo igitur eveniret *mihi* aliter? Nonne doctiſſimi Scriptores, *Poëtæ*, Hiſtorici, ſuos habebant olim *Maſtigas*, Zoilos? ——Nonne *Ambroſius*, *Chryſoſtomus*, *Auguſtinus*, *Hieronymus*, *m* imo & *Chriſtus* ipſe, omnigena conviria & opprobria perpeſſus eſt?

Ignoſcas acerbitati, ſiqua fuit, meæ, *Lector benevole*, in ſterquilinio hoc refodiendo, venenata *invidiæ* ſpicula retundendo, maledicorum ora *ſimeto* ſuo obſtruendo: *n* indignitas certe criminationis *mihi*, præter meritum ut vides meum, intentatæ, *torrente* me *ſuo* invitum abripuit, violenter. Nolim certe *Ego*, calumniatorum opprobria, (ut *Diogenes* olim *Platonis* ſuperbiam) majori contumelia *illis* exprobrare; nam *male dicendo vincere & vinci*; & Chriſtiana manſuetudinis eſſe cenſeo *non vinci à malo*, * ſed malum bono noſtro ſuperare. *Vale.* Deus *tequ*e bonoſque pariter omnes, à flagello * *linguæ* maledicæ, ſub alarum ſuarum umbraculo abſcondat ſemper.

k 2 *Cor.* 5. 10.

l —Quibus generoſus ille ſanguis i præcordiis concaluit, beneſaciendique ullus invaſit ardore ut perrumpant potius ad æternitatem ipſa *invidia* ſpectante, quâ irent; neq; enim melius *Heroes*, quam per nebulonum humeros in cœlum aſ-

ſurgere——*Heinſ.* *m* ——Itaque licet *Hydra* ſibilet, victorque *Sinon* incendia jactet, nunquam meum (juvante *Chriſto*) ſilebit eloquium etiam præciſa lingua balbutiet. Legant qui volunt, qui nolunt abjiciant, eventilent apices, literas calumnientur, ——*Hier.* ad Omnion. & Rogat. *n* ὃς, δεῖ ὀπτυμίζειν. Tit. 1. 1. * Rom. 12. 21. * Job, 5. 21.

Heus Lector!

SUnt alia quædam proletanea noſtra *Opuſcula* quæ proſtant venum; *viz.*

1. *Paræniologia* Anglo-latina, in uſum Scholarum concinnata.
2. *Phraſeologia* puerilis Anglo-latina, in uſum tirocinii Scholaſtici.
3. *Dux Oratorius*, quo tiro literarius ad Copiam verborum plenam, ſuavem, numeroſam, & nervoſam manuducitur.
4. *Dux Grammaticus*, Tironem Scholaſticum ad exactiorem Orthographiam, Syntaxin, & Proſodiam dirigens.

Aliquid etiam à me prodiit in *Theologicis*; viz.

1. *Oratoria Sacra*, una cum ſelectioribus aliquot ſacræ Oratoriæ *formulis* πρωτοτύπῳ Eccleſiaſtæ non contemnendis.
2. *Holy Incenſe* for the Cenſers of *Saints*.
3. *Leven* corrupting the Children's *bread* on *Mark* 8. 15.
4. *Anthologia Biblica.*

QUod ad menda ſpectat *Typographica*, ſiqua irrepſiſſe *iterum* compereris in *hac* etiam editione, Amice quæſo ut *emendes*, neque *prælia* cum *prelo* pertinax geras. Abſentia fortaſſis mea Typothetæ occaſionem *eſt* datura, quantumvis *cauto*, ut aliquando forſan invitus impingeret. Nam quod de *prælio* paſſim proverbiaſcit (*ſanguinolentam* viz. *eſſe pugnam, unde* nemo *fugit*) idem plerumque accidit in *prelo*; nonnulla *ipſum* (tametſi centoculum) *Argum* fugitura ſunt errata, ne ſupra *mortalitatem* iſtam *ſapere* videamur. *Humanum* enim *eſt errare*. *Tu* autem pro *humanitate* tua (*humaniſſime* Lector!) ignoſcas quæſo *Homini*, *emenda* quæ repereris alicubi *menda*, & ſcopum *Autoris Tui* (ſcilicet) *publicæque* utilitatis *deſiderium* magnifacito. *Vale.*

Index

Index Formularum Alphabeticus.

Abrumpendi, Pag. 145
Accusandi, 240
Admirandi, 239
Affectus movendi, 139
Allegandi Autores, 107
Asseverandi, 242
Attentionem petendi, 48
Benevolos faciendi, 1
Brevitatem excusandi, 266
Causam rei proponendi 80
Citandi { Autores, 103 / Exempla, 95
Commendandi, 242
Compellandi, 239
Conciliandi, 41, 245, 262
Concludendi, 127
Confirmandi, 88, 90
Confutandi, 120, 128
Consolandi, 247
Consulendi, 251
Continuandi, 144
Contrarium inferendi, 94
Convitiandi, 252
Corrigendi, 255
Criminandi, ibid.
Culpandi, 257
Dandi literas, 325
Declamationes, 176, 218
Defendendi, 258
Debortandi, 259
Deliberandi, ibid.
Deprecandi, 268
Disputandi, 261
Distribuendi, 87
Dividendi, ibid.
Dubitandi, 261
Epanorthoseos, 255
Eristica, 291
Epistolo-graphia, 233
Exclamandi, 262
Excusandi, 263
Exempla proponendi, 95
Exordiendi, 38
Exponendi, 81
Expostulandi, 270
Exprobrandi, 271
Gaudendi, 273
Gratias agendi, ibid.
Gratulandi fortunam auctam, &c. 282
Hortandi, 283
Illudendi, 286
Instituandi, 64
Lætandi, 273
Lamentandi, 287
Laudandi, 289
Longitudinem excusandi, 265
Methodus formularum, 31
Mutuendi, 294
Minandi, ibid.
Moderandi, 66, 77
Movendi, 295
Narrandi. 80, 297
Objiciendi, 114
Objurgandi, 301
Obstupescendi, 294
Obtestandi,

Obtestandi, 302
In Odium trahendi, 50
Officium agnoscendi, 303
Opem operamque offerendi, 304
Opponendi, 63
Oratio { Salutatoria, 174, 189 / Eristica, 191 / Lauriferi, 223 / Valedictoria, 206
Ordiendi, 31
Partiendi, 87
Petendi, 306
Pollicendi, 304
Precandi { bene, male. } 311
Prolixitatem excusandi, 265
Proponendi, 80
Provocandi, 62
Purgandi, 313
Querendi, 262
Recapitulandi, 132
Reconciliandi, 316
Reprehendendi, 357
Resalutandi, 317
Responsionem petendi, 310
Rogandi, 306
Salutandi, 238
Silentium excusandi, 268
Similitudinem proponendi, 94
Suadendi, 283
Subscribendi, 324
Thematis partes, 23, 147, &c.
Transeundi, 84, 140
Vendicandi, 62
Vituperandi, 319
Valedicendi, 320

MVSEVM BRITANNICVM

FINIS.

Ἀφθάρτῳ μονῷ πάντοτε δόξα Θεῷ.

These Books following, are printed for, and are to be sold by Francis Eglesfield *at the sign of the Marigold in St.* Pauls *Church-yard.*

Esop's Fables in Verse, Illustrated with Emblems or Pictures; and also grammatically translated into Prose, with apt Morals, and printed according to the order of the Latine Copy; Together with the History of his Life, from the best Greek Copies, very usefull for all, but especially for young Scholars, in Twelves.

Note, There is lately crept forth a counterfeit thing under the Title of *Esop's* Fables, and the better to colour the cheat, it is pranck'd up in the same Volume, and drest with the true: whereas the same is none of *Esop's*, but a confused Fardle of Nonsense scraped from *Poggins*, and the *Seven Wise-Masters*, *&c.* Unworthy of *Esop's* Name; and no more his, than *Scoggins* Tales, or the Legend of Grannum *Shipton*.

That

That therefore you may not be abuſed with this Spurious Brat, inſtead of the *Legitimate Engliſh Eſop*; take notice, The counterfeit is only in Proſe, and hath *Eſop's* Life ſet before the Book, which begins abſurdly with theſe words, *And foraſmuch, &c.* And it is to be ſold by---

The true one hath a *Greek* Sentence in the Title-Page, and is both in *Verſe* and *Proſe*, and hath the Authors Life at the later end, and was lately Printed by S. *Griffin*, for *Francis Egleſfield*, and are to be ſold by him at the ſign of the Marigold in St. *Pauls* Church-yard.

Formulæ Oratoriæ, in uſum Scholarum Concinnatæ, per Johan. Clark, in Twelves.

Novum Teſtamentum Domini Noſtri Jeſu Chriſti, interprete Theodore Beza, in Twelves. Printed by *J. R.*

Steps to the Altar, or a Treatiſe on the Sacrament, by the Reverend Dr. *Pryor*, in Twelves.

The Young Mans *Memento*, ſhewing { How / Why / When } { we ſhould remember God. }

The danger of being almoſt a Chriſtian.

A word to *Iſrael* in the Wilderneſſe,

or

or the Arraignment of unbelief: All three by *John Cheſhul*, late Miniſter of *Tiverton* in *Devon*, in Twelves.

Purnels Way to Heaven, in Octavo.

The perfect way to die in peace, by *Edward Burghal*, Miniſter of the Goſpel at *Acton* in *Cheſhire*, in Octavo.

The Duty of Conſtables, Overſeers for the Poor, and Surveyors of the Highwayes, by *John Layer*, in Octavo.

Taylors Wit and Mirth, in Octavo.

The Rudiments of the Latine Tongue, in Octavo.

Veſtibulum linguæ Latinæ, in Octavo.

Rhetoricæ Elementa, in Octavo. All three by *Will. Dugard*.

Divine Emblems and Hieroglyphicks, by *Francis Quarles*, in Octavo.

Rhetoricæ compendium, by *John Horne*, late Maſter of *Eaton* Colledge, in Octavo.

The Theatre vindicated in Anſwer to Mr. *Prynnes Hiſtrio-Maſtix*, by Sir *Richard Baker*, in Octavo.

Books of Needle-work, or the Needles excellency, in Quarto.

A moſt compendious and eaſie way of keeping *Merchants* Accompts after the *Italian* manner. By *John Carpenter*, Merchant, in Folio.

The

The Map of *England*, with all the Kings about it since the Conquest, and a Description of them, being the best that is extant, by *Will. Hollar.*

The Works of that famous Mathematician, Mr. *Edmund Gunter*, sometimes Professor of Astronomy in *Gresham*-Colledge in *London*: Reprinted and Corrected with Additions, by *Samuel Foster*, late Professor of the same Colledge: Together with his Sector, and the Cannons, or the Tables in the Fourth Edition, much inlarged from a 1000 to 10000; with Instructions to make them useful to a 100000, in Quarto.

The Saints Dignity and Duty, together with the danger of Ignorance and hardness, by *Tho. Hooker* of *New England*; in 4.

None but Christ, by *Clement Cotton*; in 12.

Burthen and unburthen of a loaden Conscience, by *Rich. Kalby*, in 12.

Catechistical Doctrine by the Reverend Father in God, *Lancelot Andrews* late Lord Bishop of *Winchester.*

Spare Minutes, or Divine Meditations, First, and Second Part, by *Arthur Warwick*, in 12.

Doctrine of the Bible in 8.

Ex-

Exercitations concerning the pure and true; and impure and false Religions in the World, by *Charles de Beavais.*

Monuments in the *Saxon* Tongue, written 700 years ago, shewing that both the Old and New Testament, the Lords Prayer and Creed were then used in the Mother Tongue, Englished by *William Lisle*, Esq; in 4.

Cato Variegatus, or *Cato's* Moral Distichs, translated and paraphrased, with variations of Expressions, in English Verse, by Sir *Richard Baker*, in 4.

The Psalms of *David* most excellently translated into English Meeter, by *William Barton*, in 12.

A most exact Chronicle of the Kings of *England*, from the time of the Romans Government, unto the Reign of our Sovereign Lord King *Charles* the II. faithfully collected and digested into a new Method, by Sir *Richard Baker*, Knight, *Folio*, together with a Continuation of the same.

Phraseologia Pueriles, sive Sermones, or Select Latine and English Phrases Methodically and Alphabetically digested by way of Common-place, for the more easie finding what is desired: very useful for young Latinists, to prevent Barbarism,

rism, and bald Latine making, and to initiate them in ſpeaking and writing elegantly in both Languages, by *John Clark*, B. D. and now in this 4 *th.* Edition recognized and amended, and above 700 choice Phraſes added, in *Octavo.*

Johnſtons Tables on the Creed, or ſtand up to your Belief.

Tables of Sanctifying Grace.

Variety of Sermons Preached upon ſeveral occaſions both old and new.

The Letters of Mounſieur *de Balzac*, the 1, 2, 3, and 4 *th.* parts, Tranſlated into Engliſh by Sir *Richard Baker* and others, Collected into one Volume in 8.

FINIS.